

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
พฤษภาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ" ของ จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....ประธาน

(ดร.สันติธร ภูริภักดี)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา เตตติวัฒน์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร)

.....กรรมการ

(ดร.ศรีสุดา จงสิทธิ์ผล)

อนุมัติ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๑ พฤษภาคม 2553

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา เตติวัฒน์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้อุทิศส่วสละเวลาอันมีค่ามาเป็นທີ່ปรึกษา พร้อมชี้แนะแนวทางที่ดีเสมอมา ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่และทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจจนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเสร็จสมบูรณ์ อย่างมีคุณค่าต่อสังคม

กราบขอบพระคุณผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ แผนยุทธศาสตร์ ของจังหวัดสมุทรปราการ ขอขอบพระคุณการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในจังหวัดสมุทรปราการได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากมาย และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้แนะนำเกี่ยวกับชุมชนต่างๆ ในจังหวัดสมุทรปราการได้อย่างดี ขอขอบคุณฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่คอยให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาและครอบครัวของผู้วิจัย รวมถึงเพื่อนร่วมงานที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการและผู้ที่เกี่ยวข้องไปอย่างมีคุณค่า

จุฑาทิพย์ จันทร์เอียด

ชื่อเรื่อง	การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ
ผู้วิจัย	จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด
สถานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา เตติวิวัฒน์
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2552
คำสำคัญ	แผนยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แบบบูรณาการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ตลอดจนศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ และเพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 400 สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ใช้สถิติและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญในจังหวัดสมุทรปราการ มีดังนี้ สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน ป่าชายเลน ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ ล้วนเป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจในจังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับ ส่วนทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจได้แก่ เมืองโบราณ วัดวาอารามต่างๆ ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา ประเพณีที่น่าสนใจของจังหวัดสมุทรปราการได้แก่ งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ และประเพณีรับบัว นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากนั่นก็คือ การล่องเรือชมหิ่งห้อยที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และกิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน

วิสัยทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ คือ สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และปลูกจิตสำนึกด้าน

สิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาที่ยืดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนเพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนานี้จะนำไปสู่ความสำเร็จตามแนวคิดวิสัยทัศน์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาจิตใจ ปลุกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยว และชุมชนเอง

Title STRATEGIC PLANNING FOR SUSTAINABLE TOURISM
INTEGRATION DEVELOPMENT IN SAMUT PRAKAN

Author Jutatip Junead

Adviser Assistant Professor Orasa Tetiwat, Ph.D.

Co-Advisor Associate Professor Payom Dhamabutra, Ph.D.

Academic Paper Thesis M.A. in Hotel and Tourism Management,
Naresuan University, 2009

Keywords Strategic planning, Sustainable tourism, Integration

ABSTRACT

This research aimed at conducting the tourism resource audit and SWOT Analysis of the tourism development in Province and building the strategic plan for integrated sustainable tourism development in Samutprakan Province.

Qualitative research form was used in this research. The tools for data collection were tourism resource audit checklists and questionnaire. 400 copies of questionnaires were distributed to 4 sample groups, Piblie sector, private sector, local people and tourists. Data analysis was done by applying percentage, mean, and standard deviation.

The result revealed that:

The moot significant Tourism resources of Samutprakan were: Bang Pu and Bang Khun Thian Seaside Center, Mangrove Forest, Crocodile Farm, the Ancient City and Buddhist Temples, Marine Pagoda Festival, Buddha Receiving Lotus Flower Festival, visiting fireflies and Bang Nam Pheng Floating Market, and visiting Mangrove Forest to study the ecosystem.

The vision of Tourism development in Samutprakan:

There will be tourism development in Samuprakan Province to preserve its natural resources and the environment in sustainable way, and the province will be also developed to become the World Cultural Heritage Ecotourism Center to preserve its art and culture. The development will be focusing on self-sufficiency economy theory and

creative economy theory to enhance local income distribution. Samutprakan Province will also develop its logistics system management to meet the world class standards to be the gate way for international tourists in the South-East Asian Region.

The strategies for these visions were: 1. to develop Ecotourism to preserve the environment strategy 2. to enhance social, cultural and spiritual development. 3. to raise environmental awareness, 4. to encourage sustainable community development. to boost local economy.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว.....	10
แนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบูรณาการ.....	102
แนวความคิดด้านการวางแผนยุทธศาสตร์.....	126
บริบทพื้นที่ศึกษา.....	176
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	188
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	196
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	196
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	198
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	202
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	203
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	204
ตอนที่ 1 รายงานการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	204
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	248

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ ด้านแนวทางการวางแผน ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณา การในจังหวัดสมุทรปราการ.....	248
ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการ วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบ บูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	274
ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ด้านแนวทางการ วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบ บูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	302
ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการ วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบ บูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ	329
ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	363
5 บทสรุป.....	418
สรุปผลการวิจัย.....	422
อภิปรายผลการวิจัย.....	433
ข้อเสนอแนะ.....	447
บรรณานุกรม.....	449
ภาคผนวก.....	454

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ข้อมูลปัจจุบัน เป้าหมาย และ แผนงาน โครงการ กิจกรรมในมุมมองต่างๆ.....	139
2	แสดงเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ.....	152
3	แสดงผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของจังหวัดสมุทรปราการ	173
4	แสดงจำนวนหมู่บ้าน ตำบล เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล.....	180
5	แสดงข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกร.....	181
6	แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	197
7	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	248
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ.....	250
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่างภาครัฐ.....	251
10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านนันทกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	252
11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	253
12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	254
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	255

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	256
15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสใน การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ...	257
16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	258
17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	259
18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	260
19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	261
20	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	262
21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	263
22	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ	264

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
23	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	265
24	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	266
25	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 3.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	267
26	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 3.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	268
27	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 4.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	269
28	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 4.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	270
29	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 4.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	271
30	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่างภาครัฐ.....	272

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
31	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาท ภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณา การในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	273
32	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ใน จังหวัดสมุทรปราการ	274
33	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	275
34	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่างภาคเอกชน	277
35	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากร ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่างภาคเอกชน	278
36	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรหรรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน	279
37	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	280
38	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน..	281
39	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	282
40	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ	283

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
41	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ...	284
42	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ.....	285
43	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	286
44	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	287
45	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	288
46	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	289
47	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	290
48	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	291

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
49	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 2.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	292
50	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 2.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	293
51	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 3.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	294
52	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 3.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	295
53	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 4.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	296
54	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 4.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	297
55	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 4.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	298
56	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	299

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
57	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	300
58	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	301
59	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน..	302
60	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	304
61	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	305
62	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรหรรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	306
63	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	307
64	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	308
65	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	309

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
66	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	310
67	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	311
68	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	312
69	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	313
70	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	314
71	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	314
72	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	316
73	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	317

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
82	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่างภาคประชาชน.....	326
83	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	327
84	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ	328
85	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	329
86	แสดงจำนวนร้อยละของความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	332
87	แสดงจำนวนร้อยละ ของแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	332
88	แสดงจำนวนร้อยละ ของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ท่านสนใจในจังหวัด สมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	333
89	แสดงจำนวนร้อยละ ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	334
90	แสดงจำนวนร้อยละ ของวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	335
91	แสดงจำนวนร้อยละ ของลักษณะการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ ของ กลุ่มนักท่องเที่ยว.....	336
92	แสดงจำนวนร้อยละ ของยานพาหนะในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	337

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
93	แสดงจำนวนร้อยละของพักค้างคืนในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด สมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	338
94	แสดงจำนวนร้อยละของประเภทของที่พักรที่ท่านพักในการเดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	338
95	แสดงจำนวนร้อยละของระยะเวลาการพักผ่อนที่ท่านพักในการเดินทางมา ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	339
96	แสดงจำนวนร้อยละของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่ท่านพักในการเดินทางมา ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	339
97	แสดงจำนวนร้อยละแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด สมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	340
98	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	341
99	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	342
100	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	343
101	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	344
102	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	345
103	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	346

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
104	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	347
105	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	348
106	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	349
107	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	350
108	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	351
109	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	352
110	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	353
111	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	354

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
120	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว.....	363
121	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม ตัวอย่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว.....	365
122	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และ นักท่องเที่ยว.....	367
123	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาค ประชาชน และนักท่องเที่ยว.....	369
124	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว.....	371
125	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	373
126	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	375
127	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	377

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
128	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด สมุทรปราการ.....	379
129	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ (ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีกห้า/สิบปี ข้างหน้า) เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	381
130	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	383
131	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	385
132	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	388
133	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	390
134	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	392
135	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	394

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
136	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	397
137	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	399
138	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	401
139	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	403
140	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	405
141	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	407
142	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนากอง ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ.....	409
143	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาคเอกชน ในการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	411

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
144	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ	413
145	แสดงรูปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของจังหวัด สมุทรปราการ.....	429

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แสดงแผนภูมินักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ.....	2
2	แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย.....	7
3	แสดงแผนภูมิแสดงองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	25
4	แสดงแผนภูมิแสดงแนวคิดการจัดการบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	32
5	แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21	38
6	แสดงองค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.....	108
7	แสดงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามความหมายของ Hellriegel and Solum..	129
8	แสดงการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ตามความหมายของ Donnelly Gibson and Invancevich.....	130
9	แสดงกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว.....	132
10	แสดงแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่หลากหลาย ให้ประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าและ น่าประทับใจ.....	151
11	แสดงตราประจำจังหวัด.....	176
12	แสดงแผนที่จังหวัดสมุทรปราการ.....	178
13	แสดงแผนที่ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม.....	182
14	แสดงสถานตากอากาศบางปู.....	206
15	แสดงป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว.....	207
16	แสดงแผนที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ.....	208
17	แสดงบ่อเลี้ยงจระเข้.....	209
18	แสดงบริเวณโค้งน้ำเจ้าพระยา.....	210
19	แสดงคลองบางกะเจ้า.....	210
20	แสดงสวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์.....	211
21	แสดงสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์.....	212
22	แสดงเจดีย์ภายในวัดอโศการาม.....	213
23	แสดงสถานที่สำหรับวิปัสสนากรรมฐานในวัดอโศการาม.....	213

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
24	แสดงแผนที่ตลาดน้ำโบราณบางพลี.....	214
25	แสดงวัดบางพลีใหญ่ใน.....	215
26	แสดงวัดกลางวรวิหาร.....	216
27	แสดงพระรามัญเจดีย์องค์ใหญ่.....	217
28	แสดงพระปรางค์เอนวัดวัดสาขา.....	218
29	แสดงองค์พระสมุทรเจดีย์.....	219
30	แสดงศาลเจ้าพ่อหลักเมือง.....	220
31	แสดงป้อมพระจุลจอมเกล้า.....	223
32	แสดงพิพิธภัณฑสถานช้างเอราวัณ.....	224
33	แสดงพิพิธภัณฑสถานห้วยเจ็ยเฉลิมพระเกียรติ.....	224
34	แสดงเครื่องทอผ้าโบราณ.....	225
35	แสดงโบราณสถานในเมืองโบราณ.....	225
36	แสดงสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในเมืองโบราณ.....	227
37	แสดงขามอญพระประแดง.....	228
38	แสดงหมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขา.....	230
39	แสดงตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง.....	231
40	แสดงตลาดโบราณบางพลี.....	232
41	แสดงตลาดร้อยปีคลองสวน.....	234
42	แสดงงานนมัสการองค์พระเจดีย์.....	234
43	แสดงห่มผ้าแดงองค์พระเจดีย์.....	235
44	แสดงขบวนแห่นางสงกรานต์.....	236
45	แสดงประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง.....	237
46	แสดงงานประเพณีรับบัว.....	239
47	แสดงงานประเพณีรับบัวและนมัสการหลวงพ่อดโต.....	240
48	แสดงสะพานศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน.....	243

สารบัญภาพ (ต่อ)

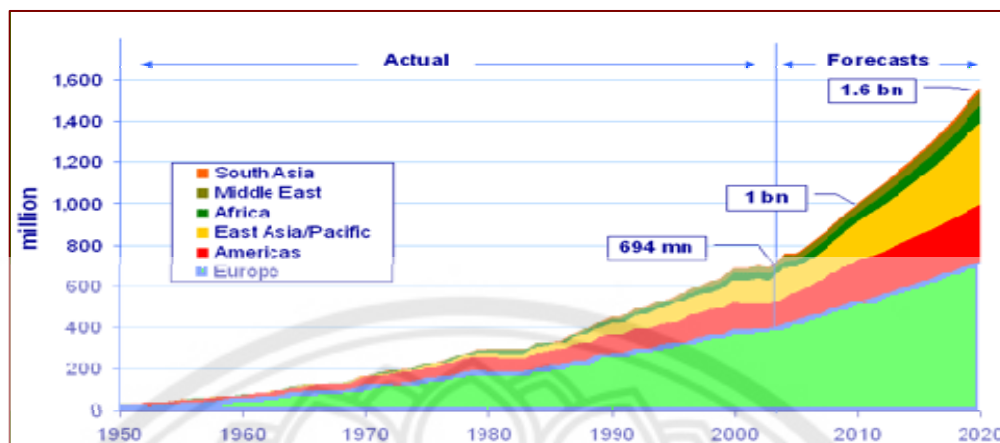
ภาพ		หน้า
49	แสดงหิ้งห้อยบางน้ำผึ้ง.....	241
50	แสดงกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ (1).....	242
51	แสดงกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ (2).....	243
52	แสดงกิจกรรมปลูกป่าชายเลน.....	244
53	แสดงการแสดงจระเข้.....	245
54	แสดงขวามอญ พระประแดง.....	246
55	แสดงฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ.....	423
56	แสดงโบราณสถานในเมืองโบราณ.....	423
57	แสดงงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์.....	424
58	แสดงกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ.....	424
59	แสดงแผนภูมิกรอบแนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์โดยการประเมินผลกระทบ เชิงยุทธศาสตร์.....	440
60	แสดงแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ 4 ชั้นตอน.....	441
61	แสดงแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ.....	442
62	แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	443
63	แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	444
64	แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	445
65	แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ.....	446

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับว่าเป็นเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของโลก จากการศึกษาขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 – 2548 เพิ่มขึ้นตั้งแต่ 25 ล้านคน ถึง 806 ล้านคน โดยมีอัตราเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 6.5 ต่อปี และได้พยากรณ์ไว้ว่า ในปีพ.ศ. 2553 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 ล้านคน และก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว มากกว่า 60 ล้านล้านบาท ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด 10 ประเทศ ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย เยอรมัน ฝรั่งเศส แคนาดา สเปน สวีเดน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ตามลำดับ (Travel and Tourism Competitiveness Report 2009) จากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกระบุว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,600 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 100 ล้านล้านบาท จากตัวเลข ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างมหาศาล (WTO, 2550) ภายในปี พ.ศ. 2563 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในยุโรปมากที่สุดถึง 717 ล้านคน โดยลำดับรองลงมาคือเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 397 ล้านคน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมีจุดหมายปลายทางอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาพ 1 แสดงแผนภูมินักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ที่มา: www.world-tourism.org/facts/menu.html, 2552

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเป็นเส้นทางการค้าและวัฒนธรรมในยุคก่อนระหว่างจีนและอินเดียประกอบกับมีการตั้งถิ่นฐานและเกิดมีชุมชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ ณ ดินแดนแห่งนี้ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ด้วยภูมิศาสตร์ที่ตั้งของภูมิภาคที่อยู่เหนือเส้นศูนย์สูตรเล็กน้อย ลักษณะภูมิอากาศจึงเป็นแบบเขตร้อน ทำให้มีความหลากหลายทางชีววิทยาและพืชพันธุ์ต่างๆ อีกทั้งยังเป็นสังคมที่มีการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและความคิดต่างๆ ซึ่งมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งเป็นที่ดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวทั้งเพื่อการพักผ่อนและเพื่อการศึกษา ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลายเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของเอเชีย โดยมีดินแดนสุวรรณภูมิ “แผ่นดินทอง” เป็นดินแดนที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาค

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่ตั้งอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งจัดว่าเป็นประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี ค.ศ. 2008 ที่ผ่านมามีจำนวนนักท่องเที่ยวรวมที่ 1,453 ล้านคน นำรายได้เข้าประเทศถึง 280,434 ล้านบาท จนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามผลักดัน และเร่งวางแผนที่จะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวให้มากขึ้นอีกอย่างต่อเนื่อง โดยใน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ประเทศไทยกำหนดกรอบเพื่อเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเร่งฟื้นฟู บูรณะ และพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมต่างๆ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลักนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ เป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมและสร้างความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งพัฒนาและสร้างมูลค่าให้กับสินค้าชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนและมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เกิดขึ้นในทุกๆ พื้นที่ของประเทศไทย

ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเน้นการดำเนินการในเชิงพาณิชย์โดยมุ่งหวังให้เกิดรายได้แต่ขาดการพิจารณาถึงมิติด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนมิติทางด้านจิตวิญญาณ การจัดการท่องเที่ยวในเชิงพาณิชย์โดยคำนึงถึงแต่รายได้ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ฉะนั้นเราจึงมีความจำเป็นเร่งด่วน ในการแสวงหาแนวทางวางแผนและจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบบูรณาการ เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ ส่งผลให้เกิดกระแสตื่นตัวด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ประกอบกับปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความชื่นชอบในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความรู้ ประสบการณ์และทำความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลได้มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน รวมทั้งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์ระดับกลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยที่จังหวัดสมุทรปราการอยู่ในการวางแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ประกอบด้วย ปราชินบุรี สระบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจในภาคกลาง เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ มีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานครและอ่าวไทย พื้นที่ภาคเกษตรกรรมถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของธุรกิจการค้า โรงงานอุตสาหกรรม และที่อยู่อาศัย ถือได้ว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของประเทศ แต่ในปัจจุบันได้มีนโยบายการพัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองท่องเที่ยว เพื่อรองรับสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ให้เป็นศูนย์กลางการบินแห่งภูมิภาคเอเชีย (Invitation Hub of Asia) ซึ่งจะผลักดันให้ไทยเป็นจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยวแห่งทวีปเอเชีย ดังนั้น ทางจังหวัดสมุทรปราการจึงให้ความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืนในจังหวัดอย่างจริงจัง ทั้งนี้พื้นที่ทางตอนใต้ของจังหวัดเป็นชายหาดและป่าชายเลน เหมาะแก่การจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างดีอีกด้วย ฉะนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะ ทำการศึกษาขั้นตอน แนวทาง และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน โดยมีชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องใน การช่วยกันระดมความคิดเห็นและหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด สมุทรปราการอย่างยั่งยืนต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยที่ได้ ไปเสนอต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ เป็นแนวทางประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ
 - 1.1 **ภาครัฐ** ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ
 - 1.2 **ภาคเอกชน** ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด สมุทรปราการหอการค้าจังหวัดสมุทรปราการ และองค์กรอิสระภายในจังหวัดสมุทรปราการที่ เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวใน จังหวัด ร้านค้าขายของ ที่ระลึก ร้านอาหาร

1.3 **ภาคประชาชน** ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จำนวน 994,537 คน

1.4 **นักท่องเที่ยว** เป็นชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 410,400 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่าง 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาครัฐ ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มกลุ่มประชาชนตัวอย่าง ออกมา จำนวน 100 คน
2. ภาคเอกชน ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 100 คน
3. ภาคประชาชน ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากร รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน โดยใช้การเทียบตารางของทาโร ยามาเน่
4. นักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มกลุ่มประชากรตัวอย่าง ที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากร รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน โดยใช้การเทียบตารางของทาโร ยามาเน่

2. ขอบเขตทางด้านพื้นที่

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำการศึกษาในพื้นที่ ในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีคำศัพท์ที่เห็นควรนำมาให้คำจำกัดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางที่มีจุดประสงค์เพื่อสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในการที่จะพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง การสื่อสารทางธุรกิจ การประชุมและกิจกรรมสัมมนา ตลอดจนการเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติที่เกิดขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืนขึ้นภายในจังหวัดสมุทรปราการ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural-tourism) การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิดและความศรัทธา ที่ถ่ายทอดกันมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อเอื้อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อม โดยให้การท่องเที่ยวมุ่งหารายได้ทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันให้การท่องเที่ยวช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development) หมายถึง เป็นการดำเนินการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความสมดุลของผลิต การบริโภค และจำนวนประชากร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรับรองของพื้นที่นั้นๆ ภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ

นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดสมุทรปราการ และมีการค้างคืนที่จังหวัดสมุทรปราการ

บูรณาการ (Integration) หมายถึง การระดมความคิดเห็นภายใต้การดำเนินการที่เชื่อมโยงจากทุกภาคส่วน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการสารสนเทศที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ โดยในงานวิจัยครั้งนี้หมายถึงการบูรณาการในมุมมองการพัฒนาอย่างควบคู่กันไปทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนทางด้านจิตใจ โดยหมายรวมถึงการบูรณาการภายใต้แนวความคิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 กลุ่มได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ (Strategy) หมายถึง กระบวนการวางแผนที่ให้ความสำคัญกับการมองไปในอนาคต ภายใต้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการที่จะระดมทรัพยากรมาใช้และพิจารณาถึงทางเลือกต่างๆ อย่างรอบคอบ เพื่อให้ภารกิจต่างๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic plan for provincial development) หมายถึง แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ ที่แสดงถึงทิศทาง หรือแนวทางการพัฒนาจังหวัดในอนาคตด้วยนโยบายที่ครอบคลุมในทุกด้าน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวทางหรือมาตรการการพัฒนาที่สอดคล้องไปใน

ทิศทางเดียวกับนโยบายการพัฒนาประเทศ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนและรับรองการเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ของจังหวัดสมุทรปราการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าทางทฤษฎีและแนวคิด รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดและลำดับขั้นตอนในการวิจัยเพื่อให้เกิดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ ดังต่อไปนี้

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ถ้าผู้วิจัยนำข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มาสังเคราะห์กับรูปแบบของการวางแผนยุทธศาสตร์ ตามแนวคิดทฤษฎี ด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ จะสามารถกำหนดแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร รวมทั้งผลงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว
 - 1.1 การท่องเที่ยว
 - 1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 1.3 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
 - 1.4 การท่องเที่ยวธรรมชาติ
 - 1.5 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 - 1.6 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 - 1.7 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
 - 1.8 ทรัพยากรท่องเที่ยวในประเทศไทย
 - 1.9 แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว
 - 1.10 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว
 - 1.11 การตลาดท่องเที่ยว
2. แนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบูรณาการ
 - 2.1 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 2.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
 - 2.3 การบูรณาการและการมีส่วนร่วม
 - 2.4 การพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
3. แนวความคิดด้านการวางแผนยุทธศาสตร์
 - 3.1 การวางแผนยุทธศาสตร์
 - 3.2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว
 - 3.3 การประเมินผลกระทบเชิงการวางแผนยุทธศาสตร์ (SEA)
 - 3.4 การจัดการประเมินผลด้านบริการธุรกิจ Balanced Scorecard

- 3.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10
- 3.6 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 3.7 แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 3.8 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง
- 3.9 แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ
4. บริบทพื้นที่ศึกษา
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับว่าเป็นเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของโลก จากการศึกษาขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 – 2548 เพิ่มขึ้นตั้งแต่ 25 ล้านคน ถึง 806 ล้านคน โดยมีอัตราเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 6.5 ต่อปี และได้พยากรณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2553 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 ล้านคน และก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 60 ล้านล้านบาท ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด 10 ประเทศ ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย เยอรมัน ฝรั่งเศส แคนาดา สเปน สวีเดน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ตามลำดับ (Travel and Tourism Competitiveness Report 2009) จากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกระบุว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,600 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 100 ล้านล้านบาท จากตัวเลข ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างมหาศาล (WTO, 2550) ภายในปี พ.ศ. 2563 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในยุโรปมากที่สุดถึง 717 ล้านคน โดยลำดับรองลงมาคือเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 397 ล้านคน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมีจุดหมายปลายทางอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท มีทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ธุรกิจด้านการขนส่ง ที่พักอาศัย แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจด้านอาหาร และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม คือ การผลิตสินค้าต่างๆ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวมีบทบาท

สำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวกลายเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดเนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่มาจากการท่องเที่ยว และมีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ เพราะหากพิจารณาถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยว นอกจากประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ คือ ทำให้เกิดการว่าจ้างแรงงาน ประชากรมีรายได้ ธุรกิจการคมนาคมขนส่งดีขึ้น มีความทันสมัย ดุลการชำระเงินดี เงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการปรับปรุงทางด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา สาธารณูปโภคต่างๆ ตลอดจน การบริการด้านการโรงแรม ศูนย์การค้า และภัตตาคาร เป็นต้น การท่องเที่ยวช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนการดำรงชีวิตของประเทศอื่นๆ ได้ดี การท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยอาศัยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่แต่ละประเทศมีอยู่ ขึ้นอยู่กับว่าประเทศเหล่านั้นจะรู้จักใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใดบทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ยังประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติมาก คือ ยิ่งการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากขึ้นก็ยิ่งจะเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมและเกียรติภูมิของประเทศให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลก แสดงให้เห็นถึงความมีชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ให้เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ นอกเหนือจากความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว

ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism)

สายชล พงศ์กระวี (2524, หน้า 12) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเป็นความสมัครใจที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว ซึ่งประกอบกิจกรรมที่แตกต่างจากงานประจำที่ปฏิบัติอยู่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหาความสนุกสนาน บันเทิงเจริญมัยศึกษาหาความรู้ เยี่ยมเยือนญาติ กิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนเพื่อสุขภาพอนามัยและการกีฬา”

ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ (2533, หน้า 3) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่ตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม”

เสรี วงษ์ไพจิตร (2534, หน้า 429) ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวเป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตไปในทิศทางที่เหมาะสม โดยรักษาสภาพแวดล้อมที่ดั้งเดิมให้คงอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งอนุรักษ์คุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการพัฒนาโดยถือว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมของระบบนิเวศโดยไม่ทำให้เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือทำลาย”

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า “การท่องเที่ยวที่ผู้ท่องเที่ยวมุ่งหวังจะได้รับผลตอบแทนเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อสนองตอบความอยากรู้อยากเห็น”

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2542, หน้า 3-5) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราว ระยะเวลาสั้นเพื่อไปเยี่ยมญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ ทางด้านท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ หรือ 3As ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจเกิดจากสถานที่และเหตุการณ์ สถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติสร้างหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียว

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวหรือคนเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น ระบบขนส่ง ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว

3. การเข้าไปถึง (Accessibility) การเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบการขนส่งซึ่งประกอบด้วย เส้นทาง พาหนะ สถานี และผู้ประกอบการ การขนส่งมีวัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางโดยผ่านเส้นทางหรือท่าลำเลียง

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าว จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการท่องเที่ยวแบบมวลชน แต่การท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สนใจเฉพาะอย่าง เช่น กลุ่มนักอนุรักษ์ นักผจญภัย นักวิชาการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หรือปัจจัยพื้นฐานในการผลิตบางอย่าง อาจมีความจำเป็นน้อย เพราะกลุ่มบุคคลดังกล่าว ต้องการศึกษแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพใกล้เคียงกับธรรมชาติและวัฒนธรรมดั้งเดิม การสร้างปัจจัยการผลิตที่เกินความจำเป็น ถ้าปราศจากการวางแผนและคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และผลกระทบต่อวัฒนธรรมของผู้คนในชุมชนย่อมส่งผลถึงภาพรวมของการท่องเที่ยวในอนาคต

ชาวลิต สิทธิฤทธิ์ และคณะ (2545, หน้า 8) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวในวันหยุดพัก เช่น การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางเยี่ยมญาติมิตร

2. การท่องเที่ยวทางด้านธุรกิจ เช่น การเดินทางเพื่อการประชุม สัมมนา ฯลฯ
3. การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น การศึกษา การรักษาสุขภาพ การเล่นกีฬา ฯลฯ จากวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การติดต่อทางธุรกิจ หรือวัตถุประสงค์อื่นๆ แต่การท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางชั่วคราวไม่ใช่การประกอบอาชีพโดยถาวร และไม่ถูกบังคับ แต่เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2546, หน้า 80 – 88)

...ได้กล่าวไว้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเริ่มต้นตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2502 – 2506 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา และส่งเสริมอย่างจริงจัง แนวคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2501 ขณะที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พักรักษาตัวอยู่ ณ โรงพยาบาลวอลเตอร์รีด สหรัฐอเมริกา ท่านได้ศึกษากิจการท่องเที่ยวด้วยความสนใจ และดำริที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างจริงจัง เนื่องจากเล็งเห็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ที่จะได้รับจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งกำลังตื่นตัวอยู่ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมีทรัพยากรพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวอยู่แล้ว รวมทั้งคนไทยมีวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่น่าสนใจ และมีความเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป สิ่งเหล่านี้ล้วนดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนประเทศไทยทั้งสิ้น หากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ได้มุ่งพัฒนาประเทศและสร้างภาพพจน์ของประเทศไทยให้มีความปลอดภัยปราศจากโจรผู้ร้าย การเมืองมีเสถียรภาพมั่นคง และเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เน้นนโยบายให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่สามารถดึงดูดเงินตราต่างประเทศจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังนั้นจึงมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว มีชื่อย่อว่า อ.ส.ท.” ขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในขณะนั้นเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานด้านเผยแพร่ประเทศไทย ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และศิลปกรรม ให้เป็นที่รู้จักและสนใจแก่นักท่องเที่ยว สำนวณ จัดสร้างบูรณะสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เน้นว่ารายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

สามารถกระจายไปอย่างทั่วถึงประชาชนทุกคน นอกจากนี้รายได้ที่มองไม่เห็นและมีมูลค่าที่ประมาณไม่ได้ ได้แก่ ความชื่นชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ต่อขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย ภายหลังจากมรดกกรรมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพลถนอม กิตติขจร ได้สืบทอดนโยบายพัฒนาประเทศทุกด้านของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในระหว่างนั้นเกิดสงครามเวียดนาม ประเทศสหรัฐอเมริกาส่งทหารอเมริกันจำนวนมากเข้ามารบที่ประเทศเวียดนามโดยมีฐานทัพอยู่ในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก มีการก่อสร้างถนน สร้างสนามบิน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญเติบโต มีการสร้างโรงแรมบ้านพักให้เช่า บาร์ ไนต์คลับ อาบอบนวด คอฟฟี่ช็อป เพื่อรองรับทหารอเมริกันที่เดินทางกลับมาจากประเทศเวียดนามมาพักผ่อนในประเทศไทย ธุรกิจการค้าเกิดขึ้นบริเวณฐานทัพอเมริกันในจังหวัดต่างๆ และในกรุงเทพมหานคร ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคสมัยนั้น ถึงแม้ว่าการถอนทหารอเมริกันออกจากประเทศไทย พ.ศ. 2512 แล้วก็ตาม นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศยังเดินทางเข้าประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้นจำนวนมาก การดูแลเรื่องความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ทั่วถึง จึงเกิดคดีความมากมาย ดังนั้นองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และธุรกิจท่องเที่ยวภาคเอกชนได้ขอความร่วมมือจากกรมตำรวจให้พิจารณาดำเนินมาตรการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นกรณีพิเศษ กรมตำรวจจึงได้ทดลองจัดตั้ง “ศูนย์อำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว (ศอ.นท.)” ขึ้นทำหน้าที่รับแจ้งเรื่องร้องเรียน และลาดตระเวน ตรวจตรา ให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในย่านชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพฯ จนถึงปัจจุบันได้เลื่อนสถานะเป็นกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว

องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการและดำเนินงานภายในองค์กรเท่านั้น ไม่มีอำนาจไปควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อให้หน่วยงานการท่องเที่ยวของรัฐมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงได้มีการ

เสนอร่างพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาขอขยายอำนาจของ อ.ส.ท. โดยได้รับความร่วมมือกับบริษัทที่ปรึกษาเนเธอร์แลนด์ จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยมีหลักการในการจัดทำแผนพัฒนาในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ตลาดการท่องเที่ยวต่างประเทศและในประเทศ
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยว
3. นโยบายหลักแนวทางการพัฒนา
4. การจัดรูปองค์กรและการดำเนินงานตามแผน
5. การพัฒนากำลังคนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางจากที่พำนักไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ โดยมีจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เพื่อคนรุ่นหลังจะได้มีทรัพยากรที่ดำรงคงอยู่ต่อไป

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

พยอม ธรรมบุตร (2549, หน้า 1-2) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ การขนส่ง การคมนาคมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับสนามบิน ตัวเมือง สถานีขนส่ง สถานี รถไฟ รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ได้แก่ ถนน ทางหลวง เครือข่ายคมนาคม
2. ที่พักแรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะสำหรับ Tourist ซึ่งต้องค้างคืนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย 1 คืน ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท บริการอาหารและเครื่องดื่ม Home Stay ฯลฯ
3. แหล่งท่องเที่ยวเป็นหัวใจขององค์ประกอบการท่องเที่ยว เพราะเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม หรืองานมหกรรม ประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนเจ้าของบ้าน
4. กิจกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งแสวงหาประสบการณ์ จึงจำเป็น ต้องมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การจับปลา การกรีดยาง การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542, หน้า 2 - 10) การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourist) แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว จึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

1. แหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attractions) แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่างๆ (Traditional Attractions) แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆ ของภูมิประเทศ (Scenic Attractions) แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Other Attractions)

สำหรับประเทศไทยนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) โดยบริษัทหรือหน่วยงานที่ปรึกษาต่างๆ มักแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรม และบริการอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆ

3. ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่นๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้หมายรวมถึงการจัดการ

ผู้มาเยือน (Visitors) ผู้ที่จากถิ่นพำนักของตนเอง เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งอาจพักค้างแรมหรือไม่ก็ได้

นักท่องเที่ยว (Tourists) คือผู้เดินทางมายังพื้นที่หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ไม่ใช่เป็นการไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำ หรือ

ศึกษาอยู่ในพื้นที่นั้น ผู้เดินทางนี้จะต้องพักค้างแรมอย่างน้อย 1 คืน วัตถุประสงค์ในการเดินทาง อาจเพื่อใช้เวลาว่าง (การนันทนาการ การพักผ่อนวันหยุด การรักษาสุขภาพ การศึกษา – เรียนรู้ การศาสนา และการกีฬา) ธุรกิจ เยี่ยมญาติ การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุม เป็นต้น

นักทัศนาจร (Excursionists) คือ ผู้ที่เดินทางที่ไม่ได้พักค้างคืน

การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) คือการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำ การศึกษา และต้องไม่ใช่คนที่ต้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำหรือศึกษาอยู่จังหวัดที่เดินทางไป

ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (Tourist Consumption Expenditures) คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับสินค้าและบริการที่จ่ายโดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ระหว่างการพำนักอยู่ในประเทศไทย ไม่รวมค่าโดยสารระหว่างประเทศ

รายได้จากการท่องเที่ยว (Tourism Revenues) คือ รายได้ที่ประเทศไทยได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อมในรูปของเงินตราต่างประเทศ ที่นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจ่ายเป็นค่าสินค้าและบริการ ไม่รวมค่าโดยสารระหว่างประเทศ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ขึ้นต่อคุณภาพของมนุษย์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งไม่สามารถแยกตัวออกจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจอื่นๆ กระบวนการท่องเที่ยวได้พัฒนาจนเกิดเป็นสาขาที่สำคัญสาขาหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ ที่มีผู้ซื้อและผู้ขาย จนขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญของประเทศ ในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจหลายครั้ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้ได้รับผลกระทบ แต่มักเป็นอุตสาหกรรมที่ฟื้นตัวได้เร็ว และสามารถทดแทนภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจได้ดี

ประเภทของการท่องเที่ยว

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2546, หน้า 15 - 20) แบ่งการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ การท่องเที่ยวตามลักษณะพื้นฐานของการท่องเที่ยว

การแบ่งชนิดของการท่องเที่ยวตามลักษณะพื้นฐานของการท่องเที่ยว โดยพิจารณาตามวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการประชุมขององค์การสหประชาชาติ เกี่ยวกับการเดินทางและการท่องเที่ยวที่ได้จัดขึ้นในกรุงโรมประเทศอิตาลี ในปี ค.ศ. 1963 ในที่ประชุมได้สรุปว่าการเดินทางท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จากเหตุผลของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเมื่อมีเวลาว่าง (Leisure)
2. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน (Recreation)
3. การท่องเที่ยวในวันหยุด (Holiday)

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา (Sport)
5. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health)
6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Study)
7. การท่องเที่ยวทางศาสนา (Religion)
8. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business)
9. การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมมิตรและญาติ (Visiting Friends and Relatives หรือ VFR)
10. การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์กร (Mission)

การท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล

การท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากลมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ
2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ
3. การท่องเที่ยวลักษณะส่วนตัว
4. การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ

การท่องเที่ยวตามลักษณะการจัดการ

การท่องเที่ยวตามลักษณะการจัดการ มีรูปแบบดังนี้

1. กำหนดโดยประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) กับ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism)
2. กำหนดโดยระยะทาง ได้แก่ การท่องเที่ยวระยะไกล (Long - Haul) กับ การท่องเที่ยวระยะใกล้ (Short - Haul)
3. กำหนดโดยวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว เช่น พักผ่อน ศึกษาดูงาน กีฬา การเยี่ยมญาติมิตร การประชุม เพื่อสุขภาพ
4. กำหนดโดยระยะเวลา ได้แก่ การไปแวะเยี่ยม (Visit) หรือทัศนจร (Excursion) โดยไม่ค้างคืนกับการพักเยี่ยม (Staying Visit) โดยค้างแรม ในปัจจุบันยังมีการท่องเที่ยวแบบ Home stay และ Long stay ซึ่งเป็นกรท่องเที่ยวได้รับความนิยมสูงและเป็นที่น่าสนใจของผู้จัดนำเที่ยวทั่วโลก
5. กำหนดโดยนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเป็นผู้กำหนดแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทาง อาจเป็นการท่องเที่ยวคนเดียว หรือการท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม
6. กำหนดโดยวิธีการจัดการ ได้แก่ การท่องเที่ยวแบบอิสระ (Independent Travel) กับ การท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ (Inclusive Travel and Visits)

จากแนวคิดการท่องเที่ยวผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การท่องเที่ยวที่นำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และประชาชนของประเทศ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ที่น่าสนใจภายในประเทศให้กับชาวต่างประเทศได้เข้าใจถึงวัฒนธรรมประเพณี และนอกเหนือจากนั้นทำให้ผู้เดินทางท่องเที่ยวได้พักผ่อน เกิดประสบการณ์ใหม่ๆ และสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งจะเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ มีการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มข้น ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรธรรมชาติและผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของประชากรในประเทศ จึงเกิดแนวคิดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศรีพร สมบุญธรรม (2536, หน้า 25) กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “มีความหมายลึกซึ้งกว่าการเสนอขายสินค้าทางการท่องเที่ยวแบบใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเท่านั้น หากแต่เป็นแนวคิดที่มุ่งประสพผลประโยชน์ และความต้องการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เข้ากับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองของความต้องการทางเศรษฐกิจ จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน”

พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ (2538, หน้า 37) ได้กล่าวว่า

...การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ในด้านระบบนิเวศของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยธรรมชาติ ป่าไม้และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนคุณธรรมความเชื่อค่านิยม วัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ เมื่อนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจดีแล้ว นักท่องเที่ยวจึงปฏิบัติให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ หรือชุมชนนั้นๆ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม สังคม หรือต่อชุมชน

Elizabeth (1991 อ้างอิงใน ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2538, หน้า 32) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่การสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

สมศรี ยิ้มเมือง (2539, หน้า 29) ได้ให้ความหมายของ Ecotourism ในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามความหมายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยโดยอ้างตามเอกสารนโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปี พ.ศ. 2538 – 2539 ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การเดินทางไปยังสถานที่แห่งหนึ่งแห่งใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542, หน้า 2) ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”

นิพล เชื้อเมืองพาน (2542, หน้า 14) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “เป็นการเดินทางไปยังสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และเกิดความพึงพอใจสำหรับนักท่องเที่ยว”

อานันท์ ปันยารชุน (2543, หน้า 30) ได้กล่าวไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งพานักท่องเที่ยวไปชื่นชมธรรมชาติ และในขณะเดียวกันก็เป็นการท่องเที่ยวที่เคารพธรรมชาติด้วย”

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบเดิม กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีขอบข่ายในการพิจารณาที่ลึกซึ้งและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์เป็นหลัก ดังนั้น ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538, หน้า 3) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาจิตสำนึก (Awareness) และความเข้าใจ (Understanding) ของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณภาพ หรือคุณค่าสูงให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยว
3. เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
4. เพื่อดูแลรักษา และคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากวัตถุประสงค์ที่ระบุข้างต้นแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 2) ให้ความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ แหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรม เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”

กุลวรา สุวรรณพิมล (2548, หน้า 39) ได้ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพสภาพธรรมชาติสภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ”

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น จิตสำนึกของนักท่องเที่ยวที่ดีอย่างมีความรับผิดชอบต่อ รักษาและไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ โดยมีการร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว และชาวบ้าน

หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักวิจัยจากสมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (The Ecotourism Society) (2540)

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องหลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษากับนักท่องเที่ยว ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อมและวัฒนธรรม
3. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม และการจัดการเขตอนุรักษ์
4. ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง จะต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเน้นความสำคัญของการวางแผน และการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างหลักประกันว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของศักยภาพในการรองรับ (carrying capacity) ตามธรรมชาติของระบบนิเวศท้องถิ่น
6. รายได้ส่วนใหญ่จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้เองการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องให้ความสำคัญกับการใช้จากโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาขึ้นบนฐานคิด ซึ่งเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดละการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง อนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นบ้าน และจัดการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับธรรมชาติแวดล้อมอย่างแท้จริง หลักการพื้นฐานทั้ง 7 ประการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวข้างต้น แม้จะครอบคลุมประเด็นสำคัญต่างๆ หลายด้านด้วยกัน แต่ก็ยังขาดมุมมองสำคัญเกี่ยวกับบทบาท และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พงศศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ (2538, หน้า 38) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ต้องมีผลกระทบน้อยที่สุด (Less impact) ต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมและประเพณีของคนในท้องถิ่น

2. ต้องให้ความรู้และความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในรูปของสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้ง วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ของชุมชนนั้น จนนักท่องเที่ยวมีความระมัดระวัง ช่วยกันป้องกัน และช่วยกันลดผลกระทบในด้านต่างๆ ที่อาจมีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือวิถีชีวิตของชุมชน นั้น ๆ

3. ต้องให้ผลประโยชน์แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น (Local benefits) ในการจ้างงานโดย ทางตรงและทางอ้อม เช่น การจัดบริการนำเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ การ ขายอาหาร การขายของที่ระลึก ฯลฯ

4. ต้องให้ชาวบ้านในท้องถิ่นมีส่วนร่วม (Local participation) ในการวางแผนการ ตัดสินใจ การจัดการ และการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ท้องถิ่นของเขา ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านใน ท้องถิ่นเกิดความภูมิใจ มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ธรรมชาติ สังคม และชุมชนนั้นๆ และผนึกกำลังร่วมแรงร่วมใจช่วยกันพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้นไว้ อย่างยั่งยืน

5. ต้องให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ (Tourist satisfaction) การสร้างสรรค์ให้เกิด ประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว คือเพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความ พึงพอใจ โดยให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพการให้บริการ และ ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ดูแล และป้องกันแหล่งท่องเที่ยวที่พานักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม

ศุภยวิชัยป้าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538, หน้า 4) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้ความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษา ธรรมชาติสภาพแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่สนองความจำเป็นในการ ปกป้องรักษาธรรมชาติสภาพแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่สนองความ ต้องการของคนทั่วไป เป็นสิ่งที่ต้องกระทำ การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์นี้ ยังรวมไปถึงกลุ่ม บุคคลอื่น ๆ ด้วย เช่น ราษฎรในท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการสร้างจิตสำนึก ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเน้นการจัดโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation programs) เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretive center) ในแหล่ง

ท่องเที่ยว จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษารียนรู้ และจัดให้มีเส้นทางเดินทาง หรือเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ธรรมชาติหลากหลายแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ และสภาพภูมิทัศน์ธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำท่าย และมักจะไม่สนใจความสะดวกสบาย ดังนั้นจึงต้องจัดให้มีการสร้างสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและได้รับความพึงพอใจพร้อมกัน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจและชุมชนท้องถิ่นอยู่ภายในและรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรได้รับการพิจารณาให้เป็นวัตถุประสงค์หรือองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด และการจ้างงานในสวนบริการอื่น ๆ เป็นต้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 2 - 4) องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องประกอบไปด้วย

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติที่มี

เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

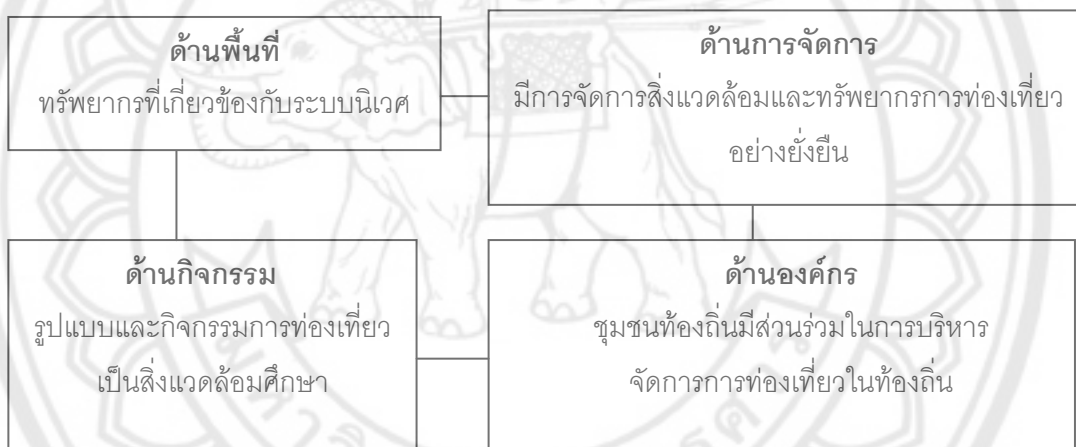
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมละสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร

การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการ

เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง จัดเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ใน ท้องถิ่นทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมา บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลด น้อยลงจนอาจกลายเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ

ภาพ 3 แสดงแผนภูมิแสดงองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544, หน้า 4

หลักสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (พยอม ธรรมบุตร, 2546, หน้า 44)

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (Nature Based) ทั้งสิ่งแวดล้อมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านสภาพภูมิศาสตร์ และด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี โดยจะต้องยึดหลักสำคัญที่ว่าเราจะต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้ให้ดีที่สุด เพื่อใช้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในระยะยาวเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2. การจัดการที่ยั่งยืน (Sustainably Managed) การท่องเที่ยวทุกประเภทจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมประเทศทุกประเทศท้องถิ่นท้องถิ่นจำเป็นต้องพยายามจัดการท่องเที่ยวของตน โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม หรือให้กระทบน้อยที่สุด

3. เป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี (Inclusive of Social and Cultural Aspects) ค่านิยมตลอดจนวิถีชีวิต เอกลักษณ์ของท้องถิ่นและประเทศซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลายเหล่านั้น

4. ให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmentally Educative) ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งยวด ในอันที่จะทะนุถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา

5. สังคมชุมชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ (Benefit and Involvement of Local People) ในด้านการจัดการท่องเที่ยวประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการลงมือปฏิบัติการและการประเมินผล การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตน และสามารถได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนมากที่สุด

6. เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ (Authentic) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือ Eco Tourism ต้องมีลักษณะโดดเด่นเป็นลักษณะที่เป็นการท่องเที่ยวแบบ Eco Tourism จริงๆ ทั้งด้านการจัดการสถานที่ และกิจกรรม

7. ความพอใจของนักท่องเที่ยว (Tourist Satisfaction) นับเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวแบบ Eco Tourism นักท่องเที่ยวที่ได้รับความพอใจหรือชื่นชม จึงจะกลับมาท่องเที่ยวอีก กิจกรรมต่างๆ จะต้องอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และได้รับความรู้ทั้งทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณี

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วิมล จิโรจพันธุ์, ประชิต สกุนพัฒนา และอุดม เขยกีวงศ์ (2548, หน้า 86 – 95)

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อบริการให้แก่นักท่องเที่ยวเดินทางสะดวกได้ ความรู้และประสบการณ์ใหม่ โดยที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีคุณภาพมีมาตรฐานในระดับสากล เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เน้นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องดำเนินการวางแผนพัฒนาจัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติ เพื่อการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ต้องมีการวางแผนปรับปรุงพัฒนาภาวะเป็ียบระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชนกับประชาชนท้องถิ่น องค์กรประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวจะต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเสมอภาคกัน

2. การให้การศึกษารื่องการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ศึกษาต่อประชาชนในท้องถิ่น ทุกระดับ ให้มีการเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ รู้วิธีการบริการ การฝึกอบรมดูงานให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ทันทเหตุการณ์เสมอ

3. การกำจัดของเสีย จะต้องมึระบบการกำจัดน้ำที่มีประสิทธิภาพ การบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งตามธรรมชาติ การกำจัดขยะและปฏิภูลถือหลักใช้แล้วใช้ซ้ำ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อีก (Biogas)

4. การศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหวของระบบนิเวศ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งโบราณคดีโบราณสถานต่างๆ แม้เป็นเพียงเนินดินร้างย่อมสะท้อนอดีตกาลที่ทรงคุณค่า ซึ่งสามารถศึกษาค้นคว้าถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณได้

5. ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรสร้างห้องสุขาบริการตามระยะทางเดินห่างกันอย่างน้อย 3 กิโลเมตรต่อหนึ่งห้อง ห้องสุขาต้องสะอาด คิดค่าบริการเพื่อเป็นค่าจ้างการจัดจ้างแรงงานดูแลรักษา

6. การเดินทางเข้าชมสะดวก ทางเดินในแหล่งธรรมชาติที่เปราะบางควรทำทางเดิน (Board Walk) คำนึงถึงความปลอดภัยมีระบบการสื่อความหมายที่ดี รวมถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ป้ายชี้ทาง ป้ายสื่อความหมายควรออกแบบใช้ได้ทนทาน

7. การรักษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยว รักษาไว้ให้มีสภาพดั้งเดิมมากที่สุด และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี (สะอาด) มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

8. การตรวจสอบผลกระทบการประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยว จะต้องกำหนดสถานภาพที่เหมาะสม โดยหารายละเอียด รวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมในที่แห่งนั้นว่าควรอยู่ในระดับไหน หากความสมดุลระหว่างความสามารถการรองรับของพื้นที่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการยอมรับของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนา รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลจะต้องมีความสัมพันธ์กัน เป้าหมายของการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องจากฝ่ายบริหารทุกระดับ การจัดการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการลงทุน ต้นทุนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมด้วย

9. การจัดการการบริการ ควรคำนึงถึงระดับมาตรฐานสากล ปัจจุบัน คือ ISO 9000 / ISO 14000 / ISO 18000 ด้วย

10. การศึกษาและสำรวจแหล่งพลังงาน เพื่อนำมาใช้มาก่อประโยชน์มากที่สุด อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานกระแสดม พลังงานความร้อนใต้พิภพ ควรใช้พลังงานจากธรรมชาติมากที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้น้ำธรรมชาติหรือใช้ให้อย่างคุ้มค่า หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องปรับอากาศ

11. การจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถขอบเขตในการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว (จำนวนนักท่องเที่ยว) โดยใช้หลักการสภาพแวดล้อม ขีดความสามารถการรองรับทางกายภาพ และขีดความสามารถการรองรับทางสภาพแวดล้อม อาทิ น้ำประปา ไฟฟ้า ขยะมูลฝอย ต้องมีแผนการจัดการที่ดีและเพียงพอต่อการใช้

12. การออกแบบสิ่งก่อสร้างสิ่งบริการอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว (ที่จอดรถ ที่พัก การเดินทาง ร้านอาหารเครื่องดื่ม ห้องสุขา) ต้องกลมกลืนกับธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่เป็นสิ่งแปลกปลอมเข้าไป อนึ่งการก่อสร้างควรคำนึงถึงความสะอาดของคนพิการด้วย ควรหลีกเลี่ยงสิ่งต่างๆ เช่น การตัดต้นไม้เป็นสำคัญ ต้องคำนึงถึงกระแสน้ำจะไม่ก่อให้เกิดการพังทลายและไม่กีดขวางเส้นทางเดินของสัตว์ป่า

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับชุมชนและศักยภาพของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในท้องถิ่นที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น อีกทั้งทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าการพิจารณาถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

การจัดการการบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการการบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการจัดการที่มีเป้าหมายให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวประกอบด้วย

1. การจัดการการนำเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based Tourism) ที่มุ่งให้ความรู้การศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความ

พึงพอใจ ประทับใจ และประสบการณ์ใหม่นั้น ผู้ประกอบการจัดนำเที่ยวจะต้องคำนึงถึงหลักการจัดการ ดังนี้

- 1.1 คุณสมบัติของมัคคุเทศก์ จะต้องเป็นมัคคุเทศก์ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 1.1.1 มีความรอบรู้ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นเป็นอย่างดี
 - 1.1.2 รักและรู้คุณค่าศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านของแหล่งท่องเที่ยวที่พานั้น ๆ
 - 1.1.3 มีบุคลิกภาพและความประพฤติ เพื่อสร้างภาพลักษณ์และความประทับใจ ความเป็นมิตรไมตรีกับบุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยว
 - 1.1.4 มีศีลธรรม กล้าตัดสินใจ และกำหนดจุดยืนของตนเอง เคารพหลักการและเหตุผล หมั่นพิจารณาตนเอง และมีทัศนคติที่ชัดเจนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 - 1.1.5 มีความสามารถในการสื่อความหมายการสื่อสารที่ดี
 - 1.1.6 เป็นผู้ที่ไม่เผลอเรอ (สังเกต อ่าน จด รู้จักถามและมีความคิดสร้างสรรค์)
- 1.2 การจัดบริการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและมีการประสานประโยชน์ร่วมกันกับประชาชนในท้องถิ่น ในด้านการบริการด้านอื่นๆ ต้องมีการพัฒนาให้มีมาตรฐานสากล มีความปลอดภัยและเป็นมิตรไมตรี
- 1.3 การจัดรายการนำเที่ยว เป็นการให้ข้อมูลโดยควรแจ้งรายการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชัดเจน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเตรียมตัวเดินทางได้ถูกต้องมุ่งเน้นการให้ความรู้ การสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ จากการเดินทางและให้ข้อคิดกับนักท่องเที่ยวในการเดินทาง ซึ่งมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้
 - 1.3.1 แจ้งกำหนดการเดินทางนับแต่การเดินทางถึงสิ้นสุดรายการ
 - 1.3.2 แจ้งอุปกรณ์ของใช้ที่ให้บริการ ส่วนใดที่นักท่องเที่ยวจะต้องจัดเตรียมไปเองรวมทั้งบริการอาหารเช้าและเครื่องดื่ม
 - 1.3.3 แจ้งราคาค่าบริการ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
 - 1.3.4 แนะนำแนวคิด ข้อควรพิจารณาแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น
 - 1.3.5 มัคคุเทศก์เป็นผู้รอบรู้ (กรณีภาษาต่างประเทศจะต้องแจ้งความสามารถบริการภาษาด้วย)

1.4 การมีส่วนร่วม โดยประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม (ตกลงรายการนำเที่ยว ผู้เสนอขายรายการ มัคคุเทศก์นำเที่ยว) การจัดการร่วมคิดวางแผนดำเนินการขายรายการ การได้รับผลประโยชน์อย่างเสมอภาคกัน การจัดการนี้ควรอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการ สหกรณ์ บริษัท ชุมชน

2. การจัดที่พัก การจัดที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการจัดการที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การใช้ที่ดิน การใช้น้ำ การใช้พลังงาน และการจัดการสิ่งปฏิกูล เพื่อมิให้เกิดมลพิษการออกแบบที่พักต้องมีส่วนสร้างเสริม และคงไว้ต่อความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น คำนึงถึงผลประโยชน์การใช้สอยรักษาระบบนิเวศ และดึงดูดความสนใจต่อนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้าไปพักค้างแรมอย่างสะดวกสบาย รวมทั้งพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดลักษณะที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การกำหนดลักษณะที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น เป็นข้อสรุปจากการประชุมนานาชาติ เรื่องการจัดการที่พักเพื่อรักษาระบบนิเวศครั้งที่ 2 ที่ประเทศคอซตาริกา เมื่อเดือนตุลาคม 2538 คือ

2.1.1 เป็นที่พักที่มีขนาดและองค์ประกอบขนาดเล็ก สะอาด ปลอดภัย รมรื่น

2.1.2 ควรนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้ เน้นการประหยัดพลังงาน

2.1.3 มีการบริหารจัดการเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ต้องเน้นการจัดการขยะ การจัดการของเสีย เน้นการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่

2.1.4 การออกแบบก่อสร้าง ควรใช้วัสดุในท้องถิ่นประกอบก่อนและมีรูปแบบสถาปัตยกรรมกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

2.1.5 มีการบริหารจัดการโดยครอบครัวหรือชุมชนท้องถิ่น

2.2 หลักการการออกแบบที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวคิดในการออกแบบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรนำมาพิจารณาในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะถ้าพูดถึงการออกแบบก่อสร้างแหล่งที่พักเชิงนิเวศตามแนวคิด ดังนี้

2.2.1 ตระหนักเสมอว่าไม่มีสิ่งใดที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์จะคงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและการออกแบบไม่สามารถแก้ไขปัญหาในทุกๆ เรื่อง จึงไม่ควรที่จะออกแบบเพื่อที่จะเอาชนะ หรือควบคุมธรรมชาติ หากแต่ควรปล่อยให้ธรรมชาติเป็นแม่บทหรือผู้ชี้้นำการออกแบบ

2.2.2 ให้ความสำคัญกับสิทธิของมนุษย์และธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้องค์ประกอบของทั้งสองส่วนอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน และสามารถคงไว้ซึ่งความหลากหลายของกันและกันอย่างยั่งยืน

2.2.3 ออกแบบให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า

2.2.4 เคารพในความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณ สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ กับวัตถุ และพิจารณาองค์ประกอบทุกส่วนทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมภายในชุมชน สังคมที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบ

2.2.5 สร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าในระยะยาวไม่สร้างปัญหา หรือผลกระทบในการบำรุงรักษา การบริหารจัดการตลอดจนปัญหาด้านความปลอดภัยให้กับคนรุ่นหลังต้องรับผิดชอบดูแล

2.2.6 ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงภายในระหว่างองค์ประกอบทุกส่วนของระบบธรรมชาติ และผลกระทบจากการออกแบบต่อองค์ประกอบแต่ละส่วนทุกระดับ

2.2.7 คำนึงถึงผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของการพัฒนาอันเป็นผลมาจากการออกแบบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ และระบบธรรมชาติ

2.2.8 สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในการพัฒนาอย่างคุ้มค่าและไม่มีของเสีย

การจัดการสินค้าของที่ระลึก

คุณลักษณะของสินค้าของที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีดังนี้

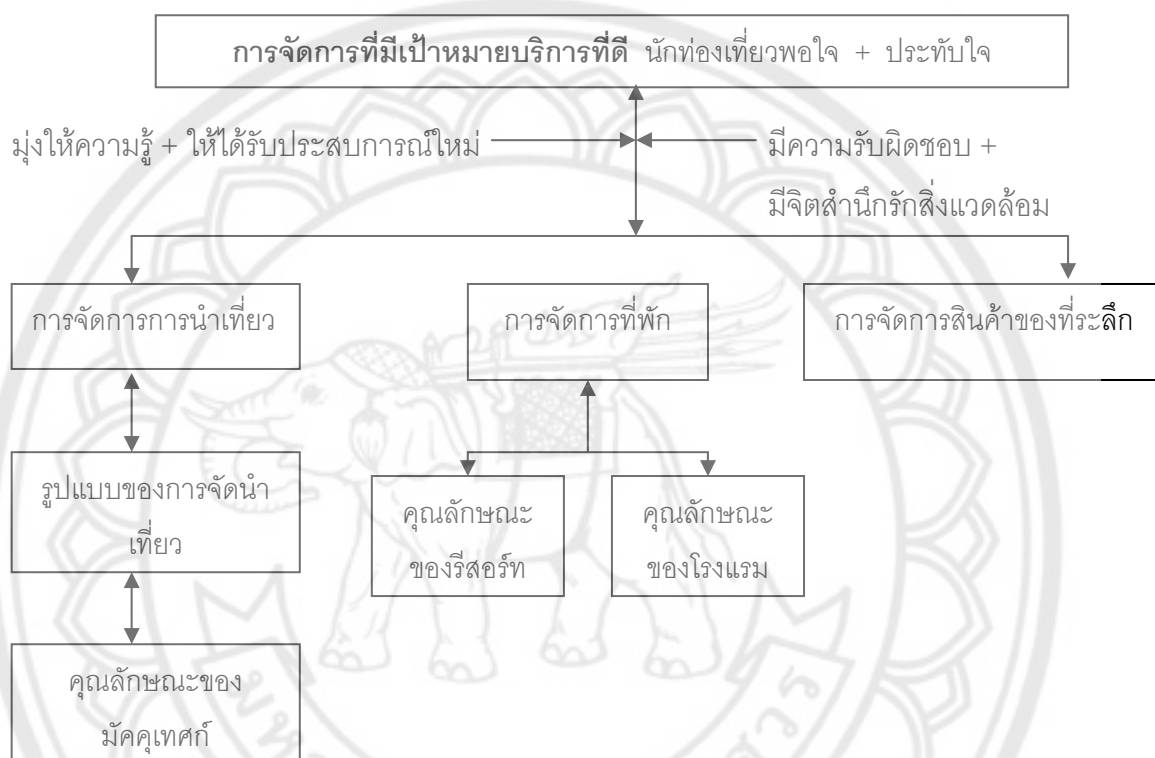
1. สินค้าของที่ระลึกจำพวกของกิน ทั้งอาหาร ขนม ของกินเล่น ของสดและของแห้งนั้น ควรเป็นสินค้าที่ได้รับมาตรฐานการรับรองด้านความสะอาดและสุขอนามัย ติดฉลากการรับรองจากสำนักงานมาตรฐานสินค้า (สมก.) สำนักงานอาหารและยา (อย.) มาตรฐานฮาลาล์จากสำนักราชมนตรี พร้อมทั้งวันหมดอายุกำกับอยู่ด้วย

2. สินค้าของที่ระลึกจำพวกของใช้ของประดับที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาตินั้น ควรเป็นของที่สามารถผลิตปลูกได้ตามธรรมชาติที่ปราศจากมลพิษต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์สิ่งทอควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่พอกย้อมจากสีธรรมชาติ เช่น เครื่องจักสานไม้ไผ่ เครื่องจักสานหวาย ฯลฯ

3. การผลิตสินค้าของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงการรักษาระบบนิเวศไว้อย่างยั่งยืน โดยหลีกเลี่ยงการนำวัสดุที่เป็นส่วนประกอบของธรรมชาติ ในแต่ละระบบนิเวศมาผลิตเป็นสินค้าของที่ระลึก เช่น ชากพืช และสัตว์ที่มีกฎหมายคุ้มครองว่าเป็น

สัตว์ชนิดหายาก จำพวกเลววัลย์ กระดองเต่า งาช้าง หนังสัตว์ เขี้ยวสัตว์ เปลือกหอย กัลปังหา และปะการัง ฯลฯ

แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพ 4 แสดงแผนภูมิแสดงแนวคิดการจัดการบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546, หน้า 32

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ประเวศ วะสี (2540 อ้างอิงใน ศรีธัญ เลิศรักษ์มงคล, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีลักษณะของการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่ดี ได้เข้าใจคุณค่าอันสูงส่งของวัฒนธรรมนั้น จะเป็นสิ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายทำให้คนไทยมีความรู้มากขึ้น ได้รายได้จากความรู้ และนักท่องเที่ยวได้บรรลุประโยชน์จากพุทธศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้มีคุณภาพของการพัฒนาเกิดขึ้น

พิเศษ เจียจันทรพงษ์ (2540, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า “การท่องเที่ยวที่มีได้ทำลายทรัพยากรท่องเที่ยวให้หมดเปลืองหรือหมดไป ยังคงเป็นทรัพยากรที่ดึงดูดใจให้มีการท่องเที่ยวได้อย่างไม่มีวันหมดสิ้น”

การประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศด้วย

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2543, หน้า 3) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนว่า “การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด”

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2547, หน้า 16) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไว้ว่า “การบริหารจัดการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบ ระมัดระวังเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพมีการจัดการทรัพยากร”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไว้ว่า “การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่ มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยว เข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาว”

วสิน อิงคพัฒนากุล (2548, หน้า 57) ได้กล่าวไว้ว่า

...การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึงการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยั่งยืน และสืบทอดความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการ

ท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ในอนาคตจะได้ใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม โดยดำเนินการในลักษณะการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและความงามทางสุนทรียภาพ รวมทั้งสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศธรรมชาติไว้ได้

จิตศักดิ์ พุฒจรว (2549, หน้า 2) อ้างถึงองค์การ Eastern Caribbean States ได้ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การใช้ประโยชน์สูงสุดในทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและการเลี้ยงดูตนเอง เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้มาเยือน และเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิต โดยความร่วมมือของหลายๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (2549, หน้า 9) ได้ให้คำจำกัดความว่า

...การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถ ดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจการท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาว

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การพัฒนาและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดรอบคอบระมัดระวัง ให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุดเกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุด

โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยมีลักษณะสำคัญอยู่ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถานวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรม
2. เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม
5. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
6. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 10) ประเทศต่างๆ พยายามหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวใหม่ ที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงเป็นเหตุให้เกิดการจัดประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development) หรือที่เรียกว่าประชุม Earth Summit ขึ้นที่กรุงริโอเดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) หรือที่เรียกอีกชื่อว่า Rio Summit (ปริญญาริโอ) และได้ร่วมลงนามรับรองเอกสารสำคัญ 5 ฉบับคือ

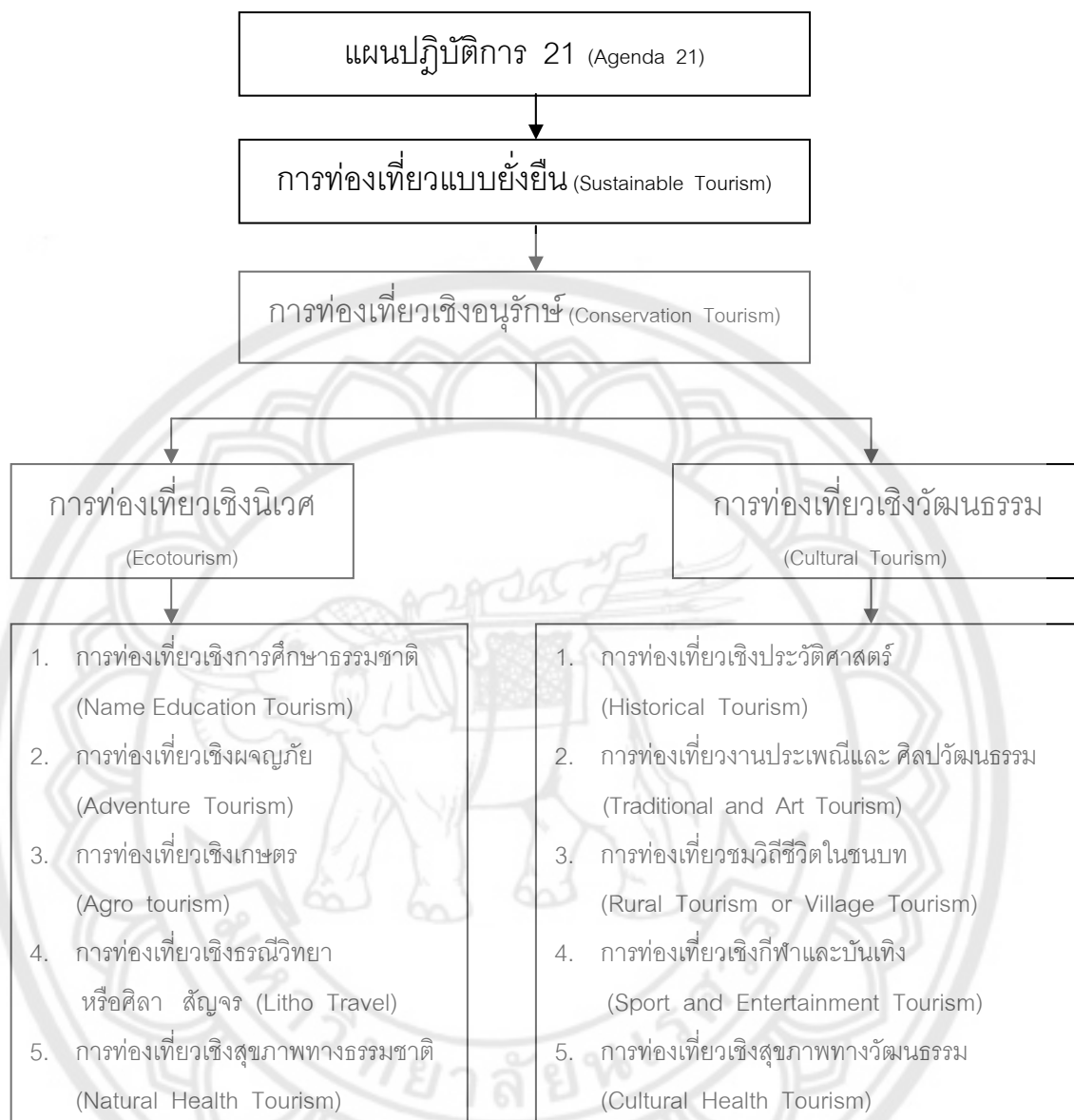
1. ปริญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The Rio Declaration on Environment and Development) ประกอบด้วยหลักการ 27 ประการเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบต่อประชาชาติ ในการดำเนินงานพัฒนา เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น
2. แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
3. คำแถลงเกี่ยวกับหลักการเรื่องป่าไม้ (Statement of Principles on Forests) เป็นแนวทางในการจัดการ การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับป่าไม้ทุกประเภท อันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาไว้ซึ่งสิ่งมีชีวิตในทุกรูปแบบ

4. กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UN Framework Convention on Climate Change) มีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาระดับก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Cases) ในบรรยากาศที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสภาวะอากาศทั่วโลก โดยลดปริมาณการปล่อยก๊าซบางชนิดขึ้นสู่อากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงเพื่อใช้เป็นพลังงาน เป็นต้น

5. อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) เพื่อให้ประเทศต่างๆ ยอมรับเอาวิธีการที่จะอนุรักษ์ความหลากหลายชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต (Living Species) และเพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลตอบแทนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันจากการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ จะเห็นได้ว่าแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เป็นหนึ่งในห้าของเอกสารสำคัญของ Rio Summit โดยผู้นำจากทั่วโลก 179 ประเทศร่วมลงนามรับรองซึ่งแผนปฏิบัติการ 21 นี้ เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการกำหนดนโยบายของภาครัฐบาล เอกชน และสำหรับเป็นทางเลือกของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวว่า ประชากรการบริโภค และเทคโนโลยี นับเป็นพลังงานผลักดันหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มีการเสนอแนะนโยบายและของโลกต่อการค้าจุนสิ่งมีชีวิต รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคต่างๆ ที่จะต้องตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างระมัดระวัง พร้อมทั้งได้ย้ำถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่จะเป็นหนทางเอาชนะในเรื่องของความยากจนและการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือความรับผิดชอบร่วมกันระดับโลก (Global Partnership) ที่ทำให้มั่นใจว่าทุกๆ ประเทศจะมีอนาคตมั่นคงและปลอดภัยร่วมกันมากยิ่งขึ้น จากแผนปฏิบัติการ 21 ดังกล่าวข้างต้น ทำให้การทอ่งเกี่ยวข้องปรับตัวสู่การทอ่งเกี่ยวข้องแบบยั่งยืนที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย และจากการทอ่งเกี่ยวข้องแบบยั่งยืนนี้ไปสู่การทอ่งเกี่ยวข้องเชิงอนุรักษ์ กล่าวคือการพัฒนาการทอ่งเกี่ยวข้องให้ไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดการประสานการพัฒนากับการอนุรักษ์นั้น ได้มีความพยายามดำเนินการที่ผ่านมาในอดีต พบว่า แนวทางต่างๆ เหล่านี้ยังไม่สามารถปฏิบัติได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยสาเหตุหลายอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสับสนในการพัฒนาระหว่างความต้องการทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ กับการขาดรูปแบบในการจัดการการทอ่งเกี่ยวข้องที่เหมาะสม จากการประชุม Earth Summit ที่ประเทศบราซิล ได้ก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการทอ่งเกี่ยวข้อง 3 ด้าน คือ

1. ความสะดวกความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก ทั้งในแง่การอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่นจนถึงการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไขวิกฤติการณ์ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศ
2. ความสะดวกความต้องการของตลาดท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวและทุกส่วนของสังคม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. ความสะดวกความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มาจากรากหญ้า อันจะเป็นหลักประกันที่จะให้การพัฒนามีทิศทางที่ถูกต้อง มีการกระจายรายได้ที่เหมาะสมเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น

ภาพ 5 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541, หน้า 25

หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542, หน้า 11 – 12)

หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะมีผลดีต่อท้องถิ่นในด้านการสร้างเศรษฐกิจชุมชน มีการวางแผนด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นการวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์อันยาวนานที่สุดโดยมีหลักการดังนี้

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอดี (Using Resource Sustain ably) คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างฉลาด ประหยัด โดยคำนึงถึงคุณค่าทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ลดการบริโภคและการใช้ทรัพยากรโดยไม่จำเป็นและลดอัตราของเสีย (Reducing Over – Consumption and Waste) มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก การใช้สิ่งทดแทนรวมทั้งการวางแผนการจัดการเกี่ยวกับของเสีย และ สิ่งปฏิกูล เช่น ขยะ เป็นต้น
3. ส่งเสริมคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม (Maintaining Diversity) ให้เป็นที่ชื่นชมและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น เช่น ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ในแต่ละท้องถิ่นจัดรูปแบบหรือเส้นทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
4. ร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) เป็นการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว
5. ส่งเสริมกิจกรรมและพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) โดยการส่งเสริมทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ นโยบาย เงินทุน กิจกรรม การฝึกอบรม การตลาด ฯลฯ
6. การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) การฝึกอบรม วิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การฝึกอบรมเฉพาะด้านอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ยุวมัคคุเทศก์ อบรมด้านวัฒนธรรม ด้านศิลปะพื้นเมือง ฯลฯ
7. จัดเตรียมข้อมูลหรือคู่มือด้านการท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibility) เป็นการบริการด้านการขายอย่างหนึ่งแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น เช่น หนังสือคู่มือต่างๆ แผนที่ รูปภาพ หรือแผ่นพับแนะนำสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

8. การประเมินผลหรือการวิจัย (Research) มีการประเมินผล ตรวจสอบผลดี ผลเสีย ผลกระทบ หรือมีการวิจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ และนำผลมาปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น นอกจากประชาชนเจ้าของท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องร่วมมือกันจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ตลอดจนการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและวางมาตรฐานการบริการในด้านต่างๆ ด้วย และร่วมกันทำงานตามแผนที่วางไว้ให้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสุขภาพกายแก่สมาชิกของสังคมในปัจจุบันและในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

องค์ประกอบของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

แนวคิดของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสามารถพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว
4. การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

หลักการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ คือ

1. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ดั้งเดิมเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่าง

ประหยัดให้คุ้มค่า โดยคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การสงวนรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิตที่ดี วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปรับปรุง บำรุงให้เกิดประโยชน์ได้นาน เพิ่มพูนและเสริมสร้างไว้ให้มีมากเพียงพอต่อการใช้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

1.2 การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเหมาะสมนั้น จะเป็นแนวทางให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดการก่อของเสีย ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้องจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน ใช้ทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก เช่น สิ่งก่อสร้างที่ใช้ไม้จากธรรมชาติ หากลดการใช้ไม้ลง โดยใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติคล้ายไม้สร้างเสริมประกอบ จะเป็นการช่วยลดการตัดไม้ลงได้ หรือกรณีที่สร้างอาคารเพื่อบริการนักท่องเที่ยวอาจใช้วัสดุโปร่งแสง ประกอบเพื่อรับแสงสว่างจากธรรมชาติและลดการใช้พลังงานไฟฟ้า มีส่วนช่วยในการลดค่าใช้จ่ายหรือลดต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการสามารถนำงบประมาณที่เหลือไปใช้ในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และเพิ่มคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวได้

ส่วนการลดการก่อของเสีย เช่น ขยะปฏิภณต้องหาวิธีการจัดการโดยการแยกประเภท ขยะ ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้ การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ส่วนขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์ได้

3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำตก อาจเพิ่มกิจกรรมการ ดูนก การปั่นหน้าผา หรือหมู่บ้านวัฒนธรรมและแหล่งโบราณคดี อาจเพิ่มกิจกรรมการนั่งเกวียนเทียมวัวหรือควาย เป็นต้น

4. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำงานตามแผนที่วางไว้ จะต้องประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวกับแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ แผนพัฒนาของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. ต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น ตัวอย่าง เช่น การส่งเสริมโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลเพื่อการขยายฐาน สร้างรายได้เสริมให้กับท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรร่วมโดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหา เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. ประชุมปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ร่วมประชุมปรึกษาหารือทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่ต่างกัน เช่น การใช้ที่สาธารณประโยชน์ การใช้น้ำดื่มเพื่อบริโภคจากแหล่งเดียวกัน การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

8. การพัฒนาบุคลากร การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิถีปฏิบัติในพัฒนาท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการท่องเที่ยว

9. จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขายให้พร้อม เพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ

เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาด การท่องเที่ยวที่เป็นเอกสารแผ่นพับ หนังสือคู่มือวิดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

10. ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย ความจำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่า คุณภาพต่อแหล่งท่องเที่ยวต่อการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการจะต้องมีการประเมินผลการตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามจากผู้ให้บริการโดยตรงจากใบประเมินผล หรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการ การบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

นอกจากการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องพิจารณาหลักการ 10 ประการ ดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้นยังต้องพิจารณาถึงขีดความสามารถในการรับรองของทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกด้วย

การท่องเที่ยวธรรมชาติ

ความหมายของการท่องเที่ยวธรรมชาติ

ดาวิด แวนเนอร์ และมาร์ติน ออปเพอร์แมนท์ (David Weaner and Martin Oppermann) ระบุไว้ในหนังสือ Tourism Management ในหัวข้อที่เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ คือ แหล่งท่องเที่ยวที่จะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment) มากกว่าสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural Environment) และครอบคลุมเรื่องของปรากฏการณ์ตามธรรมชาติด้วย (อ้างอิงในมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543, หน้า 147)

เคก ลิงเบิร์ก (Kreg Lindberg) กล่าวถึง แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติว่าจะต้องมีจุดเด่นที่มีสิ่งดึงดูดใจตามธรรมชาติ และจะต้องตัดขาดจากโลกภายนอก ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่ได้สัมผัสเหมือนกับตอนอยู่ที่บ้าน (อ้างอิงในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543, หน้า 148)

แม็กนี บรูอัน (Magne Bruun) กล่าวถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติว่า กิจกรรมท่องเที่ยวที่มุ่งสัมผัสกับธรรมชาติ และชื่นชมทัศนียภาพ ทั้งนี้ครอบคลุมถึงเรื่องการท่องเที่ยวธรรมชาติและนันทนาการกลางแจ้ง (อ้างอิงในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543, หน้า 148)

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และประกอบกิจกรรมนันทนาการ

โดยก่อให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของคุณภาพชีวิต อย่างมีจิตสำนึกของการรักษาธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป

หลักการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดหลักการไว้ เพื่อป้องกันความเสียหายอันจะเกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติได้ ดังนั้นหลักการในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มี 4 ประการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543, หน้า 164 - 166) คือ

1. การรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด
2. การปรุงแต่งเสริมลักษณะเด่นทางธรรมชาติจะดำเนินการตามความจำเป็นเท่านั้น
3. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความเหมาะสม โดยไม่ขัดกับสภาพธรรมชาติ

และให้เกิดความเสมอภาคสำหรับทุกชนชั้น

4. เสริมสร้างความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

เมื่อกำหนดหลักการในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการ ซึ่งมี 4 ประการ คือ

1. เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ยังคงสภาพธรรมชาติไว้ตาม หลักการแห่งการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ
2. เพื่อลดภาวะความเสื่อมโทรมให้น้อยที่สุด
3. เพื่ออำนวยความสะดวก และความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว
4. เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุดเท่าที่ลักษณะพื้นที่จะอำนวยโดย

ส่งผลต่อสภาพธรรมชาติน้อยที่สุด

คุณลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปเป็นคุณลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ได้ดังนี้

1. เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมได้ โดยระบบของตัวเอง เช่น อุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ พืชพันธุ์ สัตว์ป่า แหล่งธรรมชาติดังกล่าวจะปรากฏอยู่บนพื้นผิวโลกเป็นแห่งๆ ถ้าหากมีการบำรุงรักษาให้ถูกต้องตามหลักวิชาแล้ว ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเหล่านี้ สามารถดำรงอยู่และมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

2. เป็นแหล่งธรรมชาติที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวพื้นพืดขึ้นสู่สภาพเดิมไม่ได้ เมื่อถูกทำลายก็จะหมดสภาพไป เช่น เกาะ แก่ง ภูเขา ถ้ำ น้ำตก แม่น้ำ หนอง คลองบึง และชายหาด เป็นต้น

3. เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีโครงสร้างธรรมชาติที่ดี หายาก และมีทัศนียภาพ สวยงาม เช่น บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ นครนายก ปราจีนบุรี สระบุรี และนครราชสีมา เป็นพื้นที่ที่มีโครงสร้างธรรมชาติที่ดี หรือที่อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น

4. มีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รวมถึงการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ

5. มีเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น ป่าพรุสรินทร จังหวัดนราธิวาส หรือ ป่าที่ราบต่ำเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ เป็นต้น

หลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีหลักดังนี้

1. การป้องกันความเสียหายหรือการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะมีสาเหตุ มาจากสิ่งต่างๆ เช่น ภัยธรรมชาติ ไฟป่า น้ำท่วม การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หรือล่าสัตว์ การขีดเขียนข้อความหรือเครื่องหมายต่างๆ ตลอดจนการทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งการกระทำเหล่านี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถานที่ท่องเที่ยว และทำให้บรรยากาศของการท่องเที่ยวในบริเวณนั้นเปลี่ยนไป ไม่เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอีกต่อไป เช่น ถ้ำแม่น้ำลำคลองสกปรก การล่องเรือชมทิวทัศน์ตามแม่น้ำลำคลองซึ่งเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวก็จะเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวอีกต่อไป การอนุรักษ์จะทำได้โดยการออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดในเรื่องนี้

2. การดูแลรักษาความสะอาด การรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ เพราะถึงแม้ว่าสถานที่สถานที่นั้นจะแปลกประหลาด สวยงาม แต่ถ้าสกปรกหรือไม่สะอาดย่อมไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ถึงแม้หน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดจะเป็นหน้าที่ของเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าพนักงานประจำสถานที่ก็ตาม แต่นักท่องเที่ยวก็มีหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันรักษาความสะอาดด้วยเช่นกัน

3. ไม่สร้างสิ่งก่อสร้างในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยไม่จำเป็น และถ้าจำเป็นจะต้องสร้างก็ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ ไม่บดบังทิวทัศน์ที่สวยงาม และก่อสร้างแต่เฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างแท้จริง

4. นักท่องเที่ยวจะต้องให้ความร่วมมือโดยการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่สถานที่ท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ เช่น ห้ามล่าสัตว์ หรือทำลายสภาพทางธรรมชาติ เมื่อทุกคนร่วมมือกันก็เท่ากับมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวให้คงความงามตามธรรมชาติไว้ได้

5. จัดเจ้าหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์นำในการท่องเที่ยวและควบคุมดูแลให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของสถานที่นั้นๆ เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นเป็นอย่างดี และปฏิบัติหน้าที่ ทั้งเป็นมัคคุเทศก์และดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวด้วย

6. จัดทำคู่มือเกี่ยวกับข้อปฏิบัติต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น เช่น ประกาศข้อควรปฏิบัติต่างๆ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ซึ่งจะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้น ดำรงความเป็นสถานที่ท่องเที่ยวไปได้นาน

7. ทั้งเจ้าของท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวควรจะมีความรู้ถึงคุณค่า หวงแหน สถานที่ท่องเที่ยวนั้น

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งของการศึกษาธรรมชาติ ที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไปในเรื่องสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สามารถจัดสร้างไว้ในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น เส้นทางที่จัดอาจมีอยู่หลายประเภท เช่น การเดินชมป่า ทางขี่ม้า ทางขี่ช้าง ทางจักรยาน ทางเรือ ทางไต่หน้า แต่ละเส้นทางมีจุดประสงค์ และสิ่งที่น่าสนใจแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านการชมวิวดินออกกำลังกาย เพื่อหาความเพลิดเพลินกับธรรมชาติ สำหรับเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อการสื่อความหมายจะต้องมีเนื้อหาสาระที่นักท่องเที่ยวสามารถได้รับความรู้ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

ประเภทของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

1. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ (Nature Trail) เป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ระยะใกล้ที่มุ่งเน้นถึงการสื่อความหมายธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ความรู้ง่ายๆ แก่นักท่องเที่ยวทั่วไปที่ต้องการเดินชมธรรมชาติในระยะทางที่ไม่ไกลและไม่ลำบากเกินไป ระยะเวลาในการเดินตลอดเส้นทางไม่ควรเกิน 45 นาที แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติโดยมีคนนำทางและอธิบาย (Guided Trails) เป็นเส้นทางเดินเท้าที่ต้องอาศัยนักธรรมชาติวิทยาที่มีความสามารถในการสื่อความหมาย เป็นผู้นำทางให้คำแนะนำและบรรยายเกี่ยวกับธรรมชาติตามเส้นทางการศึกษาธรรมชาติ โดยวิธีนี้จะต้องกำหนดจำนวนกลุ่มและตารางการนำเที่ยวแน่นอน เส้นทางประเภทนี้ไม่ต้องอาศัยหลัก

วิชาการในการออกแบบและก่อสร้างมากนักคุณภาพจึงขึ้นอยู่กับบุคลิกของเจ้าหน้าที่ผู้นำทางและเทคนิคในการสื่อความหมาย ผลดีของเส้นทางประเภทนี้ คือ การลดจำนวนป้ายสื่อความหมายไม่ต้องใช้คู่มือประกอบ

1.2 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง (Self guided Trails) เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติ โดยศึกษาเรื่องราวด้วยตนเอง โดยการติดป้ายสื่อความหมายไปตามเส้นทาง การใช้คู่มือ / เอกสาร หรือการใช้เทปบรรยาย อธิบายจุดที่สำคัญหรือสิ่งที่น่าสนใจบนเส้นทางเหมาะกับกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ และมีจำนวนหลายกลุ่มทางประเภทนี้จะรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมากโดยไม่จำกัดเวลา และจำนวนซึ่งแตกต่างจากทางเดิน

ศึกษาธรรมชาติที่ใช้นำทางและไม่สามารถจะทำได้ทุกเวลา โดยปกติทางเดินที่ตัดเข้าสู่ป่าเพื่อชมธรรมชาติจะเรียกว่าทางเดินชมธรรมชาติ หรือ Nature Trail หากมีคนนำทางและบรรยายให้ฟังเรียกว่า Guided Trails หากไม่มีคนนำทางแต่มีเอกสารหรือป้ายประกอบให้ความรู้เรียกว่า Self guided Trails เหตุผลของการจัดสร้างทางศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง ก็เนื่องจากความจำกัดในด้านงบประมาณสำหรับการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ หรือบริเวณนั้นอยู่ห่างไกลไม่สะดวกแก่การปฏิบัติงานทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเองและทางเดินศึกษาธรรมชาติโดยมีผู้นำทางจะให้รายละเอียดที่มากกว่าและมีคุณภาพเหนือกว่า

2. เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกล (Hiking Trail) เป็นเส้นทางเดินป่าซึ่งจะมีระยะทางยาวๆ แคบๆ ปล่อยตามธรรมชาติ มีการดูแลและปรับปรุงเล็กน้อย จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการแก่ผู้ที่สนใจต้องการจะศึกษาธรรมชาติอย่างจริงจัง ได้มีโอกาสศึกษาธรรมชาติโดยไม่ถูกรบกวนจากนักท่องเที่ยวอื่นๆ ไม่เน้นถึงความสะดวกของเส้นทางและการสื่อความหมายมากนัก เส้นทางลักษณะนี้จะกำหนดขึ้นในพื้นที่ที่มีความกว้างขวางพอที่ผู้ศึกษาจะพบกับสิ่งที่น่าสนใจได้หลายประการ และเส้นทางในลักษณะนี้จะไม่มีผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติมากนัก เส้นทางนี้จะมีเครื่องหมายแสดง (Marker) ไว้ในจุดที่จะสื่อความหมายและมีคู่มือประกอบ

3. เส้นทางใช้ประโยชน์พิเศษ เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นของผู้ใช้ และวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้เป็นหลัก อาจเป็นเส้นทางที่ให้ประโยชน์ในการศึกษาธรรมชาติอีกทางหนึ่งด้วย การสร้างเส้นทางไม่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่เส้นทางในลักษณะนี้ได้แก่ ทางซบขี้จักรยาน การเดินชมป่า ทางขี่ม้า ทางเดินช้าง เส้นทางเรือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติได้นำและทางสำหรับคนพิการ เป็นต้น

ข้อกำหนดทั่วไปในการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

1. ทางเดินธรรมชาติที่น่าสนใจจะต้องผ่านไปในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย มีสิ่งดึงดูดใจมีความสวยงามและความประทับใจ เช่น
 - 1.1 เส้นทางผ่านจุดชมวิที่มีทิวทัศน์สวยงาม เช่น ทะเลสาบ ยอดเขา หุบเขา หน้าผา สามารถตัดแต่งเปิดวิวได้
 - 1.2 ในเส้นทางที่มีน้ำตก ลำธารและน้ำไหลผ่านมีความร่มรื่นจากร่มเงาของต้นไม้
 - 1.3 พืชพรรณและสัตว์ป่ามีความหลากหลายในเรื่ององค์ประกอบ รูปแบบความหนาแน่น มีพืชหรือสัตว์ที่หายาก
 - 1.4 เส้นทางผ่านไปในจุดที่น่าสนใจ เช่น มีสิ่งประวัติศาสตร์โบราณคดีซากดึกดำบรรพ์
2. มีความสะดวกและปลอดภัยแก่การเดินชม ไม่ลื่น ไม่ลาดชัน ไม่เป็นโคลนหรือมีน้ำขัง สามารถเข้าชมได้ทุกฤดูกาล
3. ต้องไม่ไกลเกินไปไม่ควรเป็นแนวเส้นตรง ควรจะมีการตัดโค้ง และควรเป็นลักษณะวนกลับเป็นวงกลม (Loop) โดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายอยู่ที่จุดเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน และจุดเริ่มต้นควรจะมีลานจอดรถ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ หรือศูนย์ศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้น ในกรณีเป็นทางเดินศึกษาธรรมชาติ
4. จะต้องมีการป้ายแสดงทิศทางและสัญลักษณ์ต่างๆ ชัดเจน บอกทิศทางและระยะทาง ที่ถูกต้องให้ผู้มาเที่ยวชมจากต่างถิ่นเข้าใจ และรู้ว่าเส้นทางดังกล่าวมีสภาพเป็นอย่างไร
5. เส้นทางที่กำหนดควรสร้างอย่างถาวร และต้องมีการบำรุงรักษาบ่อยที่สุด
6. ทางเดินหลักอยู่ในตำแหน่งที่จะกระจายนักท่องเที่ยวออกจากพื้นที่เปราะบาง และพื้นที่ที่มีการใช้งานมาก
7. ความลาดชันที่เหมาะสมในการกำหนดเส้นทางเดิน ควรมีความลาดชันประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ และพื้นที่ใดที่มีความลาดชันมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ให้มีได้เป็นระยะทางสั้นๆ และในเส้นทางช่วงนี้ให้ทำขั้นบันได และจัดทำสิ่งกีดขวางเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน
8. ระยะทางเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ควรใช้เวลาในการเดินชมไม่เกิน 45 นาที
9. การกำหนดเส้นทางเดินเท้า ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดพื้นฐาน 4 ข้อ ดังนี้
 - 9.1 ผู้วางแผนจัดทำเส้นทางจำเป็นต้องทราบ และคุ้นเคยกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ เพราะจะเป็นส่วนช่วยให้จุดสำคัญของพื้นที่ไม่ถูกมองข้าม

9.2 ผู้วางแผนจัดทำเส้นทาง ต้องมีความชำนาญในเรื่องความรู้ทั่วไปและเฉพาะอย่างเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาธรรมชาติ และโปรแกรมการสื่อความหมายที่ต้องการในเส้นทางตลอดจนขอบเขตของโปรแกรม

9.3 การวางแผนในการพัฒนาเส้นทางเดินเพื่อศึกษาธรรมชาติ ต้องคำนึงว่าผู้ใช้เส้นทางส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับธรรมชาติจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และสิ่งที่น่าสนใจในเส้นทาง

9.4 การวางแผนพัฒนาทางเดินเท้าในบริเวณใด ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดต่อสภาพธรรมชาติในบริเวณดังกล่าวเป็นหลัก

การสื่อความหมายธรรมชาติ

การสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นรูปแบบที่ชัดเจนที่สุดของการให้การศึกษา ซึ่งการสื่อความหมายเป็นกิจกรรมให้การศึกษาชนิดหนึ่งที่มีเป้าหมายในการแปลหรือแสดงความหมายและความสัมพันธ์ของทรัพยากร ไม่ว่าจะ เป็นธรรมชาติหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมให้ปรากฏออกมา

สาระสำคัญในเนื้อหาของการสื่อความหมาย

ในการจัดทำกรสื่อความหมายในพื้นที่ใดๆ ควรคำนึงถึงสาระสำคัญและความสมดุลของเนื้อหา ซึ่งควรครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. Information and Orientation สาระที่เป็นการแนะนำเบื้องต้น บอกกล่าวผู้เข้าใช้พื้นที่ให้ทราบว่าควรเตรียมตัวและเตรียมการอย่างไร จึงจะสามารถเข้าใจพื้นที่ได้อย่างสนุกสนานและปลอดภัย
2. Understanding and Appreciation สาระที่ให้ความเข้าใจถึงความหลากหลายของระดับการให้บริการและระดับความละเอียดของข้อมูลที่ทำให้เกิดความประทับใจ
3. Protection ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมและวาระต่างๆ ที่ผู้ใช้พื้นที่สามารถสัมผัสกับทรัพยากรของพื้นที่ได้อย่างสนุกสนาน และปลอดภัย ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ทำลายหรือใช้เกินความพอดีทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจที่จะกระทำ
4. Participation and Skill Development สาระที่ว่าด้วยระดับและประเภทของการให้บริการที่แตกต่างกัน เพื่อเชิญชวนและจูงใจให้ผู้ใช้พื้นที่มาทำกิจกรรมการนันทนาการในพื้นที่ด้านอื่นๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ต้องการฝึกฝนตนเอง
5. Dialogue เนื้อหาที่เสมือนเป็นเวทีสนทนาให้สำหรับสาธารณชนชาวบ้านใกล้เคียง และเจ้าหน้าที่ได้ติดต่อสื่อสารหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความต้องการของกันและกัน

6. Education เป็นเนื้อหาที่ให้ข้อมูลที่จำเป็นในการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้สนใจและกลุ่มนักเรียนนักศึกษาให้ทราบและเข้าใจถึงคุณค่าและความโดดเด่นของทรัพยากรในพื้นที่นั้น

หลักการของการสื่อความหมาย (Principle of Interpretation)

ฟรีแมน ทีเดน (1973, หน้า 178) ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการสื่อความหมาย และทำงานที่อุทยานแห่งชาติที่สหรัฐอเมริกาได้กำหนดหลักการในการสื่อความหมายไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การสื่อความหมายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องจัดทำภายใต้ขอบเขตความสนใจและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว
2. ข้อมูลข่าวสารไม่ใช่การสื่อความหมาย แต่การสื่อความหมายต้องเป็นการให้ความหมายโดยอาศัยข้อมูล
3. การสื่อความหมายเป็นศิลปะ ซึ่งรวมศิลปะสาขาต่างๆ ไว้ไม่ว่าสิ่งที่จะนำเสนอ นั้นจะเป็นเรื่องทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรม
4. จุดมุ่งหมายของการสื่อความหมาย ไม่ใช่การสั่งสอนแต่เป็นการกระตุ้นอารมณ์หรือความรู้สึก
5. การสื่อความหมายควรจะมีจุดมุ่งหมายในการเสนอความหมายรวมมากกว่าการเสนอแบบแยกส่วน
6. การสื่อความหมายที่จัดทำไว้สำหรับเด็ก (อายุน้อยกว่า 12 ปี) ควรใช้วิธีที่แตกต่างไปจากกลุ่มผู้ใหญ่ เพื่อให้ได้ผลดีที่สุดอาจต้องแบ่งแยกออกจากรุ่นโดยสิ้นเชิง

วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย

1. เพื่อช่วยผู้มาเยือนให้พัฒนาจิตสำนึก มีความซาบซึ้ง และเข้าใจในพื้นที่ที่ไปเยือน การสื่อความหมายจะช่วยให้การมาเยือนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและรื่นรมย์
2. เพื่อให้จุดมุ่งหมายของการจัดการพื้นที่บรรลุผลสำเร็จ โดยสามารถดำเนินการในสองทางด้วยกันคือ ประการที่หนึ่ง การสื่อความหมายสามารถสนับสนุนการใช้ทรัพยากรด้านนันทนาการของผู้มาเยือนช่วยเพิ่มความเข้าใจว่าแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่พิเศษที่ต้องการกิจกรรมพิเศษ ประการที่สอง การสื่อความหมายสามารถช่วยลดผลกระทบจากมนุษย์ต่อทรัพยากรลง โดยแนะนำประชาชนให้หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ที่เปราะบาง หรือใช้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมากเกินไป
3. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจของประชาชนต่อหน่วยงานและโครงการต่างๆ ของหน่วยงานทุกหน่วย การสื่อความหมายที่ดีจะเป็นการส่งเสริมภาพพจน์ของหน่วยงานนั้นๆ

ในการสื่อความหมายตามนิยามข้างต้น Grant W. Sharpe ได้แบ่งสื่อความหมายออกเป็น 2 ประเภท คือ บริการที่ใช้คน (Personal or Attended Services) และบริการที่ไม่ใช้คน (Nonpersonal or Unattended Services) ดังนี้

1. **บริการที่ใช้คน (Personal or Attended Services)** ผู้มาเยือนจะมาติดต่อกับผู้ชำนาญการสื่อความหมายโดยใช้สื่อต่างๆ ดังนี้

1.1 การบริการข้อมูลข่าวสาร ผู้สื่อความหมายจะอยู่ประจำตำแหน่งในแต่ละสถานที่ แล้วให้ผู้มาเยือนเจาะจงไปพบเอง

1.2 กิจกรรมที่มีการนำ (The Conducted Activity) กิจกรรมที่มีการนำรวมทั้งการเดินทาง ผู้มาเยือนจะร่วมไปกับผู้สื่อความหมายจากสถานที่เริ่มต้นแล้วเคลื่อนย้ายไปตามเส้นทางที่เลือก ทั่วไปยังจุดที่น่าสนใจต่างๆ

1.3 การพูดคุยกับกลุ่ม (Talk to Group) มีการนำเสนอหลายอย่างที่ทำในเวลาและสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องประชุมกลางแจ้ง ลานกองไฟ และห้องประชุม มีเรื่องราวที่พูดคุย

1.4 การสื่อความหมายแบบสดและการสาธิตด้านวัฒนธรรม (Living Interpretation and Cultural Demonstration) ผู้สื่อความหมายแนะนำมรดกด้านวัฒนธรรมแก่ผู้มาเยือน ด้วยการสาธิตหรือแสดงให้ชมการบริการที่ใช้คน จัดว่าเป็นสื่อที่ดีเลิศ เนื่องจากมีความอบอุ่นและยืดหยุ่นผู้มาเยือนได้รับการติดต่อสื่อสารสองทาง ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่สามารถควบคุมสถานการณ์ให้เป็นไปตามกระบวนการ สื่อความหมายที่เตรียมไว้ได้

2. **บริการที่ไม่ใช้คน (Nonpersonal or Unattended Services)** ผู้มาเยือนติดต่อกับผู้ชำนาญการสื่อความหมายอย่างผิวเผิน การบริการอย่างนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ไม่ควรจะทดแทนการติดต่อที่ใช้คน แต่ควรจะเป็นหนทางขยายรายการสื่อความหมายให้มากขึ้นกว่าการใช้ผู้สื่อความหมายแต่เพียงอย่างเดียว บริการที่ไม่ใช้คนมีดังนี้

2.1 อุปกรณ์โสต (Audio Devices)

2.2 วัสดุที่เขียนขึ้น (Written Material)

2.3 ป้าย (Signs)

2.4 คำบรรยาย (Labels)

2.5 สิ่งพิมพ์ (Publications)

2.6 กิจกรรมที่ทำด้วยตนเอง ได้แก่ การเดินด้วยตนเอง (Self Guided Trail) และรถทัศนอาจรด้วยตนเอง (Self Guided Auto Tour)

2.7 นิทรรศการในห้องจัดแสดง (Exhibit: Indoor)

2.8 นิทรรศการนอกห้องจัดแสดง (Exhibit: Outdoor)

2.9 ศูนย์ผู้มาเยือน (Visitor Center)

2.10 สื่อนอกสถานที่และนอกฤดูกาล (Off-site and Off-season Media)

เป้าหมายหลักของงานสื่อความหมาย มีดังนี้

1. ชี้นำความเข้าใจในคุณค่าของพื้นที่ที่จะสื่อความหมาย
2. สร้างพลังสนับสนุนจากสาธารณชนในการดูแลและปกป้องทรัพยากร
3. เพื่อการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่สำคัญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถปรับตัวเอง และพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
4. เพื่อสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมปลอดภัย และมีผลต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานสื่อความหมาย ได้แก่

1. ประโยชน์ต่อพื้นที่ คือ ช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมลดผลกระทบ และการทำลายที่อาจเกิดขึ้นและทำให้เกิดขึ้นทำให้เกิดกลุ่มผู้รักหวงแหน และสนับสนุนพื้นที่มากขึ้น
2. ประโยชน์ต่อหน่วยจัดการ คือ การสร้างภาพพจน์ที่ดีหน่วยงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอกมากขึ้น การสื่อความหมายจะกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และข้อหารือเกี่ยวกับพื้นที่ และคุณค่าของพื้นที่ในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค นอกเหนือจากการสื่อความหมายยังช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้รับความรู้ ความเข้าใจในพื้นที่ตนมากยิ่งขึ้น
3. ประโยชน์ต่อตัวผู้ใช้พื้นที่ คือ ได้รับความเพลิดเพลินช่วยเพิ่มระดับความเข้าใจ และความรักในทรัพยากรนั้นๆ

ระบบนิเวศและความหมายของระบบนิเวศ

พัชรินทร์ พันธุ์แน่น (2549, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

...ระบบนิเวศ หมายถึง ระบบพึ่งพาของสิ่งมีชีวิตที่อยู่รอบข้างกัน มีองค์ประกอบที่มีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตในบริเวณหนึ่งที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต และสิ่งมีชีวิตในระบบจะทำหน้าที่แตกต่างกันไปก่อให้เกิดการหมุนเวียนของสสารระหว่างส่วนที่มีชีวิตกับส่วนที่ไม่มีชีวิตคือ จะการต่อเนื่องซึ่งระบบนิเวศอาจมีขนาดที่แตกต่างกันออกไป เช่น บ่อน้ำ สระน้ำ แม่น้ำ ทะเล มหาสมุทร ป่าไม้ พุ่มหญ้า ทะเลทราย ฯลฯ โดยระบบนิเวศที่มีขนาดใหญ่ระดับโลกคือ ชีวาลัย (Biosphere) ซึ่งเป็นบริเวณที่ห่อหุ้มโลกอยู่เป็นระบบนิเวศขนาดใหญ่ ที่มีความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตมากมาย

ระบบนิเวศ คือ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่มีชีวิตกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยการอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างสมดุลประดุจเป็นห่วงโซ่แห่งชีวิตเดียวกัน หากวงจรชีพหรือห่วงโซ่แห่งชีวิตใดเกิดความเสียหาย ระบบนิเวศย่อมเสียหายตามไปด้วย ระบบนิเวศที่มีขนาดใหญ่ของโลก คือ ชีวาลัย เป็นส่วนหนึ่งของโลกที่อาศัยอยู่ได้ ได้แก่ บริเวณที่เป็นมหาสมุทรน้ำจืด บรรยากาศ และชั้นดินบางส่วน

ระบบนิเวศสามารถจัดออกเป็น 2 ภาค คือ

1. ระบบนิเวศภาคพื้นดิน ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตทั้งหลายทั้งพืชและสัตว์ที่อาศัยอยู่ทั้งบนบกและในน้ำ สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต คือ พืชและสัตว์บก สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิตที่สำคัญ คือ ลักษณะทางกายภาพของอากาศ ได้แก่ อุณหภูมิและความชื้น สภาพทางกายภาพของดินพลังงานและสารวัตถุต่าง ๆ

2. ระบบนิเวศภาคพื้นน้ำ มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญหลายประการที่แตกต่างไปจากระบบนิเวศภาคพื้นดิน เช่น ในระบบนิเวศภาคพื้นดิน อุณหภูมิ ความชื้น และลักษณะของดินล้วนเป็นปัจจัยจำกัดความสามารถที่สำคัญของดิน แต่ในระบบนิเวศภาคพื้นน้ำปริมาณออกซิเจนและแสงแดด คือ ปัจจัยจำกัดขีดความสามารถของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศภาคพื้นน้ำ

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า ระบบนิเวศเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม หรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งแวดล้อม และพื้นฐานเกี่ยวกับโครงสร้างจะทำให้มนุษย์สามารถนำความรู้เหล่านี้เป็นเครื่องมือในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นการอยู่ร่วมกันของสรรพสิ่งในระบบนิเวศเป็นไปในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันซึ่งจะเป็นแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน

โครงสร้างของระบบนิเวศ (นิวัติ เรืองพานิช, 2546, หน้า 21 - 22)

1. ส่วนประกอบที่ไม่มีชีวิต (abiotic component) ประกอบด้วย

1.1 อินทรีย์สาร ได้แก่ ไนโตรเจน คาร์บอนไดออกไซด์ ออกซิเจน น้ำ และคาร์บอน

1.2 อินทรีย์สาร ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน ฯลฯ

1.3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ อุณหภูมิ แสง ความเป็นกรด เป็นด่าง ความเค็ม และความชื้น

2. ส่วนประกอบที่มีชีวิต (biotic component) ได้แก่

2.1 ผู้ผลิต (producer) คือ สิ่งมีชีวิตที่สามารถนำพลังงานจากแสงอาทิตย์มาสังเคราะห์อาหารขึ้นได้เองด้วยแร่ธาตุและสารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ พืชสีเขียว แพลงก์ตอนพืช และแบคทีเรียบางชนิด

2.2 ผู้บริโภค (consumer) คือ สิ่งมีชีวิตที่กินสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นอาหาร แบ่งได้เป็น

2.2.1 สิ่งมีชีวิตที่กินพืชเป็นอาหาร (herbivore) เช่น วัว ควาย กระจง ตายและปลาที่กินพืชเล็กๆ ฯลฯ

2.2.2 สิ่งมีชีวิตที่กินสัตว์อื่นเป็นอาหาร (carnivore) เช่น เสือ สุนัข กบ ฯลฯ

2.2.3 สิ่งมีชีวิตที่กินทั้งพืช และสัตว์ ซึ่งเป็นลำดับการกินสูงสุด (omnivore) เช่น มนุษย์

2.3 ผู้ย่อยสลาย (decomposer) เป็นพวกย่อยสลายซากสิ่งมีชีวิตให้เป็นสารอินทรีย์ได้

ระบบนิเวศของประเทศไทย (คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538, หน้า 17 – 20) ประเทศไทยอยู่ในเขตมีฤดูกาลของเขตร้อน มีระบบนิเวศที่สำคัญทั้งบนบก และในน้ำ คือ

1. นิเวศป่าดิบชื้น (Moist Evergreen Forest) ต้นไม้ส่วนใหญ่ไม่ผลัดใบจะมีใบเขียวตลอดทั้งปี ใบแก่ของต้นจะหลุดร่วงตามเวลาแล้วจะมีใบอ่อนแตกขึ้นทดแทนต้นไม้จึงเต็มไปด้วยใบเขียวขจี ในประเทศไทยมีกระจายอยู่ทางภาคใต้และภาคตะวันออก บนพื้นที่สูงไม่เกิน 600 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลเป็นป่าที่มีบริเวณน้ำฝนมากเกินกว่า 1,600 มิลลิเมตร ต่อปี มีฤดูฝนยาวนานและช่วงแห้งแล้งสั้นเป็นลักษณะสังคมป่าถาวร

สังคมพืชในป่าดิบชื้นเป็นป่ารกทึบมีลำต้นที่มีความสูงเกิน 30 เมตรขึ้นไปพรรณไม้เด่นเป็นไม้สกุลยาง สกุลพลอง เช่น ยาง ตะเคียน หลุมพอ เคี่ยม ส้มแขก หว่า ฯลฯ พรรณไม้ชั้นกลางเป็นต้นเดี่ยว เช่น ตระกูลปาล์ม หวาย เถาวัลย์ อาทิ ค้อ หลาวชะโอน หวายนาชานิด เถาวัลย์จำพวก สะบ้า บันไดลิง พรรณไม้ชั้นล่าง จำพวกไม้คลุมดิน ฯลฯ ตระกูลชิง ข่า เช่น เปราะป่า ปุด ฯลฯ นอกจากนั้นตามต้นไม้ใหญ่มีกล้วยไม้ป่าเป็นพืชอิงอาศัย เช่น ชายผ้าสีดา เฟิร์น ข้ำหลวงหลังลาย ฯลฯ

2. นิเวศป่าดงดิบแล้ง (Dry Evergreen Forest) มีลักษณะเป็นป่าที่ต้นไม้ไม่ผลัดใบผสมกับไม้ผลัดใบตามพื้นที่ราบและหุบเขา กระจายอยู่ในภาคต่างๆ ทั่วประเทศมีความสูงระดับ 100 – 800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทราย มีฝนตกเฉลี่ย 1,000 – 2,000 มิลลิเมตรต่อปี มีความแห้งแล้งประมาณ 3 – 4 เดือนต่อปี ต้นไม้ส่วนใหญ่มีใบเขียวตลอดปี

สังคมพืชป่าดิบแล้ง ประกอบด้วยไม้ป่า 3 ชั้น ไม้เด่นตระกูลยาง เช่น ยางอิน สัตตบรรณ ไม้ตระกูลมะกอก มะเกลือ ไม้ตระกูลไทร พรรณไม้ชั้นกลางเรือนยอดมีความสูง 10 – 20 เมตร จำพวกไม้ตระกูลก่อ เช่น ก่อสีเสียด ก่อนก ก่อตาควายมะค่าโมง ยางแดง จำพวกหวาย จำพวกเถาวัลย์ เช่น สะบ้า สะแกเครือ ม้ากระทืบโรง พรรณไม้ปกคลุมดินจำพวกว่าน และบอน เช่น ดอกตั้ง ว่านนางดำ ดอกดิน บอระเพ็ด ตามต้นไม้ใหญ่มีกล้วยไม้จำพวกเอื้องกุหลาบ เอื้อง เข็ม เอื้องหนวดพราหมณ์ เอื้องผึ้ง กาเรการ่อน เฟิร์นนานาชนิด นมตำเลีย ฯลฯ

3. นิเวศป่าดงดิบ (Hill Evergreen Forest) เป็นเขตป่าที่ต้นไม้ผลัดใบปกคลุม พื้นที่สูง 1,200 – 1,900 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล สังคมพืชกึ่งอัลไพน์ พรรณไม้ปกคลุมยอดเขา สัตว์ป่า สำนวนพบว่ามีสัตว์ใหญ่น้อย เช่น เลียงผา หมูป่า กวาง เสือ หมีควาย กระตัง ฯลฯ สังคมนก เช่น นกเงือก นกเขา นกปรอด สัตว์เลื้อยคลานจำพวก เต่า งู กิ้งก่า สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เช่น กบ เขียด ปาด กระต่า กบหูด และแมลงนานาชนิด ผืนป่าดงดิบเขาที่ประกาศเป็นเขตอนุรักษ์ เช่น เขาหลวง อินทนนท์ ภูหลวง ภูกระดึง ภูเขี้ยว ดอยม่อนจอง ดอยเชียงดาว ดอยแม่ตื่น ทุ่งใหญ่นเรศวร ฯลฯ

4. นิเวศป่าสนเขา (Pine Forest) มีต้นสนเป็นไม้เด่น ทั้งสนสองใบ และสนสามใบมีทั้ง เป็นป่าสนล้วนๆ และป่าสนเป็นหย่อมๆ มีพรรณไม้อื่นผสมอยู่ด้วยป่าสนมีความสูง 50 – 1,800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล มีอากาศเย็นเกือบตลอดปี พรรณไม้ที่ขึ้นปะปนกับป่าสนจำพวกไม้ตระกูลก่อก้ำยาน หว่า กุหลาบพันปีสีขาวยาว ปรงเขา พืชชั้นล่างเป็นพืชตระกูลหญ้า จำพวกตองกง เข็มหลวง หางหมานน้อย ฯลฯ กล้วยไม้ป่าที่เกาะอาศัยตามต้นไม้ เช่น สกุลแวนด้า ฟ้ามุ่ย เอื้องสามปอยหลวง เอื้องช้างน้ำ ส่วนพืชเบียน เช่น กาฝาก ฯลฯ

5. นิเวศป่าชายหาด (Beach Forest) เป็นป่าที่มีชั้นคลุมดินหรือเนินทรายชายฝั่งทะเล ที่เป็นดินกรวด ทราย และหิน ที่ยกตัวจนน้ำท่วมไม่ถึง แต่ได้รับผลกระทบจากทะเล เช่น ไร่ ความเค็มและลมทะเล ฯลฯ โครงสร้างของป่าชายหาดแปรผันไปตามลักษณะของดินและหิน ตัวอย่างเช่นในพื้นที่ที่เป็นทรายมาก จะพบพรรณไม้จำพวกไม้สนทะเลเป็นไม้เด่น เช่น ที่จังหวัด สงขลา พังงา และภูเก็ต จะพบเป็นป่าสนทะเลล้วนๆ บางแห่งอาจพบหูกวางขึ้นอยู่เป็นแนวบริเวณ ชายหาด ส่วนไม้พื้นล่างมีน้อยชนิดที่สำคัญ เช่น คนทีสอทะเล ผักบู่ทะเล หนาด หญ้าลอยลม และรักทะเล สำหรับบริเวณที่พื้นเป็นหินผสมดินจะเป็นถิ่นของไม้ตะบูนดำ โปกริ่ง บางแห่งอาจพบ ลำเจียกหรือเตยทะเลผสมอยู่ด้วย หรือในพื้นที่ห่างทะเลและดินมีทรายน้อยลง ป่าจะหนาที่บ้นขึ้น แต่จะมีไม้ประเภทไม้พุ่มและไม้หนามค่อนข้างมาก ไม้ที่สำคัญๆ เช่น ท้องบึง มะเกลือ เกด ข่อย

หาก พื้นที่ในที่ลุ่มที่น้ำทะเลท่วมเป็นครั้งคราวและดินเค็มจัด อาจพบพรรณไม้ที่มีขนาดเล็ก เช่น แห้ว ทรงกระเทียม จูดหนู และชะครามขึ้นอยู่โดยทั่วไป

6. นิเวศป่าชายเลน (Mangrove Forest) อยู่ในเขตบรรจบระหว่างน้ำจืดน้ำเค็ม บริเวณน้ำขึ้นน้ำลง อิทธิพลของคลื่นและกระแสน้ำทำให้เกิดชายหาดแตกต่างกัน เพราะตะกอนแต่ละแบบมีน้ำหนักไม่เท่ากันในบริเวณหาดทราย และหาดหินมีคลื่นและกระแสน้ำรุนแรง โคลนที่มีน้ำหนักเบาไม่สามารถตกตะกอนได้ แต่ในอ่าวใหญ่อับลมคลื่นและกระแสน้ำมีน้อยมาก โคลนจึงสามารถตกตะกอนสะสมรวมกันกลายเป็นหาดเลน ต้นไม้ชายเลนส่วนใหญ่เติบโตได้ดีในบริเวณที่มีสารอินทรีย์สูง หาดเลนมีลักษณะพื้นที่ เช่นนี้ ไม้ชายเลนจึงแพร่พันธุ์จนกลายเป็นป่าชายเลน ราก และลำต้นช่วยกำบังคลื่นลม และดักตะกอนให้มาตกอยู่ร่วมกัน เมื่อมีป่าชายเลนเกิดขึ้นหาดเลนจึงขยายตัวกว้างหาดเลนและป่าชายเลนจึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวพันกัน แหล่งที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในป่าชายเลนมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย เช่น อุทยานแห่งชาติเขาสาม ร้อยยอด ศูนย์ศึกษาธรรมชาติอ่าวคุ้งกระเบน อุทยานแห่งชาติเขาแหลมสน และอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา

7. นิเวศป่าพรุน้ำจืด (Swamp Forest) เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ มีซากพืชผุทับถมเป็นสนุ่นหนา ลอยน้ำเวลาเหี่ยยบมีความหยุ่น ในประเทศไทยแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศและสังคมพืชได้ 2 ประเภท คือ ป่าบึงน้ำจืด ได้แก่ พรุควนเคร็ง พรุทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง พรุหนองทุ่งทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ป่าทามราศีไศล ป่าดงนาทาม จังหวัดอุบลราชธานี ป่าพรุเรียก Peat Swamp Forest ได้แก่ พรุเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ พรุสิรินธรหรือพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส

ลักษณะพรรณไม้ในป่าพรุ มีความหลากหลายในกลุ่มสังคม พืช กลุ่มพืชป่าบก จำพวก หลุมพี กะป้อแดง ก้านเหลือง สยาแดง กลุ่มพืชที่แช่อยู่ในน้ำ เช่น สะเดี้ยว ชมพู เสม็ด ตีนเป็ดพรุ จำพวกปาล์ม เช่น หลาวชะโอน หมากแดง หวายน้ำ เต่าร้าง จำพวกเตย เช่น เตยหนู เตยพรุ จำพวกเถาวัลย์ เช่น ย่านลิเภา หม้อข้าวหม้อแกงลิงจำพวกหญ้าที่มีใบคม บนคาบไม้ยังมีกล้วยไม้ จำพวกเอื้องหวาย สามร้อยต่อใหญ่ กาเรการ่อน

8. นิเวศป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous Forest) เป็นป่าผสม มีความสูง 700 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ซึ่งมีพรรณไม้ผลัดใบที่มีเรือนยอดสูงปะปนอยู่หลายชนิด มีความสูงลำต้น 20 – 35 เมตร เมื่อถึงฤดูแล้งเกินกว่า 4 เดือน พื้นดินขาดน้ำต้นไม้จึงหยุดพักการเจริญเติบโตผลัดใบเพื่อลดการเสียน้ำจากต้น ลักษณะป่าเป็นป่าโปร่งมีไม้ใฝ่หลายชนิดขึ้นอยู่มาก ไม้เด่นในป่านี้ เช่น สัก รกฟ้า สมอพิเภก ส้าน หว่า ฯลฯ มีต้นไม้ขนาดชนิดปะปนอยู่ มีเถาวัลย์กระจายอยู่ตาม

เรือนยอดต้นไม้ เช่น เครือออน กวาวเครือ มีกล้วยไม้ขึ้นอยู่ตามเรือนยอดต้นไม้ใหญ่ เช่น สกุลงหวาย เอื้องกุหลาบ ฯลฯ

นิเวศป่าเบญจพรรณช่วงหน้าแล้ง ต้นไม้เปลี่ยนสีทั้งใบเจริญเติบโต หญ้า และพืชล้มลุกในป่าแห้ง เกิดไฟป่าธรรมชาติทำลายหมด ผ่นแรกของป่ามีส่วนกระตุ้นให้หญ้าผลัดใบ ต้นไม้แตกตา ใบอ่อน หน่ออ่อน เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันพื้นที่ป่าเบญจพรรณถูกบุกรุกสร้างเป็นไร่สวน บ้านเรือนมาก พื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตอนุรักษ์ ได้แก่ ป่าแม่ปิง ป่าแม่ตื่น ป่าอม ก้อยบางส่วน ป่าอินทนนท์ ดอยสุเทพ บางส่วนเขาใหญ่ แก่งกระจาน ห้วยขาแข้ง ภูพาน ภูกระดึง ยอดโดม

9. นิเวศป่าเต็งรัง (Deciduous Dipterocarp Forest) มีชื่อเรียกหลายชื่อตามภาษาถิ่น เช่น ป่าแพะ ป่าแดง และป่าโคก เป็นนิเวศป่าผลัดใบต่างจากป่าเบญจพรรณ ซึ่งพรรณไม้เด่น ได้แก่ เต็งรัง เหียงพลวง โดยทั่วไปไม่ค่อยมีต้นไม้ปะปนอยู่ ยกเว้นรอยต่อของผลัดใบ เช่น ไม้เฝือก ไม้ก่อแพะ ต้นไม้ป่าเต็งรัง มักมีเรือนยอดแตกต่างกันชัดเจนเป็นลักษณะแบบกลุ่มไม้ เขตป่านี้มีฝนตกปริมาณ 900 – 1,200 มิลลิเมตร ต่อปีมีฤดูแล้ง 4 เดือน ดินเป็นลักษณะดินไม่อุ้มน้ำ หน้าแล้งมักมีไฟป่า ต้นไม้เต็งรังมีเรือนยอดสูง 20 – 30 เมตร เช่น ตระกูลยาง ก่อ ห้ว เต้แบก สมอ ไทย มะขามป้อม พุทรา เต้า ฯลฯ พืชชั้นล่างเถาวัลย์และหญ้า เช่น เปราะป่า นางอ้ว ตระกูลชิง ขา กระเจียว สังคมพืชชั้นล่างส่วนใหญ่ มีหน่อ หรือหัวใต้ดิน เมื่อน้ำแล้งลำต้นจะตาย ตระกูลกล้วยไม้มักเกาะอยู่ตามเรือนยอดกิ่งก้านที่สูงป้องกันไฟป่า เช่น เอื้องเข็ม เอื้องกุหลาบ นมตำเลีย ชายผ้าสีดา ข้าหลวงหลังลาย ฯลฯ สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในป่าเต็งรัง เป็นจำพวกเดียวกันในเขตป่าเบญจพรรณ สัตว์ป่ามักเคลื่อนย้ายถิ่นไปหากินตามแหล่งพืชที่อุดมสมบูรณ์ตามฤดูกาลของป่า จำพวกนก พบว่ามีนกหลากหลายชนิดมากทั้งหากินตามเรือนยอดไม้ ตามกิ่งและอยู่บนดิน เช่น นกยูง นกเขา นกแก้ว นกเค้า นกคุ้ม นกกระทา ฯลฯ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำพวก เต่า งู แย้ กิ้งก่า ตะกวด สัตว์ป่าในเขตป่าเต็งรังมักจำศีลในหน้าแล้ง

10. นิเวศชายฝั่งทะเล (Shore line) เป็นระบบนิเวศหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชายหาด และน้ำทะเล มีลักษณะผสมผสานกับระบบนิเวศทางบก แบ่งตามลักษณะของสัณฐานธรณี ดังนี้

10.1 แหล่งหญ้าทะเล เป็นระบบนิเวศชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ หญ้าทะเลเป็นพืชชั้นสูงมีดอกที่วิวัฒนาการปรับตัวมาดำรงชีวิตอยู่ในทะเลได้อย่างสมบูรณ์ แหล่งหญ้าทะเลไทยพบว่ามีอยู่ 12 ชนิด บริเวณที่พบหญ้าทะเล ได้แก่ อ่าวคุ้งกระเบน หาดเจ้าไหม แหล่งหญ้าทะเลทำหน้าที่คล้ายคลึงกับหญ้าชายหาดป้องกันการกัดเซาะชายหาดในพื้นที่น้ำขึ้นน้ำลง เป็น

แหล่งอาหารของสัตว์ทะเลโตนเฉพาะพะยูน และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลจำพวกกุ้ง หอย ปู ปลา

10.2 โพรงหินชายฝั่งหรือเว้าทะเลเกิดขึ้นบริเวณฐานของหน้าผาริมทะเลมีรอยเว้า เป็นลักษณะแนวยาวที่อยู่ในแนวระดับน้ำขึ้นน้ำลง เกิดจากการกัดเซาะของคลื่นและการชะละลาย ของหินปูนที่ไหลย่อยคล้ายแท่งหินย่อยในถ้ำสังคัมพีชมีลักษณะเป็นระบบนิเวศเขาหินปูน บริเวณ โพรงช่องพบนกเอี้ยงถ้ำ นกหลุมพูขาว นกยางทะเล นกกระเต็นและเหยี่ยวแดง

10.3 เกาะตามชายฝั่ง มักเป็นเกาะตามชายฝั่งส่วนใหญ่เป็นเกาะเขาหินปูน อาจ มีหินแกรนิตผสมอยู่ เช่นเกาะในอ่าวกระบี่ อ่าวตรัง หากเป็นเกาะขนาดใหญ่ เช่น เกาะช้าง เกาะเสม็ด เกาะตะรุเตา มีลักษณะเป็นระบบนิเวศชายฝั่งอยู่ด้วยสังคัมพีชจึงเป็นลักษณะของ ระบบนิเวศเขาหินปูน ป่าชายหาด และป่าชายเลนอยู่โดยรอบ 3 ลักษณะ บางเกาะที่มีขนาดใหญ่ มีน้ำตกริเวณน้ำตกจึงเป็นระบบนิเวศของแหล่งน้ำจืด

10.4 เกาะหินโด่ง เกิดจากเขาหินปูนยื่นไปในทะเลและถูกคลื่นกัดเซาะทั้งสอง ด้านจนเหลือเพียงบางส่วนตั้งตระหงาดออกเป็นแท่งบางครั้งจึงเรียกว่า “เกาะหินชะลูด” เช่น เขาตะปู อ่าวพังงา สังคัมพีชมีลักษณะเป็นระบบนิเวศเขาหินปูน พรรณไม้ที่พบ เช่น สลัดได จันทน์ผา ปรงภูเขา เฟิร์นต่างๆ ฯลฯ

10.5 ถ้ำทะเล ถ้ำลอด ถ้ำที่เกิดขึ้นบริเวณชายฝั่งทะเล หรือชายเกาะเกิดจากการ กัดเซาะของคลื่นชายฝั่งทำให้เกิดเป็นช่องเป็นโพรงลึกบางแห่งเป็นโพรงทะลุทั้งสองด้านกลายเป็น ถ้ำลอด เช่น ถ้ำลอดในอ่าวพังงา ถ้ำลอดที่อ่าวลึก สังคัมพีชมีลักษณะระบบนิเวศเขา หินปูน ถ้ำ ทะเลบางแห่งเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาว นกนางแอ่น งูเหลือม และงูต่าง ๆ

11. นิเวศหาดทราย (Sandy Beach) เกิดจากกระแสนลมและคลื่นชายฝั่งพัดเอาเม็ด ทรายมากองทับถมไว้เพิ่มพูนมากขึ้นเรื่อยๆ จนมีขนาดโตเป็นหินทราย เมื่อนานวันมีพีชขึ้นคลุม เป็นหญ้าคลุมหาด รากของพีชเล็กๆ ชายหาดมีส่วนเกาะดึงเอาเม็ดทรายไว้โดยป้องกันคลื่นที่ซัด เข้าฝั่งลากเอาเม็ดทรายกลับสู่ท้องทะเล คลื่นในทะเลจึงมีส่วนช่วยตกแต่งชายหาดที่เกิดขึ้นต่างกัน ทุกปี บางปีมีเม็ดทรายพอกพูนอยู่บนหาดมาก บางปีคลื่นนำพาเอาเม็ดทรายออกไปจากชายหาด หาดทราย จึงมีลักษณะต่างกันในแต่ละปี หาดทรายที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศทางทะเลนั้นมี 2 ประเภท คือ

หาดทรายแก้ว หมายถึง ชายหาดที่ปกคลุมด้วยเม็ดทรายสีขาวละเอียดประจุ แฉ่งฝุ่น เมื่อเดินเกิด เสียงเอียดๆ เม็ดทรายประเภทนี้มีประโยชน์นำไปหลอมทำแก้วจึงเรียกว่า หาดทรายแก้ว เช่น หาดทรายแก้วบนเกาะเสม็ด หาดทรายรอบเกาะภูเก็ต

หาดทรายประเภทที่สอง เรียกว่าหาดทรายสีนวล เป็นชายหาดที่มีเม็ดทรายหยาบกว่าหาดทรายแก้ว มีสีเหลืองนวล เช่น หาดหัวหิน หาดชะอำ หาดระยอง ฯลฯ

12. นิเวศหาดหิน (Stony Beach) เป็นระบบนิเวศหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายหาดทราย ต่างกันที่บนหาดหินมีก้อนหินกลมๆ กองเกยทับกันบนชายหาด หาดหินมักมีพืชขึ้นอยู่ไม่กี่ชนิดที่พบมากได้แก่ สาหร่ายทะเลสีเขียวมีลักษณะเป็นเส้นยาวๆ เกาะอยู่บนก้อนหิน หาดหินที่มีเศษปะการังทับถมอยู่มักมีต้นผักเบี้ยทะเลขึ้นอยู่ระหว่างเศษปะการัง และพรรณไม้ชายหาด หาด หิน ยามน้ำลงมักมีแอ่งน้ำ สัตว์ทะเลทรายหลายชนิดอาศัยอยู่ในนั้น อาจเป็นดอกไม้ทะเลขนาดเล็ก หอยหวมกจัน กุ้งตัวเล็ก ปูแสมหิน ปลาที่อาจบังเอิญตกค้างอยู่ เช่น ลูกปลาข้างตะเกา แม่น้ำจะเป็นบริเวณเล็กๆ และมีสัตว์อยู่ไม่กี่ชนิดแต่นั่นคือระบบนิเวศย่อยที่สามารถเรียนรู้พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตแบบง่าย ๆ

13. นิเวศในแนวปะการัง (Coral Reefs) ส่วนใหญ่พบอยู่ตามชายฝั่งของเกาะ ตั้งแต่เขตที่มีน้ำทะเลท่วมถึงลงไปบริเวณที่พบแนวปะการัง น้ำทะเลมีอุณหภูมิระหว่าง 28 – 31 องศาเซลเซียส เป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของปะการัง นอกจากนี้ น้ำทะเลมีความเค็มสูงมีความใสอยู่ในเกณฑ์ดี แนวหินปูนใต้ทะเลเกิดขึ้นจากการทับถมของซากปะการังและซากหินปูนของสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ระบบนิเวศในแนวปะการังนับว่ามีความสมบูรณ์มากที่สุดระบบหนึ่งเป็นห่วงโซ่อาหารขนาดใหญ่มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นในพื้นที่ที่จำกัดแนวปะการังแบ่งออกตามความลึก 4 แบบ รวมกับกองหินใต้น้ำอีก 2 แบบ รวมเป็น 6 ลักษณะคือ

13.1 แนวปะการังไหลผ่านน้ำบางเวลา ได้แก่ ที่ราบที่อยู่เหนือระดับผิวน้ำ เช่น บริเวณหน้าเกาะเหลาเหลียงเหนือใต้ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา จังหวัดตรัง ฯลฯ

13.2 แนวปะการังน้ำตื้น มีความลึกไม่เกิน 10 ฟุต จากระดับน้ำลงต่ำที่สุด มักเกิดในเกาะใกล้แผ่นดินใหญ่และเกาะเขาหินปูนส่วนใหญ่แนวปะการังมีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่มากมายหลายชนิด ทั้งประเภทสวยงามและสัตว์เศรษฐกิจที่เป็นอาหารมนุษย์ได้ เช่น หมู่เกาะเล็กๆ ในอ่าวกระบี่ อ่าวตรัง

13.3 แนวปะการังน้ำลึกปานกลางอยู่ในระดับที่ลึกกว่า 30 ฟุต เป็นต้นไป บางแห่งถึง 150 ฟุต จากระดับน้ำลงต่ำสุดตามเกาะใกล้ไหล่ทวีปเกาะที่เป็นหินแกรนิตน้ำทะเลมีคุณภาพดี ไม่มีตะกอน น้ำใสมาก เช่น หมู่เกาะสุรินทร์ หมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา

13.4 กองหินใต้น้ำ และปริ่มน้ำรอบกองหินใต้ทะเลจวดพื้นทรายมีแนวปะการังเกิดขึ้นลักษณะคล้ายปะการังน้ำตื้นและน้ำปานกลางมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกัน เช่น กองหินชุมพร กองหินริชิว จังหวัดพังงา

13.5 นอกแนวปะการัง เป็นกลุ่มปะการังที่เกิดขึ้นบนพื้นทราย มีทั้งปะการังน้ำตื้น ปานกลาง และน้ำลึก เช่น แนวปะการังโลซินเขตต่อเนื่องอ่าวปัตตานีกับอ่าวนราธิวาส

14. นิเวศป่าดิบเขาบนเกาะ (Rain Forest) บนเกาะใหญ่หลายแห่งมีลักษณะ นิเวศป่าดิบเขาในเขตร้อนขึ้นอยู่ด้วย ส่วนใหญ่เป็นผืนป่าที่ขึ้นคลุมเกาะถือเป็นระบบนิเวศที่มีความหลากหลายที่พรรณไม้ตระกูลเดียวกันกับป่าดิบเขานบก ทั้งไม้ที่มีเรือนยอดสูงใหญ่ เช่น ยาง ตะเคียน จำปา กะทิง สยา ยางปาย ลำโพง ไม้ในระดับต่ำลงไป เช่น หวาย เต่าร้าง โกงป่า มะปริง กัลยไม้หลากหลายชนิดพรรณไม้ได้พัฒนาเพื่อให้อยู่รอด บางชนิดเป็นกาฝากความชุ่มชื้นของป่าบนเกาะนี้ทำให้เกิดแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น น้ำตกบนเกาะสังคมสัตวินเขตป่าดิบบนเกาะนี้ มีความหลากหลายชนิดเช่นเดียวกับป่าดิบเขานบก ป่าดิบบนเกาะมีหลายแห่ง เช่น เกาะในอุทยานแห่งชาติ เกาะช้าง เกาะภูเก็ต จังหวัดตราด อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

15. นิเวศป่าเขาหินปูน (Lime stony Forest) บริเวณที่เป็นเขาหินปูน เป็นหินที่มีเนื้อสารเป็นแคลเซียมคาร์บอเนตเกือบทั้งสิ้น สารประกอบหินนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการตกตะกอนทางเคมีรวมกันเป็นพีชใหญ่ มีชั้นดินตื้นและไม่อุดมสมบูรณ์ ลักษณะของเขหินปูนสังเกตจากลักษณะธรณีเป็นภูเขาที่มียอดแหลม เขาหินปูนมีทั้งอยู่บนบกและเป็นเกาะในทะเล หากมีช่องทะเล หรืออุโมงค์ส่วนใหญ่มiddleกลางเขา หรือใต้เขา จะมีถ้ำหินยอกหินย้อยปะปนอยู่ด้วย มีต้นไม้ที่สามารถหยั่งรากเกาะกับหินปูนได้ป่าเขาหินปูนนี้มีความชื้นในป่าต่ำ ต้นไม้จึงมีระบบรากพิเศษสามารถดูดซับน้ำจากความชื้นของหินปูนเมื่อมีฝนตกมีลำต้นอวบน้ำสามารถเก็บน้ำไว้ได้ พืชส่วนใหญ่จึงเป็นพืชที่ไม่ผลัดใบพันธุ์ไม้ขนาดเล็กขึ้นหนาแน่นเป็นหย่อมๆ พรรณไม้เด่น เช่น จันทน์แดง สลัดได จันทน์ผา เกววัลย์ บางแห่งพบกล้วยไม้หลากหลายชนิด ฯลฯ เขตป่าหินปูนนั้นส่วนใหญ่มีเขตป่าบกอื่นเชื่อมต่อเนื่องกันอยู่ในระดับชั้นล่าง เช่น ป่าเบญจพรรณ จึงมีสัตว์ขนาดเล็กอาศัยอยู่ เช่น เลียงผา กวางผา ลิง ค่าง ชะนี ค้างคาว นกต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นนกนางแอ่น พื้นที่ป่าหินปูน ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด และเกาะใหญ่น้อยหลายแห่งในอุทยานแห่งชาติทางทะเล มีสัตว์ขนาดเล็กอาศัยส่วนใหญ่เป็นนก เช่น นกนางแอ่น ฯลฯ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540, หน้า 1-10) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยววัฒนธรรมไว้ว่า “เป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญาสร้างสรรค์เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตผู้คน หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยววัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมาตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่างๆ ในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพาไม่สามารถแยกออกจากกันได้”

Irish Tourists Board, ascited in Richards (1995, p. 23) กล่าวว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความตั้งใจ และความสนใจทั้งหมด หรือบางส่วน อันเป็นการเพิ่มความปิติยินดี พึงพอใจของคนที่มีต่อแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรม (World

Tourism Organization, ascited in Richards, 1995, p. 23) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเอาไว้ว่า เป็นการเคลื่อนไหวของผู้คนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นทางด้านวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Study Tour) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถาน การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อ ศึกษารวมชาติ หรือศึกษาขนบธรรมเนียม ความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อทางศาสนา

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมในแหล่งต่างๆ ที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรือเทศกาลต่างๆ ของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความเพลิดเพลิน และเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์พอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ อันประกอบด้วยการเรียนรู้ การสัมผัส การชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามของวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มชนอื่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปะสถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีตประเพณี ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ต้องรับผิดชอบต่อไปปัจจัยพื้นฐานทางวัฒนธรรม อยู่ 4 ประการคือ

1. เพื่อมุ่งเน้นคุณค่าของวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดูแลรักษาให้ถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณค่าของวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
3. เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจสูงสุด แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย
4. เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างเพียงพอ พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (บุญเลิศ จิตตั้งพัฒนา, 2548, หน้า 286)

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะเดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรัก ห่วงแหน รักษา และดึงดูดชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนด้วย และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การขายของที่ระลึก เป็นต้น
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านหรือของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อให้สามารถสืบต่อถึงอนุชนรุ่นหลัง
2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าด้วยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือให้กระทบน้อยที่สุด

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคม และวัฒนธรรมอันหลากหลาย

4. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นโดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

5. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

6. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาด ของบริการท่องเที่ยวครบตามเกณฑ์แห่งการอนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องให้ธุรกิจท่องเที่ยวเน้นในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

7. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยยึดหลักที่ว่าต้องมีกิจกรรมท่องเที่ยวตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

8. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาดของพื้นที่ โดยยึดหลักที่ว่าต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในทุกๆ ด้าน และต้องดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ

9. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักที่ว่าต้องป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด เพื่อให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นใจ

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเดินทางท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นต่างๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ และมีความเข้าใจวัฒนธรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวด้วย เราอาจแบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกเป็นประเภทย่อยได้ 5 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว โดยได้รับความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้นเพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์และศึกษาความเชื่อการยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ อีกทั้งได้รับความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดดเด่น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นฐาน อีกทั้งมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดรายการกีฬาตามเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา ในขณะเดียวกันก็ได้ไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางรายการกีฬา ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร กระประคบสมุนไพร การฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บุญเลิศ จิตตั้งพัฒนา (2548, หน้า 288)

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจอยู่ 10 ประการ คือ

1.1 ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น

1.2 โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ

1.3 งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง รวมทั้ง

ซากปรักหักพัง

1.4 ศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก

1.5 ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา

1.6 ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่างๆ

1.7 ภาษาและวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา

1.8 วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ธรรมเนียมการรับประทานอาหาร

อาหาร

1.9 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ

1.10 ลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านธุรกิจนำเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและได้รับ

4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น

6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมจะเป็นกิจกรรมการได้สัมผัสและการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ดังนี้

1. การเที่ยวชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์หรืออาคารบ้านเรือน เช่น การชมการทำศิลปหัตถกรรมไทย การทำเครื่องเงิน การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น
 2. การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 3. การชมการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย
 4. การเที่ยวชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนสถาน เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย วัดต่างๆ เป็นต้น
 5. การร่วมงานเทศกาลประเพณีต่างๆ ที่จัดขึ้นตลอดทั้งปีในภาคต่างๆ ของประเทศไทย
- การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้นทั้งโบราณสถานสถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พระราชวังและวัด สถานที่ท่องเที่ยวชนิดนี้จะเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และขณะเดียวกันมนุษย์ยังมีส่วนช่วยทำลายทำให้อายุการใช้งานของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสั้นหรือเสื่อมสลายเร็วขึ้น จึงจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะออกมาตราการป้องกันต่างๆ ดังนี้

1. ออกกฎหมายควบคุมรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุต่างๆ และกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น ประเทศไทยได้ประกาศพระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ทั้งนี้เพราะได้มองเห็นความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก และต้องการจะอนุรักษ์สถานที่เหล่านั้นไว้เป็นมรดกของชาติสืบต่อไป
2. เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบหรือทำลายสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์วิธีหนึ่งคือ การจัดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษามิให้สถานที่นั้นถูกทำลาย ตลอดจนจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปทำการดูแลและบูรณะให้คงอยู่ในสภาพเดิม

3. การบูรณะและซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยุทธศาสตร์ได้สร้างไว้ให้ชุมชนรุ่นหลังได้ชื่นชม ศึกษาและค้นคว้า แต่ดังได้กล่าวมาแล้วว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นสิ่งที่เสื่อมสลายไปได้ตามกาลเวลา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบูรณะซ่อมแซม โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านโบราณคดีโดยเฉพาะและต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ทันสมัย เพื่อจะได้คงสภาพไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. จัดหางบประมาณหรือเงินทุนมาใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซม ทั้งนี้เพราะการบูรณะซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะโบราณสถานและโบราณวัตถุ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก บางครั้งอาจจะต้องขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่ออนุรักษ์หลักฐานและร่องรอยทางประวัติศาสตร์เอาไว้ เช่น ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือในด้านนี้จากองค์การวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

5. จัดหาสถานที่สำหรับเก็บรักษาโบราณวัตถุ และสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยมิให้ถูกทำลาย หรือถูกโจรกรรมการนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้มารวมไว้ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่งนอกจากจะเป็นการสะดวกในการดูแลรักษาแล้วยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปชมได้อีกด้วย

6. ให้การศึกษาและประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจต่างๆ เกี่ยวกับความจำเป็นด้านการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือ และมีจิตสำนึกในคุณค่าและห่วงใยทรัพยากรทางวัฒนธรรม รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ช่วยกันดูแลรักษาไม่ให้ถูกทำลาย

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2536, หน้า 46) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า “รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีการนำฐานทรัพยากรทางการเกษตร อันเป็นกิจกรรมดั้งเดิมแห่งการดำรงชีพของมนุษย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งนอกเหนือจากการได้พักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายความตรึงเครียดในชีวิตประจำวันแล้ว ยังนำมาซึ่งการเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจ ทักษะที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมและความตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิตชุมชน”

ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2536, หน้า 63) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า “การท่องเที่ยวในพื้นที่การเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือยากำจัดศัตรูพืชก็ยังเป็นการทำการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ ตราบที่การใช้สารเคมีดังกล่าวไม่ก่อผลกระทบต่อภายนอกหรือภาวะแวดล้อม”

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544, ไม่มีเลขหน้า) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า “การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้และได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น”

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544, ไม่มีเลขหน้า) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า “การท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจไปยังกิจกรรมการเกษตรหรือสภาพแวดล้อมทางการเกษตร โดยมีความพร้อมในการดำเนินการ สามารถควบคุมและดำเนินการปัจจัยภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งมีกลไกกระจายรายได้ไปยังเกษตรกร และก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้เพลิดเพลิน เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ การส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ”

Holinhoij (1996, Unpaged) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า “เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชนในชนบท เป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสสัมผัส และมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตกับผู้คนในชนบทในฐานะแขกหรือผู้มาเยือนในช่วงสั้นๆ”

Goldberg (1997, Unpaged) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า “เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องในหลายๆ ด้านทางการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตกิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การรักษา การแปรรูป การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ได้จากสินค้าเกษตร”

อัศวิน แสงพิบูล (2550, ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า

...การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยง แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตรกรรมที่ทันสมัย ฯลฯ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลิน ในกิจกรรมทางการเกษตรในลักษณะต่างๆ ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น โดยการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเหมือนอีกทางเลือกใหม่ของนักเดินทางที่จะได้ทั้งความสนุกสนานเพลิดเพลินและสามารถนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพ ได้ทำให้หวนกลับไปค้นหาเรียนรู้เข้าใจและมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นคุณค่า

ภายใต้แนวคิดปรัชญาองค์ความรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลายทั้งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม จนถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามในทุกพื้นที่ของประเทศไทย

ปัจจุบันได้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) เพื่อเป็นการสร้างเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 297) ได้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวเกษตรไว้ว่า

...การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อชมการเกษตรที่ผสมผสานกลมกลืนกับธรรมชาติที่มีทัศนียภาพสวยงามในชนบท อันเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่ได้พบเห็น อีกทั้งเป็นแหล่งให้ความรู้ทางด้านเกษตร วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ในชนบทที่สร้างความตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว และสามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป และค่าบริการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นชนบทให้เกิดประโยชน์และเป็นการช่วยแก้ปัญหาแรงงานที่ว่างงาน ในขณะที่เดียวกันก็มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่เกษตรกรรมนั้น อันเป็นระบบนิเวศทางธรรมชาติอย่างหนึ่งที่เกษตรกรสามารถสร้างขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์ และจูงใจแก่นักท่องเที่ยวอยากรู้ อยากเห็น อยากเข้าชม และอยากเข้าชมผลิตผลทางการเกษตร

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นหลัก เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และก่อให้เกิดรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มเติมจากรายได้จากการทำการเกษตร และยังเป็นการปลูกฝังนักท่องเที่ยวให้รู้จักรักและหวงแหนธรรมชาติ

รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีผู้รู้ได้กล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้มากมายดังต่อไปนี้ คือ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 210) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไว้ว่ามี 10 รูปแบบดังต่อไปนี้ คือ

1. รูปแบบการทำนา โดยเฉพาะที่ใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมในการเตรียมดินและเก็บเกี่ยว เช่นการใช้กระบือหรือโคไถนา การเก็บเกี่ยวและการนวดโดยใช้แรงงานคนและการประกอบอาชีพเสริมได้แก่ การเพาะเห็ด ยกยอ ตกปลา เป็นต้น วัฒนธรรมการทำเกษตรแบบนี้เป็นวงจรชีวิตที่สามารถพบเห็นได้ในบริเวณจังหวัดอยุธยาและอ่างทอง

2. รูปแบบเกษตรผสมเกษตรผสมผสาน ได้แก่การปลูกผักปลอดสารพิษร่วมกับผลไม้ และชุดบ่อเลี้ยงปลา หรือทำนาควบคู่กันไปสามารถทำผักสลัด ขายผลไม้ บึงปลา หรือกุ้งขายให้กับนักท่องเที่ยวได้

3. รูปแบบสวนผลไม้ ซึ่งไม้ผลของไทยที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ได้แก่ มะม่วง ส้มโอ ชมพู่ พบปลูกมากบริเวณจังหวัดนครปฐม ส่วนเงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง พบปลูกมากบริเวณจังหวัดระยอง จันทบุรี ปราจีนบุรี สำหรับลำไย ลิ้นจี่ พบปลูกมากบริเวณจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลองกองก็ปลูกกันมากที่จังหวัดนราธิวาส ซึ่งสามารถจัดเทศกาลชิมผลไม้ของแต่ละจังหวัดได้ โดยจัดกรรมวิธีการเก็บที่หลากหลาย

4. รูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่สวนกล้วยไม้ที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี แปลงกุหลาบที่จังหวัดนครปฐม จังหวัดตาก เชียงใหม่ และสวนดอกไม้ประดับที่เชียงใหม่ นครปฐม เชียงราย และนครราชสีมา เป็นต้น

5. รูปแบบเกษตรเชิงอนุรักษ์ผสมผสานกับวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในหลายจังหวัด เช่น สวนชา สวนเมี่ยง ที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย การเกษตรบนที่สูงในท้องที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน

6. รูปแบบการศึกษาและศูนย์วิจัยทดลองของหน่วยงานราชการต่างๆ ได้แก่ ศูนย์ศึกษาห้วยฮ่องไคร้ในจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์พัฒนาเขาหินซ้อนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์ศึกษาพัฒนาพิกุลทองในจังหวัดนราธิวาส ศูนย์ศึกษาหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น การประมง กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

7. โครงการหลวงและโครงการตามพระราชดำริ ได้แก่ โครงการหลวงดอยอินทนนท์ โครงการหลวงห้วยลึก โครงการหลวงดอยอ่างขาง และโครงการพัฒนาดอยตุง เป็นต้น

8. รูปแบบชุมชนเกษตรกร ได้แก่ชุมชนประมง ชุมชนชาวสวนยาง ชุมชนชาวเขา สหกรณ์นิคมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะรวมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้านเข้าไปด้วย

9. รูปแบบสวนเกษตรหรือฟาร์มของเอกชน ได้แก่สวนสามพรานในจังหวัดนครปฐม ไร่มีเงินในจังหวัดเพชรบูรณ์ ไร่บุญรอดในจังหวัดเชียงราย ฟาร์มแม่สาและฟาร์มผีเสื้อแม่สาในจังหวัดเชียงใหม่ ฟาร์มจระเข้ในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น

10. รูปแบบตลาดการเกษตร ได้แก่ตลาดดำเนินสะดวกที่จังหวัดราชบุรี ตลาดไทสีมูม เมืองที่จังหวัดปทุมธานี ตลอดจนตลาดผลไม้ในเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวเกษตร กรมวิชาการเกษตร (อ้างอิงใน เดชา ใต้งสูงเนิน 2543, ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึงรูปแบบของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่ามี 6 รูปแบบ คือ

1. การแสดงสินค้าหรือสาธิตแปลงสาธิตพันธุ์พืชสวยงาม และหลากหลาย ได้แก่ กล้วยไม้ ดอกไม้ พืชผักในท้องถิ่นและจากต่างประเทศที่น่าตื่นตาตื่นใจ แปลงรวบรวมพันธุ์พืช ชนิดต่างๆ เช่นพันธุ์กล้วยไม้ พันธุ์พริก พันธุ์มะเขือ เป็นการรวมพันธุ์จากแหล่งต่างๆ ทั่วโลกการ แสดงขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ทางการเกษตร เช่น การปลูกดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุภัณฑ์ การแปรรูปผลผลิต การเลี้ยงไหม การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยง ครั่ง

2. การแสดงประเพณีวัฒนธรรมด้านการเกษตรในอดีตที่ผ่านมา เช่น การตกกล้า การไถนา การเก็บเกี่ยว การซอมข้าว หรือตำข้าว การเก็บเกี่ยวพืชผลและแปรรูป การแสดงงานฝีมือหรือหัตถกรรมต่างๆ การแสดงอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องไม้และวิถีการเกษตรของไทยในอดีต

3. ให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน เพื่อศึกษาและสัมผัสกับการใช้ชีวิตของชาว เกษตรในชนบทโดยให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะดวกสะอาด

4. การอบรมให้ความรู้การเกษตรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน ด้วยการฝึกหัดปฏิบัติเกี่ยวกับการทำเกษตรในสมัยใหม่ เช่น การปลูกและดูแลรักษาพืช การแปรรูป และ เก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีการมอบประกาศนียบัตรให้สำหรับการ ฝึกหัดปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ ภูมิปัญญาของชาวบ้านในหมู่บ้านชนบท เช่น ศึกษาแมลงที่เป็น ประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การเก็บเห็ดในป่า การทำข้าวเม่า การทำขนมจีน การทำ น้ำตาลจากมะพร้าว และตาลโตนด การเก็บเกี่ยวข้าวด้วยแคะ การนวดแผนโบราณและการอบ สมุนไพร การเผาข้าวหลาม เป็นต้น

5. จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าอาหารเกษตรแปรรูป ที่หลากหลายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองของเกษตรกร ของใช้และของที่

ระลึกต่างๆ ผักสด ผลไม้สด ดอกไม้สด ต้นพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูกเอง อาหารที่ผลิตและเตรียมในพื้นที่แบบง่ายๆ แต่สะอาด เช่น ข้าวโพดต้ม ข้าวโพดคั่ว ถั่วต้ม เผือกต้ม มันต้ม ข้าวเหนียว ผลไม้สด อาหารสำเร็จบรรจุถุงหรือกล่อง น้ำผัก น้ำผลไม้ต่างๆ เป็นต้น

6. ให้ผู้ทางด้านธุรกิจการเกษตร ในช่วงที่ธุรกิจอื่นๆ ประสบปัญหาเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น ในปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางมาเพื่อหาช่องทางในการทำธุรกิจที่ยังก้าวหน้าไปได้ โดยจัดให้นักท่องเที่ยวในเชิงท่องเที่ยวธุรกิจเกษตรได้สัมผัสพบเห็นกิจกรรมของเกษตรกร แล้วอาจจะเกิดแนวคิดในการธุรกิจโดยร่วมลงทุนกับเกษตรกร เช่นร่วมกับเกษตรกรทำการผลิตเพื่อแปรรูปเพื่อส่งออกหรือจำหน่ายภายในประเทศ หรือร่วมกันผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมต่างๆ ซึ่งท่องเที่ยวในลักษณะนี้นอกจากจะเอื้อผลประโยชน์อย่างสูงให้กับเกษตรกรแล้ว ยังเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือภาคเอกชนจากธุรกิจอื่นที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (อ้างอิงใน เดชา ไต้งสูงเนิน, 2543, ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่ามี 3 รูปแบบ คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดเทศกาลหรือมหกรรมทางด้านการเกษตรที่น่าสนใจ เช่นงานทุเรียนโลก งานวันเงาะโรงเรียน เทศกาลหม่อนไหม หรือปรากฏการณ์ทางการเกษตรที่น่าสนใจในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเช่น ฟุ้งทานตะวัน โดยส่งเสริมการเกษตรจะจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดงานเทศกาลด้านการเกษตรต่างๆ เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทรายบุคคลหรือรายกิจกรรมหมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรายใดรายหนึ่ง โดยเฉพาะที่ประสบความสำเร็จในการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์เฉพาะอย่าง ซึ่งทางกรมส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปช่วยสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและการจัดการให้ดีขึ้นทั้งในด้านการจัดพื้นที่และวิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยวการจัดปฏิตวางสินค้าแปรรูปและสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตรหมายถึงเป็นดำเนินการร่วมกันในลักษณะของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน ซึ่งจะมีทั้งประเภทพักค้างในหมู่บ้านได้และประเภทไปเช้ากลับเย็น โดยในแต่ละหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตรจะต้องมีกิจกรรมที่เป็นจุดเด่น เช่นหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ หมู่บ้านกระดาศสา หมู่บ้านปลูกแห้ว เป็นต้น และจะมีการพัฒนากิจกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจขึ้นมาประกอบด้วย หมู่บ้านท่องเที่ยวจะต้องมีการจัดพื้นที่ให้

เป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว คือมีลานจอดรถ ที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มสถานที่จำหน่ายพืชผลเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน สถานที่แสดงเกี่ยวกับการเกษตรกรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน สำหรับพื้นที่การเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้านแต่ละรายนั้น นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมหรือร่วมกิจกรรมได้ ส่วนผลผลิตของเกษตรกรเหล่านี้จะนำไปรวมจำหน่ายที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว กรมส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปพัฒนาและจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเหล่านี้ปีละ 20 แห่ง รวม 2 ปี เป็นจำนวนทั้งสิ้น 40 แห่ง

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544, หน้า 277-278) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่ามี 7 รูปแบบ

1. การทำนา เป็นการปลูกข้าวที่คนไทยใช้เป็นอาหารหลักตั้งแต่สมัยโบราณจึงมีการทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยมีการทำนาปลูกข้าวหลายอย่าง เช่นการทำนาปี การทำนาปรัง การทำนาหว่านน้ำตม การทำนาขั้นบันได นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ข้าวที่ให้ความรู้เรื่องข้าวสายพันธุ์ต่างๆ ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว วัฒนธรรมการกินข้าวไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมการทำนาและกิจกรรมเกี่ยวกับข้าว เพื่อเป็นความรู้และประสบการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี

2. การทำสวนครัวสวนผัก เป็นการปลูกพืชผักสวนครัวทุกประเภท รวมถึงการทำไร่ผัก ไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพด ไร่ข้าวโพด ไร่ข้าวฟ่าง ไร่พริกไทย เป็นต้น เพื่อเอาไว้รับประทานในครอบครัว และยังขายให้กับผู้บริโภคที่ต้องการ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเที่ยวชมครัว สวนผักและซื้อพืชผักสวนครัวไปปรุงอาหาร

3. การทำสวนไม้ตัดดอก เป็นการทำสวนดอกไม้เพื่อตัดดอกไม้ใช้ในพิธีทางศาสนา และชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นยังสามารถนำไปขายให้กับผู้ที่ต้องการได้ด้วย สวนดอกไม้ตัดดอกไม้ได้แก่สวนกุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้ สวนดอกไม้ประดับนานาชนิด ไม้กระถางทุกประเภท รวมถึงไร่ทานตะวัน เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเที่ยวชมสวนไม้ตัดดอกและซื้อดอกไม้ได้ สวนไม้ดอกที่นักท่องเที่ยวนิยมเที่ยวกันมากได้แก่ สวนกุหลาบ และทุ่งทานตะวัน เนื่องจากมีความสวยงามของดอกไม้ให้ชื่นชมและยังสามารถถ่ายภาพเก็บความประทับใจ โดยไม่เบียดเหยียบลงในแปลง เพราะจะทำให้ต้นไม้หักได้ และไม่ควรแนบใบหน้าถ่ายคู่กับดอกไม้ เพราะจะทำให้ดอกไม้เฉาได้

4. การทำสวนผลไม้ เป็นการทำสวนผลไม้ทุกประเภท รวมถึงการทำสวนยางพารา สวนไผ่ สวนปาล์ม น้ำมัน สำหรับประเทศไทยนับเป็นแดนสวรรค์แห่งผลไม้เมืองร้อน ที่มีผลไม้มากกว่า 200 ชนิดสลับกันออกตลอดปี ซึ่งผลไม้เหล่านี้จะให้คุณค่าเป็นทั้งอาหารเสริมและ

สมุนไพรต่อมนุษย์อีกด้วย ยิ่งในปัจจุบันเกษตรกรไทยมีความสามารถพิเศษ รู้จักวิธีการทำแผนใหม่ มีวางแผนการขายอย่างดี สามารถบำรุงให้ผลไม้ออกนอกฤดู ทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดตลอดปี

5. การทำสวนสมุนไพร เป็นการปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิด เพื่อใช้เป็นอาหารเสริม และใช้เป็นเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง และใช้เป็นยารักษาโรคในวงการแพทย์แผนไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมสวนสมุนไพร และศึกษาสรรพคุณของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด อันจะทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ

6. การทำฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจนานาชนิด เช่นการเลี้ยงไหม การทำฟาร์มผึ้ง การทำฟาร์มปลาทั้งปลาสวยงาม ปลาน้ำจืด ปลาน้ำกร่อย การทำฟาร์มมุก การเลี้ยงหอยแมลงภู่ หอยแครง หอยนางรม หอยตะเภา ฟาร์มจระเข้ บางแห่งเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าหายาก เช่น ฟาร์มนกยูง ฟาร์มไก่ฟ้า ฟาร์มกวาง รวมถึงสวนของสภาพอากาศไทยด้วย ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมฟาร์มปศุสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงามและซื้อปรับปรุงได้

7. งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ทางเกษตร เป็นการจัดงานเพื่อส่งเสริมการขายผลิตผลทางการเกษตร เมื่อถึงฤดูที่พืชผลเหล่านั้นออกซุก เช่นนมกรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานเทศกาลลิ้นจี่ งานเทศกาลลำไย งานเทศกาลกินปลา เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถร่วมงานเทศกาลดังกล่าว เพื่อลองลิ้มชิมรสผลิตภัณฑ์ทางเกษตรได้

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2550, ไม่มีเลขหน้า) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือ การคิดค้นการนำเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศ จัดกิจกรรม จัดรูปแบบทางการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจและอยากเดินทางไปเที่ยว เพื่อขยายเส้นทางการท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและผู้ประกอบการนั้นๆ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ แยกประเภททรัพยากรและจัดกิจกรรมนำมาเผยแพร่ภายใต้โครงการ Amazing Thailand ซึ่งประสบความสำเร็จและได้จัดต่อมาเรื่อยๆ แต่เพิ่มคุณค่าและคุณภาพในแต่ละกิจกรรมและ ส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะแตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป คือ มุ่งเน้นความสนใจไปยังกิจกรรมทางการเกษตรต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางการเกษตรเป็นหลักเป็นการให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งได้รับความเพลิดเพลินและการพักผ่อนไปในตัว อีกทั้งเกษตรกรยังจะมี

รายได้จากการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรรวมทั้งสินค้าแปรรูปทางการเกษตร ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนภาคใต้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรเป็นการเดินทางในลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อเป็นการพักผ่อน
การผ่อนคลายความเคร่งเครียดพร้อมๆ กับการได้เรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพทางการเกษตรและ
แปรรูปผลิตทางการเกษตร ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีภูมิประเทศและได้สร้างความสัมพันธ์กับ
คนในพื้นที่นั้นๆ
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ เพื่อการพักผ่อน เพื่อการศึกษาวิถีชีวิต
เกษตรกรรมปัญญาท้องถิ่นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ เช่น
การไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ศึกษาภูมิประเทศชนมธรมชาติวิถีทัศนียภาพที่สวยงาม
ของสถานที่

องค์ประกอบสำคัญของท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีอยู่ 3 ประการ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตทาง
การเกษตร ซึ่งรวมทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ พื้นที่ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ป่า
เป็นต้น และทรัพยากรด้านการจัดการ เช่น เกษตรกร องค์กรท้องถิ่น ความรู้ทางการเกษตร
เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ
2. ตลาดนักท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ หนึ่ง ประชาชนและ
เกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจด้านการเกษตร เพื่อศึกษาหาความรู้เพื่อเป็นแนวทางประกอบอาชีพ
หรือเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกรของตนเอง และสอง คือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะ
ด้านสนใจในการท่องเที่ยวชมธรรมชาติ และกิจกรรมทางการเกษตรต่างๆ อยากเรียนรู้วิถีชีวิตความ
เป็นอยู่ และการประกอบอาชีพของเกษตรกร
3. การบริการการท่องเที่ยว หมายถึง การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับ
นักท่องเที่ยว เช่น การให้ข้อมูล หรือความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การจัด
จำหน่ายพืชผล และผลิตผลทางการเกษตรต่างๆ การให้บริการนำเที่ยว หรือด้านที่พักแ่
นักท่องเที่ยว(Home stay / Farm stay) เป็นต้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการให้บริการการ
ท่องเที่ยวและการจัดจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยวเป็นการช่วยกระจาย
รายได้สู่ชุมชนและท้องถิ่นระดับรากหญ้า ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศและยังช่วยสร้าง
กระแสการไหลเวียนของเงินตราภายในประเทศ เมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว
นอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลัก คือเกษตรกรรมแล้ว ย่อมส่งผลดีต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ

เกษตรกรเอง อีกทั้งยังเป็นการยกระดับและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น นับว่าเป็นกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนและท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น อาจถือได้ว่าเป็นแหล่งรายได้เสริมที่สำคัญของเกษตรกรในยามที่ผลผลิตตกต่ำในบางปีได้อีกด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและให้เป็นอีกหนึ่งรายการในการส่งเสริมการขายภายใต้แคมเปญ Amazing Thailand คือการเกษตรไทย หรือ Amazing Agricultural Heritage

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. การทำนา (Rice Cultivation) การทำนาปี การทำนาปรัง การทำนาควน้ำตาม การทำนาขั้นบันได พิพิธภัณฑชาข้าว ความรู้เรื่องข้าวสายพันธุ์ต่างๆ ประเพณี พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว วัฒนธรรมการกินข้าวไทย เป็นต้น
2. การทำสวนไม้ตัดดอก (Cutting Flowers) การทำสวนดอกไม้เพื่อตัดดอกขายทุกชนิด เช่น กุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้ สวนไม้ดอก ไม้ประดับนานาชนิด ไม้กระถางทุกประเภท รวมถึงไร่ดอกทานตะวัน
3. การทำสวนผลไม้ (Horticures) การทำสวนผลไม้ทุกประเภท รวมทั้งการทำวนเกษตร การทำเกษตรแผนใหม่ การทำสวนสวนผสม การทำสวนยางพารา สวนไข่ สวนปาล์ม น้ำมัน
4. การทำสวนครัวสวนผัก (Vegetables) การปลูกพืชผักสวนครัวทุกประเภท รวมถึงการทำไร่ผัก ไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ไร่พริกไทย เป็นต้น
5. การทำสวนสมุนไพร (Herbs) การปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิด เพื่อใช้เป็นอาหารเสริม พืชผักสวนครัวข้างบ้านเพื่อใช้เป็นเครื่องดื่ม หรือเพื่อใช้เป็นเครื่องสำอาง และเพื่อใช้ในการแพทย์แผนไทย
6. การทำฟาร์มปศุสัตว์ (Animal Farming) การเลี้ยงและขยายพันธุ์เศรษฐกิจ นานาชนิด อาทิ การเลี้ยงไหม การทำฟาร์ม การทำฟาร์มผึ้ง การทำฟาร์มปลา การเลี้ยงหอยแมลงภู่ หอยแครง หอยนางรม หอยตะเภา ฟาร์มจระเข้ บางแห่งเพาะพันธุ์สัตว์ป่าหายาก เช่น ฟาร์มนกยูง ฟาร์มไก่ฟ้า ฟาร์มกวาง รวมถึงสวนของสภากาชาดไทย
7. งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆ (Festival) การจัดงานเพื่อส่งเสริมการขายผลิตผลทางการเกษตร เมื่อถึงฤดูที่พืชผลเหล่านั้นออกซุก อาทิ มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับงานเทศกาลลีนี่ เทศกาลลำไย เทศกาลกินปลา เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นจะก่อให้เกิดผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในหลายๆ ด้าน ได้แก่

1. ช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนในอาชีพดั้งเดิมของเกษตรกรทำให้เกษตรกรและลูกหลานรู้สึกภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรมของตนเอง
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังช่วยอนุรักษ์และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั่งามเอาไว้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของคนไทยไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศสืบไป
3. โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในบางพื้นที่จะมีการจัดตั้งองค์กรท้องถิ่นที่ดั่งามเอาไว้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาากลุ่มเกษตรกรและทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นให้มีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ
4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิดมีโอกาสได้เห็นความงดงามตามธรรมชาติ ความเขียวขจีของเรือกสวนไร่นาและความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหารของเมืองไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเมืองไทยเรานั้นเป็นแหล่งผลิตอาหารและผลไม้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก นักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินและการพักผ่อนหย่อนใจกับกิจกรรมการเกษตรต่างๆ และยังได้เรียนรู้และซึมซับภูมิปัญญาท้องถิ่นของเกษตรกรชาวไทย
5. ช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยว (คนต่างถิ่น) กับเกษตรกร (คนท้องถิ่น) ได้เป็นอย่างดีในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างกัน และยังช่วยลดช่องว่างระหว่างคนเมืองกับคนชนบทได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการช่วยปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวให้มีความเข้าใจในอาชีพเกษตรกรรม
6. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยส่งเสริมและขยายแหล่งท่องเที่ยวในเมืองไทยให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้คนไทยได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และหันกลับมาเที่ยวภายในประเทศกันมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น อาจถือได้ว่าเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสนใจและนิยมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากขึ้น

จากแนวความคิดดังกล่าวผู้วิจัยใคร่ขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่นักท่องเที่ยวสนใจและต้องการได้รับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวทางเกษตรได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมท้องถิ่นในชนบท รวม

ไปถึงรูปแบบ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เสริม นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นการกระจายรายได้ตรงสู่เกษตรกร สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ชุมชนและประเทศชาติ และที่สำคัญคือการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยให้คนไทยหันกลับมาเที่ยวเมืองไทย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตต์ตั้งวัฒนา, 2548) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่ต้องการให้มีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานมนุษย์ นอกจากนั้นยังมีความต้องการที่จะมีรูปร่างผิวพรรณสวยงามอยู่เป็นนิจ เพื่อให้เป็นนิยามของผู้ได้พบเห็นและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในระดับ 3 ตามทฤษฎี ของ Maslow คือ ความต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น โดยความต้องการนี้สามารถตอบสนองได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั่นเอง ซึ่งในวงการแพทย์ได้ให้การยอมรับว่าการได้หยุดพักผ่อนและท่องเที่ยวเป็นการผ่อนคลายเครียดที่ดี และส่งผลต่อสุขภาพให้แข็งแรง

กมลวัลย์ กี่สุวรรณ และยุวดี นิรัตน์ ตระกูล (อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตต์ตั้งวัฒนา, 2548) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า การท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการไปพร้อมกับการพักผ่อนเพื่อให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี

บุญเลิศ ตั้งจิตต์วัฒนา (2548, หน้า 316) ได้กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึงการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่ผสมผสานการเดินทางไปยังสถานที่พักผ่อนคู่ไปกับการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจโดยผ่านการบำบัดหรือปฏิบัติตามข้อกำหนดทำให้ได้รับความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม”

จากแนวคิดความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ผู้วิจัยใคร่จึงขอสรุปว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวในลักษณะการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนดูแลสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ตามข้อปฏิบัติ เงื่อนไขในการดูแลสุขภาพ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

รูปแบบบริการของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา (2548, หน้า 317) กล่าวว่า ประเทศไทยได้จัดรูปแบบกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้ธุรกิจนำเที่ยวไปเสนอขายให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศที่ต้องการส่งเสริมสุขภาพ อันได้แก่

1. การนวด (Massage) การนวดที่สำคัญมี 8 ชนิด ดังต่อไปนี้คือ
 - 1.1 การนวดด้วยน้ำมันหอมระเหย (Aromatherapy Massage)
 - 1.2 การนวดแผนไทยโบราณ (Thai Massage)
 - 1.3 การนวดแบบสปอร์ตหรือการนวดเพื่อการกีฬา (Sport Massage)
 - 1.4 การนวดแบบสวีดิชหรือสวีเดน (Swedish Massage)
 - 1.5 การนวดแบบบาหลีหรือการนวดแบบอินโดนีเซีย (Bali or Indonesian Massage)
 - 1.6 การนวดแบบกดจุด (Acupressure Massage)
 - 1.7 การนวดฝ่าเท้า (Reflexology)
 - 1.8 การนวดแบบชิอัตซึ (Shiatsu Massage)
 2. การอบสมุนไพร (Herbal Steam)
 3. การประคบสมุนไพร (Herbal Compress)
 4. วารีบำบัด (Hydro Therapy)
 5. น้ำทะเลบำบัด (Thalassic Therapy)
 6. การอาบน้ำแร่ (Spa)
 7. สูดกลิ่นบำบัด (Aroma Therapy)
 8. การบำบัดด้วยโคลน (Mud Therapy)
 9. การบำบัดด้วยการฝังเข็ม (Acupuncture)
 10. การฝึกกายบริหาร (Physical Exercise)
 11. การทำสมาธิ (Meditation)
 12. การบริโภคอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ (Nutrition Therapy)
 13. การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ
- นอกจากนี้ อาจจัดรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ คือ ประเภทการรับประทานอาหาร ประเภทการปรับสภาพจิตใจ ประเภทการฟื้นฟูพลัง ประเภทการใช้ยารักษา และประเภทการศึกษาหาความรู้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเทศไทย

ประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย และได้รับความสุขในระหว่างท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะเข้ามาเยี่ยมชมเยือนทรัพยากรท่องเที่ยวตามประเภทที่ตนชื่นชอบ เราอาจแบ่งประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้

1. **ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชม ซึ่งรวมถึงบริเวณที่มนุษย์เข้าไปปรุงแต่งเพิ่มเติมจากสภาพธรรมชาติ ในบางส่วนสามารถแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติออกได้เป็น 3 ประเภทย่อยคือ

1.1 **ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทภูมิอากาศ** เป็นสถานที่ที่มีลักษณะอากาศที่เกิดขึ้นตามสภาพธรรมชาติของแต่ละภูมิภาคของโลก ซึ่งลักษณะอากาศที่ปรากฏในพื้นที่หนึ่งๆ มักประกอบด้วยองค์ประกอบเบื้องต้น 4 ชนิด คือ อุณหภูมิ ความกดอากาศ ลม และความชื้น ในบรรยากาศโดยภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่ทั่วโลกจะแตกต่างกันไปตามที่ตั้งของเส้นละติจูด ความสูงของพื้นที่ กระแสน้ำ และพายุ จึงทำให้ประเทศต่างๆ มีความสวยงามของธรรมชาติตามลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันในแต่ละช่วงของฤดูกาล เป็นเหตุให้ประชาชนที่อาศัยอยู่เขตภูมิอากาศหนึ่งอยากเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนภูมิอากาศเขตอื่น เพื่อสัมผัสกับภูมิอากาศที่แตกต่างกัน

1.2 **ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภททิวทัศน์สวยงาม** เป็นสถานที่ที่มีทิวทัศน์ทางธรรมชาติสวยงามและแปลกประหลาด สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปเยี่ยมชมเยือน เช่น ป่า เขา เกาะ แก่ง ชายหาด ถ้ำ ทะเล แม่น้ำ ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ กว๊าน น้ำตก น้ำพุร้อน หุ่นทราย หุ่นดิน หุ่นหิน เสาหิน ธารน้ำแข็ง เป็นต้น

ประเภทของป่าไม้

ป่าไม้ในประเทศไทย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ป่าดงดิบหรือป่าไม่ผลัดใบ (Evergreen forest)

เป็นระบบนิเวศของป่าไม้ชนิดที่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ชนิดไม่ผลัดใบคือ มีใบเขียวตลอดเวลา แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

1.1 ป่าดิบเมืองร้อน (Tropical evergreen forest)

เป็นป่าที่อยู่ในเขตลมมรสุมพัดผ่านเกือบตลอดปี มีปริมาณน้ำฝนมาก แบ่งออกเป็น

1.1.1 ป่าดงดิบชื้น (Tropical rain forest) ป่าดงดิบชื้นใน

ประเทศไทยมีการกระจายส่วนใหญ่อยู่ทางภาคใต้และภาคตะวันออกของประเทศ อาจพบในภาคอื่นบ้าง แต่ก็มีลักษณะโครงสร้างที่เป็นสังคมย่อยของสังคมป่าชนิดนี้ ป่าดงดิบชื้นขึ้นอยู่ในที่ราบหรือบนภูเขาที่ระดับความสูงไม่เกิน 600 เมตรจากระดับน้ำทะเล ในภาคใต้พบได้ตั้งแต่ตอนล่างของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปจนถึงชายเขตแดน ส่วนทางภาคตะวันออกพบในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง และบางส่วนของจังหวัดชลบุรี

1.1.2 ป่าดงดิบแล้ง (Dry evergreen forest) ป่าดงดิบแล้ง

ของเมืองไทย พบกระจายตั้งแต่ตอนบนของทิวเขาถนนธงชัยจากจังหวัดชุมพรขึ้นมาทางเหนือ ปกคลุมลาดเขาทางทิศตะวันตกของทิวเขาตะนาวศรีไปจนถึงจังหวัดเชียงราย ส่วนที่ภาคตะวันออกของประเทศปกคลุมตั้งแต่ทิวเขาภูพานต่อลงมามาถึงทิวเขาบรรทัด ทิวเขาพนมดงรักลงไปจนถึงจังหวัดระยองขึ้นไปตามทิวเขาตงพญาเย็น ทิวเขาเพชรบูรณ์จนถึงจังหวัดเลยและน่าน นอกจากนี้ยังพบในจังหวัดสกลนคร และทางเหนือของจังหวัดหนองคายเลียบลำน้ำโขงในส่วนของที่ติดต่อกับประเทศลาว ป่าชนิดนี้พบตั้งแต่ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลางประมาณ 100 เมตรขึ้นไปถึง 800 เมตร (อุทิศ, 2541)

1.1.3 ป่าดงดิบเขา (Hill evergreen forest) ป่าดงดิบเขาอาจ

พบได้ในทุกภาคของประเทศในบริเวณที่เป็นยอดเขาสูง พบตั้งแต่เขาหลวง จ.นครศรีธรรมราช เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ขึ้นไปจนถึงยอดเขาสูงๆ ในภาคเหนือ เช่น ยอดดอยอินทนนท์ ดอยปุย และยอดดอยอื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน เป็นต้น ส่วนทางภาคตะวันออกพบได้บนยอดดอย ภูหลวงภูกระดึง ยอดเขาสูงในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นต้น

1.2 ป่าสน (Coniferous forest) ป่าชนิดนี้ถือเอาลักษณะโครงสร้าง

ของสังคมเป็นหลักในการจำแนกโดยเฉพาะองค์ประกอบของชนิดพันธุ์ไม้ในสังคม และไม้เด่นนำ อาจเป็นสนสองใบ หรือสนสามใบ

1.3 ป่าพรุหรือป่าบึง (Swamp forest) พบตามที่ราบลุ่มมีน้ำขังอยู่

เสมอ และตามริมฝั่งทะเลที่มีโคลนเลนต่างๆ ไป แบ่งออกเป็น

1.3.1 ป่าพรุ (Peat Swamp) เป็นสังคมป่าที่อยู่ถัดจากบริเวณสังคมป่าชายเลน โดยอาจจะเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีการทับถมของซากพืช และอินทรีย์วัตถุที่ไม่สลายตัว และมีน้ำท่วมขังหรือขึ้นแฉะตลอดปี จากรายงานของกองสำรวจดิน กรมพัฒนาที่ดิน พื้นที่ที่เป็นพรุพบในจังหวัดต่างๆ ดังนี้ นราธิวาส 283,350 ไร่ นครศรีธรรมราช 76,875 ไร่ ชุมพร 16,900 ไร่ สงขลา 5,545 ไร่ พัทลุง 2,786 ไร่ ปัตตานี 1,127 ไร่ และตรัง 11,980 ไร่ ส่วนจังหวัดที่พบเล็กน้อย ได้แก่ สุราษฎร์ธานี ตรัง กระบี่ สตูล ระยอง จันทบุรี เชียงใหม่ (อ.พร้าว) และจังหวัดชายทะเลอื่นๆ รวมเป็นพื้นที่ 400,000 ไร่ อย่างไรก็ตาม พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกทำลายระบายน้ำออกเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นสวนมะพร้าว นาข้าว และปอเล้งกึ่งเลี้ยงปลา คงเหลือเป็นพื้นที่กว้างใหญ่ในจังหวัดนราธิวาสเท่านั้น คือ พรุโต๊ะแดง ซึ่งยังคงเป็นป่าพรุสมบูรณ์ และพรุบาเจาะ ซึ่งเป็นพรุเสื่อมสภาพแล้ว (ธวัชชัย และชวลิต, 2528)

1.3.2 ป่าชายเลน (Mangrove swamp forest) เป็นสังคมป่าไม้บริเวณชายฝั่งทะเลในจังหวัดทางภาคใต้ กลาง และภาคตะวันออก และมีน้ำขึ้น-น้ำลงอย่างเด่นชัดในรอบวัน

สนิท อักษรแก้ว (2532, หน้า 277) ป่าชายเลน หรือ ป่าโกงกาง มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "mangrove forest" หรือ "intertidal forest" คือเป็นกลุ่มสังคมพืชซึ่งขึ้นอยู่ในเขตน้ำลงต่ำสุดและน้ำขึ้นสูงสุด บริเวณชายฝั่งทะเล ป่าชนิดนี้ได้มีการค้นพบมาตั้งแต่สมัยโคลัมบัส (Columbus) โดยพบอยู่ทางชายฝั่งตะวันตกของเกาะคิวบา ต่อมา Sir Walter Raleigh (1494) ได้พบป่าชนิดเดียวกันนี้ อยู่บริเวณปากแม่น้ำในประเทศตรินิแดด (Trinidad) และ กิอานา (Guiana) "mangrove" มาจากภาษาโปรตุเกสคำว่า "mangue" ซึ่งหมายถึงกลุ่มสังคมพืชที่ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเลดินเลน และใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบลาตินอเมริกา ส่วนประเทศอื่นๆ ก็ใช้เรียกตามภาษาของตัวเอง เช่น ประเทศมาเลเซียใช้คำว่า "manggi-manggi" ประเทศที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเรียกป่าชายเลนว่า "manglier" สำหรับประเทศไทยนิยมเรียกป่าชนิดนี้ว่า "ป่าชายเลน" หรือ "ป่าโกงกาง"

ป่าชายเลน หรือ "mangrove forest" เป็นสังคมพืชที่ขึ้นอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำหรืออ่าว ซึ่งเป็น บริเวณที่มีระดับน้ำทะเลท่วมถึงในช่วงที่น้ำทะเลขึ้นสูงสุด หรือหมายถึงสังคมพืชที่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิดหลายตระกูล และเป็นพวกที่มี ใบเขียวตลอดปี (evergreen species) ซึ่งมีลักษณะทางสรีรวิทยาและความต้องการสิ่งแวดล้อมที่คล้ายกัน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้สกุลโกงกาง (Rhizophora) เป็นไม้สำคัญและมีไม้ตระกูลอื่นปะปนอยู่บ้าง

พื้นที่ป่าชายเลนของโลกทั้งหมดมีประมาณ 113,428,089 ไร่ ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ในเขตร้อน 3 เขตใหญ่ คือ เขตร้อนแถบเอเชียพื้นทีประมาณ 52,559,339 ไร่ หรือร้อยละ 46.4 ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด ประเทศที่มีพื้นที่ป่าชายเลนมากที่สุดในเขตร้อนเอเชีย และมากที่สุดของโลกด้วยคือประเทศอินโดนีเซียซึ่งมีพื้นที่ป่าชายเลนถึง 26,568,818 ไร่ เขตร้อนอเมริกามีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดประมาณ 39,606,250 ไร่ หรือร้อยละ 34.9 ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด ในเขตร้อนอเมริกาประเทศที่มีพื้นที่ป่าชายเลนมากที่สุด และเป็นประเทศที่ป่าชายเลนมากเป็นที่สองของโลกซึ่งรองจากประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ ประเทศบราซิล โดยมีพื้นที่ป่าชายเลนประมาณ 15,625,000 ไร่ เขตร้อนแอฟริกามีพื้นที่ป่าชายเลนน้อยที่สุดประมาณ 21,262,500 ไร่ หรือร้อยละ 18.7 ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด ประเทศที่มีป่าชายเลนมากที่สุดในเขตร้อนแอฟริกา คือประเทศไนจีเรีย ซึ่งมีพื้นที่ป่าชายเลน 6,062,500 ไร่

ป่าชายเลนในประเทศไทยซึ่งขึ้นอยู่กระจายตามชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ รวม 23 จังหวัดจากข้อมูลการสำรวจโดยการแปลจากภาพถ่ายดาวเทียม Landsat-5(TM) มาตรฐาน 1:50,000 เมื่อปี พ.ศ. 2539 โดยธงชัย จารุพัฒน์ พบว่าประเทศไทยมีป่าชายเลนรวมทั้งสิ้น 1,047,390 ไร่ จำแนกเป็น ภาคตะวันออก 79,112.5 ไร่ ภาคกลาง 34,056.75 ไร่ และภาคใต้ ฝั่งอ่าวไทย 103,570.5 ไร่ ฝั่งอันดามัน 830,650.25 ไร่ จังหวัดที่มีพื้นที่ป่าชายเลนมากที่สุดของประเทศไทยได้แก่ จังหวัด พังงา 190,265.25 ไร่ รองลงมา ได้แก่ สตูล 183,402.00 ไร่ และกระบี่ 176,709.25 ไร่

ประโยชน์ของป่าชายเลน

ป่าชายเลนมีความสำคัญและประโยชน์อย่างมากมายมหาศาล เพราะป่าชายเลนเป็นที่รวมของพืช สัตว์น้ำและสัตว์บกนานาชนิด ซึ่งมีความสำคัญและประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์หลายรูปแบบ คือ

1. ด้านป่าไม้ ไม้ในป่าชายเลนนำมาใช้ประโยชน์ในลักษณะต่างๆ กันได้หลายรูปแบบ เช่นทำฝืนและถ่านซึ่งในแต่ละปีไม้ป่าชายเลนที่ตัดออกมา เช่น ไม้โกงกาง ไม้ถั่ว ไม้โปรง ประมาณ 80% จะนำมาทำถ่านโดยเฉพาะไม้โกงกาง จะทำถ่านได้คุณภาพดีที่สุด ทำไม้เสาเข็ม และไม้ค้ำยัน เช่น ตาตุ่ม โกงกาง แทนิน เปลือกไม้หลายชนิด นำมาสกัดจะได้แทนนิน ใช้ทำหมึก ทำสี
2. ด้านประมง เป็นแหล่งอาหารสำคัญของสัตว์น้ำ พวกเศษไม้ใบไม้และส่วนต่างๆ ของไม้ที่ร่วงหล่นจะถูกย่อยสลายเป็นโปรตีน สำหรับพวกหอย ปู และหนอนปล้อง ซึ่งจะเป็นอาหารของสัตว์น้ำที่ใหญ่กว่าต่อไปเป็นที่ยู้อาศัยและที่อนุบาลสัตว์น้ำในระยะตัวอ่อนกุ้ง และปลา

ที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ได้อาศัยป่าชายเลนเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงตัวอ่อน เช่น กุ้งกุลาดำ ปลากระพงขาว และปลาอื่นๆ

3. ด้านอื่นๆ เป็นแหล่งสำหรับลดความรุนแรงของคลื่น ป้องกันการพังทลายของดินชายฝั่ง ช่วยชะลอความเร็วของลมพายุให้ลดลงก่อนที่จะขึ้นสู่ฝั่งมิให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงแก่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้านที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณใกล้เคียง ช่วยเพิ่มพื้นที่ตามชายฝั่งเพราะระบบรากของไม้ป่าชายเลนจะช่วยในการทับถมของเลนโคลน ทำให้เกิดดินเลนงอกใหม่อยู่เสมอ ช่วยกรองของเสียที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม มิให้ไหลลงสู่ทะเล สร้างความเสียหายแก่สัตว์น้ำและระบบนิเวศในบริเวณชายฝั่งได้

4. ป่าชายหาด (Beach forest) แพร่กระจายอยู่ตามชายฝั่งทะเลที่เป็นดินกรวด ททราย และโขดหิน ดินมีฤทธิ์เป็นด่าง

2. ป่าผลัดใบ (Deciduous Forest)

เป็นระบบนิเวศป่าชนิดที่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ชนิดผลัดใบหรือทิ้งใบแก่ในฤดูแล้ง เพื่อจะแตกใบใหม่เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน ยกเว้นพืชชั้นล่างจะไม่ผลัดใบ จะพบป่าชนิดนี้ตั้งแต่ระดับความสูง 50-800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 ป่าเบญจพรรณ

ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง พื้นที่ป่าไม่เมาะทึบ มีไม้ไฟชนิดต่างๆ ขึ้นอยู่มาก มีอยู่ทั่วไปตามภาคต่างๆ ที่เป็นที่ราบ หรือตามเนินเขาพันธุ์ไม้จะผลัดใบในฤดูแล้ง การกระจายของป่าเบญจพรรณในประเทศไทย พบในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคอีสาน ครอบคลุมต่ำลงไปจนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตอนบน มีปรากฏที่ระดับความสูงตั้งแต่ 50 เมตร ถึง 800 เมตร หรือสูงกว่านี้ในบางจุด

2.2 ป่าแดง ป่าพะ หรือป่าเต็งรัง

พบขึ้นสลับกับป่าเบญจพรรณ ลักษณะเป็นป่าโปร่ง มีต้นไม้ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ไม้เด่นอันเป็นไม้ดัดชนิดนี้ประกอบด้วยไม้ในวงศ์ยาง ฤดูแล้งจะผลัดใบ และมีไฟป่าเป็นประจำ ป่าเต็งรังมีถิ่นกระจายโดยกว้างๆ ซ้อนทับกันอยู่กับป่าเบญจพรรณ แต่อาจแคบกว่าเล็กน้อยทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยกำหนดที่เกี่ยวข้องกับความแห้งแล้ง มีปรากฏตั้งแต่จังหวัดเพชรบุรีขึ้นไปจนถึงเหนือสุดในจังหวัดเชียงราย ป่าชนิดนี้เป็นสังคมพืชเด่นในทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ปรากฏสลับกันไปกับป่าเบญจพรรณ ในพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งจัดกักเก็บน้ำได้ เช่น บนสันเนิน พื้นที่ราบที่เป็นทรายจัด หรือบนดินลูกรังที่มีชั้นของลูกรังตื้น ตั้งแต่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 50-1,000 เมตร

3. ป่าหญ้า

เกิดจากการทำลายสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ดินมีความเสื่อมโทรม มีฤทธิ์เป็นกรด ต้นไม้ไม่สามารถเจริญเติบโตได้ จึงมีหญ้าต่างๆ เข้าไปแทนที่แพร่กระจาย ทั่วประเทศในบริเวณที่ป่าถูกทำลายและเกิดไฟป่าเป็นประจำทุกปี

1.3 **ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทสัตว์ป่า** เป็นสถานที่ที่มีความงดงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากเช่นกัน เพราะนักท่องเที่ยวจำนวนมากมีความคิดว่า สัตว์ป่าเป็นสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติที่น่าศึกษาหาความรู้ และนับวันจะสูญหายหมดไป แต่ยังคงมีที่ให้ท่องเที่ยวศึกษาได้ตามแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและสวนสัตว์เปิด ในขณะที่นักท่องเที่ยวบางกลุ่มกลับเห็นว่าสัตว์ป่าเป็นเกมส์ที่น่าตื่นเต้นในการล่า นอกจากนี้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มยังถูกดึงดูดใจให้เดินทางไปชมแหล่งที่มีสัตว์อาศัยอยู่เองตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เช่น เดินทางไปชมนกปากห่างที่วัดไผ่ล้อม เดินทางไปชมฝูงนกเพนกวินที่บริเวณทวีปแอนตาร์คติก เดินทางไปชมหมีขาวขั้วโลกในเขตอาร์คติก เดินทางไปชมสัตว์บางชนิดในฤดูอพยพ เป็นต้น

2. **ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ** เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมขึ้นในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่าในสมัยโบราณมีความเจริญด้านใดบ้าง และเหลือเป็นมรดกตกทอดมาอย่างขนานหลังอย่างไรบ้าง จึงมีผลดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยือนพื้นที่นั้นสามารถแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุออกเป็น 2 ประเภทย่อยที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

2.1 **ประเภทโบราณสถาน** เป็นสถานที่ที่มีอายุนับร้อยปี หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี เช่น ศาสนสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเมือง คูเมือง พระราชวัง พระตำหนัก บ้านโบราณ เมืองโบราณ อนุสรณ์สถาน ชุมชนโบราณ เป็นต้น สำหรับโบราณสถานของไทยนั้น กรมศิลปากรได้แบ่งประเภทโบราณสถานไว้เป็น 7 ประเภทคือ

2.1.1 **โบราณสถานสัญลักษณ์แห่งชาติ** หมายถึงโบราณสถานที่มีความสำคัญสูงสุด หากชาติชาติซึ่งโบราณสถานนั้นไป จะเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวง เช่น พระบรมมหาราชวัง พระธาตุดอยสุเทพ พระธาตุพนม เป็นต้น

2.1.2 อนุสาวรีย์แห่งชาติ หมายถึงอนุสรณ์สถานที่ได้สร้างเพื่อบุคคลหรือเรื่องราวที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ หรือเป็นที่เคารพอย่างสูงในชาติ ซึ่งประชาชนจะต้องร่วมรำลึกถึงด้วยกัน เช่น ศาลหลักเมือง เจดีย์ยุทธหัตถี พระบรมรูปทรงม้า เป็นต้น

2.1.3 อาคารสถาปัตยกรรมแห่งชาติ หมายถึง อาคารสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมอันทรงไว้ซึ่งคุณค่าอย่างสูงทางศิลปะ อันแสดงถึงการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ๆ ในยุคอดีตที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ หรือเหตุการณ์สำคัญของชาติ เช่น พระที่นั่งอนันตสมาคม สะพานพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก สนามหลวง เป็นต้น

2.1.4 ย่านประวัติศาสตร์ หมายถึง พื้นที่ที่มีความหนาแน่นทางสถาปัตยกรรมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การวางผังเมือง และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีอาคารสิ่งก่อสร้าง ถนนหนทางและองค์ประกอบอื่นๆ ในพื้นที่รวมอยู่ด้วย ทำให้พื้นที่นั้นจัดอยู่ได้หนึ่งในลักษณะต่อไปนี้ คือ ย่านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ย่านประวัติศาสตร์การพาณิชย์ ย่านประวัติศาสตร์อุตสาหกรรม ย่านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และย่านโบราณคดี เช่น ย่านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมเกาะรัตนโกสินทร์ ย่านประวัติศาสตร์การพาณิชย์ภูเก็ต ย่านโบราณคดีแห่งภาพเขียนสีที่อ่าวพังงา เป็นต้น

2.1.5 อุทยานประวัติศาสตร์แห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ที่มีเนื้อหากทางประวัติศาสตร์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมรวมกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เกิดตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น อันทำให้สาระทางประวัติศาสตร์ยังคงดำรงไว้ได้ เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นต้น

2.1.6 นครประวัติศาสตร์แห่งชาติ หมายถึง เมืองหรือนครที่มีแบบอย่างทางวัฒนธรรม การวางผังเมือง สาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ และองค์ประกอบของเมืองสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และ/หรือชีวิตความเป็นอยู่ เช่น เมืองสุโขทัย เมืองอยุธยา เมืองเชียงใหม่ เมืองเชียงแสน เป็นต้น

2.1.7 ซากโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีประวัติศาสตร์ หมายถึง แหล่งโบราณคดีประวัติศาสตร์และซากโบราณสถาน ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงถึงประวัติศาสตร์อันสำคัญยิ่งของชาติในอดีต เช่น ซากโบราณสถานเวียงกุมกาม เป็นต้น

2.2 ประเภทโบราณวัตถุ เป็นวัตถุโบราณไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของวัตถุนั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือ

โบราณคดี ในแต่ละจังหวัดหรือแต่ละประเทศอาจเก็บสะสมไว้ในพิพิธภัณฑ์หรือสถานที่เก็บแบบอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าชม อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศและเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในท้องถิ่นที่พบโบราณวัตถุ สมบัติโบราณ พระพุทธรูปโบราณ รูปปั้นโบราณ เป็นต้น

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ของสังคมที่มีผลต่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน อาจแยกออกเป็นประเภทย่อยที่สำคัญได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้

3.1 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน เรือนแพ ตลาด ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง สินค้าพื้นเมือง ไร่สวน เหมือง วิถีชีวิต อัญมณี ไม้ตรีของประชาชน เป็นต้น

3.2 ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา เทศกาลกินเจ ประเพณีลอยกระทง งานบุญบั้งไฟ งานพิธีโยนบัว ประเพณีอินทขิล เป็นต้น

3.3 ประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมบันเทิง สวนสนุก สวนสาธารณะเฉพาะทาง สนามกอล์ฟ สนามแข่งขัน เขื่อนพลังไฟฟ้า เป็นต้น สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน ซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่หลายกิจกรรม เช่น การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ การเลี้ยงสัตว์ การดูนก การพายเรือ การดำน้ำ การตั้งแคมป์ การล่องแพ การขี่ช้าง การถ่ายรูป การขี่จักรยาน การไต่เขา การตกปลา การแสวงบุญ การนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ มีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของธรรมชาติ จนกลายเป็นประติมากรรมจากธรรมชาติที่มีความงดงามเป็นที่อัศจรรย์ใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมความมหัศจรรย์ที่หาชมได้ยาก ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์ขึ้นสื่อทอดเป็นมรดกล้ำค่าตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศไทย จนเป็นสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนาที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมอารยธรรมและเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้น และยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมของแต่ละชุมชนท้องถิ่นที่

แตกต่างกัน เพื่อเปิดเผยศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นสู่โลกภายนอก จนเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้นๆ โดยผู้คนในท้องถิ่นนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตพื้นบ้านที่คุ้นเคยได้

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 องค์ประกอบ หรือ 3 A's ดังต่อไปนี้

1. **ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว** เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่นั้นๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มละกลุ่ม ย่อมสนใจสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านความสวยงามของธรรมชาติ ก็ชอบไปเที่ยวภูเขาเกิดหรือหาดทรายหรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านศิลปวัฒนธรรม ก็ชอบไปเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวเขาหรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านโบราณสถาน ก็ชอบไปเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ภาพลักษณ์และราคาค่าเข้าชมของทรัพยากรท่องเที่ยวก็มีส่วนในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมด้วย

2. **ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง** เป็นปัจจัยที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง แต่ถ้าขาดเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแล้ว แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวจะมีความสวยงามประทับใจหรือมีคุณค่าสูงส่งเพียงใดก็ตามย่อมจะไร้ความหมายอย่างสิ้นเชิง เพราะไม่สามารถเดินทางเข้าไปเที่ยวชมทรัพยากรนั้นได้ เช่น ถนนหนทาง สถานีขนส่งทางรถยนต์ ท่าเรือ และท่าอากาศยาน เป็นต้น เพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย

3. **ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก** เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสุข ความสบาย และความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะท่องเที่ยวในวันขึ้น โดยปกติสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเองอยู่แล้ว สำหรับนักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้จากการให้บริการเหล่านี้ เราอาจแยกประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกออกเป็น 3 ประเภท คือ

3.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประเภทการเช่า – ออกเมือง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ เพราะเป็นประตูแรกที่นักท่องเที่ยวจะผ่านเข้าประเทศ โดยปกตินักท่องเที่ยวต่างชาติจะเดินทางเข้าออกประเทศ จะต้องมียสิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการเข้าออกประเทศอย่างประทับใจแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด เพื่อให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาซ้ำอีก ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทการเช่า – ออกเมือง ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ 4 ประเภทย่อยๆ คือ

3.1.1 สิ่งอำนวยความสะดวกในการขนถ่ายกระเป๋าเดินทาง เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าออกประเทศควรมีความรวดเร็วในการขนถ่ายกระเป๋าเดินทางของนักท่องเที่ยว ถ้าหากล่าช้าจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเบื่อหน่ายและฝังตรึงอยู่ในความทรงจำ อาจไม่อยากเดินทางมาอีก

3.1.2 สิ่งอำนวยความสะดวกในการตรวจตราหนังสือเดินทาง เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าออกประเทศควรดำเนินการตรวจคนเข้าเมืองให้เร็วขึ้น อาจเพิ่มช่องตรวจเช็คให้มากขึ้น มีการแบ่งเป็นช่องเฉพาะคนที่ถือหนังสือเดินทางภายในประเทศกับช่องสำหรับคนต่างด้าวที่ถือหนังสือเดินทางต่างประเทศ

3.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการตรวจค้นของติดตัว เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าออกประเทศควรดำเนินการตรวจค้นสิ่งของติดตัวให้รวดเร็ว อาจเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยวหรือจัดเจ้าหน้าที่สุกการตรวจค้นเป็นคนละ โดยไม่ปะปนกับบุคคลที่ไม่ใช่นักท่องเที่ยว

3.1.4 สิ่งอำนวยความสะดวกในการต่อวีซ่า เมื่อนักท่องเที่ยวประสงค์ที่จะขออนุญาตอยู่ต่อชั่วคราวหลังจากครบกำหนดตามที่ได้ขออนุญาตไว้ ก็ควรอำนวยความสะดวกในการต่อวีซ่าให้รวดเร็ว เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้อยู่ในประเทศนานวันขึ้น ถ้าหากการต่อวีซ่าล่าช้าหรือมีปัญหา นักท่องเที่ยวก็ไม่อยากขอต่อวีซ่า จะทำให้ประเทศชาติสูญเสียเงินรายได้จากนักท่องเที่ยว

3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐาน เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน หรือที่เรียกว่า สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยที่รัฐบาลของแต่ละประเทศพยายามสร้างสิ่งเหล่านี้แก่ประชาชนในประเทศของตนให้ได้รับความสะดวกสบาย อยู่อย่างมีความสุข และส่งผลเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวอีกด้วย ประเทศใดมีบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ดีย่อมทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในการเข้ามาเยี่ยมเยือน และเกิดความประทับใจอยากกลับมาท่องเที่ยวอีก โครงสร้างพื้นฐาน

จำเป็นต้องลงทุนสร้างด้วยเงินมหาศาลและใช้เวลาในการก่อสร้างนานซึ่งที่สำคัญมี 8 ประเภท ดังนี้ คือ

3.2.1 การสื่อสาร เป็นการให้บริการด้านการสื่อสารแก่ประชาชน เพื่อให้สามารถทำการสื่อสารติดต่อกับบุคคลต่างๆ ตามต้องการทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศได้อย่างสะดวกรวดเร็วและเพียงพอ เช่น บริการโทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร จดหมาย ไปรษณีย์ เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวก็สามารถใช้บริการด้านการสื่อสารในการส่งข่าวสารไปยังญาติมิตรที่บ้านเกิดเมืองของตนเอง หรือติดต่อสอบถามข้อมูลทางการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

3.2.2 ระบบน้ำ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีให้บริการน้ำใช้และน้ำดื่มให้แก่ประชาชน โดยต้องให้มีบริการน้ำที่มีความสะอาดและเพียงพอ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการระบบน้ำในการปฏิบัติกิจประจำวัน เช่น ระบบน้ำประปาที่สะอาด พร้อมทั้งมีการวางท่อให้น้ำไหลอย่างไม่มีติดขัด เป็นต้น

3.2.3 ระบบไฟฟ้า เป็นการให้บริการด้านกระแสไฟฟ้าแก่ประชาชนเพื่อใช้ในการให้แสงสว่างและใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ได้อย่างเพียงพอ เช่น เครื่องปรับอากาศ พัดลม เครื่องโกนหนวด เตารีด เครื่องเป่าผม เป็นต้น จึงต้องมีการลงทุนผลิตไฟฟ้าอย่างเพียงพอ โดยจะต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับปริมาณการใช้ไฟฟ้า และจัดหาไว้ให้เพียงพอกับความต้องการที่อาจจะเกิดขึ้นจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวในอนาคตด้วย

3.2.4 การสุขาภิบาล เป็นการให้บริการดูแลสุขาภิบาลแก่ประชาชนให้มีความสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ เช่น การกำจัดน้ำเสีย การกำจัดสิ่งขี้ปถ่ายจากร่างกาย และการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น นับว่ามีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวย่อมไม่ชอบเดินทางไปท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือประเทศที่สกปรก เรื่องการกำจัดสิ่งโสโครกเหล่านี้ จำต้องกระทำอย่างถูกสุขลักษณะ อีกทั้งต้องมีการเตรียมการเป็นอย่างดี ซึ่งอาจต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะเข้าช่วย จึงต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง

3.2.5 ถนนหนทางเป็นเส้นทางสัญจรไปมาของประชาชน อีกทั้งเป็นเส้นทางของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสถานีขนส่งทางรถยนต์ ท่าเรือ และท่าอากาศยานเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย

3.2.6 การสาธารณสุข เป็นการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน อาจเกิดเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการด้านสาธารณสุขในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว เช่น โรงพยาบาล คลินิก ศูนย์อนามัย เป็นต้น ซึ่งสถานพยาบาลเหล่านี้

จะต้องมีแพทย์และพยาบาลไว้รักษาให้ทัน่วงที่ โดยคำนึงถึงการให้ภาษาที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจด้วย

3.2.7 สวนสาธารณะ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกันได้ แม้ว่าความต้องการของบุคคลทั้ง 2 กลุ่มอาจไม่เหมือนกัน และผู้วางแผนควรสร้างสวนสาธารณะขึ้นให้สามารถรับใช้บุคคลทั้ง 2 กลุ่ม โดยนำเอาความต้องการของทั้ง 2 กลุ่มมารวมกันและผสมให้กลมกลืนกัน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวมาก ซึ่งการจัดการสร้างสวนสาธารณะนั้นควรจัดให้มีทั้งในตัวเมืองและนอกเมืองไว้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยว สำหรับการจัดสร้างสวนสาธารณะในตัวเมืองควรสร้างให้กลมกลืนกันระหว่างสิ่งก่อสร้างรอบๆ กับบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าโล่งๆ ส่วนการจัดสร้างสวนสาธารณะนอกเมืองควรสร้างให้กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ อาจก็มีจัดทำสวนสาธารณะขึ้น 2 ข้างถนน เพื่อช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มความสวยงามของทิวทัศน์ 2 ข้างทางด้วย

3.2.8 การศึกษาและฝึกอบรม เป็นการให้บริการด้านความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถที่ประกอบอาชีพธุรกิจท่องเที่ยว สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชนและพัฒนาการท่องเที่ยวด้วย จึงต้องมีสถาบันการศึกษาที่จะให้ความรู้และฝึกอบรมทักษะให้แก่บุคลากรที่อยู่ในธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้การศึกษาควรใช้ 2 ภาษาพร้อมกันไป คือภาษาท้องถิ่นและภาษาอังกฤษ ถ้าหากสามารถเรียนภาษาต่างประเทศอื่นๆ เพิ่มขึ้นก็ยิ่งดี

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่มุ่งให้ความปลอดภัยทางร่างกายชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน และเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากความปลอดภัยเป็นสิ่งพึงปรารถนาตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน และเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่พยายามหลีกเลี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเองให้มากที่สุด ในการตัดสินใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ใดก็ตาม นักท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทางร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินเป็นสำคัญ หากมีข่าวเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นที่ใด เช่น มีการโจรกรรม ปล้นจี้ ชิงทรัพย์ โรคระบาด มีการบกพร่องความไม่สงบ ปฏิวัติ รัฐประหาร เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่ปลอดภัย ก็จะไม่เดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่นั้น แม้จะมีสิ่งดึงดูดใจมากมายอย่างใดก็ตาม ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยที่สำคัญมี 3 ด้าน คือ

3.3.1 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในลักษณะทั่วไป เป็นการคุ้มครองรักษาความปลอดภัยและบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนของตนเอง รวมถึงนักท่องเที่ยว โดยพยายามดำเนินการ แก้ไข ป้องกัน ปรามปรามอาชญากรรมและความเดือนร้อนต่างๆ ที่ราชอาณาจักร ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ร่วมมือกับกรมตำรวจ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว (ศช.ทท.) เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกองปราบปรามสามยอด เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวด้านการแจ้งความ การดำเนินคดีและระเบียบพิธีต่างๆ อันเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นศูนย์รวมข่าวและรับแจ้งเหตุร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีตำรวจท่องเที่ยวออกปฏิบัติงานและตรวจตราตามสถานท่องเที่ยวสำคัญๆ ด้วย อย่างไรก็ตามการดำเนินงานด้านความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ควรอยู่ในลักษณะของการป้องกันมากกว่าปรามปราม ซึ่งอาจจะใช้มาตรการป้องกันต่างๆ เช่นการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของคนในท้องถิ่นต่อนักท่องเที่ยว การให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวการออกกฎหมายป้องกันความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว การให้ความช่วยเหลือเมื่อนักท่องเที่ยวประสบอันตราย เป็นต้น

3.3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยจากการใช้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้ความคุ้มครองดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวจากการใช้บริการท่องเที่ยวจากการใช้บริการท่องเที่ยว เพื่อมิให้เกิดอุบัติเหตุหรือถูกหลอกลวงจากผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านการขนส่ง ในการใช้บริการขนส่งของนักท่องเที่ยวจะต้องให้มีเส้นทาง ยานพาหนะ ผู้ประจำยานพาหนะที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยว และยังคงต้องป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวถูกประทุษร้าย ถูกวางยานอนหลับ ถูกกรีดล้างกระเป๋า ถูกจี้ปล้นบนยานพาหนะขนส่ง นอกจากนี้ยังต้องป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวถูกโกงราคาค่าโดยสารด้วย

2) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านที่พักแรม ในการใช้บริการที่พักแรมของนักท่องเที่ยว ก็ต้องป้องกันมิให้ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวสูญหายหรือเสียหาย ไม่ว่าจะสูญหายหรือเสียหายภายในห้องพักรหรือที่ฝากไว้กับโรงแรม นอกจากนี้ยังต้องป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวถูกโกงราคาที่พักด้วย

3) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านแหล่งท่องเที่ยว ในการใช้บริการด้านแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ก็ต้องให้นักท่องเที่ยวได้รับความปลอดภัย โดยมี

การป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังต้องป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวถูกโกงราคาค่าเข้าชมจากแหล่งท่องเที่ยวด้วย

4) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม ในการใช้บริการอาหารและเครื่องดื่มของนักท่องเที่ยว ก็ต้องให้นักท่องเที่ยวปลอดภัยจากอาหารเป็นพิษและการโกงราคาค่าอาหารและเครื่องดื่มจากร้านอาหาร

5) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านนำเที่ยว ในการใช้บริการด้านนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ของนักท่องเที่ยว ก็ต้องให้นักท่องเที่ยวปลอดภัยจากการถูกล่อลวงของธุรกิจนำเที่ยวที่ขายบริการแล้วไม่ได้รับบริการหรือได้รับบริการไม่ครบตามที่ตกลงกันไว้ รวมทั้งการโกงราคาค่าบริการนำเที่ยวด้วย

6) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านสินค้าที่ระลึก ในการใช้บริการด้านสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยว ก็ต้องให้นักท่องเที่ยวปลอดภัยจากการถูกล่อลวงของผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ขายสินค้าไม่ได้คุณภาพมาตรฐานหรือของปลอม หรือจ่ายเงินแล้วไม่ส่งมอบสินค้าให้ หรือโกงราคาสินค้าสูงเกินไป

3.3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยอื่นๆ เป็นการคุ้มครองดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวด้านแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การให้ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

จึงสรุปได้ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น แต่ในทัศนะของผู้เขียนแล้วมีความเห็นว่าองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวของประเทศไทยควรประกอบด้วย 4 A's โดยเพิ่มความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าของท้องถิ่น เข้าไปอีก 1 A เนื่องจากคนไทยมีความเป็นมิตรไมตรีกับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และเป็นจุดแข็งที่ได้เปรียบประเทศอื่นๆ อีกทั้งเป็นปัจจัยที่สำคัญให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือน แล้วเกิดความสุขความประทับใจอยากเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือนซ้ำอีก จนเป็นที่กล่าวขานถึงความเป็นมิตรไมตรีอันดีงามของคนไทยไปทั่วโลก ซึ่งความมีมิตรไมตรีนั้นสามารถแสดงออกได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่การส่งยิ้มให้นักท่องเที่ยวการทักทายพูดคุยกับนักท่องเที่ยว การแสดงความโอบอ้อมอารีด้วยการให้บริการเล็กๆ น้อยๆ แก่นักท่องเที่ยว การเชิญนักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมงานบุญงานประเพณี เป็นต้น

2. การให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่การให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว การให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนหรือประสบ

อุบัติเหตุ หรือประสบภัยจากโจรผู้ร้ายหรือไข้ได้ป่วยอย่างกะทันหัน การชี้แนะเส้นทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว การให้คำแนะนำหรือคำเตือนแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

ทรัพยากรท่องเที่ยวของประเทศไทย

ประเทศไทยมีพื้นที่ 513,115 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 76 จังหวัด ซึ่งมีทรัพยากรท่องเที่ยวมากมายทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น จึงไม่สามารถนำมากล่าวได้หมดในที่นี่ จะกล่าวเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของแต่ละจังหวัด และขอให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือที่เขียนเพื่อการท่องเที่ยวของสถานที่นั้นๆ โดยเฉพาะ เพื่อสะดวกในการศึกษาจึงได้แบ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญออกเป็นภาคดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคเหนือของประเทศไทย

ภาคเหนือของประเทศไทยมีสภาพภูมิประเทศที่ราบสูงและมีภูเขาสลับซับซ้อน ซึ่งภาคเหนือส่วนมากเป็นทิวเขายาวติดต่อกัน มีแม่น้ำที่สำคัญได้แก่ ปิง วัง ยม และน่าน ไหลลงมารวมกันที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ บริเวณลุ่มแม่น้ำบางตอนมีแก่งและชมความงามของแก่งหิน นอกจากนี้ยังเป็นภาคที่มีแหล่งอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศ คืออาณาจักรล้านนาโดยมีวัฒนธรรมประเพณี ภาษาพูด และภาษาเขียนของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่มีอัธยาศัยอ่อนโยนโอบอ้อมอารี ตามเทือกเขาสูงๆ ที่ไกลๆ ก็มีชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ อาศัยอยู่นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ขึ้นไปเยี่ยมชม เราจะกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือทั้งหมด 17 จังหวัด โดยแยกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคกลางของประเทศไทย

ภาคกลางของประเทศไทยเป็นภาคที่ประกอบด้วยพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีประชากรอาศัยอย่างหนาแน่น และเป็นอู่อารยธรรมดั้งเดิมที่สำคัญของประเทศไทย ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่มาก ในขณะเดียวกันก็มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอยู่มากเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมและประเพณีประจำท้องถิ่นอีกด้วย เราจะกล่าวถึงสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดต่างๆ ในภาคกลางทั้งหมด 22 จังหวัด โดยแยกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นภาคที่มีเนื้อที่ใหญ่โตครอบคลุม 1 ใน 3 ของประเทศไทย อุดมด้วยเทือกเขาใหญ่น้อยและป่าอันสมบูรณ์ ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มๆ ดอนๆ จึงอุดมด้วยทุ่งหญ้าและหนองน้ำ นอกจากนี้ยังเป็นภาคที่มีแหล่งอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของโลกตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อมาจนถึงสมัยขอมเรื่องอำนาจ และยังมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันหลายชั่วอายุคน รวมทั้งการละเล่นและดนตรีพื้นเมืองที่น่าสนใจ ล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เราจะกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด 19 จังหวัด โดยแยกออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

4. ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคตะวันออกของประเทศไทย

ภาคตะวันออกของประเทศไทยเป็นภาคที่อยู่ตอนปลายของที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยากับบริเวณที่อยู่ติดต่อกับที่ราบสูงโคราชกั้นเขตแดนด้วยทิวเขาตงพญาเย็นและทิวเขาสันกำแพง อีกทั้งมีเทือกเขาบรรพตอยู่ทางตะวันออกกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา นอกจากนั้นตามริมฝั่งทะเลบางแหล่งยังมีหาดทรายขาวสะอาด มีเกาะน้อยใหญ่นับเป็นสถานตากอากาศอย่างดี เราจะกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกทั้งหมด 4 จังหวัด โดยแยกออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

5. ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคใต้ของประเทศไทย

ภาคใต้ของประเทศไทย เป็นภาคที่มีภูมิประเทศเป็นภาคสมุทรยื่นออกในทะเล จึงเต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีภูมิอากาศโดยทั่วไปร้อนจัดมาก แต่มีอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวก็คือฝนตกหนักและคลื่นลมที่รุนแรงในช่วงที่มีพายุหมุนพัดผ่านประเทศไทย ในอดีตภาคใต้เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรศรีวิชัยอันรุ่งเรือง จึงมีซากปูชนียสถานและโบราณวัตถุมากมายหลายแห่ง และมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง เราจะกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ทั้งหมด 14 จังหวัด โดยจะแยกออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทางสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548, หน้า 84 – 86) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดทำแบบการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องมีขั้นตอนและกระบวนการดังต่อไปนี้

ทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว

ประเภทของทรัพยากร มีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท ทั้งทรัพยากรหลัก ซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวและทรัพยากรสนับสนุน คือ ทรัพยากรที่เป็นทรัพยากรสนับสนุนทรัพยากรหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

ชนิดของทรัพยากร แบ่งได้ 5 ชนิด คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบไปด้วย พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ประกอบไปด้วย งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ โซวี่ต่างๆ ทรัพยากรกิจกรรม ประกอบไปด้วย นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรบริการ ประกอบไปด้วย การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1. เขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรพิจารณาดังนี้ มีสิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชมบนพื้นที่ และมีสิ่งดึงดูดรูปแบบอะไรบ้าง การบริการให้นักท่องเที่ยว กิจกรรมที่จัดให้บริการกับนักท่องเที่ยว ประเภทของที่พักที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรธรรมชาติ ควรพิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นอะไรภายในพื้นที่ และมีความสำคัญอะไรที่แตกต่างจากแหล่งอื่น ประการสำคัญทรัพยากรนั้นมีความสำคัญเพียงพอที่จะเป็นแหล่งดึงดูดในปัจจุบันและอนาคต ส่วนการเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องเก็บดังนี้ ชื่อ ที่ตั้ง ห่างจากศูนย์กลาง ฤดูกาล การเข้าถึง การจัดการดูแล การติดต่ออำนวยความสะดวก สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรวัฒนธรรม ควรพิจารณาดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความโดดเด่นอะไรในด้านทรัพยากรวัฒนธรรม และมีสิ่งดึงดูดอะไรที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมสังคม ตลอดจนมีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ส่วนด้านวิธีการเก็บข้อมูลทรัพยากรวัฒนธรรมนั้นจะต้องเก็บ ตามประเด็นดังต่อไปนี้ ชื่อ ที่ตั้ง การเข้าถึงภายในแหล่งท่องเที่ยว การจัดการความเป็นเจ้าของ การติดต่อประชาสัมพันธ์ สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ควรพิจารณาดังนี้ เหตุการณ์ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น และมีความดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างไร อีกทั้งเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์ที่เสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์ในท้องที่อื่นหรือไม่ และมีกี่ครั้งในรอบหนึ่งปี ส่วนการเก็บข้อมูลเหตุการณ์สำคัญมีขั้นตอนดังนี้ ชื่อและที่ตั้งของเหตุการณ์สำคัญ จากศูนย์กลาง ช่วงเวลา ฤดูกาล และระยะเวลายาวนาน การจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนผู้เข้าชมทั้งนักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น กิจกรรมที่จัดให้บริการกับนักท่องเที่ยว ภายในเหตุการณ์นั้น ตลอดจนค่าธรรมเนียมในการเข้าชม เป็นต้น

รายการทรัพยากรกิจกรรม ควรพิจารณาดังนี้ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น และมีความสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ส่วนการเก็บข้อมูลทรัพยากรกิจกรรม ประกอบไปด้วย ชื่อ ที่ตั้ง จากศูนย์กลางภายในจังหวัด การเข้าถึงช่วงเวลาที่เกิดกิจกรรม ผู้ดูแลกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทาง ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมทั้งค่าธรรมเนียมในการเข้าชม เป็นต้น

รายการทรัพยากรบริการ ควรพิจารณาดังนี้ ชื่อและที่อยู่ของผู้ให้บริการ การติดต่อหน่วยงานที่ให้บริการ ลักษณะของการบริการ ด้านการเก็บข้อมูลบริการด้านที่พักแรม ประกอบไปด้วย ชื่อและที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทและอันดับของการบริการ ลักษณะของการบริการ ด้านการเก็บข้อมูลบริการด้านที่พักแรมประกอบไปด้วย ชื่อและที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทและอันดับของการบริการ ลักษณะของการบริการ ระยะเวลาที่เปิดบริการ การเข้าถึงแหล่งบริการ การจัดการของแหล่งบริการมาตรฐานของการบริการ รวมทั้งอัตราค่าบริการ ส่วนการเก็บข้อมูลบริการด้านอาหาร ประกอบไปด้วย ชื่อและที่ตั้ง ประเภทและอันดับของบริการ ลักษณะการจัดการด้านการบริการอาหาร สถานที่ขนาดการเปิดปิดบริการ ประเภทของผู้ใช้บริการ ตลอดจนราคามาตรฐานของอาหารที่ให้บริการ ด้านสุดท้ายคือการเก็บข้อมูลด้านบริการต้อนรับ ประกอบไปด้วย ชื่อ และที่ตั้งของบริการข้อมูล เวลาที่เปิดทำการ บริการที่เสนอให้ (ภาษา นำเที่ยว ของที่ระลึก) ข้อมูลที่มีให้ (แผ่นพับแผนที่) สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

2. ประเมินทรัพยากร

คุณภาพทรัพยากร ควรพิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีความแตกต่างจากทรัพยากรอื่นอย่างไร รวมทั้งมีจุดอ่อนตรงไหนจะต้องปรับปรุง การบริการมีคุณภาพสม่ำเสมอเพียงใด ตลอดจนอุปสรรคต่อการพัฒนาทรัพยากรในเรื่องใดบ้าง

ความโดดเด่นของทรัพยากร ควรพิจารณาดังนี้ สิ่งนี้มีบทบาทอะไรในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยว มีการวัดระดับการใช้ ประเมินการใช้อย่างไร ทำอย่างไรให้แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น

อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ควรพิจารณาว่า ทรัพยากรนั้นมีประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง ตลอดจนปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคตได้

แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว

วิมล จิโรจน์พันธ์ และคณะ (2548, หน้า 216) กล่าวว่า การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวมีความหมายว่า การป้องกัน การปรับปรุงแก้ไข การบำรุงรักษา และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวอันเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวอันมีค่าและนำห่วงแหนให้อยู่ในสภาพดี คงความสวยงาม และคงความมีคุณค่าต่อท้องถิ่นและประเทศชาติตลอดไป อันเป็นการใช้สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างฉลาดอย่างถูกต้องและให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนหมู่มาก และในระยะยาวโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบหรือมีน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะที่เด่น สวยงาม แปลกตา และมีคุณค่าในการที่จะเข้าไปท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือศึกษาหาความรู้ เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ เกาะ ชายหาด ทะเล เป็นต้น

แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่

1. การดูแลรักษาความสะอาด
2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ
3. การจัดทำคู่มือเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
4. การป้องกันความเสียหายหรือการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว
5. ความรู้สึกตระหนักถึงคุณค่าและห่วงแหนสถานที่ท่องเที่ยว
6. การจัดเจ้าหน้าที่ให้เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวและควบคุมดูแลให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม กฏข้อบังคับของสถานที่ท่องเที่ยว
7. การไม่สร้างสิ่งก่อสร้างในสถานที่ท่องเที่ยวโดยไม่จำเป็น

สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ต่างๆ โบราณสถาน ปราสาทราชวัง วัด เป็นต้น ซึ่งมักเสื่อมสลายไปตามกาลเวลาแต่มนุษย์สามารถช่วยทำลายให้อายุของสถานที่เหล่านี้เสื่อมสลายลงเร็วขึ้น จึงต้องการการอนุรักษ์ที่เหมาะสมโดยแนวทางในการอนุรักษ์ ได้แก่

1. การให้การศึกษาคู่มือความรู้ที่ถูกต้องกับนักท่องเที่ยว และผู้สนใจทั่วไป
2. การจัดหาเงินทุนหรืองบประมาณเพื่อการดูแลรักษา และบูรณะซ่อมแซม
3. การจัดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาประจำสถานที่
4. การจัดเก็บโบราณวัตถุ และสิ่งมีค่าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ไว้ในที่ที่

ปลอดภัย

5. การบูรณะและซ่อมแซมโดยผู้เชี่ยวชาญโบราณสถาน โบราณวัตถุ
6. การออกกฎหมายควบคุมรักษาสถานที่ท่องเที่ยว

การตลาดการท่องเที่ยว

ความหมายของการตลาดท่องเที่ยว

นักวิชาการและนักการตลาดได้ให้ความหมายของการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Marketing) ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

องค์การท่องเที่ยวโลก World Tourism Organization (อ้างอิงใน เอกสารโครงการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว 2543, หน้า 105) ได้ให้ความหมายการตลาดท่องเที่ยวว่า เป็นแนวคิดในด้านการจัดการเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการวิจัย การพยากรณ์ และการเลือกสรรผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับตลาด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

Morrison (1988 อ้างอิงใน เอกสารโครงการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว, 2543, หน้า 105) กล่าวว่า การตลาดการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการจัดการแผนงานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริหารการโรงแรมที่ดำเนินการอย่างเป็นลำดับสำคัญและต่อเนื่อง โดยมีการวิจัย การปฏิบัติการ การควบคุมและประเมินกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองของความจำเป็น ความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งแผนงานตลาดจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยความพยายามของบุคลากรในองค์กรทุกคน

Middleton (1994 อ้างอิงใน เอกสารโครงการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว, 2543, หน้า 105) ให้ความหมายของการตลาดการท่องเที่ยวว่า เป็นการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว และการจัดองค์ประกอบที่สำคัญของส่วนประสมการตลาด (Market Mix) เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงให้เหมาะสมสอดคล้องกัน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 129) ให้ความหมายการตลาดท่องเที่ยวว่า “เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อวิเคราะห์ให้ทราบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายต้องการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวอะไร และเมื่อไหร่ แล้วจะใช้ส่วนผสมทางการตลาดการท่องเที่ยวในการตอบสนอง ความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนั้นให้ได้รับความพอใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวตามที่กำหนดได้อย่างไร”

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินงานด้านการตลาดในธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการดำเนินงานที่สำคัญ ที่นักการตลาดในธุรกิจการท่องเที่ยวต้องสามารถวิเคราะห์ถึงตลาดกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ซึ่งมีความต้องการที่ต่างกัน มีความอ่อนไหว และไม่ตัดสินใจซื้อสินค้า บริการใดๆ ได้โดยง่าย ดังนั้น นักการตลาดจึงต้องใช้หลักการทางจิตวิทยาในการศึกษาและทำความเข้าใจนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายของตน และใช้วิเคราะห์ถึงแนวโน้มในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ การที่นักท่องเที่ยวจะตระหนักและเกิดความไว้วางใจในผลิตภัณฑ์จนสามารถตัดสินใจซื้อได้ จะต้องใช้เวลาและผ่านการศึกษากลับกรองข้อมูลในรูปแบบของนักท่องเที่ยวแต่ละราย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตัวผลิตภัณฑ์ โดยมากจะต้องการข้อมูลที่มากเพียงพอ และมาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ ถึงกระนั้นก็ตาม การจะตัดสินใจได้ว่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวนั้นๆ จะดีหรือไม่ดีก็ต้องอาศัยประสบการณ์ในการใช้บริการมาก่อน และจะทำให้สามารถตัดสินใจในการซื้อครั้งต่อไปได้ง่ายขึ้น ดังนั้นการสร้างภาพประทับใจในครั้งแรกสำหรับนักท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ผู้ที่ให้บริการการท่องเที่ยวต้องรู้จักศักยภาพของตนเองและต้องรู้ใจนักท่องเที่ยวจึงจะสามารถครองส่วนแบ่งทางการตลาดได้

ส่วนประกอบของการตลาดท่องเที่ยว

การตลาดท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบทางการตลาด ดังต่อไปนี้

1. ผู้ซื้อหมายถึง นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าท่องเที่ยวและเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ผู้ซื้อสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มผู้บริโภคส่วนบุคคล ได้แก่ บุคคลที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อโปรแกรมนำเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยว ซึ่งอาจติดต่อผ่านตัวแทนบริษัทนำเที่ยวหรือติดต่อโดยตรงกับผู้ผลิต

1.2 กลุ่มผู้บริโภคองค์กร ได้แก่ กลุ่มบุคคลเป็นกลุ่มผู้ซื้อซึ่งอาจจะเป็นองค์กรห้างร้านต่างๆ ที่ติดต่อให้บริษัทจัดการนำเที่ยวเป็นที่อาจบริโภคสินค้าด้วยตนเองหรือจัดการซื้อ บริการท่องเที่ยวให้แก่ผู้บริโภคคนอื่นๆ ได้

2. สินค้า หมายถึง โปรแกรมนำเที่ยวต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อขายให้แก่นักท่องเที่ยวสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการจัดนำเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แม้กระทั่งการจัดรายการท่องเที่ยวตามนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังสามารถนำเอาผลผลิตของผู้ประกอบการธุรกิจผลิตสินค้าบริการท่องเที่ยวอื่นๆ มารวมกันเป็นแพ็คเกจ โดยมีบริษัทนำเที่ยวเป็นผู้ดำเนินการประสานงานก่อนและระหว่างการจัดนำเที่ยวให้เป็นไปตามที่โปรแกรมระบุ โดยสินค้าบริการทางการท่องเที่ยวประกอบด้วย

2.1 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Tourist Attraction) คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเส้นทางธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คน งานเทศกาล งานประเพณี และการแสดงโชว์ หรือเหตุการณ์พิเศษต่างๆ ที่เกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ ถือว่าเป็นส่วนประกอบหลักสำคัญที่สุดของสินค้าที่อยู่ในรายการนำเที่ยวเพราะจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาซื้อรายการนำเที่ยวได้อย่างดี

2.2 การขนส่ง คือบริการเกี่ยวกับยานพาหนะต่างๆ ที่ใช้ในการขนส่งนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทางตั้งแต่จุดเริ่มต้นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศ ต้องเดินทางโดยสายการบิน ทางรถไฟ หรือทางเรือ เข้ามาในประเทศ รวมถึงการเดินทาง จุดท่องเที่ยวต่างๆ ไม่ว่าจะเรือข้ามฟาก รถกระเช้า ฯลฯ

2.3 การบริการเกี่ยวกับที่พัก สำหรับการให้บริการโรงแรม จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ซื้อ หรือนักท่องเที่ยวว่าต้องการพักโรงแรมแบบไหน บรรยากาศสิ่งแวดล้อมแบบใด ตลอดจนคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของโรงแรมที่มีให้ด้วย

2.4 การบริการอาหารและของที่ระลึก บริการเกี่ยวกับภัตตาคารร้านอาหาร และร้านอาหารนำของที่ระลึก จะต้องคำนึงถึงคุณภาพ รสนิยม และมีปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

3. ผู้ผลิต ในที่นี้ หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว หรือผู้จัดรายการนำเที่ยวนั่นเอง โดยบริษัทนำเที่ยวจะเป็นผู้รวบรวมส่วนประกอบของสินค้าที่เป็นบริการต่างๆ

จากผู้ประกอบการธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่ง แหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ และนำมารวบรวมทำเป็นรายการท่องเที่ยว เพื่อเสนอขายแก่ผู้ซื้อ โดยผู้จัดรายการจะต้องพิจารณาถึงคุณภาพของการบริการจากสถานประกอบการต่างๆ ต้องยึดหลักของการจัดนำเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวจะต้องได้กิน ได้เที่ยว ได้นอน และได้ซื้อของ และที่สำคัญต้องรู้ว่าจะขายผลิตภัณฑ์ให้กับใครที่ไหน เพื่อจะได้จัดขายผลิตภัณฑ์นั้นให้ถูกกับความต้องการของตลาด

แนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบูรณาการ

การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสิ่งที่มีความเป็นนามธรรมสูง ถ้าจะวัดหรือติดตามผลจะต้องมีคำจำกัดความในแต่ละตัว และต้องมีความเชื่อมโยงกัน เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเข้าใจ เราจึงต้องใช้คำว่า บูรณาการ และใช้คำว่า Sustainability ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุล การพัฒนาที่ยั่งยืนเปรียบเสมือนเป็นมนุษย์ประเทศไทยจะแข็งแรงได้อย่างไร ในเมื่อยังมีป่าไม้ถูกทำลาย มีน้ำท่วม มีมลพิษมาก สิ่งแวดล้อมหมดไปเพราะมนุษย์มีการเจริญเติบโต การใช้ทรัพยากรจึงมีความสมดุลกับทรัพยากรที่มีอยู่ สิ่งเหล่านี้คือความสมดุล ถ้าจะแก้ไขให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น คนกับคน คนกับธรรมชาติ รัฐกับประชาชน ทรัพยากรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกับเรื่องความอยู่ดีมีสุขของคนไทย การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน จึงต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในทิศทางที่สอดคล้องกับกระแสโลกด้วย

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนาจะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาจึงได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างมาก และได้เข้ามามีบทบาทกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวด้วย เช่นกัน เซอร์ฮาร์ด คอม และเทียร์โด จีเจอร์ (อ้างอิงใน วีราภรณ์ วัยวัฒน์, 2549, หน้า 24) กล่าวว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผลิตผลออกมาในรูปแบบที่อาจอธิบาย หรือวัดได้ด้วยเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์

ฟิต ดับเบิลยูริคส์ (อ้างอิงใน วีราภรณ์ วัยวัฒน์, 2549, หน้า 24) กล่าวว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการของการให้ได้มาซึ่งความเจริญเติบโตมั่นคงของความสามารถของระบบในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ต่อไปเรื่อยๆ ให้บรรลุความสำเร็จที่ก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ และตามวัตถุประสงค์ทางสังคม

ดิเรก ฤกษ์สาหร่าย (อ้างอิงใน วิจารณ์ วิวัฒน์, 2549, หน้า 24) ได้ให้ ความหมายของการพัฒนาว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคลเป้าหมาย มุ่งให้เกิดความเสมอภาค และการกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการทางสังคมในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้มาซึ่งความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและเกิดการกระจายอย่างเป็นธรรมในทุกๆ ด้าน

ความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

พระธรรมปิฎก ป.อำเภอ ปยุตโต (2542, หน้า 68) ได้อธิบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืน มีลักษณะที่เป็นบูรณาการ คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ หรือพูดเป็นอีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้เกิดกิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ”

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2543, หน้า 92) ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้สั้นๆ ว่า “การพัฒนาที่อยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศ”

อนุช อภาภิรม (2545, หน้า 43) ได้นิยามความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในแง่มุมมองทางเศรษฐกิจว่า “เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและการค้าโดยไม่ลดทอนความสามารถในการรองรับชีวิตของสิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นอนาคต หรือการพัฒนาที่ตอบสนองคุณภาพชีวิตของมนุษย์สูงสุดในคนรุ่นปัจจุบันที่ไม่เสื่อมถอยลงในคนรุ่นต่อไป”

กล่าวโดยสรุปแล้วการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง การพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน ซึ่งสามารถสืบทอดต่อเนื่องในอนาคต โดยไม่กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาของคนรุ่นหลัง สาระของการพัฒนาแบบยั่งยืน จึงต้องคำนึงถึงมิติของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุล โดยเน้น

1. การสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดช่องว่าง การออม การลงทุนและการกระจายรายได้
2. การพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต จิตใจ และปัญญา

หลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์หลักของความยั่งยืน คือ การดำรงชีวิตอยู่รอด และความสมบูรณ์พูนสุขของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง หลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งความยั่งยืนแต่ละด้านมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

1.1 ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเพียงพอที่จะตอบสนองของความต้องการขั้นพื้นฐานของประชากรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องสามารถจัดความยากจนและเน้นการกระจายโอกาสในการใช้ทรัพยากร เพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ผู้ร่ำรวยจะต้องมีส่วนช่วยเหลือผู้ยากจน ประเทศอุตสาหกรรมที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยควรมีส่วนช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมประเทศที่ยากจน

1.2 การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการรวมเอาค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในต้นทุนการผลิต เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้าจากน้ำมันหรือถ่านหิน จะต้องรวมค่าใช้จ่ายในการกำจัดอากาศเสีย และปัญหาเสื่อมโทรมของสภาพอากาศในบริเวณข้างเคียงด้วย

2. ความยั่งยืนทางสังคม

2.1 ความยั่งยืนทางสังคม จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่สอดคล้องและสมดุลกับการเปลี่ยนแปลงของศักยภาพการผลิตของระบบนิเวศในภูมิภาคนั้นๆ

2.2 การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องสนับสนุนค่านิยมให้ประชาชนมีมาตรฐานการบริโภคทรัพยากรที่ไม่ฟุ่มเฟือย และอยู่ในขีดความสามารถของระบบนิเวศนั้นๆ ที่จะรองรับได้ รวมทั้งมีการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบในการที่จะนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมและศักยภาพที่จะอำนวยความสะดวกนี้ได้

2.3 การพัฒนาที่ยั่งยืน ควรอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดี และมั่นคงภายในหน่วยการผลิตแต่ละหน่วย กล่าวคือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างทุกระดับ อันจะนำไปสู่การกระจายผลประโยชน์จากการผลิตอย่างเป็นธรรม

3. ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ

3.1 การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นรูปแบบการใช้ทรัพยากรที่มีการบำรุงรักษา และมีอัตราการใช้ทรัพยากรที่อยู่ในขอบเขตการอำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่ใช้นั้นคืนสู่สภาพปกติได้ กรณีการใช้ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดสิ้นไป อาจทำให้คนในรุ่นหลังขาดโอกาสในการใช้ประโยชน์ทางเล็กน้อยในการแก้ปัญหา ก็คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ ชะลอการใช้และพัฒนาเทคโนโลยีในการหาทรัพยากรอื่นมาใช้ทดแทนกัน

3.2 การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องมีการพิทักษ์และสงวนรักษาความหลากหลายของ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ในสภาพธรรมชาติไว้ให้ได้

แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์

1. เปลี่ยนจากโลกทัศน์แบบอุตสาหกรรมนิยมมาเป็นโลกทัศน์แบบนิเวศ
2. เปลี่ยนการพัฒนาเชิงปริมาณเป็นการพัฒนาเชิงคุณภาพ
3. เปลี่ยนความคิดที่จะควบคุมธรรมชาติมาเป็นการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ
4. เปลี่ยนเป้าหมายของการพัฒนาจากความเจริญทางวัตถุมาเป็นความสมบูรณ์พูนสุข ของสังคมและความยั่งยืนของระบบนิเวศ
5. เปลี่ยนความคิดที่ว่าสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจมาเป็นทัศนะ ที่ว่าสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นสิ่งมีคุณค่าควรแก่การรักษาและอนุรักษ์ไว้
6. เปลี่ยนจากการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองมาเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีขีดจำกัด และรู้คุณค่า
7. เปลี่ยนการใช้เทคโนโลยีและวิชาการสมัยใหม่มาเป็นการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และ เทคโนโลยีขนาดกลาง
8. เปลี่ยนค่านิยมจากลัทธิบริโภคนิยมเป็นการสนองความต้องการพื้นฐานของ มวลชนผู้ยากไร้
9. เปลี่ยนโครงสร้างการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นแนวนิเวศผสมผสานจริยธรรมทาง สิ่งแวดล้อม

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ความหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนมีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส (2538, หน้า 25-28) ได้ให้ ความเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือวิถีสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) แต่จะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ความ เข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ว่ามีอยู่ 4 ประการ คือ

1. การมีจิตสำนึก หรือมีความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ (Ecologically Sensitive) ของ ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด อันได้แก่ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและชุมชนเจ้าของพื้นที่

2. การมีผลกระทบในเชิงลบต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรท่องเที่ยวเล็กน้อยหรือต่ำ (Low Impact) ซึ่งเป็นไปในทางตรงข้ามกับการท่องเที่ยวแบบมวลชน
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว (Educational)
4. การกระจายรายได้สู่คนท้องถิ่น (Local Benefit) ไม่ให้ผลประโยชน์ตกอยู่กับนายทุนหรือกลุ่มคนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ยูดี้ นิรันดร์ตระกูล (2539, หน้า 103-106) ได้กล่าวถึง แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องอยู่ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชนชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต
 2. ต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน
 3. ต้องมีการกระจายรายได้อันเกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยวไปสู่ประชาชนทุกส่วน
 4. ต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว
- นั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการสนับสนุนให้มาตรฐานการบริโภคที่ไม่ฟุ่มเฟือย อยู่ในขอบเขตการรองรับของระบบนิเวศ คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักและมีชุมชนเป็นรากฐานของการพัฒนา

แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนพอสรุปได้ 3 มิติดังต่อไปนี้

1. มิติด้านการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีแนวคิดที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายในการปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก เพื่อทวงไว้ซึ่งความสวยงามและคุณค่าทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งวิธีการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ เช่นการเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ หรือวัฒนธรรมในปห่งท่องเที่ยว การจัดให้มีนิทรรศการ/แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือจุดท่องเที่ยวต่างๆ การจัดให้มีเส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ธรรมชาติหรือวัฒนธรรมแก่ผู้มาเยือน รวมถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศน์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะ และอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวพบเห็น เป็นต้น

2. มิติด้านการสร้างควมพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีแนวคิดให้นักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการจัดให้มีสื่อความหมายธรรมชาติหรือ

วัฒนธรรม เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจกลับไป เป็นต้น

3. มิติด้านการสร้างควมมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ในการ พัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีแนวคิดในการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของชุมชนท้องถิ่น ด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าพื้นบ้านมาขาย การจ้างงานในธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น

องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

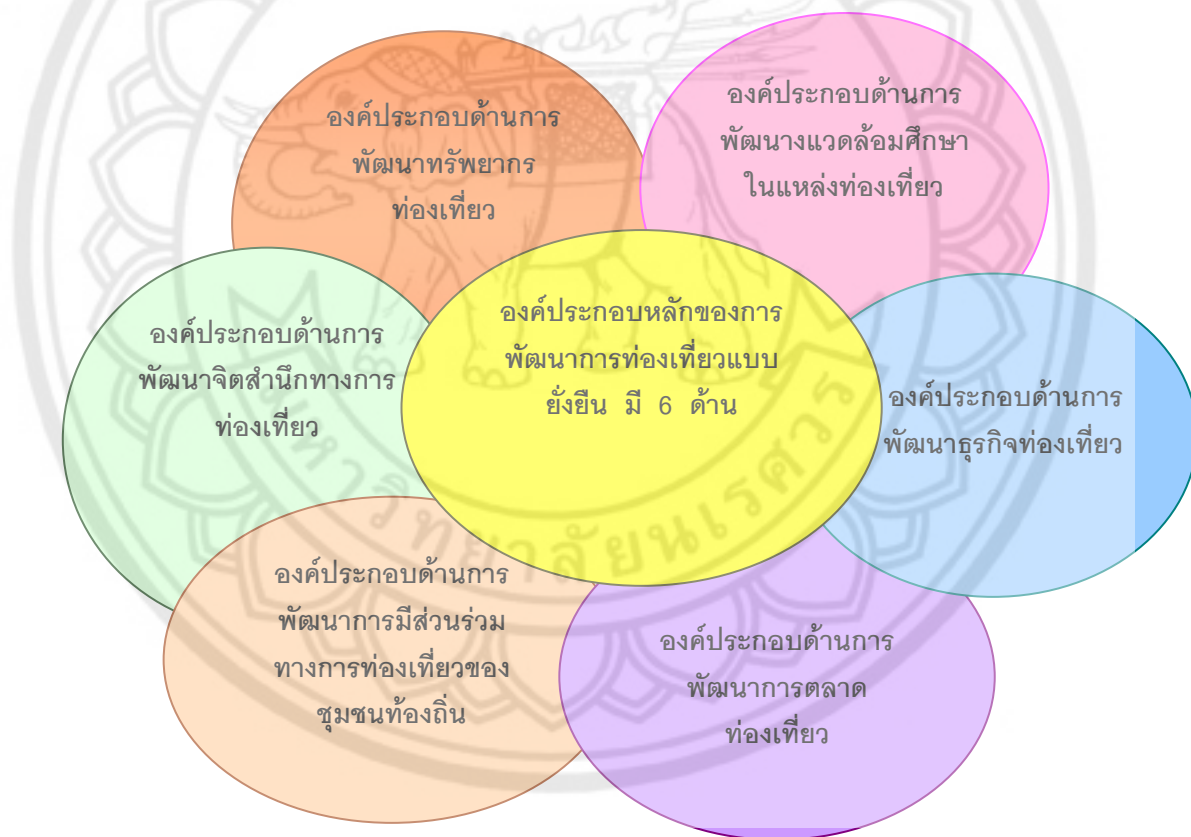
องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสรุปได้ 6 ด้านดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นกรพัฒนาสถานที่อันเป็น จุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและ บริการทางการท่องเที่ยว ให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือน โดยมีการ ประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรับรองของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ด้วย
2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่อ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่า และป้องกันผลกระทบด้านลบ จากการท่องเที่ยว โดยต้องมีการติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาธุรกิจด้านบริการ อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับ ความพึงพอใจ โดยมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
4. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาแสวงหา นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการ ท่องเที่ยวตามที่เขาพึงพอใจ
5. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็น การพัฒนาในการสร้างโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแห่งตนเอง และได้รับ

ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความห่วงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

6. องค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความห่วงแหนทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั้ง 6 ด้านดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาสร้างเป็นรูปได้ดังต่อไปนี้

ภาพ 6 แสดงองค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ที่มา: บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาว่าการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้สร้างความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก แต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุให้มีการเรียกร้องรณรงค์ให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีข้อควรคำนึงอยู่ 8 ประการ คือ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวนั้น
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้น
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
4. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวนั้น
6. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวนั้น
7. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงสิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยวนั้น
8. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวอื่นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

การพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญของการยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น และลดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวให้น้อยลง จึงต้องมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่สำคัญอยู่ 8 แนวทางดังต่อไปนี้คือ

1. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังผลทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยมิได้คำนึงสิ่งแวดล้อมย่อมเกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงควรหันมาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแทน

ซึ่งการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวกับกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กล่าวคือสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ และสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนเจ้าของท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็ปกป้องรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยการจัดทำแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่ละแผนต้องระบุถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งระบุสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง แนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อาจมีต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

2. การรักษาสภาพแวดล้อมให้สมบูรณ์ เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรมให้คงความสมบูรณ์มากที่สุด โดยการรักษาความสะอาด ในแหล่งท่องเที่ยว ช่วยกันปลูกต้นไม้และไม่ควักเพิ่มความสะดวกสบายของภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

3. การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมองที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ หากบุคลากรทางการท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ย่อมส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนด้วย

4. มาตรการทางกฎหมาย เป็นวิธีทางควบคุมความเสียหายของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างดีอีกวิธีหนึ่ง ที่รัฐบาลแสดงเจตจำนงแน่วแน่ที่จะป้องกันและแก้ไขสิ่งแวดล้อมซึ่งประกอบด้วยมาตรการควบคุมอยู่ 3 ด้าน คือ มาตรการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจท่องเที่ยว มาตรการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากนักท่องเที่ยว และมาตรการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากประชาชนท้องถิ่น

5. การให้ความรู้ประชาสัมพันธ์ เป็นการให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปให้เข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยให้มีทัศนคติ ค่านิยมที่หวงแหนและเกิดความต้องการที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ทุกคนร่วมมือร่วมใจกันและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

6. สนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ เป็นการสนับสนุนให้มีการจัดงานประเพณี และมรดกศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาสู่ท้องถิ่น พร้อมทั้งกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเกิดการอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

7. ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นการประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายร่วมมือกันรับผิดชอบในการป้องกันมิให้การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งร่วมกันระดมความคิดที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างจริงจัง ซึ่งอาจเป็นรูปแบบของคณะกรรมการที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นกรรมการ เพื่อประสานให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพก็ได้

8. การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีที่มีระบบเพื่อพิจารณาผลเสียหายที่เกิดขึ้นว่ามีความรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมากน้อยเพียงไรก่อนที่จะดำเนินกิจการหรือโครงการพัฒนาท่องเที่ยว โดยเฉพาะโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องใช้งบลงทุนสูง

การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยในบางโอกาสก็สามารถดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยวได้ด้วย ซึ่งธุรกิจท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินธุรกิจให้บริการอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อันจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ธุรกิจ คือ

1. ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจให้บริการขนส่งแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางจากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวและเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย ซึ่งประกอบธุรกิจการขนส่งที่สำคัญ 4 ประเภทคือ

- 1.1 ธุรกิจการขนส่งด้วยรถยนต์หรือทางถนน
- 1.2 ธุรกิจการขนส่งด้วยรถไฟหรือทางรถไฟ
- 1.3 ธุรกิจการขนส่งด้วยเรือหรือทางน้ำ
- 1.4 ธุรกิจการขนส่งด้วยเครื่องบินหรือทางอากาศ

2. ธุรกิจที่พักแรม เป็นธุรกิจให้บริการที่พักค้างคืนชั่วคราวแก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว ธุรกิจที่พักแรมที่สำคัญเช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจโมเต็ล ธุรกิจบ้านพักในหมู่บ้านหรือในฟาร์ม ธุรกิจบังกะโล ธุรกิจห้องชุด ธุรกิจห้องพัก เป็นต้น

3. ธุรกิจอาหารและบันเทิง เป็นธุรกิจให้บริการอาหารและบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว ธุรกิจอาหารที่สำคัญ เช่น ธุรกิจอาหารจานด่วน ธุรกิจอาหารบุฟเฟต์ เป็นต้น

4. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เป็นธุรกิจให้บริการนำเที่ยวเที่ยว และมัคคุเทศก์แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจนำเที่ยวประเภทนำนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ธุรกิจนำเที่ยวประเภทนำนักท่องเที่ยวต่างประเทศมาเที่ยวประเทศไทย ธุรกิจนำเที่ยวประเภทนำนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ

5. ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นธุรกิจให้บริการจำหน่ายสินค้าประเภทของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อนำกลับไปยังภูมิลำเนาของเขา โดยมีความมุ่งหมายที่จะใช้สอยเอง หรือเก็บไว้เป็นที่ระลึก หรือนำไปฝากญาติ เช่น ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประเภทผ้าไหม ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกประเภทเครื่องปั้นดินเผา ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกประเภทหัตถกรรมอื่นๆ เป็นต้น

แนวคิดการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสู่การเป็นธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่ละองค์ประกอบของธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องจริยธรรม และจิตสำนึกที่จะให้ธุรกิจของตนเป็นธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแบบจริงจัง โดยธุรกิจท่องเที่ยวแต่ละองค์ประกอบจะคำนึงถึงแนวคิดการพัฒนาส่วนสำคัญของธุรกิจตนเองที่แตกต่างกันเพื่อมุ่งสู่ธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งพอสรุปเป็นแนวคิดการพัฒนาสู่ธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยรวมได้ 16 ประการคือ

1. ต้องทำการศึกษาให้เข้าใจถึงผลกระทบของธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อม
 2. ต้องไม่เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์และทางเดินน้ำ
 3. ต้องไม่ปิดกั้นหรือบุกรุกพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ของตนเอง
 4. ต้องออกแบบอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม
 5. ต้องไม่ประดับสถานที่ด้วยชิ้นส่วนของสัตว์ป่าและสัตว์ทะเล
 6. ต้องไม่ใช้โบราณวัตถุและวัตถุมงคลเป็นส่วนประดับสถานที่
 7. ต้องไม่เลี้ยงสัตว์ป่าทุกชนิดเพื่อดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการ
 8. ต้องหาทางลดขยะและมลพิษลง
 9. ต้องหาทางนำขยะกลับมาใช้ใหม่
 10. ต้องไม่ใช้สารที่เป็นตัวทำลายชั้นบรรยากาศและระบบน้ำ
 11. ต้องหาวิธีประหยัดพลังงานและน้ำ
 12. ต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับส่วนแบ่งจากการกระจายรายได้ที่เหมาะสม
 13. ต้องให้ความสำคัญต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม โดยไม่มุ่งกอบโกยผลประโยชน์
- เป็นสำคัญจนล้มค้ำจนถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งเที่ยวนั้น

14. ต้องจัดโครงการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมร่วมกับคนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อคืนกำไรสู่แหล่งท่องเที่ยว

15. ต้องพยายามรณรงค์ให้ลูกค้าของตนมีส่วนช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

16. ต้องติดตามผลกระทบจากการประกอบธุรกิจของตนต่อสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ

การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นวิธีการที่นักการตลาดท่องเที่ยวจะทำการวิเคราะห์และพิจารณาโอกาสที่จะขยายตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยขยายส่วนตลาดท่องเที่ยวเป้าหมายเพื่อเพิ่มยอดขายหรือเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยขยายส่วนตลาดท่องเที่ยวเป้าหมายเพื่อเพิ่มยอดขายหรือเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว และนำผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่อยู่ในปัจจุบันเข้าสู่ส่วนตลาดท่องเที่ยวใหม่ที่ยังไม่เคยยึดครองมาก่อน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนดังต่อไปนี้ คือ

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการวิเคราะห์ถึงโอกาสทางการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อได้ข้อมูลนำไปพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ประสบความสำเร็จต่อไป ซึ่งการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์แนวโน้มของตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการศึกษาวិเคราะห์ถึงความต้องการของตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอนาคตว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงอย่างไร มีปัจจัยอะไรที่บอกถึงแนวโน้มการเพิ่มหรือการลดของตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยวคุณภาพ โดยพิจารณาถึงเหตุจูงใจให้เกิดการซื้อและไม่ซื้อของนักท่องเที่ยวคุณภาพ โดยพิจารณาถึงเหตุจูงใจให้เกิดการซื้อและไม่ซื้อของนักท่องเที่ยวคุณภาพ ถ้าหากจะทำการซื้อ จะซื้ออะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร เพื่อหาโอกาสส่งเสริมและพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

1.3 การวิเคราะห์การแข่งขัน เป็นการศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของคู่แข่ง พร้อมทั้งพิจารณากลยุทธ์ทางตลาดของคู่แข่งด้วย เพื่อตัดสินใจว่าจะต่อสู้กับคู่แข่งแบบใดดี หรือจะหลีกเลี่ยงการแข่งขันดี

2. การพยากรณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการทำนายหรือคาดคะเนเหตุการณ์ต่างๆ ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อจะได้ทราบ

ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงในลักษณะต่างๆ ของความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพในอนาคต เช่น ลักษณะการตัดสินใจซื้อ รูปแบบของการซื้อ เป็นต้น เพื่อจะได้รับทราบปริมาณความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละส่วนตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่ามีปริมาณเท่าไร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งการคาดคะเนด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น มีนักวิชาการตลาดท่องเที่ยวพยายามคิดค้นวิธีการ พร้อมเครื่องมือเข้าช่วยในการพยากรณ์เหตุการณ์ต่างๆ ของการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอนาคตให้แม่นยำยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีวิธีพยากรณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่นิยมใช้กันมากอีก 5 วิธีคือ

2.1 วิธีการใช้วิจารณ์ญาณ เป็นวิธีการพยากรณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่อาศัยตัวเลขการขายหรือจำนวนนักท่องเที่ยวในอดีตมาคาดคะเนปริมาณการขาย และจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต โดยใช้วิจารณ์ญาณเป็นตัวเลขในการพยากรณ์ ซึ่งอาจดำเนินการในรูปของคณะกรรมการก็ได้ และให้คณะกรรมการแต่ละคนใช้วิจารณ์ญาณของตนเอง พยากรณ์การตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอนาคตว่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงมากน้อยเพียงใด

2.2 วิธีการใช้ยอดจำนวนนักท่องเที่ยวในอดีต เป็นวิธีการพยากรณ์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่อาศัยนักท่องเที่ยวมาคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยวในปีต่อไปหรืออนาคต การคาดคะเนมักเป็นการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวในทุกปีเป็นเปอร์เซ็นต์ของยอดในปีที่ผ่านมาเป็นอัตราตายตัวทุกปี

2.3 วิธีการใช้สหสัมพันธ์ เป็นวิธีการพยากรณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยอาศัยตัวแปรที่มีผลต่อปริมาณนักท่องเที่ยว แล้วทำการวิเคราะห์ให้ทราบว่าหากตัวแปรนั้นเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงแล้ว จะมีผลให้ปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าใด ตัวแปรด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่สำคัญ ได้แก่ รายได้ประชาชาติ จำนวนประชากร ราคาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว เป็นต้น

2.4 วิธีการวิจัย เป็นวิธีการพยากรณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยการวิจัยตลาด ซึ่งจะต้องทำตามกระบวนการและขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัย

2.5 วิธีการใช้อุณหภูมิเวลา เป็นวิธีการพยากรณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีข้อสมมุติว่าปริมาณนักท่องเที่ยวในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณนักท่องเที่ยวในอดีตที่ผ่านมาอย่างไร นั่นคือปริมาณนักท่องเที่ยวในอนาคตจะเป็นฟังก์ชันเวลาของปริมาณนักท่องเที่ยวในอดีต ซึ่งมีตัวแปรที่แสดงลักษณะต่างๆ ของอุณหภูมิเวลาที่ใช้กันอยู่มี 4 แบบคือ

1. ลักษณะแนวโน้ม
2. ลักษณะความผันแปรแบบวัฏจักร
3. ลักษณะความผันแปรแบบฤดูกาล
4. ลักษณะความผันแปรแบบผิดปกติ

3. การวิเคราะห์ความได้เปรียบและเสียเปรียบในการแข่งขัน เป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของตนเองว่ามีความได้เปรียบและเสียเปรียบในการแข่งขันอย่างไรบ้าง ซึ่งเรียกกันว่า SWOT ANALYSIS อันเป็นการวิเคราะห์ 4 ด้านตามตัวย่อ SWOT คือ S = Strength (จุดแข็ง) W = Weakness (จุดด้อย) O = Opportunity (โอกาส) T = Threat (อุปสรรค)

3.1 Strength (จุดแข็ง) เป็นคุณสมบัติด้านความได้เปรียบของตนเองที่เหนือคู่แข่ง อันเป็นจุดที่ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวในตลาดท่องเที่ยวได้รู้ เพื่อเป็นจุดขายให้แก่ตนเอง เช่น มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามยากที่จะหาชมได้จากที่อื่น มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่แปลกและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่พร้อมและได้มาตรฐาน มีบริการท่องเที่ยวที่พร้อมและได้มาตรฐาน มีชุมชนในท้องถิ่นที่แข็งแกร่งในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีชุมชนท้องถิ่นที่อภิปาศัยดี ในการต้อนรับนักท่องเที่ยวมีระบบการจัดการตลาดท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ มีการดำเนินโครงการนำร่องทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ มีกฎหมายควบคุมและอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย เป็นต้น

3.2 Weakness (จุดด้อย) เป็นคุณสมบัติด้านความได้เปรียบของตนเองเมื่อเทียบกับคู่แข่ง อันเป็นจุดที่ควรปรับปรุงให้ลดความด้อยลงหรือให้ปรับเป็นจุดแข็งขึ้น เพื่อลดการเสียเปรียบทางการแข่งขัน เช่น ไม่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์หรือน้อย ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่พอเพียงและได้มาตรฐาน ไม่มีบริการทางการท่องเที่ยวที่พอเพียงและได้มาตรฐาน ชุมชนท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสนใจหรือสนใจน้อยในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไม่มีระบบการจัดการตลาดท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพไม่มีโครงการนำร่องทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีกฎหมายควบคุมและอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย เป็นต้น

3.3 Opportunity (โอกาส) เป็นช่องทางหรือช่องทางที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวมีโอกาสเจาะตลาด เพื่อเพิ่มส่วนครองตลาด และเพิ่มกำไรให้แก่ธุรกิจท่องเที่ยว เช่น มีโอกาสเพิ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมในตลาดท่องเที่ยว

เป้าหมายให้มากขึ้น มีโอกาสขยายสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานดียิ่งขึ้น มีโอกาสพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวใหม่ให้เกิดขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น มีโอกาสได้พัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นต้น

3.4 Threat (อุปสรรค) เป็นภาวะความผันแปรที่ไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หรือนำไปสู่สภาพความหยุดยั้งไม่เจริญเติบโตของตลาดท่องเที่ยว นั้นๆ เช่นมีคู่แข่งขันมาขายทั้งภายในและนอกประเทศ ไม่มีเงินทุนระยะยาวในการพัฒนาด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากพอ มีการต่อต้านจากชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาด้านการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไม่มีการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ปัญหาค่าความล้าสมัยของกฎหมายข้อบังคับทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

4. การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องช่วยกัน ส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสื่อที่ใช้ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีอยู่หลายสื่อ ได้แก่ แผ่นป้ายโฆษณา แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์รายวัน วารสาร รายสัปดาห์ วารสารรายเดือน วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ การเล่าขาน บทความท่องเที่ยว จดหมาย สมุดรายนาม เป็นต้น

การบูรณาการและการมีส่วนร่วม

ความหมายของการบูรณาการ

ท่านพระธรรมปิฎก ป.อำเภอบุญโต (2542, หน้า 35-37) ได้นิยามคำว่า “บูรณาการ” ไว้ว่า การทำให้หน่วยงานย่อยๆ ทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกัน เข้ามารวมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว”

ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปว่า การบูรณาการ คือ การจัดสรรและระดมสรรพกำลังขององค์กร ตั้งแต่วัตถุดิบ ทรัพยากร บุคลากร กระบวนการ และปัจจัยต่างๆ โดยทำให้เกิดการประสานร่วมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การผลิต สินค้าหรือให้บริการที่ลูกค้าพึงพอใจ

การพัฒนาอย่างบูรณาการ หมายถึง พัฒนาทุกองค์ประกอบอย่างเชื่อมโยงกัน เช่น เศรษฐกิจ จิตใจ ครอบครัว ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เมื่อทุกองค์ประกอบเชื่อมโยงกัน

องค์ประกอบ 8 ประการ ที่ควรพัฒนาอย่างบูรณาการ มีดังนี้

1. การมีสัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่
2. มีการอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

3. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. มีสังคมเข้มแข็ง
5. มีการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม
6. มีพัฒนาการทางจิตวิญญาณหรือศาสนธรรม
7. มีสุขภาพดี
8. มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่จะทำให้สามารถรักษาคุณภาพท่ามกลางการ

เปลี่ยนแปลง

การบูรณาการ มีความหมาย ดังนี้

1. จากหลายส่วนหลายๆ เรื่องมารวมกัน (คน/งบประมาณ)
2. ลดการซ้ำซ้อน
3. ลดเวลาในการทำงาน
4. รวมคน รวมความคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของชุมชน
5. เอาสิ่งที่มีอยู่มาทำให้ดีขึ้น และนำมาพัฒนาต่อยอดคน ทุน งบประมาณ การจัดการ
6. เครื่องมือการจัดการทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ความสำคัญของการบูรณาการ คือ

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร
3. ลดการซ้ำซ้อน คน งบประมาณ กิจกรรม
4. นำไปสู่ความยั่งยืน ถ้าการบูรณาการสามารถทำได้

แนวทางการทำงานแบบบูรณาการ

1. การยอมรับซึ่งกันและกัน
2. การทำงานเป็นทีม
3. มีความเสมอภาคในการทำงาน
4. มีอิสระทางความคิด
5. มีการประชุมแบบสร้างสรรค์
6. สรุปบทเรียนร่วมกัน บรรลุเป้าหมายเดียวกัน
7. เสียสละ โปร่งใส ตรวจสอบได้

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบกับในการประชุมเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนที่นครริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 ตามระเบียบวาระที่ 21 (Agenda 21) มีการเรียกร้องให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการพัฒนาต่างๆ ให้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและให้ความสำคัญกับประชาชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้วางรากฐานทางกฎหมายเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร สิทธิของประชาชนในการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิในการรับรู้ข่าวสาร สิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเอง นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545- 2549) ยังได้มุ่งเน้นให้เกิดให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า การมีส่วนร่วม ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย และมีความแตกต่างกันไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะมองในแง่ของความคิด หลักการ กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ว่า “การวิจัย (ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเองในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร”

ติน ปรัชญาพฤทธิ (2531, หน้า 622) กล่าวว่า “การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล โดยเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนในการดำเนินการกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง”

สายทิพย์ สุคติพันธ์ (2534, หน้า 92) กล่าวว่า “เป็นการเปลี่ยนแปลงกลไกในการพัฒนาจากการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายถึง การคืนอำนาจ (Empowerment) ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผน และดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ การพัฒนา และการกำหนดอนาคตของเขา”

วิททอง หงส์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2) ได้กล่าวว่า

...การที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน โดยภาครัฐจะต้องค้ำอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มสตรี คนจน หรือคนด้อยโอกาสในสังคมได้มีโอกาสในการแสดงความต้องการ แสวงหาทางเลือกหรือเสนอข้อเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม และเป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐาน และบรรลุวัตถุประสงค์บางประการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมในกระบวนการพัฒนาในลักษณะต่างๆ ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจการระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา เป็นต้น โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน

กระบวนการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ ซึ่งมีทั้งแนวความคิดที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน พอสรุปได้ดังนี้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526, หน้า 10) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ฯลฯ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า โดยส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจากการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาก็ปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ (อकिन รพีพัฒน์, 2531, หน้า 49) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนา ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

1. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา

3. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหา และพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา

4. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา

5. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา

ส่วนทศพล กฤตยพิสิฐ (2538, หน้า 13) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

เมื่อพิจารณาอีกส่วนหนึ่ง จะเห็นได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มจากการศึกษาชุมชน โดยนักพัฒนาร่วมกับชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ทรัพยากรที่มีในชุมชน และปัญหาต่างๆ ของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนแก้ไข

ปัญหา การศึกษาชุมชนจะช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และรวมกลุ่มกันวางแผนแก้ไขปัญหา โดยนักพัฒนาจะเป็นฝ่ายกระตุ้นให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น ดังที่ (วิรัช นิภาวรรณ, 2530, หน้า 61 - 63) ได้กล่าวว่า กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาชุมชน คือ การค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยนักพัฒนาศึกษาและเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมต่างๆ ในชุมชนร่วมกับประชาชน โดยใช้วิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ข้อมูลบางส่วนอาจหาได้จากเอกสารหรืองานวิจัย

2. การวางแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยมีการรวมกลุ่มอภิปราย ถกเถียง แสดงความคิดเห็น นักพัฒนาเป็นผู้ประสานงาน โดยคอยจัดอันดับผู้อภิปรายให้ข้อเท็จจริง และสรุปประเด็นสำคัญเป็นหลัก ส่วนชาวบ้านควรมีโอกาสเข้ามาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และนักพัฒนาต้องกระตุ้น เร่งเร้าให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด

3. การลงมือปฏิบัติตามแผน หรือวิธีการที่ได้ร่วมกันตัดสินใจแล้วจากขั้นตอนที่ 2 โดยชาวบ้านมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ด้วยความศรัทธา และเชื่อมั่นในตนเองที่จะพัฒนาชุมชน

4. การประเมินผลงาน โดยชาวบ้านและนักพัฒนาจะร่วมกันกำหนดขั้นตอนต่างๆ ในการทำงานประเมินผล ตลอดจนดูแลปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานประเมินผล เพื่อที่จะได้แก้ไขได้ทันที

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไม่มากนัก จะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดที่แยกย่อยไปเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันร่วมเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานและร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะต้อง

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที่

ปัจจัยและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ความศรัทธาต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ มีเกียรติยศ หรือตำแหน่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วม ทั้งๆ ที่ยังมีศรัทธาหรือมีความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ

การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจ และความหวังกังวลร่วมกัน ที่เกิดจากความสนใจห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องกันกลายเป็นความสนใจและความหวังกังวลร่วมกันของส่วนร่วม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ นั้นผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

นอกจากนี้ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ยังได้กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Freedom to participation)
2. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to participation)
3. ประชาชนต้องมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to participation)

สำหรับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วม มากเกินกว่าที่เขาประเมินผลตอบแทนที่ได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องมีการสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทอบระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคม หากจะมีส่วนร่วม

จากการศึกษาทฤษฎีการมีส่วนร่วมดังกล่าว สามารถนำมาสรุปผล ให้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการท่องเที่ยวได้ดังนี้ ชุมชนต้องเป็นผู้จัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ควรเป็นการจัดการโดยชุมชนและเพื่อชุมชน จะมีลักษณะ 4 ข้อ คือ

1. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการจะให้หรือไม่ให้มีการท่องเที่ยวในหมู่บ้านของตน
2. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในหมู่บ้านของตน
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติงานตามที่วางไว้ โดยให้เสร็จตามกำหนดที่วางไว้
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อปฏิบัติงานแล้ว ชุมชนต้องร่วมกันพิจารณาว่างานที่ได้ร่วมกันทำไปนั้นได้ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในแผนหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร สามารถแก้ไขปรับปรุงแผนงานใหม่อีกครั้งให้ได้ผลยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ขอบเขตการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว สามารถกำหนดขอบเขตได้หลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรัฐจะให้ความสำคัญต่อองค์กรชุมชนมากน้อยเพียงไร ในที่นี้จะเรียงลำดับขอบเขตการมีส่วนร่วมหรือการใช้อำนาจขององค์กรชุมชนจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. องค์กรชุมชนใช้อำนาจ องค์กรชุมชนจะเข้าจัดการหรือดำเนินการโดยพลະการ ไม่มีการติดต่อกับรัฐบาลก่อน ซึ่งอาจมีการติดต่อจากรัฐบาล เช่น การเดินขบวน การตั้งศาลเตี้ย การเข้ายึดสถานที่ทางราชการเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม เป็นต้น
2. องค์กรชุมชนมีส่วนร่วม องค์กรชุมชนและรัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหาโดยมีผู้นำนักเท่าเทียมกัน เช่น โครงการทำความสะอาดหมู่บ้าน สร้างถนน การกำจัดขยะมูลฝอย

3. องค์การชุมชนเป็นที่ปรึกษา รัฐขอความคิดเห็นจากชุมชนและตั้งใจจะกระทำตามความคิดเห็นนั้น แต่ยังคงอำนาจที่จะรับหรือไม่รับความคิดเห็นนั้นไปปฏิบัติ เช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานระหว่างประชาชนและส่วนราชการ การตั้งคณะที่ปรึกษา การจัดการประชุมย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเฉพาะกลุ่ม

4. องค์การชุมชนแสดงความคิดเห็น รัฐบาลให้โอกาสชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง แต่ไม่ค่อยอยากนำความเห็นไปปฏิบัติตาม แต่ยังมีอำนาจที่จะไม่รับฟังความคิดเห็นนั้น เช่น การประชุมใหญ่ที่ให้โอกาสประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น การขอความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหรือระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่กำลังจะนำออกใช้ เป็นต้น

5. องค์การชุมชนรับทราบ รัฐบาลแถลงถึงข่าวสารและมติของรัฐบาล ชุมชนได้แต่รับฟังและอาจมีปฏิกิริยาตอบโต้ เช่น การแถลงถึงโครงการต่างๆ ที่รัฐมีมติให้ดำเนินการด้วยงบประมาณแผ่นดิน หรือการออกกฎหมายต่างๆ เช่น การเวนคืนที่ดิน เป็นต้น

6. รัฐบาลใช้อำนาจ รัฐบาลใช้อำนาจจัดการโดยไม่แจ้งให้ชุมชนทราบล่วงหน้า เช่น การสอบสวน จับกุมผู้กระทำผิดและบุกรุก เป็นต้น

การพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552, ไม่มีเลขหน้า) อธิบายว่า

...อิทธิพลของระบบเศรษฐกิจโลก และแนวทางการพัฒนาของประเทศทางตะวันตก รวมทั้งแนวทางการพัฒนาที่ผ่านมาของไทยได้เน้นทุนนิยมหรือเสรีนิยมซึ่งให้ความสำคัญกับวัตถุ เงินตรา ประสิทธิภาพ กำไร ความรวดเร็ว การต่อสู้แข่งขัน ผลประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเน้นความเจริญก้าวหน้าโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้นๆ ประกอบกับคนไทยเป็นจำนวนมากได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฟุ่มเฟือยเป็นจำนวนมาก และต่อเนื่องทำให้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมสภาพ ถูกทำลาย และบางอย่างหมดสิ้นไปอย่างหาทดแทนใหม่ไม่ได้ อาจเปรียบเทียบได้ว่า คนไทยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3 ส่วน ขณะที่ทำนุบำรุงได้เพียง 1 ส่วน หากปล่อยเช่นนี้ต่อไป คนไทยย่อมเผชิญกับความทุกข์ยาก และในอนาคตก็เกิดการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกันเพิ่มมากขึ้นๆ ด้วยเหตุผลหลักดังกล่าวนี้ จึงนำมาสู่การพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้

ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำการพัฒนาของไทยจึงควรยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในทุกเรื่อง และยังเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศได้ในทุกภาคการผลิต รวมทั้งเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงานของคนไทยทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม

แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมเรื่องสำคัญ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552,ไม่มีเลขหน้า) ดังนี้

1. การดำเนินการในทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานความพอดี เน้นการพึ่งตนเอง ขณะเดียวกันให้ก้าวทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์
2. ความพอเพียงที่เน้นการผลิต และบริโภคอยู่บนความพอประมาณมีเหตุผล
3. ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีสมดุลระหว่างกระแสการแข่งขันจากโลกาภิวัตน์ และกระแสท้องถิ่นนิยม มีความหลากหลายในโครงสร้างการผลิตมีการใช้ทุนที่มีอยู่ในสังคมให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตที่ดีงาม
4. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรในการเตรียมความพร้อม ู้เท่าทันต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มีความยืดหยุ่นในการปรับตัว มีการตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน
5. การเสริมสร้างจิตใจคนและพัฒนานคนในชาติให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีสติปัญญา มีความเพียร อดทน และรอบคอบ

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร และความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี ความพอเพียงนั้น จะต้องประกอบด้วย 3 ลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

แนวความคิดด้านการวางแผนยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์

ความหมายการวางแผนยุทธศาสตร์

दारง วัฒนง (2539, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของแผนยุทธศาสตร์ว่า

1. เอกสารที่ระบุวิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) และกลยุทธ์ (Strategies) ต่างๆ ในการดำเนินงานขององค์การหนึ่งๆ
2. เป็นแผนระยะยาว ที่บอกถึงทิศทางกาดำเนินงานขององค์การ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการประสานงาน และกำกับติดตามดำเนินงานในส่วนต่างๆ ขององค์การให้เป็นไปในทิศทางและจังหวะเวลาที่สอดคล้องกัน
3. เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ภายนอกและภายในขององค์การ เพื่อคาดคะเนแนวโน้มของสถานการณ์ และกำหนดแนวทางกาดำเนินการขององค์การให้สอดคล้องเหมาะสมกับแนวโน้มของสถานการณ์ดังกล่าว

จากการศึกษาการวางแผนยุทธศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มขยายกรอบการนำไปปฏิบัติใช้ กว้างขวางและแพร่หลายมากขึ้น จากหน่วยงานของเอกชนเป็นหลัก จนกระทั่งทุกหน่วยงานของภาครัฐ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และกระบวนกาทำงานของตนใหม่ เห็นได้จากรัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2546 เห็นชอบให้ทุกจังหวัดใช้รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการในคำขอของประมาณปี พ.ศ. 2547 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546) เป็นต้นมา จังหวัดต้องเรียนรู้ที่จะวางแผนในรูปแบบของการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Planing) และต้องพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนแบบบูรณาการ สำหรับการทองเกี่ยวนั้นการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เป็นตัวแปรที่จะทำ ให้กาเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว และอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นด้วย อีกทั้งยังต้องปรับกลยุทธ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่นนั้น

โรเบิร์ต เอ็นแอนโทนี (Robert N. Anthony อ้างอิงใน วีราภรณ์ วิวัฒน์, 2549, หน้า 30) ได้ให้ความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาการใช้ และจำแนกแจกจ่ายทรัพยากรต่าง ๆ

1. การประเมินทางเลือกต่างๆ ในการดำเนินการ
2. การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดหาการใช้และการจัดระเบียบเกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ

มริยา ไสหา (2549, หน้า 13) ได้สรุปความหมายของยุทธศาสตร์ได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการกำหนดทิศทางแบบแผนในเชิงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อที่จะสอดคล้องกับความเป็นจริงในเชิงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติแผนที่กำหนดไว้อาจจะไม่เป็นไปตามนั้น ผู้ปฏิบัติเองก็สามารถปรับแผนและทำให้ถึงจุดหมายได้

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่าการวางแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับเปลี่ยนแผนงานที่กำหนดไว้ได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงาน

แนวคิดทฤษฎีในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

Paine and Naumes (อ้างอิงใน สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547, หน้า 17) ได้กล่าวถึงการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์องค์การว่า ในองค์การหนึ่งๆ นั้น จะมีลำดับขั้นของกฎการปฏิบัติงาน 4 ประการ คือ ภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย และยุทธศาสตร์ โดยกฎดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะ ดังต่อไปนี้

ภารกิจ (Mission) หมายถึง ขอบข่ายของการปฏิบัติงานขององค์การ ซึ่งกำหนดรูปของการผลิตและการตลาด หรือในรูปของการบริการหรือลูกค้า

วัตถุประสงค์ขององค์การ (Organization Objectives) หมายถึง จุดหมาย หรือเป้าหมาย ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นโดยมีพื้นฐานจากภารกิจขององค์การ

นโยบาย (Policies) หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานอย่างกว้างๆ สำหรับผู้บริหาร ผู้ नेता หรือผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยวัตถุประสงค์หนึ่งอาจมีได้มากกว่า 1 นโยบาย ขึ้นอยู่กับทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่

ยุทธศาสตร์ (Strategies) หมายถึง แนวปฏิบัติหลักที่กำหนดอย่างเจาะจงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การโดยยุทธศาสตร์นี้อาจมีการวางแผนกำหนดไว้ล่วงหน้า หรืออาจตัดสินใจกำหนดขึ้นได้ ตลอดระยะเวลา ซึ่งเมื่อรวมกันทั้งหมดแล้วจะเป็นชุดของยุทธศาสตร์โดยรวมทั้งหมด

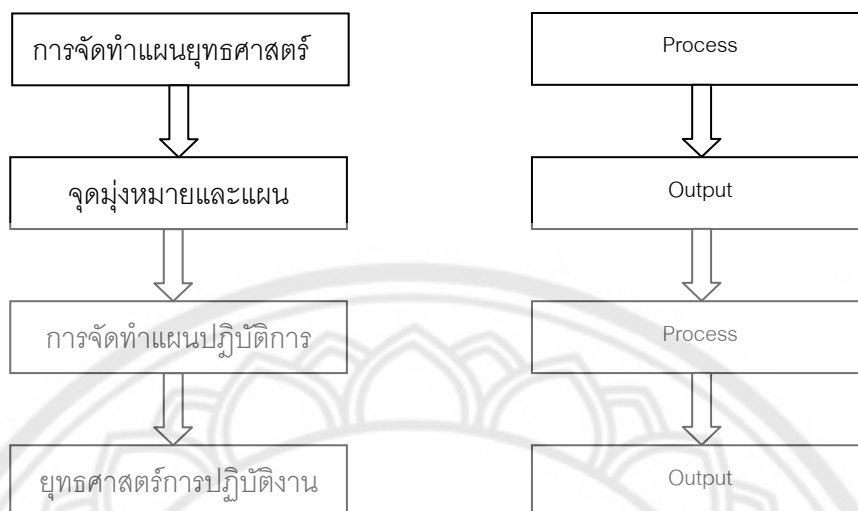
แมสซี และค็อกลาส สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2547, หน้า 17 – 18) ได้กล่าวถึง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ว่าเป็น กระบวนการกำหนดจุดหมายระยะยาวขององค์การ (Long Range Goals) การเลือกวิถีทางเพื่อให้บรรลุจุดหมายนั้น ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาแผนระยะยาวเพื่อบรรลุจุดหมายขององค์การ โดยได้อธิบายว่า จุดหมายขององค์การ (Goals of Organization) เป็นจุดมุ่งหมายสุดท้ายที่องค์การมุ่งบรรลุให้ถึง เป็นพื้นฐานของการวางแผนยุทธศาสตร์

ภารกิจ (Missions) หมายถึง ขอบข่ายของกิจกรรมที่องค์การดำเนินอยู่

ยุทธศาสตร์ (Strategies) หมายถึง ทิศทางหรือแบบแผนการดำเนินงานในระยะยาวขององค์การ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้หากสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง

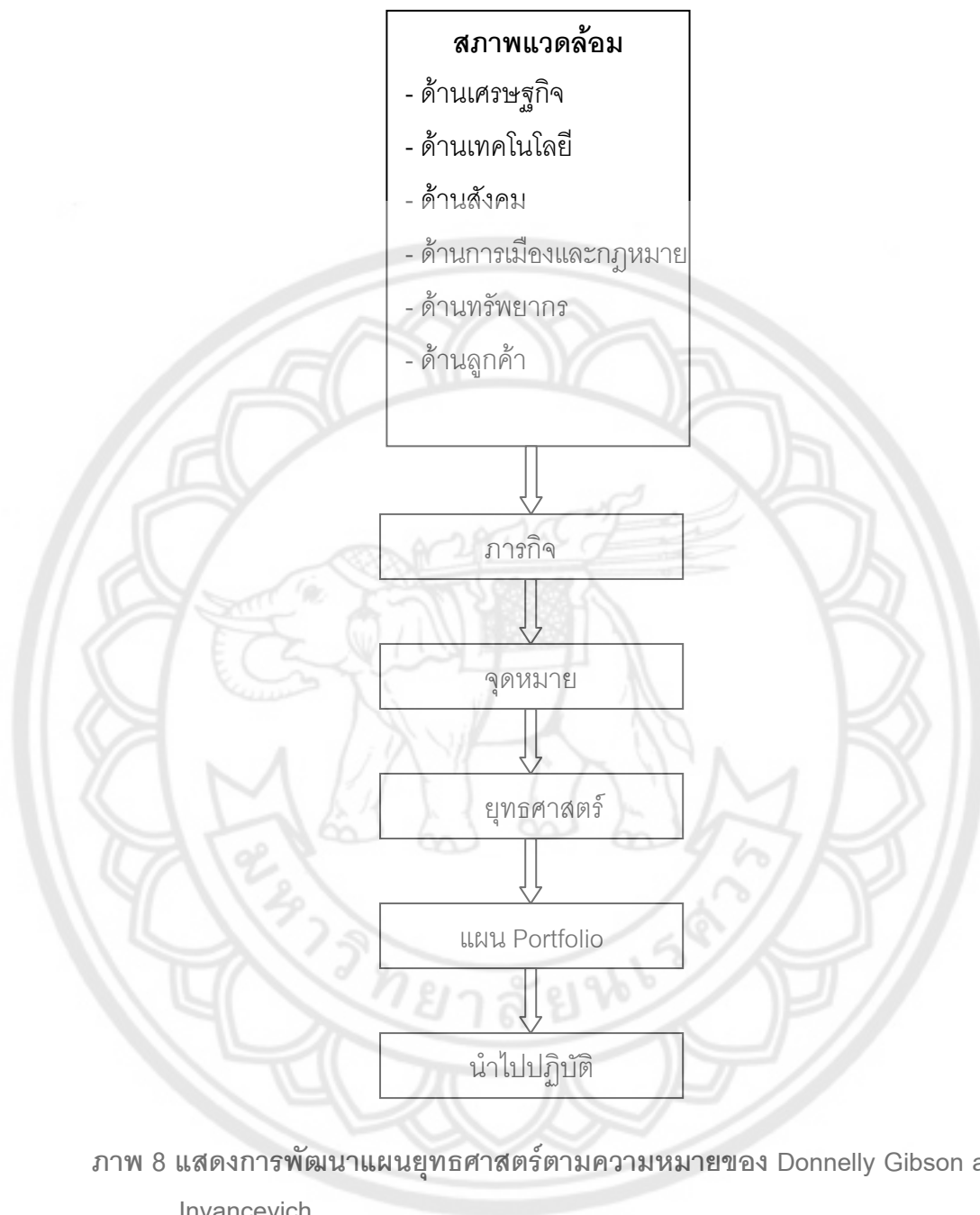
นอกจากนี้ ยังได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างยุทธศาสตร์กับนโยบายไว้กล่าวคือนโยบายเป็นแนวทางที่กำหนดเพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถประสานความพยายามในการทำหน้าที่ของสมาชิกภายในองค์การได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีแนวทางหรือขอบข่ายที่ชัดเจนไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ หรือทางเลือกอื่นๆ มากนัก ในขณะที่ยุทธศาสตร์เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก

เฮลริเกิล และสโคลัม สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2547, หน้า 17 – 18 (อ้างอิงใน Hellriegel and Solum, 2544, ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึง แผนยุทธศาสตร์ว่าเป็นกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมระบบธรรมชาติขององค์การกำหนดจุดมุ่งหมายและจำแนกประเมินและเลือกแนวทางการปฏิบัติสำหรับองค์การโดยกระบวนการของแผนยุทธศาสตร์จะก่อให้เกิดปัจจัยป้อนออก (Outputs) ในรูปที่เป็นจุดหมายและยุทธศาสตร์สำคัญเข้าสู่กระบวนการของแผนปฏิบัติการ (Operational Plan) โดยแปลงจุดหมายและยุทธศาสตร์ องค์การเป็นยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงานที่มีความละเอียดชัดเจนขึ้น ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นเป็นกระบวนการ ดังนี้

ภาพ 7 แสดงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามความหมายของ Hellriegel and Solum

Donnelly Gibson and Invancevich กล่าวว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้นมีคำถาม 4 คำถาม คือ เราเป็นใคร เรามาจากไหน เรากำลังไปไหนและต้องการไปไหน โดยมองภาพรวมทั้งองค์การและคำนึงถึงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมตั้งนั้นในทางปฏิบัติการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ จะอาศัยข้อมูลจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ การตัดสินใจบนพื้นฐานของภารกิจองค์การ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ และแผนพอร์ตโฟลิโอของแผนกต่างๆ ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

พยอม ธรรมบุตร (2549, หน้า 1 – 3) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. แนวคิดด้านการวางแผนการท่องเที่ยว มี 5 แนวคิดดังนี้

1.1 การวางแผนการท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างเงิน (Boosterism) นักพัฒนาคือ ผู้คิดสร้างกำไรโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นโดยปราศจากความคิดเรื่องอนุรักษ์ชุมชนชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา นักพัฒนาต้องการสร้างโรงแรมเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าโดยไม่คำนึงถึงการทำลายสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและวัฒนธรรม

1.2 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวเศรษฐกิจ (Economic Based) นักพัฒนา คือ นักเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นภาคหนึ่งของเศรษฐกิจ ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ เพื่อการเติบโตและฟื้นฟูเศรษฐกิจของชาติ เป็นการสร้างงานสร้างเงิน และการพัฒนา ภูมิภาคต่างๆ โดยยังไม่มีความคิดด้านอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

1.3 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว (Destination Based) นักพัฒนาคือนักวางแผนการใช้ที่ดินและนักวางผังเมือง ซึ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (Carrying Capacity = CC) การกำหนดขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Charge = LAC) การจัดการผลกระทบที่เกิดจากนักท่องเที่ยว (Visitor Impact Management = VIM) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการกระจายการท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบต่อพื้นที่

1.4 การวางแผนการท่องเที่ยวเพื่อยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community Based) นักพัฒนาคือผู้ประกอบการ การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาชุมชน โดยให้ชุมชนมีบทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการการท่องเที่ยวแทนการเป็นแรงงานราคาถูกที่มีวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการวางแผนพัฒนาชุมชน การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม การท่องเที่ยวจึงเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

1.5 การวางแผนท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) นักพัฒนาคือ นักวางแผนบูรณาการ มีการวางแผนการท่องเที่ยวบูรณาการเข้ากับการวางแผนพัฒนาชุมชนในภาพรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการพัฒนาด้านจิตสำนึกไปในแผนพัฒนาที่มุ่งเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ตั้งไว้ แนวคิดในแนวนี้ คือแนวคิดด้านการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั่นเอง การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่เป็นวงจร ดังนี้

ภาพ 9 แสดงกระบวนการการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความอ่อนไหวต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งสถานการณ์ต่างๆ นี้ อาจนำมาซึ่งความก้าวหน้าหรือถดถอยของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐจึงมีความจำเป็นในการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น อันนำมาสู่การ

วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพเรือเพื่อรองรับในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยสามารถปรับตัวและเผชิญกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้

การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA)

รูปแบบในการนำเครื่องมือที่อาจนำมาประเมินใช้กับการวางแผนแม่บทเพื่อพัฒนากองทัพเรือและพัฒนาสังคมโดยรวมอย่างยั่งยืน คือการประเมินผลสิ่งแวดล้อม หรือ SEA

สถาบันพัฒนาท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2542, หน้า 2) ได้ให้กระบวนการพัฒนา EIA (Environmental Impact Assessment) คู่ SEA ดังนี้ ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์เป็นเพียงการคาดการณ์ล่วงหน้า หรือการทำกาพัฒนาไปล่วงหน้าไปก่อนในจินตนาการว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ถ้าทำการพัฒนาตามโครงการการใช้ EIA ประเมินผลกระทบจึงเป็นการขาดการชี้แนะให้ย้ายโครงการไปในที่ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด หรือการย้ายโครงการไปจากสถานที่ที่เปราะบางที่สุดในด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการ EIA นั้นจะไม่พิจารณาถึงผลกระทบที่สะสมและผลกระทบในภาพรวมของการพัฒนาทั้งหมด ตลอดจนผลกระทบต่างๆ ซึ่งโครงการพัฒนาอาจก่อให้เกิดขึ้นได้ โครงการ EIA มักจะปฏิบัติเพียงระยะเวลาสั้นๆ และรวดเร็วเนื่องด้วยมีข้อจำกัดด้านการเงินและเวลาของการวางแผน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่ไม่สมบูรณ์ และโครงการ EIA มัก ไม่ได้เกิดจากการปรึกษาหารือกับชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ตลอดจนความจริงใจในการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการของการประเมินผลกระทบ

อนึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ จึงเป็นสิ่งที่ต้องลงมือทำกัน ตั้งแต่ในช่วงที่จะมีการตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำโครงการ และเป็นการรวบรวมประเมินผลกระทบของทุกๆ โครงการในของทุกๆ บริเวณที่จะเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนา ซึ่งการใช้ยุทธศาสตร์ประเมินผลกระทบในลักษณะดังกล่าว สามารถทำให้มีการประเมินทางเลือกที่หลากหลายได้อย่างเต็มที่ โดยผลกระทบสะสมและภาพรวมจะถูกประมวลได้โดยรอบทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการพัฒนา

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นกระบวนการที่มีระบบแบบแผนที่สมบูรณ์แบบในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ของระดับนโยบาย แผนงานโปรแกรมงาน โครงการต่างๆ ตามทางเลือกที่หลากหลายของโครงการดังกล่าว ซึ่งจะรวมถึงการเตรียมรายงานเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบในระหว่างประเมินผลและนำข้อค้นพบดังกล่าวมาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอย่างเปิดเผย ซึ่งอาจสรุปได้ว่าเป็นการทำ EIA ในระดับนโยบายระดับแผนงาน และระดับโปรแกรมของโครงการพัฒนาโครงการใดโครงการหนึ่ง แต่

เราต้องตระหนักอยู่เสมอว่ากระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาเดียวกันนั้นในระดับโครงการ ถึงแม้ว่าทั้งนโยบาย แผนงาน และโปรแกรมมักจะถูกจัดเป็นยุทธศาสตร์ของการประเมินผลกระทบ แต่นโยบาย แผนงาน และโปรแกรมต่างก็มีความแตกต่างกัน และจะต้องมีแนวทางประเมินผลกระทบใน 3 ระดับดังกล่าวที่ไม่เหมือนกัน

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) แบ่งได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่

1. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ที่ระดับฐาน คือ ระดับ โครงการ การทำ SEA ของโครงการ (Project)
2. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับที่สอง คือ ระดับกลุ่มโครงการหรือระดับโปรแกรม ได้แก่ การกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินผลกระทบสะสมในภาพรวมของกลุ่มโครงการ คือการทำ SEA ของ Programme
3. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับที่สาม คือ ระดับแผนงาน ได้แก่ แผนงานที่สำคัญที่จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างสอดคล้องกัน และภายในช่วงเวลาที่กำหนด เพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติการ คือ ระดับแผนงานจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินผลกระทบของทุกโปรแกรมที่อยู่ภายใต้แผนงานหลักเดียวกัน คือการทำ SEA ของ Plan
4. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับที่สี่ คือ ระดับนโยบาย ได้แก่ การประเมินผลกระทบในระดับความคิด แรงบันดาลใจและการชี้แนะทางสู่การปฏิบัติของโครงการพัฒนาคือการทำ SEA ของ Policy

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ SEA และการพัฒนาที่ยั่งยืน

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ SEA ซึ่งเป็นการประเมินผลกระทบในระดับที่สูงกว่า EIA ถึง 3 ระดับนั้น สามารถลดปัญหาหลายประการของการทำโครงการ EIA ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ในปัจจุบันจึงได้ปรับการทำโครงการ EIA ของระดับโครงการขยายสู่การใช้ SEA เพื่อให้มีการปฏิบัติการที่เหมาะสม และมียุทธศาสตร์ที่ยั่งยืนและมีการรวบรวมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเข้าด้วยกัน เพื่อนำมาพิจารณาในระดับการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนาการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางด้านลบการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนความปลอดภัยของการประเมินที่เพิ่มขึ้นทุกระดับโดยเน้นให้มีขั้นตอนที่ชัดเจนของการอนุญาตและความพยายามดังกล่าวทั้งหมด เพื่อที่จะนำไปสู่การประเมินผลกระทบที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์อย่างยั่งยืนนั้น อาจนำมาประยุกต์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ

1. แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนรูปแบบระดับบนสู่ระดับล่าง คือ เริ่มจากการตั้งเป้าหมายระดับบน คือการพัฒนาที่ยั่งยืนลงสู่การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ โครงการตลอดจนการกำหนดนโยบายแผนงานโปรแกรมตามลำดับชั้นลงมาจนถึงระดับโครงการ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหลักต่อไปนี้

- 1.1 การให้คำมั่นสัญญาเกี่ยวกับจุดประสงค์ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 1.2 การกำหนดตัวแปรและปัจจัยที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่ ทรัพยากร งบประมาณ และพื้นที่ เป็นต้น
- 1.3 กำหนดขีดความสามารถในการรองรับ
- 1.4 การกำหนดยุทธศาสตร์การประเมินผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผนงาน โปรแกรม และโครงการโดยใช้โครงการและแผนการพัฒนาทางเลือกซึ่งเคารพความสามารถในการรองรับ
- 1.5 การเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ดีที่สุด

2. แนวทางการวางแผนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนรูปแบบ “Incremental” ซึ่งจะเป็นการวางแผนที่มีการตั้งเป้าหมายสูงสุด เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจุดยืนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเปลี่ยนหน้าที่ของเครื่องมือจากเครื่องมือเพื่อประเมินผลกระทบเครื่องมือเพื่อลดผลกระทบให้น้อยที่สุดมาเป็นการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะมีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นจุดหมายปลายทาง โดยมีการเสนอแนวทางที่จะมองไปข้างหน้าในอนาคต

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดที่จะทำประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์สู่ความยั่งยืน ซึ่งอาจมีอุปสรรคเช่นกันเพราะหลายประเทศมีเป้าหมายประสงค์ของการพัฒนาระยะสั้น ซึ่งเป็นเพียงปฏิริยาสนองเหตุการณ์และปัญหาเฉพาะด้านมากกว่าการให้ความสำคัญกับเป้าหมายประสงค์ด้านการป้องกันระยะยาว เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืนการกำหนดปัจจัยเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยากในระดับนานาชาติ การกำหนดความสามารถในการรองรับภายใต้ปัจจัยด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นและจากรายงานสรุปผลการประชุมสัมมนาทางวิชาการระดมความคิดเห็นเรื่องการจัดทำแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนารวม 150 คน ได้กำหนดประเด็นให้ร่วมระดมความคิดเห็นรวม 6 ประเด็น ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะโดยสรุป ดังนี้

1. ชื่อและนิยามของ Strategic environmental assessment , SEA

จากมติการประชุมได้มีการเสนอชื่อของ SEA รวม 3 ชื่อ ได้แก่ การประเมินสิ่งแวดล้อมในระดับยุทธศาสตร์การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ และการประเมินทางเลือกในระดับยุทธศาสตร์และมีข้อเสนอเรื่องนิยามรวม 3 นิยาม ได้แก่

1.1 เป็นการศึกษาระเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงาน / นโยบายตามยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน เพื่อให้ได้แผนงาน / โครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ อันสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดผลกระทบจากด้านต่างๆ น้อยที่สุดและเกิดผลประโยชน์จากการพัฒนาที่ยั่งยืนมากที่สุด

1.2 เป็นการประเมินศักยภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.3 SEA is a systematic , on – going process for evaluating , at the earliest appropriate stage of publicly accountable decision making, the environment quality, and consequences, of alternative vision and development intention in policy, Or programmer initiative, ensuring full integration of relevant biophysical, economic, social and political consideration (Part Dario, 1999, 89)

2. ขนาดของโครงการและชนิดของโครงการ

โครงการที่มีการพัฒนาโดยมีผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Major impact) ให้จัดทำรายงาน SEA โดยพิจารณาในหลายมิติที่เกี่ยวข้อง เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรทรัพยากรสุขภาพ และความมั่นคง

3. ระดับของการนำ SEA ไปใช้

ระดับของการนำ SEA ไปใช้เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาสามารถพิจารณาได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ Sector และระดับ Area โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

4. รูปแบบ SEA ในประเทศไทย

จากมติที่ประชุมได้เสนอให้มีการบังคับใช้โดยกฎหมายและให้หน่วยงานพัฒนาจัดทำรายงาน SEA โดยระยะแรกอาจกำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรีและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนของทุกกระทรวง

5. กระบวนการ SEA ที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย

ภาครัฐควรเร่งสนับสนุนให้มีการจัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและถูกต้องโดยกำหนดศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่พร้อมทั้งมีทางเลือกในการพัฒนา ซึ่งจะต้องพิจารณาจากมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. ความพร้อมของการใช้ SEA ในประเทศไทย

สำหรับการใช้ SEA ในประเทศไทยนั้นควรดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น คือ นำ SEA มาใช้เลยโดยใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำแผนแม่บทเชิงพื้นที่ / แผนยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัด และระยะยาว คือ การผลักดันให้มีการนำ SEA ไปใช้ในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติ ผ่านสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปรมาณและพรรคการเมือง

การจัดการประเมินผลด้านบริการธุรกิจ (Balanced Scorecard)

พลู เดชะรินทร์ (2546, หน้า 24) กล่าวว่า “BSC เป็นระบบหรือกระบวนการในการบริหารชนิดหนึ่งที่อาศัยการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) เป็นกลไกสำคัญ BSC เป็นมากกว่าแค่ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกนอกเหนือจากตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน อยู่ภายใต้ BSC”

สำหรับตัวชี้วัดผลการดำเนิน (KPI) นั้นเป็นเครื่องมือหรือดัชนีที่ใช้ในการวัดหรือประเมินว่าผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ขององค์กรเป็นอย่างไร ซึ่งการกำหนดตัวชี้วัดนั้นมีวิธีการหลายวิธี ซึ่งถ้าจะมองอีกแง่หนึ่ง BSC เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการกำหนด KPI

Balanced Scorecard ประกอบด้วยมุมมอง 4 มุมมอง ได้แก่

1. มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นมุมมองที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับองค์กรธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไรมักจะประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ด้านได้แก่ ด้านการเพิ่มขึ้นของรายได้ (Revenue Growth) และด้านการลดลงของต้นทุน (Cost Reduction) หรือการเพิ่มขึ้นของผลผลิตภาพ (Production Improvement) ซึ่งสามารถประกอบไปด้วยการใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์มากขึ้น (Asset Utilization)

2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) ภายใต้มุมมองด้านลูกค้าจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่

2.1 ส่วนแบ่งตลาด (Market Share) โดยตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ส่วนแบ่งตลาดเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญ

2.2 การรักษาลูกค้าเก่า (Customer Retention) เป็นการวัดความสามารถในการรักษารฐานลูกค้าเดิมขององค์กร

2.3 การเพิ่มลูกค้าใหม่ (Customer Acquisition) เป็นการวัดความสามารถขององค์กรในการแสวงหาลูกค้าใหม่โดยตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนลูกค้าใหม่ต่อลูกค้าทั้งหมดหรือจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นหรือรายได้จากลูกค้าใหม่ต่อรายได้ทั้งหมด

2.4 ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Profitability) โดยตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น รายได้และต้นทุนต่อลูกค้าหนึ่งคน

3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) ภายใต้มุมมองนี้จะต้องพิจารณาว่าอะไรคือกระบวนการที่สำคัญภายในองค์กร ที่จะช่วยทำให้องค์กรสามารถนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการและช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้มุมมองด้านการเงิน มุมมองนี้จะให้ความสำคัญกับกระบวนการภายในองค์กรที่มีความสำคัญที่จะช่วยนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการ

4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) เป็นมุมมองที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นมุมมองที่ให้ความสำคัญต่ออนาคตขององค์กรและถ้าขาดมุมมองนี้ไปจะทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้มุมมองอื่นๆ ซ้ำกัน ภายใต้มุมมองนี้ องค์กรจะต้องพิจารณาว่าในการที่บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้มุมมองด้านการเงิน ด้านลูกค้าและด้านกระบวนการภายในองค์กรจะต้องมีการเรียนรู้ พัฒนา และเตรียมตัวอย่างไร โดยส่วนใหญ่วัตถุประสงค์ภายใต้มุมมองนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ ด้านเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ภายในองค์กรด้านเกี่ยวกับระบบข้อมูลสารสนเทศและด้านเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กร ระบบการจูงใจ และโครงสร้างองค์กร โดยภายใต้มุมมอง ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ (Objective) ที่สำคัญของแต่ละมุมมอง ซึ่งในความหมายของคำว่าวัตถุประสงค์ตามแนวคิด BSC นั่นคือ สิ่งที่องค์กรมุ่งหวังหรือต้องการที่จะบรรลุในด้านต่างๆ

ตัวชี้วัด (Measures หรือ Key Performance Indicators) ได้แก่ ตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านหรือไม่

เป้าหมาย (Target) ได้แก่ เป้าหมายหรือตัวเลขที่องค์กรต้องการจะบรรลุของตัวชี้วัดแต่ละประการแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม (Initiatives) ที่องค์กรจะจัดทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น โดยในขั้นนี้ยังไม่ใช่แผนปฏิบัติการที่จะทำเป็นเพียงแผนงานโครงการหรือกิจกรรมเบื้องต้นที่ต้องทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

นอกเหนือจากช่อง 4 ช่อง ตามมาตรฐานของ Balanced Scorecard แล้วในทางปฏิบัติมักจะเพิ่มขึ้นอีกช่องหนึ่ง ได้แก่ ข้อมูลในปัจจุบัน (Baseline Data) ซึ่งแสดงข้อมูลในปัจจุบันของ

ตัวชี้วัดแต่ละตัว ซึ่งการหาข้อมูลในปัจจุบันจะเป็นตัวช่วยในการกำหนดเป้าหมายของตัวชี้วัดแต่ละตัวให้มีความชัดเจนมากขึ้น ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ข้อมูลปัจจุบันเป้าหมาย และแผนงาน โครงการ กิจกรรม ของแต่ละมุมมองสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ข้อมูลปัจจุบัน เป้าหมาย และแผนงาน โครงการ กิจกรรมในมุมมองต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ (Objective)	ตัวชี้วัด (Measures or KPI)	ข้อมูลปัจจุบัน (Baseline Data)	เป้าหมาย (Target)	แผนงาน โครงการ กิจกรรม (Initiatives)
มุมมองด้านการเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้น (Revenue increase)	รายได้เพิ่มขึ้น เทียบกับปีที่ผ่านมา	5%	10%	ขยายตัวเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ
มุมมองด้านลูกค้า การรักษาลูกค้าเก่า (Customer retention)	จำนวนลูกค้าที่หายไป (Defect Rate)	7%	5%	จัดทำระบบสมาชิกลูกค้า
มุมมองด้าน กระบวนการภายใน การผลิตที่มีคุณภาพ (Quality production process)	อัตราของเสียจากการผลิต (Waste Rate)	10%	7%	จัดทำระบบ TQM ภายในโรงงาน
มุมมองด้านการเรียนรู้ และพัฒนา การพัฒนาทักษะของ พนักงาน (Increase Employer Skills)	จำนวนวันในการอบรมต่อคนต่อปี	7 วัน	10 วัน	จัดทำแผนอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่ามุมมองทั้ง 14 ด้านได้ถูกกำหนดขึ้นมาโดยอาศัยปรัชญาในการดำเนินธุรกิจต่างๆ ไป และมุมมองทั้ง 4 ยังมีความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงเหตุและผล (Cause and Effect) ในลักษณะที่องค์กรจะมีกำไรได้ต้องมาจากลูกค้า ซึ่งการจะหาลูกค้าได้ต้องมีการดำเนินงานภายในที่ดี ซึ่งการจะดำเนินงานภายในให้ดีพนักงานจะต้องมีทักษะ ความพร้อมในการทำงานความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล (Cause and Effect Relationship)

กระบวนการพัฒนาและจัดทำ Balanced Scorecard

ในกระบวนการจัดทำ Balanced Scorecard นั้น ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ ซึ่งได้แก่การทำ SWOT Analysis ซึ่งเป็นที่นิยมและรู้จักกันอย่างแพร่หลายเพื่อให้ได้ทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กรที่ชัดเจน
2. กำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กรโดยกำหนดเป็นกลยุทธ์หลัก (Strategic Themes) ที่สำคัญขององค์กร

3. วิเคราะห์และกำหนดว่า BSC ขององค์กรควรจะมีทั้งหมดกี่มุมมอง และมุมมองแต่ละมุมมองควรจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

4. จัดทำแผนที่ทางกลยุทธ์ (Strategy Map) ระดับองค์กร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญภายใต้แต่ละมุมมองโดยพิจารณาว่าในองค์กรจะสามารถดำเนินงาน และบรรลุวิสัยทัศน์กลยุทธ์ขององค์กรได้นั้นจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านใดบ้าง

5. ภายใต้วัตถุประสงค์แต่ละประการ จะต้องกำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์นั้นในด้านต่างๆ ทั้งในด้านของตัวชี้วัดฐานข้อมูลในปัจจุบัน เป้าหมายที่ต้องบรรลุ รวมทั้งแผนงาน กิจกรรม หรือโครงการที่จะต้องทำ ซึ่งภายใต้ขั้นตอนนี้สามารถที่จะแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 การจัดทำตัวชี้วัด

5.2 การกำหนดเป้าหมายโดยอาศัยข้อมูลในปัจจุบัน

5.3 การจัดทำแผนงานโครงการ และกิจกรรมที่จะต้องทำเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น

6. เมื่อจัดทำแผนงานหรือโครงการเสร็จแล้ว สามารถที่จะแปลงตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กร เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนงานหรือโครงการหลัก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2552 - 2554)

วิสัยทัศน์และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)”

คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบคลุมอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุขเศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

พันธกิจ

เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และโลจิสติกส์ พลังงาน กฎกติกา และกลไกสนับสนุนการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และมีการสร้างสรรคคุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาล ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจสู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจสังคม และการใช้ทรัพยากร

วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก

เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวในอนาคต และเพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

3. เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิต เพื่อให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

4. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

5. เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

6. เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

7. เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

เป้าหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

1. เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คนต่อประชากร 10,000 คน พร้อมทั้งลดปัญหาอาชญากรรมลงร้อยละ 10 และกำหนดให้อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

2. เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแนวทางในการแก้ปัญหา

3. เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืนโดยให้สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554 สัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี 2554 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 3.0-3.5 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 50 ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1 : 1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นร้อยละ 8 รวมทั้งลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์ มวลรวมในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลดการใช้น้ำมันในภาคการขนส่งให้เหลือร้อยละ 30 ของการใช้พลังงานทั้งหมด รายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 แรกมีสัดส่วนไม่เกิน 10 เท่าของรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ภายในปี 2554 และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

4. เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รักษาความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพโดยให้มีพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ รักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31,000,000 ไร่ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ โดยรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ และแหล่งน้ำธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดี รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานโดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM10) ต้องมีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงไม่เกิน 120 มก./ลบ.ม. อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากรลดลงร้อยละ 5 จากปี 2546 คือไม่เกิน 3.5 ตัน/คน/ปี ควบคุมอัตราการผลิตขยะในเขตเมืองไม่ให้เกิน 1 กก./คน/วัน และของเสียอันตรายจากชุมชนและอุตสาหกรรมได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 80 ของปริมาณของเสียอันตรายทั้งหมด รวมทั้งให้มีระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ 1 ระบบ

5. เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการ

ดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาคราชการให้ได้ร้อยละ 10 ภายในปี 2554 ธรรมชาติของภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้นและภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งให้มีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมชาติของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมชาติในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคง และยั่งยืนสามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับ

1.1 การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิตพัฒนามรรคนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศ โดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

1.2 การเสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เน้นการพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคนไทยให้มีความมั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

1.3 การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนพัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่ายุ่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคมเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง

2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ให้ความสำคัญกับ

2.1 การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง

2.2 การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรคคุณค่าของสินค้าและบริการและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบแม่ข่ายวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

2.3 การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ปันฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

3. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับส่วนต่างๆ ดังนี้

3.1 การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และความเป็นไทย โดยปรับโครงสร้างภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่ใช้กระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์และห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งเครือข่ายชุมชนบนรากฐานของความรู้ สมัยใหม่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศและส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ตลอดจนการบริหาร องค์ความรู้อย่างเป็นระบบการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การปฏิรูปองค์กร การปรับปรุงกฎระเบียบ และพัฒนาระบบมาตรฐานในด้านต่างๆ รวมทั้งการดำเนินนโยบาย การค้าระหว่างประเทศให้สนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3.2 การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงและสนับสนุนการปรับโครงสร้าง การผลิตโดยการระดมทุนไปสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ พัฒนารัฐวิสาหกิจให้มีการดำเนินงาน อย่างมีประสิทธิภาพบนหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเกิดประสิทธิภาพและ สวัสดิการสูงสุดแก่ประเทศการส่งเสริมการออมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแหล่งระดมทุนและเป็น หลักประกันในชีวิตของประชาชนและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการพัฒนาแหล่ง พลังงานทางเลือกเพื่อลดการพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานและประหยัดเงินตราต่างประเทศ

3.3 การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จาก การพัฒนาอย่างเป็นธรรม โดยส่งเสริมการแข่งขันการประกอบธุรกิจในระบบอย่างเสรี เป็นธรรม และป้องกันการผูกขาด กระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไปสู่ภูมิภาคอย่างสมดุลและเป็นธรรม ให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ เพิ่ม ประสิทธิภาพและความครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงินฐานรากให้สามารถสนับสนุน การพัฒนาศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการพัฒนาองค์การการเงินชุมชนให้เข้มแข็ง รวมทั้งดำเนินนโยบายการคลังเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ โดยกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษี การจัดทำงบประมาณและการเบิกจ่าย และการก่องหนี่ภายใต้กรอบการรักษาวินัยทางการคลัง สู่ท้องถิ่น

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนานบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความ มั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้มีความสำคัญกับ

4.1 การรักษาสถาบันทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ตลอดจนพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดเขต และการจัดการเชิงพื้นที่ ภายใต้การจัดทำข้อตกลงกับชุมชนท้องถิ่นในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติหลัก ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรแร่ รวมถึงการมีมาตรการหยุดใช้ทรัพยากรที่สำคัญที่ถูกทำลายสูงเป็นการชั่วคราว และการสร้างกลไกแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รวมทั้งการพัฒนาระบบการจัดการและการป้องกันภัยพิบัติ

4.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมกรรมกรบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดนโยบายสาธารณะ และใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์ทั้งด้านการเงินและการคลัง รวมทั้งการสร้างตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยผลักดันให้เกิดระบบประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ระบบประเมินผลกระทบทางสังคมและสุขภาพในโครงการพัฒนาของรัฐ หรือที่รัฐอนุมัติให้เอกชนดำเนินการ ควบคู่กับการยกระดับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีกลไกกำหนดจุดยืนต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ เริ่มจากการจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน การคุ้มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพจากการคุกคามภายนอก โดยเฉพาะจากพันธกรณีระหว่างประเทศสร้างระบบการคุ้มครองสิทธิชุมชน และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

5. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ

5.1 การเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม วัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับ อย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ใน

สังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระมากขึ้น

5.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ โดยส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวและรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันให้เข้มแข็งส่งเสริมให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม และร่วมในกระบวนการบริหารจัดการประเทศให้เกิดความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างเครือข่ายการทำงานของกลไกตรวจสอบภาคประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

5.3 สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจด้วยการปรับบทบาทโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐและรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ลดการบังคับควบคุม คำนึงถึงความต้องการของประชาชน และทำงานร่วมกับผู้ถือหุ้นการพัฒนาเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในกิจการของรัฐและรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการสาธารณะ และลดภาระการลงทุนของภาครัฐ ตลอดจนพัฒนากลไกการกำกับดูแลที่เข้มแข็งเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม โปร่งใส โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและคุ้มครองผู้ใช้บริการ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึกข้าราชการให้เห็นความสำคัญและยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และยึด/ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเคร่งครัด

5.4 การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยพัฒนาศักยภาพ และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ท้องถิ่นมีบทบาทสามารถรับผิดชอบในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่และสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

5.5 ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล โดยมีมาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจเอกชนทั่วไปเป็น “บรรษัทภิบาล” เพิ่มมากขึ้น สร้างจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์ ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และเป็นธรรมกับธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม

แบ่งปันผลประโยชน์คืนสู่สาธารณะ ตลอดจนสนับสนุนสถาบันวิชาชีพธุรกิจประเภทต่างๆ ให้มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจมากขึ้น

5.6 การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา ด้วยการเปิดโอกาสให้ภาคีและกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและตรากฎหมายเพื่อประสานประโยชน์ของภาคส่วนต่างๆ ให้เสมอภาคและมีความสมดุล โดยการปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ลดการใช้ดุลพินิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของกลไกการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ เพื่อสร้างความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่

5.7 การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลยภาพและความยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพ บทบาท และภารกิจของหน่วยงานด้านการป้องกันประเทศความมั่นคง และการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมในการป้องกันประเทศและตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบสถานการณ์ได้ฉับไว พร้อมทั้งผนึกพลังร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ดำเนินการป้องกันและพัฒนาประเทศให้สามารถพิทักษ์รักษาเอกราชสถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นคงของประชาชนและสังคมให้มีความอยู่รอดปลอดภัยโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในทุกระดับ

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2556)

วิสัยทัศน์

1. ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับโลก
2. อุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันระดับนานาชาติ

และเป็นหนทางสำคัญของการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ

พันธกิจ

1. สร้าง ส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนา แหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้แก่ทุกภาค

ส่วน

3. พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน
4. พัฒนายกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
5. สร้างความมั่นใจอำนวยความสะดวก และให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
6. พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยว

7. ส่งเสริมสนับสนุนการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย
8. ส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การบริหารจัดการความยากจนระดับชุมชนด้วยการท่องเที่ยว
2. การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวให้สมดุล และแข่งขันได้เป็นอย่างดี
3. การต่างประเทศ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยว
4. การพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์

เป้าประสงค์

1. ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว
 2. มีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย เพื่อนำรายได้เข้าประเทศ
 3. บทบาทของประเทศไทยในการเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวในเวทีโลก
 4. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (จังหวัดที่มีโอกาสทางการท่องเที่ยวสูง และกลาง 80% โอกาสน้อย 20%)
 5. พัฒนามาตรฐานในด้านบริการ (40%) ความปลอดภัย (20%) และการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (40%)
 6. พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อภารกิจทั้ง 3 ด้าน
 7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนและสมดุลกับสภาพแวดล้อม
- ### กลยุทธ์
1. พัฒนาขีดความสามารถของชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นให้สามารถพัฒนารูปแบบสินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อการสร้างรายได้
 2. สร้าง ส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล
 3. พัฒนายกระดับมาตรฐาน การให้บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว
 4. พัฒนาธุรกิจบริการถ่ายทำภาพยนตร์ ให้มีศักยภาพ และส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศไทย
 5. ผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2552

1. กรอบแนวคิดของแผนการตลาดการท่องเที่ยว

แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2552 ถูกจัดทำขึ้นจากกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์หลัก 3 กรอบ ได้แก่

1. กรอบนโยบายรัฐบาล

- 1.1 เน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวคุณภาพและยั่งยืน ทั้งในมิติ “มูลค่า” และ “คุณค่า” ด้วย “สะดวก สะอาด ปลอดภัย”

1.3 ให้เอกลักษณ์ที่ชัดเจนง่ายต่อการรับรู้ จดจำในลักษณะกลุ่มพื้นที่ (Cluster)

2. กรอบนโยบายคณะกรรมการ ททท.: ส่งเสริมการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงกลุ่มพื้นที่ (Cluster)

3. แผนวิสาหกิจ ททท. (ปี 2551 – 2554): ดำเนินการตลาดภายใต้แนวคิดเชิงกลยุทธ์ โดยสร้างความแตกต่างในจุดขาย ประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านการตลาดใหม่ๆ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์

2. เป้าหมาย

เป้าหมายด้านตำแหน่งทางการตลาด:

ภาพ 10 แสดงแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่หลากหลาย ให้ประสพการณ์ที่ทรงคุณค่าและน่าประทับใจ

ตาราง 2 แสดงเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

	ตลาดต่างประเทศ	ตลาดในประเทศ
เป้าหมายรายได้ ทางการท่องเที่ยว	เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 (ประมาณการรายได้ 630,000 ล้านบาท)	เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 (ประมาณการรายได้ 407,600 ล้านบาท)
ประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยว	16 ล้านคน	87.06 ล้านคน

3. กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานในปี 2552

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ในปี 2552 ททท. จะเน้นการสร้างกระแสการเดินทางทั้งตลาดต่างประเทศและในประเทศให้เกิดขึ้นตลอดทั้งปี ภายใต้กลยุทธ์รณรงค์ส่งเสริม “ปีท่องเที่ยวไทย 2551-2552” ตามนโยบายของรัฐบาล ผสมผสานกับการดำเนินงานสานต่อกลยุทธ์การตลาดในปีที่ผ่านมา ซึ่งจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันไปตามสภาวะและแนวโน้มตลาดในแต่ละพื้นที่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4. กลยุทธ์ส่งเสริมปีท่องเที่ยวไทยทั้งในตลาดต่างประเทศและในประเทศแนวทางการดำเนินงาน

สร้างกระแสให้เกิดการรับรู้และความร่วมมือสนับสนุนปีท่องเที่ยวไทย โดยยังคงนำเสนอแคมเปญ “Amazing Thailand” และสินค้าหลัก 7 หมวด (7 Wonders of Amazing Thailand) ในตลาดต่างประเทศ ซึ่งได้แก่

1. Thainess : The World's Friendliness Culture – นำเสนอความเป็นตัวตนของคนไทย วิถีชีวิตที่เป็นรากเหง้า ที่มีความเรียบง่าย สงบ เป็นเสน่ห์ของไทย โดยนำเสนอสินค้าที่สะท้อนแนวคิดของสังคมไทย อาทิ วิถีชีวิตของชุมชน การทำอาหารไทย มวยไทย ประเพณีไทย ฯลฯ

2. Treasures : Land of Heritage and History - นำเสนอกลุ่มสินค้าด้านวัฒนธรรมไทย ที่สร้างความภูมิใจในความเป็นชาติ และพร้อมที่จะหวดสู่สายตาชาวโลก กลุ่มสินค้าเหล่านี้ อาทิ สถานที่ซึ่งเป็นมรดกโลก แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา รวมไปถึงพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ฯลฯ

3. Beaches : Sun Surf and Serenity – นำเสนอความแตกต่างที่หลากหลายของทะเลไทย สามารถสร้างความสุข และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ทุกรูปแบบ อาทิ พักผ่อน หัวหิน-ชะอำ ฯลฯ

4. Nature : The Beauty of Natural Wonders- นำเสนอกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Green Tourism การท่องเที่ยวแบบประหยัดพลังงาน สร้างความตระหนักและเกิดความเข้าใจคุณค่าของการเป็นผู้ห่วงใยสิ่งแวดล้อม อาทิ การเดินชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศ ส่องสัตว์ คุนุก การล่องแก่ง ฯลฯ

5. Health and Wellness : The Beauty of Wellness and Wellbeing – นำเสนอสินค้าและบริการที่ให้ความสำคัญต่อการบำรุงและบำบัดสุขภาพกายและใจ อาทิ สปา สมาธิ การแพทย์ที่ทันสมัย

6. Trends : Your Senses with Unique Trends - นำเสนอกลุ่มสินค้าบริการที่สอดคล้องตามกระแสนิยม หรือ In Trend ซึ่งเป็นจุดขายด้วยรูปแบบที่ทันสมัย แปลกตาในแนว Chic, Hip, Modern ทั้งร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้ง บูติกไฮเต็ล รวมถึงสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น อาทิ สวนสนุก ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ ฯลฯ

7. Festivities : The Land of Year Round Festivities- กิจกรรมท่องเที่ยวที่ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน รื่นเริง และความบันเทิง โดยนำเอางานเทศกาลระดับโลกและระดับนานาชาติต่างๆ เป็นตัวดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และสื่อมวลชนต่างชาติ อาทิ Pattaya Music Festival, The Royal Trophy Europe vs Asia Golf Championship ฯลฯ

นอกจากนี้ ในส่วนของ Festivities จะนำเสนอแนวคิดหลัก (Theme) ในการท่องเที่ยวในแต่ละเดือน เพื่อให้ประเทศไทยมีสิ่งที่น่าสนใจตลอดทั้งปี คือ

เดือนมกราคม: สวรรค์เมืองไทย - Thailand Extravaganza

เดือนกุมภาพันธ์: ดอกไม้กับความรัก - Flower Paradise

เดือนมีนาคม: หรรษา กีฬา ดนตรี – Summer Music and Sports

เดือนเมษายน: เย็นทั่วหล้า มหาสงกรานต์ – Songkran Splendours

เดือนพฤษภาคม: อร่อยทุกรุ่น ชิมไปทุกสวน – Thai Fruit

เดือนมิถุนายน: เที่ยวไทยหัวใจสีเขียว – Lively Green Journey

เดือนกรกฎาคม: สืบศาสตร์ สานศิลป์ – Timeless Thai Elegance

เดือนสิงหาคม: ครอบครัวสุขสันต์ – Family Festival

เดือนกันยายน: สุดยอดเรือสยาม – International Boat Races

เดือนตุลาคม: มหัศจรรย์ฝั่งโขง – The Magnificent Mekhong River

เดือนพฤศจิกายน: ลีลนแห่งสายน้ำ มหกรรมลอยกระทง – Loi Krathong Festival

เดือนธันวาคม: สยามสนุก – Siam Sanook

ผนวกกับการตอกย้ำจุดแข็งในด้านภาพลักษณ์มิตรไมตรี และสีสันของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ภายใต้การชูจุดขายภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่างของแต่ละพื้นที่ในแต่ละภาคซึ่งได้แก่

ภาคเหนือ: ชูภาพลักษณ์ “แหล่งวัฒนธรรมล้านนาผสมผสานความมีระดับ” (Classy Lanna) นำเสนอความโดดเด่นของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนา ผสมผสานกับความมีสไตล์และมีระดับของสินค้าและบริการ

กรุงเทพฯ: ชูภาพลักษณ์ “วิถีชีวิตเมืองกรุง” (The Touch of Bangkok) นำเสนอบรรยากาศของชุมชนชาวบางกอกดั้งเดิม ที่แฝงอยู่ในชีวิตทันสมัยสไตล์ชาวกรุงปัจจุบัน

ภาคกลาง: ชูภาพลักษณ์ “การท่องเที่ยวแบบถวิลหาอดีต” (Nostalgia Tourism) นำเสนอความสงบสบายตามรูปแบบการใช้ชีวิตของชาวไทยภาคกลางในอดีต

ภาคตะวันออก: ชูภาพลักษณ์ “เที่ยวสนุก ทุกระดับ” (Affordable Active Beach) นำเสนอความสนุกสนานของกิจกรรมชายหาด ที่ทุกคนสามารถสัมผัสได้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ชูภาพลักษณ์ “แหล่งเรียนรู้ คู่อารยธรรม” (The Cradle of Learning and Civilization) นำเสนอความลึกซึ้งของอารยธรรมอีสาน ที่สืบสวดย้อนไปได้ถึงยุคดึกดำบรรพ์

ภาคใต้: ชูภาพลักษณ์ “ป่าสวย ทะเลใส” (Blue and Green: Clean and Clear) นำเสนอความบริสุทธิ์สดใสของผืนป่าและท้องทะเลที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก

นอกจากนี้ ททท. ได้ย้ำเจตนารมณ์อย่างต่อเนื่องที่จะรณรงค์ให้เกิดการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นผลงานในอดีตที่ทำต่อเนื่องถึงปัจจุบัน อาทิ การให้รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดีเด่นด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม (Tourism Awards) การสนับสนุนการให้มาตรฐานโรงแรมสีเขียว (Green Leaf Hotel) การสนับสนุนกิจกรรมด้านรักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ประกอบกับแนวโน้มโลกที่นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับสภาวะวิกฤต “โลกร้อน” ททท. จึงจะใช้โอกาสนี้ ตอกย้ำภารกิจของการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอขายสินค้าการท่องเที่ยวและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาสินค้าการท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิด “7 Greens” ซึ่งประกอบด้วย

Green Hearts: การสร้างความรู้สึกให้นักท่องเที่ยวและชุมชนมีหัวใจที่เปี่ยมไปด้วยรัก ความศรัทธา ใส่ใจ และให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม

Green Logistics: การปรับเปลี่ยนวิธีการเดินทางหรือรูปแบบการให้บริการด้านคมนาคมขนส่ง เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเน้นการเสนอขายกิจกรรมท่องเที่ยวที่ใช้

ยานพาหนะเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การขี่จักรยาน การเดินทางด้วยขนส่งมวลชน (รถไฟ รถประจำทาง)

Green Attractions: สนับสนุนการเสนอขายแหล่งท่องเที่ยวที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี ที่ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นหลัก

Green Communities: สนับสนุนการเสนอขายแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทั้งชุมชนเมืองและชนบท ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

Green Activities: สนับสนุนการเสนอขายกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งอยู่ภายใต้ขอบเขตความเหมาะสมของจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่/ครั้ง

Green Services: สนับสนุนการเสนอขายรูปแบบการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ที่สามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ด้วยมาตรฐานและคุณภาพที่ดี ภายใต้การคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่มีการดูแลอย่างเหมาะสม

Green Plus: เน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบแทนสู่สังคม ด้วยความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการลด ละ เลิก พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ดียิ่ง เช่น การปลูกป่า เป็นต้น

ซึ่ง ททท. จะสื่อ “สาร” ข้างต้นไปยังนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและทั่วโลก เพื่อตอกย้ำภาพลักษณ์ “คุณค่า” ของแบรนด์ “ประเทศไทย” ให้นักท่องเที่ยวรู้สึกและเกิดความเชื่อว่าปี 2552 เป็นปีที่คุ้มค่าที่จะท่องเที่ยวไทย

แคมเปญโฆษณาปีท่องเที่ยวไทย

การโฆษณาและประชาสัมพันธ์รณรงค์ปีท่องเที่ยวไทยในต่างประเทศ จะยังคงใช้แคมเปญ “Amazing Thailand” เป็นตัวหลัก และเสริมด้วยแคมเปญ “Visit Thailand Year 2009” ส่วนตลาดในประเทศจะรณรงค์การเดินทางภายใต้แนวคิด “เที่ยวไทยครีกครั้น เศรษฐกิจไทยคึกคัก” เพื่อสร้างความรู้สึกให้นักท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของไทยให้ฟื้นตัว โดยระดมออกสื่อที่หลากหลายครอบคลุมทุกช่องทาง และผ่านบุคคลผู้มีชื่อเสียง รวมถึงการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Below the Line) ทั้งในและต่างประเทศ เช่น สร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ โดยจัดอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนเพื่อประชาสัมพันธ์ปีท่องเที่ยวไทย เป็นต้น

ส่งเสริมการท่องเที่ยวในตลาดต่างประเทศ: เน้นการดำเนินงานให้เกิดกระแสการเดินทางมาไทยตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นการขยายผลโครงการจากเฉพาะบางพื้นที่ตลาด ไปสู่การดำเนินงานพร้อมๆ กันในหลายตลาดหลักทั่วโลก โดยมีโครงการหลักใน 12 เดือน ดังนี้ (โครงการอาจมีการปรับเปลี่ยนกำหนดเวลาการดำเนินงานอีกครั้งตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต)

โครงการ Visit Thailand Year 2009 (ตุลาคม 2551): จัด Mega Familiarization Trip ครั้งใหญ่เชิญผู้ประกอบการนำเที่ยว และสื่อมวลชนทั่วโลกเดินทางมาสำรวจสินค้าของไทย เน้นเสนอขายสินค้าใหม่ ภายใต้ 7 Wonders of Amazing Thailand และชูจุดขายเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่แตกต่างกัน

โครงการ Amazing Thailand: Friends Forever (พฤศจิกายน 2551): สานสัมพันธ์สร้างความรักดีกับลูกค้า ด้วยการนำเสนอบัตร “Amazing Thailand Fan Club” เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เป็นส่วนลดสินค้าไทยทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย

โครงการ Lady Paradise (ดำเนินการตลอด 12 เดือน): สร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศไทยเป็น “สวรรค์ของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มตลาดสตรี” เน้นเสนอขายสินค้าเกี่ยวกับสุขภาพและความงาม สินค้าเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ฯลฯ และกิจกรรมนำสมัย อาทิ กอล์ฟ เรียนการทำอาหารไทย ฯลฯ

โครงการ Thailand Health and Wellness (ดำเนินการตลอด 12 เดือน): เสนอขายสินค้าสุขภาพและความงามเข้าสู่ตลาดโลก โดยชูจุดเด่นด้านเอกลักษณ์ของสินค้าไทยที่แตกต่างกัน อาทิ นวดแผนไทย การบริการทางการแพทย์ที่คุ้มค่าเงิน ฯลฯ

โครงการ 72 Hours in Thailand (ดำเนินการตลอด 12 เดือน): เสนอขายรายการนำเที่ยว 3 วัน 2 คืน สำหรับตลาดระยะใกล้

โครงการ E-Marketing (ดำเนินการตลอด 12 เดือน): ใช้สื่อ IT เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมตลาด และเพิ่มขีดความสามารถด้านความรู้เกี่ยวกับสินค้าของไทยเข้าสู่กลุ่มผู้บริโภคและเครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

โครงการ Amazing Thailand: Romancing the Kingdom (กุมภาพันธ์ 2552): คัดเลือกคู่แข่งงานจากทุกตลาดทั่วโลก ให้เดินทางมาจัดงานแต่งงานที่เมืองไทยในคราวเดียวกัน เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าแพคเกจแต่งงาน และสร้างการรับรู้ถึงความพร้อมของประเทศไทยสำหรับกลุ่มตลาดดังกล่าว

โครงการ Amazing Songkran Festival (เมษายน 2552): ใช้งานเทศกาลสงกรานต์ซึ่ง
เป็น World Event ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ดึงดูดตลาดทั่วโลก

โครงการ Amazing Thailand: Adrenaline Rush (พฤษภาคม 2552): เสนอขายสินค้า
ด้านกีฬาและการผจญภัย เช่น กอล์ฟ มาราธอน ปีนหน้าผา ฯลฯ โดยจัดงาน/กิจกรรมดังกล่าว
หลายๆ งาน เพื่อดึงดูดตลาดในคราวเดียวกัน

โครงการ Thailand Travel Mart+ 2009 (มิถุนายน 2552): จัดเวทีให้ผู้ประกอบการนำ
เที่ยวในต่างประเทศทั่วโลก เดินทางมาพบปะกับผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวของไทย

โครงการ Amazing Thailand: Learn to Love (มิถุนายน – สิงหาคม 2552): ส่งเสริม
กลุ่มตลาดนักเรียน/นักศึกษา ให้เดินทางมาเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และภาษาอังกฤษในประเทศไทย
ในช่วงปิดเทอม โดยจัดเป็น Student Camp หรือจัดคอร์สด้านภาษาร่วมกับสถาบันการศึกษาต่างๆ

โครงการ Amazing Thailand Through the Lens (สิงหาคม 2552): เชิญชวนให้
นักท่องเที่ยวทั่วโลกส่งภาพถ่ายประเทศไทยเข้าประกวด โดยผู้ชนะจะได้รับการคัดเลือกให้เดินทาง
มาเที่ยวและถ่ายรูปในประเทศไทย

โครงการ Amazing Loy Krathong Festival (พฤศจิกายน 2552): นำเสนอเทศกาลลอย
กระทงของไทยเพื่อดึงดูดตลาด

กระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวในกลุ่มคนไทย : จัดให้มีกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการเดินทาง
อาทิ โครงการ “ท่องเที่ยวประทับใจ เพื่อไทยทุกคน” ส่งเสริมให้คนไทย 12 กลุ่มเป้าหมาย อาทิ
กลุ่มคนท้อง กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มท่องเที่ยวพร้อมสัตว์เลี้ยงแสนรัก กลุ่ม
ท่องเที่ยวทางบุญ เป็นต้น โดยจัดทำคู่มือและร่วมกับพันธมิตรจัดทำรายการท่องเที่ยวพิเศษเสนอ
ขาย และการจัดงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทย

รวมทั้งสร้างกระแสการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวรองคือ ภาคอีสาน ต่อจากปี
2551 ภายใต้การประกาศเป็น “ปีท่องเที่ยวอีสาน 2551-2553” โดยจะจัดงานส่งเสริมการขาย
Amazing I-san Fair นำผู้ประกอบการในภาคอีสานมาออกบูธเจรจาธุรกิจกับผู้ประกอบการใน
กรุงเทพฯ และจัดทำโครงการ Check in I-san ร่วมกับสื่อต่างๆ จัดกิจกรรมร่วมสนุกเสนอรางวัล
รายการนำเที่ยวภาคอีสานและร่วมกับพันธมิตรเสนอรายการนำเที่ยวราคาพิเศษ

การส่งเสริมตลาดต่างประเทศ

แนวทางการดำเนินงาน

นอกเหนือจากการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์ปีท่องเที่ยวไทย ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ในตลาดต่างประเทศ จะยังมุ่งสานต่อการดำเนินงานต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมาในอีก 4 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งให้กับแบรนด์ “ประเทศไทย” ดำเนินการโดยนำเสนอ “สาร” ที่เน้นย้ำความมีมิตรไมตรีของคนไทยผ่าน “รอยยิ้ม” และสร้างความรู้สึกรักให้นักท่องเที่ยวสามารถยิ้มได้ เมื่อมาเที่ยวเมืองไทย โดยประเทศไทยมีสินค้าแห่งความสุขที่จะนำเสนอได้ตลอดทั้งปี ภายใต้แคมเปญ “Amazing Thailand” ซึ่งจะเป็นการต่อยอดภาพลักษณ์ “คุณค่า” ของแบรนด์ประเทศไทย ผ่านสื่อต่างๆ เข้าถึงนักท่องเที่ยวทั่วโลก ทั้งสื่อระดับโลก (Worldwide) เช่น ทางโทรทัศน์ ผ่านช่อง National Geographic และสื่อระดับท้องถิ่น (in market) เช่น ป้ายโฆษณาในสนามบิน ท่าอากาศยาน ทั่วถึงรถประจำทาง/รถแท็กซี่ บิลบอร์ด ฯลฯ รวมทั้งเชิญสมาคมนักเขียนระดับโลกให้เดินทางมาประชุมประจำปีในประเทศไทย เพื่อให้มีการเขียนบทความเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของไทยไปเผยแพร่ในต่างประเทศ

2. กลยุทธ์ขยายตลาดกลุ่มคุณภาพ เพื่อเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อครั้งของนักท่องเที่ยว จะเน้นเจาะตลาดระดับบน ซึ่งมีกำลังซื้อสูง และสามารถที่จะเดินทางท่องเที่ยวได้ภายใต้ภาวะวิกฤตพลังงานโลก โดยเฉพาะการเข้าถึงกลุ่มผู้มีรายได้สูงและกลุ่มตลาดความสนใจพิเศษ ซึ่งจะดำเนินการโดยเน้นสร้างความร่วมมือด้านการตลาดกับพันธมิตรทั้งในและนอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเสนอขายสินค้าคุณภาพที่สนับสนุนแบรนด์ ในลักษณะการนำเสนอสินค้าที่มีแนวคิดเน้นเรื่องราวสู่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น จัดงานแต่งงานแบบวิถีล้านนาในประเทศไทย จัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ (มาราธอน/กอล์ฟ) จัดการแข่งขันช้อปปิ้งในห้างระดับหรู จัดการแข่งขันผจญภัยในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น และเข้าร่วมงานเสนอขายเฉพาะกลุ่ม อาทิ Luxury Mart, Golf Mart ฯลฯ

3. กลยุทธ์ปกป้องฐานตลาดนักท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนทั่วไป (Leisure) เพื่อรักษาฐานตลาดลูกค้าเก่า (Revisitors) ควบคู่ไปกับการขยายฐานตลาดใหม่ (First Visitors) ทั้งในพื้นที่ตลาดเดิมและพื้นที่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำจากวิกฤตพลังงานโลก จะมุ่งสร้างความรักดีและบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้าเก่า รวมถึงการกระตุ้นตลาด โดยชูจุดแข็งด้านความคุ้มค่าเงิน ผ่านการนำเสนอบัตร “Amazing Thailand Card” ซึ่งเป็น Value Card ใช้เป็นส่วนลดสินค้า/บริการของไทยในราคาพิเศษ ทั้งในต่างประเทศและในประเทศ และสานสัมพันธ์ต่อเนื่องผ่านทาง Web Blog หรือส่งข่าว Update สินค้าของผ่านทาง E-mail Blast ไปสู่สมาชิก เป็นต้น

สำหรับตลาดระยะใกล้ เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ และอาเซียน จะพลิกวิกฤตพลังงานโลกเป็นโอกาสในการดึงดูดด้วยการสร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน (Holiday Breaks Destination) ภายใต้การนำเสนอกิจกรรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ในโครงการ 72 Hours in Thailand ซึ่งจะเป็นเสมือน gimmick สร้างแรงจูงใจให้เกิดการเดินทางในระยะสั้น ก่อนที่จะขยายผลให้นักท่องเที่ยวขยายวันพักจากการนำเสนอกิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มเติมต่อไป

นอกจากนี้ ยังคงส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วง Green Season อย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำ Green Season Special Package ร่วมกับสายการบินและพันธมิตร รวมถึงการจัด Road Show เข้าสู่เมืองใหม่ๆ ของตลาดที่มีศักยภาพ เช่น จีน รัสเซีย อินเดีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ฯลฯ รวมประมาณ 14 ครั้ง เพื่อขยายฐานลูกค้าใหม่ (First visitors)

4. กลยุทธ์เสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเน้นใช้ประโยชน์จากเทคนิคนำสมัยในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง อาทิ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของไทยผ่านทาง Internet TV ในออสเตรเลียและเยอรมนี ในลักษณะข้อมูลภาพเคลื่อนไหวผ่านหน้าเว็บไซต์ รวมทั้งสร้างช่องทางในเวปไซต์ของ ททท. ให้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างนักท่องเที่ยวในสหรัฐอเมริกากับผู้ประกอบการในไทย (E-Marketing) เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังใช้สื่อร่วมสมัยดังกล่าว เพิ่มขีดความสามารถให้เครือข่าย โดยร่วมกับนิตยสารธุรกิจนำเที่ยวในอเมริกา จัดทำคู่มือ Thailand Travel Planner ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการส่งเสริมการขายประเทศไทย โดยข้อมูลจะอยู่ในรูปของเอกสารและดิจิทัลที่บริษัทนำเที่ยวสามารถดาวน์โหลดเพื่อใช้ประโยชน์ได้ และเป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการไทยได้ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ ททท. ไปยังผู้ประกอบการในตลาดอเมริกาโดยตรง รวมถึงโครงการ Thailand Ecademy (E-Learning) ที่จะสร้างระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศไทยอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้ประกอบการในต่างประเทศผ่านทางเว็บไซต์

ในขณะเดียวกัน จะมีการขยายการเปิดสำนักงานสาขา เพิ่มขึ้นอีก 3 แห่ง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงตลาดเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง โดยเน้นตลาดระยะใกล้ ได้แก่ สำนักงานเซี่ยงไฮ้ และสำนักงานคุนหมิง ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และสำนักงานมัมไบในประเทศอินเดีย

การส่งเสริมตลาดในประเทศ

แนวทางการดำเนินงาน

สำหรับตลาดในประเทศ นอกเหนือจากการดำเนินงานในกลยุทธ์ปีท่องเที่ยวไทยแล้ว จะยังคงดำเนินการสานต่อกลยุทธ์ของปี 2551 เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อเนื่องในอีก 5 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์สร้างกระแสให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต จะใช้แนวคิดในการโฆษณาประชาสัมพันธ์เช่นเดียวกับกลยุทธ์การท่องเที่ยวไทย ในการสร้างกระแสให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต คือ “เที่ยวไทยครีกครีน เศรษฐกิจไทยคึกคัก” และเพื่อรองรับการสร้างกระแสให้มีการเดินทางท่องเที่ยว จะนำเสนอกิจกรรมท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปและกิจกรรมท่องเที่ยวแปลกใหม่ในหลากหลายมิติตามความชอบและความสนใจของนักท่องเที่ยว อาทิ การงานเทศกาลท่องเที่ยวภาคใต้ เพื่อส่งเสริมให้มีการเดินทางไปยังภาคใต้มากขึ้น การจัดงาน Northern Eco and Adventure Mart ภาคเหนือ สำหรับกลุ่มผู้รักการผจญภัย การส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบประหยัดพลังงาน โดยการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถตู้ (พลังงานหาร 10) รถบัส (พลังงานหาร 30) และรถไฟ (พลังงานหาร 100) รวมถึงการใช้จักรยานและสามล้อถีบในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

นอกจากนั้น ได้จัดตั้งสำนักงาน ททท. ในประเทศ เพิ่มขึ้นอีก 13 แห่ง พร้อมทั้งปรับปรุงพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานและการดูแลรับผิดชอบให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้อย่างใกล้ชิดและสามารถรองรับการเติบโตของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2. กลยุทธ์ส่งเสริมการเดินทางเชื่อมโยง: จะเน้นการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้และภายในภูมิภาค โดยจะจัดทำเส้นทางและคู่มือท่องเที่ยว รวมทั้งเสนอขายแพคเกจภายใต้โครงการขับรถสุขใจเที่ยวเมืองไทยใกล้กรุงเทพฯ (ท่องเที่ยวภายในภาคกลาง) โครงการร้อยเรื่องเมืองใต้ (ท่องเที่ยวภายในภาคใต้) และมีการนำนวัตกรรมทางการตลาดมาใช้ในส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยว เช่น โครงการขับรถสุขใจไปกับ Mobile Phone โครงการขับรถสุขใจไปภาคกลางกับ GPS

ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยวข้ามภูมิภาค โดยการจัดงาน Road Show ข้ามภูมิภาค และกิจกรรมกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวทั่วไทย เช่น โครงการบินไปบินกลับขับรถเที่ยว เป็นต้น

3. กลยุทธ์สร้างการรับรู้ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่: จะนำเสนอจุดต่างภาพลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รู้ถึงความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ โดยโฆษณาประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมที่สะท้อนภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่แตกต่างกันตามแนวคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

4. กลยุทธ์รณรงค์ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างรู้ค่า รักษาแหล่งท่องเที่ยว: จะรณรงค์ให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในมุมของการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีต่อเนื่องจากปี 2551 ภายใต้แคมเปญ “เก็บเมืองไทยให้สวยงาม” ผ่านสื่อต่างๆ และจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่

ปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการเที่ยวอีสานสุขใจ..ตระหนักภัยโลกร้อน โครงการตามรอยกินรี (การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ที่พัก ชุมชน และรายการนำเที่ยวที่ได้รับรางวัล อุตสาหกรรมท่องเที่ยว) ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในระยะยาว

นอกจากนั้น ททท. ได้จัดทำโครงการปฏิญญารักษาสีสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างกระแสการรับรู้ เรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยรณรงค์และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เกิดการตระหนักและเห็นความสำคัญในการร่วมมือดำเนินการเพื่อลดภาวะโลกร้อนที่เกิดขึ้น ภายใต้กิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม คือ

1. การรณรงค์ เที่ยวไทย ต้านภัยโลกร้อน ตามแนวคิด “7 Greens”
2. การจัดทำฐานข้อมูลสินค้าการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
3. การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวตัวอย่าง โดยคัดสรรสินค้าการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวคิดการต้านภัยโลกร้อน
4. การจัดประชุมสัมมนาเชิงวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยุคใหม่ร่วมต้านภัยโลกร้อน
5. กลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในมิติของการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากการเดินทางท่องเที่ยว เช่น จัดค่ายเยาวชน ให้ความรู้ด้านต่างๆ ระบบนิเวศทางทะเล ระบบนิเวศทางบก จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง (พ.ศ. 2549 – 2552)

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ประกอบด้วย 5 จังหวัดได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีพื้นที่รวม 20,434.89 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,771,620 ไร่ มีประชากรรวม 2,904,835 คน ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดฯ (GPP) ปี 2544 เท่ากับ 342,736 ล้านบาท โครงสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดฯ มีสัดส่วนการผลิตภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 55 ภาคเกษตรกรรม ภาคค้าส่งและค้าปลีก และภาคบริการ มีสัดส่วนร้อยละ 12 , 11 และ 22 ตามลำดับ สภาพพื้นที่ตั้งของกลุ่มจังหวัดฯ มีทำเลที่ตั้งใกล้กรุงเทพฯ จึงได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวจากพื้นที่ชั้นในให้เป็นพื้นที่รองรับธุรกิจการค้า โรงงาน อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรีเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่สำคัญ ทั้งยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ เครื่องหนัง และอาหารแปรรูป อย่างไรก็ตามปัญหาการกระจุกตัว

ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและประชากร รัฐบาลจึงได้มีนโยบายกระจายอุตสาหกรรมและกิจกรรมบางประเภทออกไปทางพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนที่จังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว และนอกจากนั้นในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรีและสระแก้ว ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเป็นฐานผลิตด้านการเกษตรเพื่อการส่งออก ตลอดจนมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศูนย์การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา รวมทั้งยังมีพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกต่อการทำประมงในลุ่มน้ำบางปะกง และพื้นที่ชายฝั่งทะเล

ศักยภาพการพัฒนา

1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (อุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก การท่องเที่ยวผจญภัย) แหล่งท่องเที่ยวทาง ศิลวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (ฟาร์มจระเข้ เมืองโบราณ) สามารถเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัดกับสนามบินสุวรรณภูมิ กรุงเทพมหานคร จังหวัดภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงใต้
2. เป็นแหล่งสมุนไพรและแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับนานาชาติ (IFOAM) แห่งเดียวในประเทศไทย ได้รับใบรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากประเทศญี่ปุ่น และได้รางวัลทัวร์สุขภาพ จาก ททท. ในปี 2545
3. ท่าเลที่ตั้งที่เอื้อประโยชน์ เป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นพื้นที่รองรับการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากกรุงเทพฯ เชื่อมต่อกับท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังและมาบตาพุด ชายแดนไทย-กัมพูชา
4. มีศักยภาพด้านอุตสาหกรรม เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมส่งออกที่มีมาตรฐานทั้งภายในและต่างประเทศ มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (RandD) สถาบันทดสอบมาตรฐานสินค้า สถาบันการศึกษา และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมหลัก 5 ประเภท ปี 2545 เท่ากับ 609,778 ล้านบาท
5. มีศักยภาพด้านเกษตรกรรม สภาพพื้นที่เหมาะสมกับการเกษตรกรรม มีลุ่มน้ำสำคัญหลายสาย (เจ้าพระยา บางปะกง ปราจีนบุรี) มีมูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรปี 2544 เท่ากับ 27,670 ล้านบาท
6. มีศักยภาพด้านการค้าชายแดน เป็นจุดพักและกระจายสินค้า ตลาดค้าส่ง ค้าปลีก สู้กลุ่มประเทศอินโดจีนที่ตลาดโรงเกลือ โดยมีจุดผ่อนแดนถาวร 1 จุด และจุดผ่อนปรน 3 จุด มีมูลค่าการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาเป็นอันดับ 1 ของประเทศ (มูลค่าการค้าปี 2545 เท่ากับ 9,604 ล้านบาท)

วิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนล่าง

แหล่งรองรับการขยายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิ

ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแพทย์แผนไทย ศูนย์กลาง Logistics เชื่อมโยง เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก เปิดประตูสู่อินโดจีน"

เป้าประสงค์

1. เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีกิจกรรมและสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน และมีระบบข้อมูลการท่องเที่ยวที่ตอบสนองการใช้ทุกภาคส่วน
2. เป็นศูนย์กลางการแพทย์แผนไทยที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยและบริการการแพทย์แผนไทยให้เป็นความภูมิใจของประเทศชาติ
3. เป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาดโลก
4. เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และเชื่อมโยง (Cluster) ด้านยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ ไฟฟ้า อิเลคทรอนิกส์ สิ่งทอ เครื่องหนัง และอาหารแปรรูป
5. เป็นศูนย์กลาง Logistics เชื่อมโยงภาคเกษตรและอุตสาหกรรมสู่อินโดจีนและตลาดโลก
6. เป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของเมืองหลวง และสนามบินสุวรรณภูมิที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี ปัจจัยพื้นฐานที่ได้มาตรฐานพอเพียง ปลอดภัย และมีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแพทย์แผนไทย

ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในกลุ่มจังหวัดฯ คือมีอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง (เขาใหญ่ ทับลาน ปางสีดา และตาพระยา) ตั้งอยู่ ซึ่งเปรียบเสมือน Green Belt สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเดิมและใหม่มีความสมบูรณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ครบครัน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย
2. การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนลงทุนในกิจการศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ Destination Spa ระดับ Premium ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

3. การสร้างจิตสำนึกการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายและพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว เพื่อให้มีบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน

4. การประชาสัมพันธ์และการตลาด เพื่อให้มีระบบข้อมูลที่ตอบสนองการใช้ทุกภาคส่วน

5. การพัฒนาสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกิจกรรมและการตลาด เพื่อให้มีสินค้าของที่ระลึกภายใต้ Brand name ของกลุ่มจังหวัด

ยุทธศาสตร์แพทย์แผนไทย เพื่อลดการนำเข้าไปสู่การพึ่งตนเอง โดยการพัฒนาระบบการผลิตเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. (IFOAM) เร่งขยายตลาดเพื่อเพิ่มรายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก ประชาสัมพันธ์เชิงรุกและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย ให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. พัฒนาระบบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐานครบวงจร
2. ขยายช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการแพทย์แผนไทย ทั้งในและต่างประเทศ
3. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก
4. พัฒนาบุคลากรแพทย์แผนไทยให้มีชื่อเสียงระดับชาติและนานาชาติ
5. ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการแพทย์แผนไทยอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ศูนย์กลาง Logistics เชื่อมโยงเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมสู่อินโดจีนและตลาดโลก

ปัจจุบันสนามบินสร้างความสำเร็จได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจให้กับประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจใหม่ที่พึ่งพาความเร็วและเชื่อมโยงกันทั่วโลก สนามบินสุวรรณภูมิเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย กลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนล่าง จึงมีความได้เปรียบในการทำที่ตั้ง เป็นศูนย์กลาง Logistics รองรับการพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ให้มีขีดความสามารถแข่งขันกับต่างประเทศ และเปิดประตูเศรษฐกิจสู่อินโดจีนและภูมิภาคต่างๆ ของโลก โดยอาศัยการขนส่งทางอากาศผ่านสนามบินสุวรรณภูมิเชื่อมโยงกับโครงข่ายคมนาคม ทั้งถนน

เกษตรกรรมสู่อินโดจีนและตลาดโลก

1. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและดินเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุงและรักษาคุณภาพน้ำและดินให้สามารถใช้ในการเกษตรอย่างมีคุณภาพ
2. ยุทธศาสตร์ยกระดับคุณภาพเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้ได้คุณภาพสู่นานาชาติและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง – ปราชินบุรี เพื่อการบริหารจัดการคุณภาพน้ำอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพต่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร ตลอดจนการป้องกันน้ำท่วมและน้ำเสียจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ฟาร์มสุกร โรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งชุมชน

4. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (RandD) เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรและทักษะแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล

อุตสาหกรรมสู่อินโดจีนและตลาดโลก

1. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (RandD) เพื่อยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การพัฒนาศูนย์ทดสอบมาตรฐานอุตสาหกรรม ให้มีขีดความสามารถในการทดสอบผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ SMEs ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและความเข้มแข็งของอุตสาหกรรม ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายกับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (ยานยนต์ ไฟฟ้า อิเลคทรอนิกส์ สิ่งทอ เครื่องหนัง และอาหารแปรรูป) ให้ถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการวิจัยและพัฒนาให้กับอุตสาหกรรม SMEs

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมาตรฐาน ใช้เทคโนโลยีสะอาด (CLEAN TECHNOLOGY) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถลดต้นทุนในกระบวนการผลิต รวมทั้งควบคุมปริมาณการปล่อยสารพิษจากโรงงาน

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาฝีมือแรงงานให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการภายในกลุ่มจังหวัด

ศูนย์กลาง Logistics สู่อินโดจีนและตลาดโลก

1. ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบ Logistics ครบวงจร สำหรับสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงสู่ภาคการค้าระหว่างประเทศ โดยการวางระบบ Logistics ให้เหมาะสม ทั้งด้านคลังสินค้า ศูนย์รับรองมาตรฐาน ศูนย์คัดแยกบรรจุภัณฑ์ โครงข่ายคมนาคม ฯลฯ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วของสินค้าที่ผ่านเข้าออกประเทศ ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่าย เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

2. ยุทธศาสตร์พัฒนาศูนย์กลางการค้า บริการ รวบรวมและกระจายสินค้าสู่อินโดจีน

2.1 เป็นศูนย์กลางรองรับและกระจายสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมภายในและระหว่างกลุ่มจังหวัด ตลอดจนเชื่อมโยงกับภูมิภาคอื่น ๆ

2.2 เป็นแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้าส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านและผ่านไปสู่เวียดนามและจีน

2.3 เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแบบเก็ทูล (Fair Trade Area) ด้านการค้าการลงทุนกับประเทศกัมพูชา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 แหล่งรองรับการขยายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิ

ปัจจุบันการใช้ที่ดินของกรุงเทพมหานคร และพื้นที่ใกล้เคียงได้ขยายตัวออกไปทุกทิศทุกทาง ตามถนนสายหลัก กระจัดกระจายแบบผสมทุกประเภท ทั้งที่อยู่อาศัย ธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม สถานศึกษา และสนามกอล์ฟ ส่งผลให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม การจราจร และความไม่พอเพียงด้านสาธารณูปโภค บางพื้นที่ถูกทิ้งไว้ว่างเปล่าไม่มีการพัฒนา โดยมีการรายงานของโครงการวางแผนผังการพัฒนาเมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิว่า ในระยะที่ 1 (2549 – 2558) จะมีประชากรเพิ่มขึ้นทางตะวันออกของสนามบิน (สมุทรปราการ – ฉะเชิงเทรา) ประมาณ 40,000 คน มีความต้องการใช้พื้นที่ประมาณ 11,500 ไร่ (อุตสาหกรรม 1,000 ไร่ พาณิชยกรรม 1,000 ไร่ ที่พักอาศัย 1,000 ไร่ ถนน 2,500 ไร่ สวนสาธารณะ 1,000 ไร่ พื้นที่สีเขียว/น้ำ/สำรอง 5,000 ไร่) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และแก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นในอดีต กลุ่มจังหวัดฯ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ฯ ไว้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อรองรับการขยายตัวอย่างเป็นระบบ
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่มีคุณภาพและเพียงพอในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษ
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริการจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในพื้นที่พัฒนาพิเศษ
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองใหม่ (จ.ฉะเชิงเทรา) มีผลการศึกษาโครงการศูนย์ราชการและเมืองใหม่ อ.ท่าตะเกียบ และ อ.สนามชัยเขต ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2536 และ จ.นครนายก ซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมือง กำลังศึกษารายละเอียดการจัดตั้งเมืองใหม่ที่ อ.บ้านนาร่วมกับสถานที่อื่น ๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแพทย์แผนไทย

ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักเพิ่มเติม เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปางสีดา และแก่งหินเพิง
2. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เช่น เขื่อนคลองท่าด่านละลุ
3. โครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนกิจการศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ (Destination Spa) ระดับ Premium ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แพทย์แผนไทย

4. โครงการจัดตั้งวิทยาลัยแพทย์แผนไทยอภัยเบศรสุนานาชาติ ร่วมกับสถาบันการศึกษาและกรมการพัฒนาแพทย์แผนไทย มี 2 หลักสูตร

4.1 หลักสูตรทั่วไป 372 ชั่วโมง กับบุคคลทั่วไป ผลิตสู่ชุมชนและภายในประเทศ

5. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการสุขภาพและศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรครบวงจร (ต้นแบบ) จังหวัดละ 1 แห่ง โดยภาคีร่วม รัฐ เอกชน ชุมชน สร้างเครือข่าย (Franchise) ออกไปทั่วประเทศ

6. โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุก จัดทำรายการโทรทัศน์ สื่อต่างๆ ให้ความรู้ สร้างค่านิยม สร้างกระแสการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการแพทย์แผนไทยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (15 – 30 นาที)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ศูนย์กลาง Logistics เชื่อมโยงเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมสู่อินโดจีนและตลาดโลก

เกษตรกรรมสู่อินโดจีนและตลาดโลก

1. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำในลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี จำนวน 11 แห่ง
2. โครงการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบปิดหมุนเวียนด้วยชีวภาพ

อุตสาหกรรมสู่อินโดจีนและตลาดโลก

1. โครงการพัฒนาศูนย์ทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
2. โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาด (Clean Technology) ให้แก่ผู้ประกอบการ

ศูนย์กลาง Logistics สู่อินโดจีนและตลาดโลก

1. โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งคลังสินค้า ศูนย์คัดแยกและบรรจุภัณฑ์ ศูนย์รับรองมาตรฐานสินค้า ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ (สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว)
2. โครงการพัฒนาเครือข่ายคมนาคมเพื่อการขนส่งทั้งภายในและระหว่างกลุ่มจังหวัดฯ
3. โครงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแบบเกื้อกูล (Fair Trade Area) ด้านการค้า และการลงทุนกับกัมพูชา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 แหล่งรองรับการขยายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิ

การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อรองรับการขยายตัวอย่างเป็นระบบ มีแนวคิดโดยรัฐเป็นผู้เวนคืนที่ดินตามจำนวนที่ต้องการ มีคณะทำงานพิเศษจัดทำแผนแม่บทพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ และรัฐลงทุนดำเนินการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โครงข่ายคมนาคมหลักและชักชวนให้ผู้ลงทุนภาคเอกชนมาลงทุนในพื้นที่ที่กำหนดตามแผนแม่บท (รัฐอาจได้ประโยชน์จากค่าเช่าที่ดินหรือการจำหน่ายที่ดิน และยังสามารถจัดเก็บภาษีต่างๆ รวมทั้งสร้างงาน

และคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนไทยเป็นจำนวนมาก) ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์ราชการและเมืองใหม่ ซึ่งจังหวัดฉะเชิงเทราได้ศึกษารายละเอียดเสร็จแล้ว สำหรับจังหวัดนครนายก ขณะนี้กรมโยธาธิการและผังเมือง กำลังศึกษารายละเอียดพื้นที่เมืองใหม่ร่วมกับสถานที่อื่น ๆ

แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ. 2553 – 2556)

สภาพทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ

1. สภาพภูมิศาสตร์

1.1 ที่ตั้งและขนาดพื้นที่ จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาและเหนืออ่าวไทย มีเนื้อที่ประมาณ 1,004 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 627,557 ไร่ ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 29 กิโลเมตร

2. การปกครองและประชากร

2.1 การปกครอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ มี 50 ตำบล 394 หมู่บ้าน โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล จำนวน 17 แห่ง (1 เทศบาลนคร 3 เทศบาลเมือง และ 13 เทศบาลตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 31 แห่ง

2.2 ประชากร จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรเป็นอันดับ 2 ของภาคกลาง รองจากกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่เป็นจังหวัดรองรับการขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านการผลิต คือ อุตสาหกรรม และการกระจายตัวของประชากร ทำให้จังหวัดมีประชากรย้ายถิ่นจากที่อื่นมาอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งประชากรที่เคลื่อนย้ายเข้ามาโดยแจ้งย้ายที่อยู่อย่างถูกต้อง และไม่ย้ายทะเบียนราษฎรเข้ามา ทำให้จำนวนประชากรที่มีอยู่จริงสูงกว่าจำนวนประชากรในทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรต่ำกว่ากลุ่มอื่น

ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2552 มีประชากรตามทะเบียนราษฎรทั้งสิ้น 1,152,959 คน แยกเป็นชาย 558,308 คน หญิง 594,651 คน จำนวนประชากรแฝงประมาณ 1 เท่าของประชากรตามทะเบียนราษฎร

3. โครงสร้างพื้นฐาน

3.1 การไฟฟ้า พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในเขตความรับผิดชอบของการไฟฟ้า นครหลวง มีการบริการไฟฟ้าครอบคลุมทั้งพื้นที่ทุกอำเภอ ยกเว้นพื้นที่บางส่วนของนครหลวงที่ยังไม่สามารถให้บริการไฟฟ้าให้ประชาชนได้

ในส่วนการให้บริการไฟฟ้าในพื้นที่ พบว่ามีจำนวนผู้ใช้กระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 541,384 (เครื่องวัด) คิดเป็นจำนวนกระแสไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 13,876,575 ยูนิท ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราความต้องการใช้กระแสไฟฟ้า พบว่าความต้องการใช้กระแสไฟฟ้าในช่วง 5 ปี เพิ่มขึ้น จำนวน 1,316,467 ยูนิท โดยพื้นที่ที่มีความต้องการบริการไฟฟ้าสูงสุดอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ

3.2 การประปา การให้บริการน้ำประปาของจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในเขตความรับผิดชอบของการประปานครหลวง มีจำนวนผู้ใช้น้ำประปาทั้งสิ้น 154,788 ราย ปริมาณการใช้น้ำประปา 98 ล้านลูกบาศก์เมตร (ยูนิท) โดยปริมาณพื้นที่ที่ขอใช้น้ำประปาสูงสุดอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ

3.3 การโทรศัพท์ จังหวัดสมุทรปราการมีชุมสายโทรศัพท์ที่เปิดดำเนินการให้บริการประชาชนครอบคลุมพื้นที่ จำนวน 9 ชุมสาย โดยมีผู้ใช้บริการเลขหมายโทรศัพท์ของ บมจ.ทศท. จำนวน 1,938,494 หมายเลข ซึ่งผู้ขอเช่าหมายเลขส่วนมากจะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ รองลงมาได้แก่ บ้านพักอาศัย สถานที่ราชการ ตามลำดับ

3.4 การคมนาคม

3.4.1 การคมนาคมบนทางบก มีทางหลวงแผ่นดิน 13 สาย และยังมีทางด่วนพิเศษสายมอเตอร์เวย์ และทางด่วนเชื่อมต่อกับสายบางพลี-สุขสวัสดิ์ (ถนนกาญจนาภิเษก) ทางพิเศษบูรพาวิถี ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม ทางหลวงชนบทรวมทั้งที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 82 สายทาง และได้มีการก่อสร้างสะพานแขวนข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 2 แห่ง คือ สะพานกาญจนาภิเษก และสะพานวงแหวนอุตสาหกรรม

3.4.2 การคมนาคมทางน้ำ จังหวัดสมุทรปราการมีท่าเทียบเรือที่สำคัญหลายแห่ง ได้แก่ ท่าเรือวิบูลย์ศรี ท่าเรือพระประแดง ท่าเรือคลองด่าน ท่าสะพานปลา ท่าเรือข้ามฟากเกตุรา ท่าเรืออายุโนะโมะโตะ

3.4.3 การคมนาคมทางอากาศ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ (Suwanabhumi Airport) ตั้งอยู่ที่ถนนบางนา-ตราด ประมาณกิโลเมตรที่ 15 ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ห่างจากใจกลางกรุงเทพมหานคร 25 กิโลเมตร เปิดใช้งานวันที่ 28 กันยายน 2549 นับเป็นท่าอากาศยานที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุด (เนื้อที่ 20,000 ไร่) ซึ่งมีการ

ประมาณการว่า ในปี พ.ศ. 2553 จะมีปริมาณผู้โดยสารสูงถึง 58 ล้านคนต่อปี รองรับเที่ยวบิน 76 เที่ยวบินต่อชั่วโมง และรองรับการขนส่งสินค้าทางอากาศ 3 ล้านตันต่อปี ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางด้านการบินของภูมิภาค โดยสนามบินสุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางการบินและประตูสู่เอเชีย ให้บริการ 102 สายการบิน สู่ 142 เมืองทั่วโลก

3.5 การสื่อสารโทรคมนาคมจังหวัดสมุทรปราการมีที่ทำการไปรษณีย์ครอบคลุมและกระจายในทุกอำเภอ มีที่ทำการไปรษณีย์ทั้งหมด 11 แห่ง แต่มีมากในอำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอพระประแดง เพราะทั้ง 2 แห่ง มีประชากรอาศัยอยู่มาก และเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

3.6 แหล่งน้ำ

3.6.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

พื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการได้รับการจัดสรรน้ำมาจากเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ โดยระบบของน้ำฝั่งตะวันตกมีแม่น้ำเจ้าพระยาเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่เป็นแม่น้ำสายหลัก ส่วนระบบน้ำในฝั่งตะวันออกส่งมาตามคลองสายใหญ่ คือ คลองชัยนาท – ป่าสัก และน้ำจะไหลลงสู่คลองชายทะเลและระบายออกสู่ทะเลตามสถานีสูบน้ำต่างๆ แม่น้ำลำคลองสายต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและขุดขึ้น

3.6.2 ระบบชลประทาน

สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำติดต่อกับกรุงเทพฯ ทำให้ในช่วงฤดูฝนปริมาณน้ำจากพื้นที่ใกล้เคียงไหลมารวมในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านการระบายน้ำ และในกรณีที่มีปริมาณฝนตกเพิ่มในพื้นที่ก็จะยิ่งทำให้การลดระดับน้ำทำได้ช้าลง

4. สถานการณ์และแนวโน้ม ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่าในปี 2550 จังหวัดสมุทรปราการ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP : Gross Provincial Product) จำนวน 614,125 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าสูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อคน (GPP Per Capital) จำนวน 483,509 บาท/ปี ซึ่งสูงเป็น อันดับ 3 ของประเทศรองจากระยองและสมุทรสาคร โดยผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาที่มีมูลค่ามากที่สุด คือ อุตสาหกรรม (การผลิต) มีมูลค่าสูงถึง 411,867 ล้านบาท หรือร้อยละ 67.07 ของผลิตภัณฑ์จังหวัด รองลงมา ได้แก่ การขนส่ง/ คมนาคม และสถานที่เก็บสินค้า (Logistics) ร้อยละ 18.37 การค้าส่งค้าปลีก ร้อยละ 4.03 ส่วนภาคเกษตรกรรมมีมูลค่า 5,631

ล้านบาท หรือร้อยละ 0.92 ซึ่งมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรกรรมตั้งแต่ปี 2546 – 2550 มีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2546 มีมูลค่า 10,549 ล้านบาท และในปี 2550 ลดลงเหลือ 5,681 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 46.15

ด้านพืช สำหรับพื้นที่การเกษตร จำนวน 202,341 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด จำนวน 27,298 ไร่ ปลูกที่อำเภอบางป่อและบางเสาะง รองลงมาเป็นไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว กุ้ง ปลูกทุกอำเภอ จำนวน 22,481 ไร่ ส่วนพืชผัก เช่น ผักกะเฉด ข่า ตะไคร้ ปลูกมากที่สุด อำเภอบางป่อและบางเสาะง มีจำนวน 5,783 ไร่ และไม้ดอกไม้ประดับ เช่น หมากผู้หมากเมีย หมากแดง ปลูกมากที่สุด อำเภอพระประแดง จำนวน 721 ไร่

ด้านประมง พื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการเหมาะสมต่อการทำการประมงทั้งการประมงน้ำจืด และประมงชายฝั่ง เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา และมีบริเวณชายฝั่งยาวถึง 47.20 กิโลเมตรที่อุดมสมบูรณ์ด้วยธาตุอาหาร ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งยึดอาชีพการประมงเป็นอาชีพหลัก

สำหรับข้อมูลพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่สำคัญ มีทั้งหมด 141,717 ไร่ ประกอบด้วย ประมงน้ำจืด (ปลาสด ปลาเบญจพรรณ) จำนวน 55,562 ไร่ (ร้อยละ 39 ของพื้นที่เพาะเลี้ยงทั้งหมด) และประมงชายฝั่ง จำนวน 86,155 ไร่ (ร้อยละ 61 ของพื้นที่เพาะเลี้ยงทั้งหมด)

ด้านปศุสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดสมุทรปราการมีไม่มากนัก เนื่องจากสภาพแวดล้อมของพื้นที่ โดยทั่วไปไม่เหมาะสม สัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ แพะ แกะ จำนวน 1,153 ตัว รองลงมาคือ โคเนื้อ สุกร และกระบือตามลำดับ

5. สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 การกัดเซาะชายฝั่งทะเลและแผ่นดินทรุดตัว

นอกจากนั้น จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่บางส่วนติดชายฝั่งทะเล สภาพแวดล้อมด้านป่าชายเลนเสื่อมโทรมไป ส่งผลกระทบให้เกิดการกัดเซาะดินบริเวณชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ติดชายฝั่งทะเล เช่น อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ส่งผลให้แต่ละปีมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะ และแผ่นดินทรุดตัวเฉลี่ยปีละประมาณ 3 เซนติเมตร

5.2 มลพิษทางน้ำ

มลพิษทางน้ำของจังหวัดสมุทรปราการ มีสาเหตุสำคัญ คือ โรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนเมืองปล่อยน้ำทิ้งสู่แหล่งธรรมชาติ รวมทั้งสารเคมีเป็นพิษต่าง ๆ ทำให้แหล่งน้ำเสีย แต่อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงได้ออก

ประกาศ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตควบคุมมลพิษ จากสภาพการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้คุณภาพน้ำของจังหวัดสมุทรปราการ มีคุณภาพน้ำต่ำ จัดอยู่ในระดับ 4 – 5 ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ในการอุปโภค บริโภคได้

5.3 ป่าชายเลน

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ ดังนั้นจังหวัดสมุทรปราการจึงมีพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 12,030 ไร่ หรือร้อยละ 1.92 ของพื้นที่จังหวัด แต่พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยามีการบุกรุกทำลายรวมทั้งน้ำกัดเซาะชายฝั่ง ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัดสมุทรปราการมีเนื้อที่น้อยลงทุกปี ส่งผลกระทบต่อการกัดเซาะที่ดินบริเวณชายฝั่งทะเล และการทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ

5.4 มลภาวะทางเสียง

เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการเป็นสถานที่ตั้งของสนามบินสุวรรณภูมิ ส่งผลให้เกิดมลภาวะทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งจากการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ตั้งสนามบินสุวรรณภูมิและพื้นที่ข้างเคียง พบว่าจำนวนผู้ได้รับผลกระทบด้านเสียงจากการประเมินเส้นทาง 76 เทียบ ได้รับผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพ เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ได้แก่ ภาวะเครียด ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ หงุดหงิด ปัญหาด้านสุขภาพ เช่น หูอื้อ ความดันโลหิตสูง เป็นต้น รวมทั้งปัญหาความวิตกกังวลต่างๆ ในด้านความชัดเจนและการให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

5.5 ขยะมูลฝอย

จังหวัดสมุทรปราการประสบปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่า จังหวัดสมุทรปราการมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 1,846.25 ตัน และสามารถเก็บขนได้ร้อยละ 95 ซึ่งพื้นที่ที่สามารถรองรับขยะมูลฝอยได้ มีอยู่ 2 แห่ง คือ บริเวณตำบลแพรกษาใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ และตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ โดยยังสามารถรองรับปริมาณขยะได้อีกกระยะหนึ่ง ดังนั้นควรต้องหาวิธีการกำจัดปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

6. การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis)

ในส่วนนี้เป็นการประเมินศักยภาพการพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสการพัฒนาในอนาคตของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของจังหวัดสมุทรปราการ

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<p>1. ภาคอุตสาหกรรมเป็นฐานการผลิตส่งออกที่สำคัญของประเทศ และมีผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในสาขาการผลิตที่หลากหลาย</p> <p>2. มีระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งได้รับการพัฒนาและเชื่อมโยงสู่จังหวัดใกล้เคียง</p> <p>3. ตั้งอยู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาและมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลทำให้ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ</p> <p>4. มีวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์/ เชิงนิเวศ</p> <p>5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีความพร้อม และได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาพื้นที่ การบังคับใช้ผังเมืองรวมของจังหวัด ทำให้มีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ เพื่อการพัฒนาจังหวัด</p>	<p>1. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม</p> <p>2. มีช่องว่างในการพัฒนาระหว่างสังคมเมือง/สังคมชนบท และการกระจายรายได้อย่างไม่เป็นธรรม</p> <p>3. ภาคอุตสาหกรรมขาดความคิดริเริ่มในการสร้างนวัตกรรม ขาดความเชื่อมโยงเครือข่าย (Cluster) ทางธุรกิจ และแลกเปลี่ยนการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer)</p> <p>4. มีประชากรแฝงเป็นจำนวนมาก ซึ่งขาดความรู้สึกรับผิดชอบในการเป็นเจ้าของจังหวัด และเป็นภาระที่จังหวัดต้องดูแล</p> <p>5. การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ (Skilled Labor)</p>
โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<p>1. เป็นพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร จึงมีข้อได้เปรียบในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน</p> <p>2. เป็นที่ตั้งสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศของภูมิภาค</p> <p>3. มีโอกาสพัฒนาเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนอย่างเป็นระบบ</p> <p>4. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสอดคล้องกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด</p> <p>5. ผังประเทศไทย 2600 กำหนดให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางด้านคมนาคมทางอากาศของเอเชียและระบบโลจิสติกส์ของอาเซียน</p>	<p>1. ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของโลก</p> <p>2. นโยบายเปิดการค้าเสรี ทำให้ภาคอุตสาหกรรมต้องแข่งขันสูง และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า</p> <p>3. ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง</p> <p>4. ปัญหาภัยคุกคามใหม่ ได้แก่ โรคระบาด การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด การก่อการร้าย และผู้หลบหนีเข้าเมือง</p>

1. การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก (OS) เป็นการชี้จุดแข็งของจังหวัดตั้งโอกาสจากปัจจัยภายนอกเข้ามาส่งเสริมศักยภาพที่มีอย่างเต็มที่ ได้แก่

1.1 การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก โดยให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสะอาดเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น รวมทั้งเน้นการเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่ง และระบบโลจิสติกส์

1.2 พัฒนาการท่องเที่ยวระยะสั้นให้มีความหลากหลาย และต่อยอดสินค้าและบริการภายในชุมชนให้มีการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้

1.3 การขยายการตลาดและการลงทุนภาคอุตสาหกรรม โลจิสติกส์ และการท่องเที่ยว ภายใต้กรอบแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงแก้ปัญหา (OW) เป็นการแก้ไขจุดอ่อนของจังหวัดเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ของโอกาสตามปัจจัยภายนอก ได้แก่

2.1 เน้นการพัฒนาและงานวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น

2.2 แก้ปัญหาการบริหารการจัดการในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด ในการกระจายให้เกิดดุลยภาพอย่างทั่วถึง ทั้งในมิติของพื้นที่และมิติของประชาชนในเชิงเศรษฐกิจและสังคม

3. การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงปรับเปลี่ยน (ST) เป็นการชี้จุดแข็งของจังหวัด เปลี่ยนวิกฤตจากที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ให้เป็นโอกาสหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัด ได้แก่ การเปิดโอกาสให้เกิดการลงทุนจากต่างชาติ เพิ่มมาตรฐานสินค้าให้เป็นมาตรฐานสากล

4. การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงถอย (WT) เป็นการชี้ความระมัดระวังในการบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำเนินงานบางประเภทที่มีจุดอ่อนมาก และต้องเผชิญการแข่งขันจากภายนอกสูง ได้แก่ การสร้างข้อจำกัดหรือมีมาตรการที่เอื้อประโยชน์กับสินค้าภาคอุตสาหกรรมและงานบริการบางประเภทที่ต้องการการลงทุนสูง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

1. วิสัยทัศน์จังหวัดสมุทรปราการ (Vision)

เมืองอุตสาหกรรมน่าอยู่ หมายถึง เมืองอุตสาหกรรมที่ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างผาสุก มีความสะดวกสบาย มีสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยทุกภาคส่วนร่วมกันเอาใจใส่ต่อการลดมลภาวะทุกประเภทสู่การบริหารจัดการมลภาวะที่ดี มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองใน 4 มิติ ได้แก่

1.1 มิติเศรษฐกิจ รายได้/ค่าครองชีพ การจ้างงาน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

1.2 มิติสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน คุณภาพชีวิต การศึกษา กีฬา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี การบริการของรัฐ และความปลอดภัย

1.3 มิติกายภาพ ความเป็นระเบียบ สาธารณูปโภค(Public Utilities) สาธารณูปการ (Public Facilities) และ ระบบการคมนาคมขนส่ง

1.4 มิติสิ่งแวดล้อม ไม่มีมลภาวะ ควบคุม บำบัดของเสีย ที่ว่างโล่งและพื้นที่สีเขียว

2. พันธกิจ

2.1 ส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้เป็นอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

2.2 เสริมสร้างสังคมให้น่าอยู่ โดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.3 เสริมสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้าน Logistics

2.4 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

2.5 ส่งเสริมเครือข่ายร่วมกันอนุรักษ์ แก้ไข และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลกับการพัฒนาเมือง

2.6 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย ไม่ก่อมลภาวะและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ (เรียงตามลำดับความสำคัญ)

3.1 เสริมสร้างอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

3.2 พัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการด้าน Logistics

3.4 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.5 รักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. เป้าประสงค์รวม

การขยายตัวทางเศรษฐกิจเจริญเติบโตแบบต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี (GPP: Growth Rate 60% per 4 years) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการด้าน Logistics

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 รักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บริบทพื้นที่ศึกษา

จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาและเหนืออ่าวไทย มีเนื้อที่ประมาณ 1,004 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 627,557 ไร่ ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 29 กิโลเมตร

ภาพ 11 แสดงตราประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัดสมุทรปราการ

รูปพระสมุทรเจดีย์และพระอุโบสถ

พระเจดีย์ หมายถึง พระสมุทรเจดีย์ที่สร้างอยู่กลางแม่น้ำภายในเจดีย์บรรจุพระบรม

สารีริกธาตุ และพระไตรปิฎก

พระอุโบสถ หมายถึง พระอุโบสถที่ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนปางค์ห้ามสมุทร

คำขวัญประจำจังหวัดสมุทรปราการ

ป้อมยุทธนาวี

พระเจดีย์กลางน้ำ

ฟาร์มจระเข้ใหญ่

งามวิไลเมืองโบราณ

สงกรานต์พระประแดง

ปลาสดแห่งรสดี

ประเพณีรับบัว

ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม

ดอกไม้ประจำจังหวัด

คือ ดอกดาวเรืองหรือคำพู่जू

ต้นไม้ประจำจังหวัด

คือ ต้นโพทะเล

วิสัยทัศน์จังหวัดสมุทรปราการ

ศูนย์กลาง Logistics เพื่อการส่งออกสินค้า เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

เป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของชาติบ้านเมือง นำอยู่ และเป็นแหล่งรองรับ การขยายตัว
ของสนามบินสุวรรณภูมิ (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดสมุทรปราการ)

ประวัติ

จังหวัดสมุทรปราการ หรือที่เรียกกันเป็นสามัญทั่วไปว่า "เมืองปากน้ำ" เพราะตั้งอยู่ปากน้ำเจ้าพระยาเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่โบราณเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลที่มีความสำคัญตลอดมาทุกยุคทุกสมัย "สมุทร" แปลว่า "ทะเล" และ "ปราการ" แปลว่า "กำแพง" สมุทรปราการ แปลว่า กำแพงชายทะเล หรือ กำแพงริมทะเล ซึ่งหมายถึงเมืองหน้าด่านชายทะเลหรือ ริมทะเลที่มีกำแพงมั่นคงแข็งแรงสำหรับป้องกันข้าศึกนั่นเอง นับว่าเป็นการให้ชื่อเมืองที่ถูกต้องและเหมาะสมตามความมุ่งหมายในการตั้งเมืองเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติความเป็นมาของเมืองสมุทรปราการ สลับซับซ้อนสัมพันธ์กับเมืองพระประแดงมาก (ปัจจุบันเป็นอำเภอพระประแดงในจังหวัดสมุทรปราการ) เพราะเมืองสมุทรปราการได้ตั้งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แต่เมืองพระประแดงเดิมนั้น ขอมได้ตั้งขึ้นในสมัยขอมมีอำนาจครอบครองบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งสมัยนั้น ทะเลยังลึกเข้ามามากจนจรดเขตทางใต้ของกรุงเทพมหานคร ขอมเรียกว่า "ปากน้ำพระประแดง" เมื่อตั้งที่เมือง ปากน้ำก็เรียกว่า "เมืองพระประแดง" (ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อว่าเมืองพระประแดงที่ขอมตั้งนี้อยู่ที่คลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันคือที่ทำกร การท่าเรือแห่งประเทศไทย) ครั้นนานมา มีแผ่นดินงอกออกไป เมืองพระประแดงห่างจากปากน้ำเข้าทุกที จึงมีการโยกย้ายตั้งเมืองปากน้ำ ขึ้นใหม่เพื่อความเหมาะสม จึงมีทั้งเมืองสมุทรปราการ และเมืองพระประแดง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ความจำเป็นทางการเมือง และความปลอดภัยของประเทศชาติมีมากขึ้นจึงได้ตั้งเมือง นครเขื่อนขันธ์ขึ้น (ปัจจุบัน เป็นอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ) จึงกล่าวได้ว่าจังหวัดสมุทรปราการ หรือเมืองปากน้ำในปัจจุบันนี้มีประวัติ และอาณาเขต ของเมือง 3 เมืองรวมกัน คือ เมืองพระประแดง เมืองนครเขื่อนขันธ์ และเมืองสมุทรปราการ

สภาพภูมิศาสตร์

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยา ทางด้านเหนือของอ่าวไทยมีพื้นที่ประมาณ 1,004 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ทิศใต้ติดต่อกับอ่าวไทย ทิศตะวันออกติดต่อกับฉะเชิงเทรา ทิศตะวันตกติดต่อกับกรุงเทพมหานคร

อาณาเขต

จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาและเหนืออ่าวไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 - 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 - 101 องศาตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 1,004.092 ตร.กม. หรือประมาณ 627,557 ไร่ ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 29 กม. มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร	ระยะทางยาว 55 กิโลเมตร
ทิศใต้	ติดต่อกับ อ่าวไทย	ระยะทางยาว 45.2 กิโลเมตร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา	ระยะทางยาว 42.6 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร (เขตบางขุนเทียน) และจังหวัดสมุทรสาคร	ระยะทางยาว 34.2 กิโลเมตร

ภาพ 12 แสดงแผนที่จังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา: www.thailand-map-guide.com/samut_prakan.php, 2552

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางแยกพื้นที่ออกเป็นด้านตะวันตกและด้านตะวันออกและมีลำคลองมากมาย โดยทั่วไปแล้วลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด สามารถแบ่งพื้นที่ออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มทั้งหมด
2. บริเวณตอนใต้ใกล้ชายฝั่งทะเล น้ำทะเลท่วมถึงและพื้นดินจะเค็มจัดในฤดูแล้ง
3. บริเวณที่ราบกว้างใหญ่ทางตอนเหนือและตะวันออก ซึ่งจะเป็นที่ราบลุ่มติดต่อกัน

ตลอด มีคลองชลประทานหลายแห่ง

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสมุทรปราการ มีพื้นที่ติดกับอ่าวไทย มีอากาศเย็นสบายไม่ร้อนจัด ในช่วงฤดูร้อนมีความชื้นในอากาศสูง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมทะเลในอ่าวไทย และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (สถิติย้อนหลัง 10 ปี) 1,032.78 มิลลิเมตรต่อปี ฝนตกชุกเดือนกันยายน - ตุลาคม ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของร่องความกดอากาศต่ำทำให้เกิดการก่อตัวของพายุไต้ฝุ่น และพายุไซนร้อนในทะเลจีนใต้

ลักษณะฤดูกาล

ฤดูกาล: จากข้อมูลสถิติอุตุนิยมวิทยาตั้งแต่ปี 2540 - 2545 ณ สถานีตรวจอากาศกรมอุตุนิยมวิทยา บางนา กรุงเทพฯ ซึ่งใช้เป็นตัวแทนลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดสมุทรปราการ โดยจะแบ่งภูมิอากาศของจังหวัดออกเป็น 3 ฤดูกาล

ฤดูร้อน: เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม เป็นระยะเวลา 3 เดือน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน คือ 30.6 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน: เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงตุลาคม เป็นระยะเวลา 5 เดือน โดยมีฝนตกรวมรายเดือนสูงสุด 388.6 มิลลิเมตร ในเดือนกันยายน ซึ่งเป็นเดือนในช่วงปลายฤดูฝน ทั้งนี้เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพายุไต้ฝุ่นและพายุไซนร้อน ซึ่งก่อตัวในทะเลจีนใต้พัดผ่าน

ฤดูหนาว: เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ เป็นระยะเวลานานประมาณ 4 เดือน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 26.6 องศาเซลเซียส ซึ่งจะเห็นว่าอากาศมีความหนาวเย็นไม่มาก เนื่องจากว่าจังหวัดที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและอิทธิพลจากลมทะเลของอ่าวไทย

สภาพทางการปกครอง

การปกครอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ มี 50 ตำบล 394 หมู่บ้าน โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล จำนวน 17 แห่ง (1 เทศบาลนคร 3 เทศบาลเมือง และ 13 เทศบาลตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 31 แห่ง

ตาราง 4 แสดงจำนวนหมู่บ้าน ตำบล เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน ตำบล (แห่ง)	จำนวน หมู่บ้าน (แห่ง)	จำนวน เทศบาล (แห่ง)	จำนวน อบต. (แห่ง)
เมืองสมุทรปราการ	90.55	13	90	7	5
พระประแดง	73.37	15	67	3	6
บางพลี	243.89	6	83	1	6
พระสมุทรเจดีย์	120.38	5	42	2	4
บางบ่อ	245.01	8	74	3	7
บางเสาธง	130.89	3	38	1	3
รวม	1,004.09	50	394	17	31

สำหรับการบริหารราชการในพื้นที่จังหวัดฯ มีหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. สังกัดส่วนภูมิภาค มีจำนวน 31 หน่วยงาน
2. สังกัดส่วนกลาง มีจำนวน 52 หน่วยงาน
3. สังกัดส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 49 หน่วยงาน
4. ส่วนราชการอิสระ มีจำนวน 5 หน่วยงาน
5. รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 15 หน่วยงาน

ทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรป่าไม้ ป่าไม้ในจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ประเภทไม้ผลัดใบและป่าชายหาด โดยมีเนื้อที่ป่าไม้มารวมทั้งสิ้นประมาณ 12,030 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.92 ของเนื้อที่จังหวัด เนื่องจากพื้นที่ในจังหวัดสมุทรปราการ ไม่มีการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเตรียมสงวน หรือเขตป่าหวงห้ามแต่อย่างใด เป็นเหตุให้ปัจจุบันเหลือน้อย แต่อย่างไรก็ตามจากการสำรวจสภาพป่าไม้ในปัจจุบันพบว่า ยังมีพื้นที่ที่คงสภาพป่าสมบูรณ์ ในบางแห่ง โดยเฉพาะพื้นที่ป่าชายเลนปากแม่น้ำเจ้าพระยา ในปี 2545 จังหวัดสมุทรปราการ มีเนื้อที่ป่าไม้

ซึ่งเป็นป่าชายเลน 2,698.49 ไร่ หรือประมาณ 0.43 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด มีทรัพยากรป่าไม้โดยรวมเป็นอันดับที่ 69 ของประเทศ (สำนักงานป่าไม้ จังหวัดสมุทรปราการ, 2551)

2. ทรัพยากรน้ำ ในจังหวัดสมุทรปราการมีทรัพยากรมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา คลองสำโรง คลองสรรพสามิต คลองด่าน คลองบางโหลง คลองบางปลา คลองบางเสาธง คลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต คลองประเวศบุรีรมย์ แม่น้ำลำคลองต่างๆ ที่กล่าวมานับว่ามีความสำคัญต่อจังหวัดสมุทรปราการเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำด้วย โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยาที่ใช้เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าต่างๆ ของจังหวัดไปยังท่าเรือกรุงเทพฯ

พื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการได้รับการจัดสรรน้ำมาจากเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ โดยระบบของน้ำฝั่งตะวันตกมีแม่น้ำเจ้าพระยาเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่เป็นแม่น้ำสายหลัก ส่วนระบบน้ำในฝั่งตะวันออกส่งมาตามคลองสายใหญ่ คือ คลองชัยนาท - ป่าสัก และน้ำจะไหลลงสู่คลองชายทะเลและระบายออกสู่ทะเลตามสถานีสูบน้ำต่างๆ แม่น้ำลำคลองสายต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและขุดขึ้น

3. การเกษตรกรรม

จังหวัดสมุทรปราการ มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 202,341 ไร่ หรือร้อยละ 32 ของพื้นที่ทั้งหมด มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 10,809 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.23 โดยอำเภอบางป้อม มีพื้นที่การเกษตรมากที่สุด คือ 70,258 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอบางเสาธง บางพลี พระสมุทรเจดีย์ เมืองสมุทรปราการ และพระประแดง ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกร

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ครัวเรือนเกษตรกร (ครัวเรือน)
เมืองสมุทรปราการ	119,098	20,658	1,116
บางป้อม	153,130	70,258	3,526
บางพลี	152,430	35,971	1,582
พระประแดง	45,855	3,089	1,207
พระสมุทรเจดีย์	75,236	31,127	1,829
บางเสาธง	81,808	41,211	1,549
รวม	627,557	202,341	10,809

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ

ภาพ 13 แสดงแผนที่ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม

3.1 ด้านพืช

สำหรับพื้นที่การเกษตร จำนวน 202,341 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด จำนวน 27,298 ไร่ ปลูกที่อำเภอบางบ่อและบางเสาธง รองลงมาเป็นไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว กัญชง ปลูกทุกอำเภอ จำนวน 22,481 ไร่ ส่วนพืชผัก เช่น ผักกะเฉด ข่า ตะไคร้ ปลูกมากที่สุดอำเภอ บางบ่อและบางเสาธง มีจำนวน 5,783 ไร่ และไม้ดอกไม้ประดับ เช่น หมากผู้หมากเมีย หมากแดง ปลูกมากที่สุดอำเภอพระประแดง จำนวน 721 ไร่

สำหรับข้อมูลพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่สำคัญ มีทั้งหมด 141,717 ไร่ ประกอบด้วย ประมงน้ำจืด (ปลาสด ปลาเบญจพรรณ) จำนวน 55,562 ไร่ (ร้อยละ 39 ของพื้นที่เพาะเลี้ยงทั้งหมด) และประมงชายฝั่ง จำนวน 86,155 ไร่ (ร้อยละ 61 ของพื้นที่เพาะเลี้ยงทั้งหมด)

3.2 ด้านปศุสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดสมุทรปราการ มีไม่มากนัก เนื่องจากสภาพแวดล้อมของพื้นที่ โดยทั่วไปไม่เหมาะสม สัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ แพะ แกะ จำนวน 1,153 ตัว รองลงมาคือ โคเนื้อ สุกร และกระบือตามลำดับ

4. การประมง พื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการเหมาะต่อการทำการประมงทั้งการประมงน้ำจืด ประมงทะเลและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เนื่องจากจังหวัดตั้งอยู่ปากแม่น้ำ

เจ้าพระยา อีกทั้งบริเวณชายฝั่งทะเลยังอุดมด้วยธัญอาหาร ทำให้ประชาชนบางส่วนยึดอาชีพการประมงเป็นอาชีพหลัก และทำรายได้มาสู่จังหวัดซึ่งกิจกรรมการทำการประมงมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การประมงน้ำจืด

ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่ผลิตได้ในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 54,511.90 ตัน มูลค่า 1,465.76 ล้านบาท โดยอำเภอบางพลี มีผลผลิตจำนวน 16,326.25 ตัน คิดเป็นร้อยละ 29.95 ของปริมาณสัตว์น้ำจืดทั้งหมด ผลิตภัณฑ์น้ำจืดที่ผลิตได้สูงสุด คือ ปลานิล มีผลผลิตเท่ากับ 22,870.68 ตัน มูลค่า 457.41 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ปลาสดผลิตได้ 14,467.35 ตัน มูลค่า 549.79 ล้านบาท ซึ่งแม้ว่าผลผลิตปลาสดจะน้อยกว่าผลผลิตปลานิล แต่ในด้านมูลค่าแล้วปลาสดจะมีมูลค่าสูงสุดในบรรดาสัตว์น้ำจืดทั้งหมด ซึ่งเป็นปลาน้ำจืดที่ทำชื่อเสียงให้แก่จังหวัดสมุทรปราการ

4.2 การประมงน้ำเค็มและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

จากสภาพพื้นที่ของจังหวัดที่มีชายฝั่งทะเลยาวถึง 47.20 กิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอบางปะอิน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่แม่น้ำเจ้าพระยาไหลลงสู่อ่าวไทย ทำให้บริเวณชายฝั่งของจังหวัดสมุทรปราการอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุอาหาร ดังนั้น บริเวณชายฝั่ง 3 อำเภอจึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ซึ่งสัตว์น้ำชายฝั่งที่นิยมเลี้ยงกันมาก ได้แก่ กุ้งแชบ๊วย กุ้งกุลาดำ หอยแครง หอยแมลงภู่ ปลากระพงขาว และปูทะเล เป็นต้น

ผลผลิตสัตว์น้ำชายฝั่งรวมทั้งหมด มีผลผลิตได้เท่ากับ 48,264.30 ตัน มูลค่า 1,308.64 ล้านบาท สัตว์น้ำชายฝั่งที่ผลิตได้สูงสุด คือ หอยแมลงภู่ผลิตได้ 38,880 ตัน มูลค่า 311.04 ล้านบาท มีผู้เลี้ยงทั้งหมด 125 ราย พื้นที่ 2,700 ไร่ อันดับรองลงมาได้แก่ กุ้งแชบ๊วย ซึ่งผลิตได้ 4,654.61 ตัน มูลค่าสูงถึง 837.82 ล้านบาท มีผู้เลี้ยงทั้งหมด 971 ราย พื้นที่ 32,008 ไร่ จะเห็นว่ากุ้งแชบ๊วยเป็นสัตว์น้ำที่นิยมเลี้ยงกันมากกว่าหอยแมลงภู่แต่ให้ผลผลิตน้อยกว่า ปัญหาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งมีปัญหา คือ ปัญหาน้ำเสียจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมที่ระบายลงสู่ทะเล เมื่อน้ำทะเลขึ้นก็พัดพาน้ำเสียเข้ามาสู่ชายฝั่งทำให้น้ำกุ้งเสียหาย การบุกรุกทำลายป่าชายเลนทำให้สภาพไม่เหมาะสมต่อการเจริญพันธุ์ของสัตว์น้ำ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่เพาะเลี้ยงการใช้ยาฆ่าแมลงของเกษตรกรที่ปนเปื้อนลงสู่น้ำทะเล การขาดการจัดการระบบเพาะเลี้ยงกุ้งที่ถูกต้อง ทำให้มีน้ำเสียที่ระบายจากพื้นที่นากุ้งสามารถไหลกลับเข้าสู่พื้นที่

4.3 การประมงทะเลตามธรรมชาติ

การประมงทะเลจัดว่าเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญสาขาหนึ่งของระบบเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรปราการ เพราะจำนวนผลผลิตสัตว์น้ำทะเล และจำนวนเครื่องมือประมง

ทะเลมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์สูง มีทั้งเครื่องมือประมงขนาดใหญ่ที่ต้องออกไปทำการประมงในน่านน้ำต่างประเทศ เครื่องมือขนาดกลางที่ออกทำการประมงในอ่าวไทย และเครื่องมือประมงขนาดเล็กที่ทำการประมงแถบชายฝั่ง

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือประมงประจำที่อีกด้วยรวมเครื่องมือประมงทะเลที่มาขอลดทะเบียนทั้งหมด 1,198 หน่วย แบ่งออกเป็นเรืออวนลากแผ่นตะเฆ่ 640 ลำ เรืออวนรุน 155 ลำ เรืออวนลากคู่ 141 ลำ เรืออวนลากแผ่นตะเฆ่แบบมีคานถ่าง 100 ลำ อวนลอยปลาอินทรี 45 ลำ อวนล้อมซั้ง 28 ลำ อวนลอยกุ้ง 23 ลำ เรือคราดหอย 21 ลำ อวนลอย 17 ลำ และอวนครอบปลาหมึก 9 ลำ สำหรับเครื่องมือประจำที่ถือน้ำตื้นมี 19 ลูก

ผลผลิตสัตว์น้ำทะเลที่จับได้จากอ่าวไทยและน่านน้ำต่างประเทศแล้วขนส่งมาขายผ่านท่าเทียบเรือในอำเภอต่างๆ และที่สะพานปลาสมุทรปราการขององค์การสะพานปลานั้นมีปริมาณสูง จำนวน 502,176 ตัน มูลค่า 7,161.31 ล้านบาท ซึ่งในจำนวนนี้เป็นปลาเบ็ดหรือปลาที่นำไปทำปลาป่น เพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์มีปริมาณสูงถึง 252,887 ตัน มูลค่า 1,309.94 ล้านบาท อันดับรองลงมาได้แก่ ปลาเบญจพรรณ ปลาหมึก หอยและปลาทุ เป็นต้น

การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งทางบก จังหวัดสมุทรปราการมีทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญดังนี้

1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท)
2. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 (ถนนบางนา - ตราด)
3. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 303 (ถนนสุขสวัสดิ์)
4. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3102 (ถนนสรรพาวุธ)
5. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3104 (ถนนเพชรหึงส์)
6. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3113 (ถนนปู่เจ้าสมิงพราย)
7. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3116 (ถนนแพทกษา)
8. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3117 (ถนนปानวิถี)
9. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3243 (ถนนแหลมฟ้าผ่า)
10. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3244 (ถนนศรีนครินทร์)
11. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3256 (ถนนกิ่งแก้ว)
12. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3268 (ถนนเทพารักษ์)
13. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3413 (ถนนเลี้ยวเมืองบางบ่อ)

นอกจากทางหลวงแผ่นดิน 13 สายแล้ว ยังมีทางด่วนพิเศษสายมอเตอร์เวย์ และทางด่วนเชื่อมต่อกับสายบางพลี-สุขสวัสดิ์ (ถนนกาญจนาภิเษก) ทางพิเศษบูรพาวิถี ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม ทางหลวงชนบทรวมทั้งที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 82 สายทาง และได้มีการก่อสร้างสะพานแขวนข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 2 แห่ง คือ สะพานกาญจนาภิเษก และสะพานวงแหวนอุตสาหกรรม

การคมนาคมทางน้ำ จังหวัดสมุทรปราการมีท่าเทียบเรือที่สำคัญดังนี้

1. ท่าเรือวิบูลย์ศรี ตั้งอยู่ที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ
2. ท่าเรือพระประแดง ตั้งอยู่ที่หน้าท่าเรือท่าเรือพระประแดง
3. ท่าเรือคลองด่าน ตั้งอยู่ที่ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ
4. ท่าห้องเย็น ตั้งอยู่ที่ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ
5. ท่าสะพานปลา ตั้งอยู่ที่ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ
6. ท่าเรือข้ามฟากเกตรา เป็นแพขนานยนต์ ใช้บรรทุกยานพาหนะข้ามฟากระหว่างอำเภอพระประแดงฝั่งตะวันตกและตะวันออก
7. ท่าเรืออัยโนะมะโตะ อยู่ในเขตอำเภอพระประแดง ใช้บรรทุกยานพาหนะข้ามฟากไปยังบริเวณท่าเรือข้ามฟากเกตรา

การคมนาคมทางอากาศ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ (Suwanabhumi Airport) ตั้งอยู่ที่ถนนบางนา-ตราด ประมาณกิโลเมตรที่ 15 ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ห่างจากใจกลางกรุงเทพมหานคร 25 กิโลเมตร เปิดใช้งานวันที่ 28 กันยายน 2549 นับเป็นท่าอากาศยานที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุด (เนื้อที่ 20,000 ไร่) ซึ่งมีการประมาณการว่า ในปี พ.ศ. 2553 จะมีปริมาณผู้โดยสารสูงถึง 58 ล้านคนต่อปี รองรับเที่ยวบิน 76 เที่ยวบินต่อชั่วโมง และรองรับการขนส่งสินค้าทางอากาศ 3 ล้านตันต่อปี ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางด้านการบินของภูมิภาค โดยสนามบินสุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางการบินและประตูสู่เอเชีย ให้บริการ 102 สายการบิน สู่ 142 เมืองทั่วโลก

ขนบธรรมเนียมประเพณี

1. งานเทศกาลสงกรานต์ปากกัลดี (พระประแดง) ทุกๆ ปี ในวันอาทิตย์แรกหลังจากเทศกาลสงกรานต์ (13 เมษายน) ชาวเมืองพระประแดงร่วมกับอำเภอเมืองพระประแดง จัดงานประเพณีสงกรานต์ตามแบบพื้นบ้านของชาวมอญ มีขบวนแห่ทางสงกรานต์ ปล่อยนกและปล่อยปลา มีการละเล่นพื้นเมือง เช่น สะบ้า ทะแยมอญและมอญรำ เป็นประเพณีที่ถือกันว่าเป็นสัญลักษณ์ของชาวปากกัลดี

ประเพณีการปล่อยปลาที่มีมาว่าแต่เดิมมาชาวรามัญที่อพยพอยู่ในประเทศไทย ส่วนมากประกอบอาชีพการทำนา ชาวนาเหล่านี้จะจับจอบที่ดินที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์เพื่อการปลูกข้าว ซึ่งมักจะอยู่ห่างไกลจากบ้านเรือนที่อาศัย เมื่อถึงฤดูฝนหน้าทำนาก็อพยพไปปลูกกระท่อมอยู่พอเก็บเกี่ยวจนข้าวเสร็จก็อพยพครอบครัวกลับบ้านเดิม ได้กระทำหมุนเวียนอยู่เช่นนี้ทุกปี ในฤดูแล้งปลาที่อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำต่างๆ มักจะตายเนื่องจากความแห้งแล้งแต่มีปลาที่อดทนอยู่ชนิดหนึ่งคือปลาหมอ แม้ว่าน้ำจะแห้งเหือดเหลือแต่โคลนตม ปลาหมอก็มีชีวิตอยู่ได้โดยมุดตัวอยู่ในโคลนตม ชาวนาที่ทำนาปลูกข้าวเมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวก็ย้ายครอบครัวจากที่นามายังบ้านเดิมจนกระทั่งสิ้นวันสงกรานต์แล้ว จึงกลับไปยังนาของตนเมื่อไปพบปลาหมอกมุดตัวอยู่ตามโคลนตมรอวันตายก็มีความสงสารจึงจับปลาเหล่านั้น มาขังไว้แล้วนำไปปล่อยตามแม่น้ำลำคลองทำอยู่อย่างนี้จนกลายเป็นประเพณีที่มีการร่วมขบวนแห่แหนปลานำปลาไปปล่อยพร้อมๆ กัน ประเพณีการปล่อยปลาในวันสงกรานต์ได้กลายเป็นประเพณีที่นิยมปฏิบัติเพราะการช่วยชีวิตสัตว์ให้รอดพ้นจากความตายนับเป็นบุญมหาคุณ ถือกันว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์และช่วยต่ออายุของผู้กระทำให้นานดังมีเรื่องเล่ากันว่า มีพระรูปหนึ่งมีลูกศิษย์หลายคนพระรูปนี้มีความเชี่ยวชาญในการทำนายโชคชะตา วันหนึ่งพระอาจารย์ได้ตรวจดูโชคชะตาราศีลูกศิษย์คนหนึ่งซึ่งเป็นสามเณรปรากฏตามดวงชะตาว่า สามเณรลูกศิษย์นั้นเกณฑ์ ชะตาต้องถึงแก่ความตายในไม่ช้าพระอาจารย์มีความสงสารและสลดใจแต่ไม่สามารถช่วยเหลือฟื้นชะตากรรมของสามเณรได้ จึงบอกให้สามเณรรูปนั้นกลับไปบ้าน เพื่อจะได้มีโอกาสพบหน้าบิดามารดาก่อนตาย สามเณรได้อำลาพระอาจารย์แล้วเดินทางกลับบ้าน ระหว่างทางได้เดินผ่านนาและทุ่งนา ได้พบบ่อน้ำในทุ่งนาแห่งหนึ่งน้ำแห่งนั้นมีปลาตกลูกอยู่ในโคลนเลนเป็นอันมาก สามเณรรูปนั้นมีความสงสารจึงได้จับปลาไปปล่อยในที่ที่น้ำแล้วเดินทางต่อไปถึงบ้านเมื่อไปอยู่บ้านพอสมควรแล้วเวลาก็กลับมาหาอาจารย์ ฝ่ายพระอาจารย์เชื่อความรู้ของตนจึงแน่ใจว่าสามเณรรูปนั้นคงได้ตายไปแล้วแน่นอนครั้นเห็นสามเณรกลับมาจึงแปลกใจ สอบถามได้ความประพฤติการณ์ข้างต้นจึงเข้าใจว่าการที่สามเณรรูปนี้รอดพ้นจากความตายได้เพราะสามเณรได้ประกอบกุศลช่วยสัตว์ให้รอดพ้นความตาย เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งว่า การปล่อยนกปล่อยปลาเป็นวิธีสะเดาะเคราะห์ต่ออายุไปในตัวด้วย ผู้ที่ได้ร่วมในการแห่ปลาและปล่อยปลาจึงได้เชื่อว่าประกอบกิจการดีงามประจำปีอย่างหนึ่ง

2. ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ การส่งข้าวสงกรานต์เป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวมอญ คาดว่าคงได้รับอิทธิพลมาจากตำนานสงกรานต์ โดยจะมีบ้านๆ หนึ่งรับหน้าที่หุงข้าว ข้าวที่หุงจะเป็นข้าวสวย เสร็จแล้วนำมาใส่ น้ำดอกมะลิรับประทานกับกับข้าวหลายชนิด เช่น ไข่เค็ม ปลาเค็ม

ผักกาดเค็ม เนื้อเค็ม และยำต่างๆ มีของหวานและผลไม้ ได้แก่ ถั่วดำต้มน้ำตาล กล้วยหักมุก แดงโม ของต่างๆ จะถูกจัดใส่กระทงวางบนถาดเตรียมไว้ให้สาวๆ นำไปส่งตามวัดต่างๆในตอนเช้า

3. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ที่มีประชาชนทั่วประเทศมานมัสการ มีงานฉลองใหญ่ประจำปี 9 วัน 9 คืน (เริ่มตั้งแต่วันแรม 5 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี) ในงานมีการประกวดขบวนแห่ผ้าห่มองค์พระสมุทรเจดีย์ โดยทางรถยนต์รอบตลาดปากน้ำ แล้วลงเรือแห่ไปตามลำน้ำเจ้าพระยาจนถึงที่ว่าการอำเภอพระประแดง แล้ววกกลับมาที่องค์พระสมุทรเจดีย์ มีพิธีเวียนเทียนรอบองค์พระสมุทรเจดีย์ มีการแข่งเรือในลำน้ำเจ้าพระยา รวมทั้งมีมหรสพสมโภช และการแสดงสินค้าต่างๆ การเดินทาง จากตัวเมืองไปฝั่งพระสมุทรเจดีย์ จะมีเรือโดยสารบริการรับ - ส่ง หน้าตลาดวิบูลย์ศรีทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง

4. ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานของชาวบางพลี จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 11 และช่วงเช้าตรู่ของวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 การจัดงานประกอบด้วยการเล่นมโหรีและขบวนแห่หลวงพ่โต ทั้งทางบกและทางน้ำ การแข่งขันกิจกรรมพื้นบ้าน อาทิ การจัดพานดอกบัว การประกวดเรือประเภทต่างๆ และการแสดงการเล่นพื้นบ้าน เช่น เพลงเรือ ในช่วงเช้าตรู่ของวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 จะเป็นงานประเพณีการรับบัวหรือโยนบัว โดยประชาชนจะโยนดอกบัวลงในเรือขบวนแห่พระพุทธรูปจำลองของหลวงพ่โต ในขณะเดียวกัน ชาวบางพลีก็จะโยนบัวให้กับคนต่างบ้านที่พายเรือมาเที่ยวด้วย เพื่อเป็นการทำบุญร่วมกัน

ประเพณีรับบัว หรือโยนบัวเป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวบางพลีอำเภอบางพลีมีประชากรอาศัยอยู่ 3 พวก คือ ไทยรามัญและลาวแต่ละพวก มีหัวหน้าควบคุมดูแลทำมาหากิน ในอาชีพต่างๆ ต่อมา กลุ่มคนทั้ง 3 พวกได้ปรึกษากันว่าสมควรจะหักร้างถางพงขยายพื้นที่ทำกินใหม่ให้กว้างขวางพื้นที่ทำไร่ทำสวนแต่เดิมเต็มไปด้วยพงอ้อพงแขม และพันธุ์ไม้ต่างๆ มีสัตว์อาศัยอยู่หลายชนิดทางฝั่งใต้ของคลองเต้มไปด้วยป่าแสม น้ำเป็นน้ำเค็ม ฝั่งเหนือเป็นบึงใหญ่ แต่ละบึงจะมีน้ำลึกลึกมีดอกบัวหลวง ขึ้นอยู่มากมาย คนทั้ง 3 พวกได้ช่วยกันหักร้างถางพงจนถึงสามแยกบริเวณคลองสลุด คลองชวดลากข้าว คลองลาดกระบัง เมื่อถึงบริเวณนี้ต่างตกลงกันว่า ควรแยกย้ายกันไปหากินคนละทางจะดีกว่า ตกลงกันว่าให้พวกลาวไปทางคลองสลุด คนไทยไปตามทางคลองชวดลากข้าว พวกรามัญไปทางคลองลาดกระบัง ต่อมาคนรามัญที่ไปทางคลองลาดกระบังทำมาหากินอยู่ 2-3 ปี ก็ไม่ได้ผลมีนากนุรบกวน การทำไร่ไถนาพืชผลเสียหาย จึงปรึกษากันกลับถิ่นฐานเดิมคือปากลัด เริ่มอพยพในตอนเช้ามีดของเดือน 11 ขึ้น 14 ค่ำ ก่อนไปได้เก็บดอกบัวในบริเวณนั้นไปด้วยเพื่อนำไปบูชาพระคาถาพันที่ปากลัด ในปีต่อมาได้มีการสั่งให้คนไทยที่ชอบพอกันว่าเมื่อถึงวันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 11 ให้ช่วยกันเก็บดอกบัวไปบูชาหลวงพ่โตในวิหารและ

ให้นำน้ำมันสหัสวงพ้อโตกลับไปเป็นสิริมงคลด้วยส่วนดอกบัวที่เหลือ ชาวรามัญจะนำกลับไปบูชาพระคาถาพัน จึงเป็นที่มาของประเพณีรับบัวมาจนถึงทุกวันนี้ ในปัจจุบันพ้อถึงเดือน 11 ขึ้น 13 ค่ำ ก่อนออกพรรษา 2 วันในตอนเย็นชาวบางพลีจะเตรียมดอกบัวไว้โดยเอาดอกบัวหลายดอกเสียบไว้ในบัวแล้วเอาใบบัวห่อไว้กันเหี่ยว ตกเย็นชาวตำบลต่างๆ ทั้งใกล้และไกลก็จะพากันไปยังตำบลบางพลีใหญ่ ต่างช่วยกันพายเรือ เรือจะตกแต่งอย่างสวยงาม ตอนกลางคืนมีการจับคู่ร้องเพลงเรือลำตัดตามถนัดฝ่ายชาวบ้านบางพลีใหญ่จะตกแต่งบ้านเรือนด้วยธงทิวโคมบัว จะเล่นจนถึงสว่างบริเวณที่เล่นกันคือคลองสำโรง ในตอนเช้าจะมีการโยนบัวลงไปในขบวนเรือ ขบวนแห่พระพุทธรูปโดยพระพุทธรูปโดยอัญเชิญหลวงพ้อโตจำลองลงไว้ในเรือ เรือจะแล่นไปตามคลองสำโรงให้ประชาชนได้บูชาโดยจะโยนบัวลงไปเรือแห่หลวงพ้อโต และเรือที่ชาวบ้านมาร่วมงาน

5. งานนมัสการหลวงพ้อปาน เป็นงานประจำปีของชาวบางบ่อ ที่จัดขึ้นที่วัดมงคลโคธาวาส ในช่วงประมาณวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 12 เพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของหลวงพ้อปาน

6. ประเพณีแข่งเรือพระประแดง ประเพณีแข่งเรือพระประแดง สันนิษฐานว่าเริ่มจากการใช้เรือพายเป็นพาหนะไป – กลับ ระหว่างอำเภอพระประแดงกับอำเภอบางพลี ทำให้หนุ่มๆ นึกสนุกชักชวนกันแข่งเรือขากลับว่าใครจะถึงพระประแดงก่อน เพื่อให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานและให้รู้สึกคลายเหนื่อย แต่ต่อมาจึงได้เปลี่ยนเป็นการแข่งขันกันขึ้น ซึ่งเรือที่ใช้แข่งเดิมใช้เรือมาดที่ขุดจากซุง หลังจากได้รับความนิยมกันมากเข้าจึงเริ่มมีการพัฒนารูปแบบจัดหาที่แข่งขันกันระหว่างหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านต่างๆ ใกล้เคียงจะพายเรือมาเข้าร่วมแข่งขันโดยจะมีผ้าสีต่างๆ เป็นรางวัล ถ้าล่าได้ผ้ามามากแสดงว่าชนะมาหลายรอบจนค่อยๆ เริ่มพัฒนาจัดรูปแบบเป็นทางการขึ้น เรือที่จะใช้เป็นเรือแข่งโดยเฉพาะนั้นจะถูกจัดตกแต่งอย่างสวยงาม โดยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันแรม 1 – 6 ค่ำ เดือน 11 บริเวณหน้าวัดทรงธรรมมีการแข่งเรือหลายประเภท เป็นงานที่สนุกสนานและตื่นเต้น (ที่มา : คณะกรรมการอำนวยการจัดงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา, จังหวัดสมุทรปราการ, 2546)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อประกอบการดำเนินการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. บทความที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย (2547) ได้กล่าวว่า โครงการการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่บางปู จัดทำขึ้นเนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ

พระบรมราชินีนาถ จะทรงเจริญพระชนมพรรษา 72 พรรษา กองทัพบก ร่วมกับองค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) สำนักงานประเทศไทย ได้จัดแถลงข่าวเปิดตัว “โครงการพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติกองทัพบก (บางปู) เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 12 สิงหาคม 2547” เพื่อจัดให้เป็นแหล่งอนุรักษ์และเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับธรรมชาติสำหรับเยาวชนชาวไทยและผู้สนใจทั่วไป อีกทั้งบางปูมีพื้นที่กว่า 800 ไร่ และยังคงมีสภาพของความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ทั้งฝูงนกนานาชนิดและพืช สัตว์สายพันธุ์ต่างๆ ที่ดำรงชีวิตอยู่ในป่าชายเลน ประกอบกับทิวทัศน์ที่สวยงาม ในทุกปีที่นี่จะมีนกน้ำอพยพเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อหลบความหนาวเย็นในฤดูหนาวจากทางซีกโลกเหนืออย่างน้อย 30 – 40 ชนิด บางชนิดอยู่ที่นี่ตลอดช่วงฤดูหนาวจึงค่อยกลับไปไซบีเรีย แต่บางชนิดอาศัยเป็นแหล่งพักผ่อนหาอาหารแล้วจึงเดินทางต่อไปยังอินโดนีเซีย และออสเตรเลีย จึงทำให้สถานที่นี้ได้รับความนิยมจากประชาชนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจอยู่เสมอมา ในการดำเนินการ ทางกองทัพบกจะดูแลในเรื่องการปรับปรุงพื้นที่ การสร้างอาคารชมนก การจัดนิทรรศการ การบริหารจัดการและการประชาสัมพันธ์ ส่วน WWF ประเทศไทยจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาโครงการ การวางแผน การจัดจ้างและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ ทั้งจัดทำและสนับสนุนอุปกรณ์ในการศึกษาธรรมชาติ อาทิ กล้องสายตา กล้องส่องทางไกล เอกสาร คู่มือ และสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับธรรมชาติในพื้นที่โครงการเพื่อแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้ามาใช้บริการ

รายการที่ประเทศไทย (2547, บทความ) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของ “ช้างเอราวัณสามเศียร” ว่าสร้างขึ้นมาจากความคิดและจินตนาการของคุณเล็ก วิริยะพันธุ์ เริ่มต้นด้วยคุณเล็ก ต้องการที่จะรักษาของโบราณที่ท่านสะสมไว้ให้เป็นมรดกของแผ่นดินไทย เพราะมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เพียงแต่มีคุณค่าทางศิลปกรรมเท่านั้น หากยังเป็นรูปเคารพที่ศักดิ์สิทธิ์ของคนโบราณด้วยตามประเพณีในอดีตของเหล่านี้มีค่าควรเมือง เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสิริมงคลและความอุดมสมบูรณ์แก่บ้านเมืองและแผ่นดิน หากควรตกไปเป็นของคนอื่นนอกประเทศไม่ คุณเล็กคิดไม่ออกว่าจะรักษาของมีค่านี้อย่างไรจึงจะอยู่ในที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย จนกระทั่งวันหนึ่ง มีแขกฝรั่งคนหนึ่งมาคุยด้วยพูดถึงความคิดที่จะสร้างอาคารงำเมืองเป็นรูปผลแอปเปิ้ลตามความเชื่อทางวัฒนธรรมของคนตะวันตก คุณเล็กจึงคิดได้แต่จะสร้างเป็นรูปช้างเอราวัณของคนตะวันออกแทน ช้างเอราวัณเป็นช้างบนสวรรค์มีสามเศียร แต่คุณเล็กไม่นึกให้เป็นเพียงพาหนะของพระอินทร์ผู้เป็นเทพเจ้า หากจินตนาการให้เป็นช้างจักรวาลที่มีอิสระในลักษณะที่สร้างให้เป็นอาคารศักดิ์สิทธิ์ที่บรรจุรูปเคารพและสิ่งของที่เป็นสวัสดิมงคลของบ้านเมือง คุณเล็กออกแบบและ

มอบหมายให้คุณพากเพียร วิริยะพันธุ์ บุตรชายคนโตหาช่างมาดำเนินการสร้าง เมื่ออาคารข้างสามเศียรเป็นรูปร่างขึ้นมา ก็เกิดมีผู้คนมากกราบไหว้บูชา จนกลายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไป

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เสนอแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน ได้แก่ 1. การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวและให้ประชาชนมีส่วนร่วม 2. พัฒนาคู่มือเพื่อรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานอย่างเสมอภาคทั่วหน้า 3. วางแผนและพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพให้เหมาะสม 4. พัฒนาระบบการเมืองการท่องเที่ยวให้มีสมรรถนะที่รองรับภารกิจของการขยายตัวของนักท่องเที่ยวให้มีสมรรถนะที่รองรับภารกิจของการขยายตัวของนักท่องเที่ยว

ทวีเดช ทองอ่อน (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณค่าสภาพแวดล้อมเมืองและชุมชนกรุงธนบุรีเพื่อการอนุรักษ์และได้เสนอแผนการดำเนินการฟื้นฟู และส่งเสริมรูปแบบการดำเนินการฟื้นฟูและส่งเสริมรูปแบบการดำเนินการฟื้นฟูและส่งเสริมอาชีพของชุมชนศิลปหัตถกรรม เช่น บ้านช่างหล่อ บ้านขมิ้น บ้านบุ บ้านเนิน บ้านขนมกุฎีจีนและดำเนินการสนับสนุนให้มีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) เช่น รูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อชมวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนริมน้ำ การท่องเที่ยวชมสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าต่างๆ รวมทั้งการจัดการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม สังคม วัฒนธรรม และประเพณีที่ถูกต้องแก่บรรดามัคคุเทศก์ บริษัทนำเที่ยวต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการส่งเสริม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงคุณค่าของสภาพแวดล้อมเมือง และชุมชนกรุงธนบุรีแก่บรรดานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

วิไลภรณ์ ชันดีสิทธิ์ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทรรศนะของเกษตรกรต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การจัดกิจกรรม ทางการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นพื้นฐานต้องร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องออกแบบวางแผนจัดขอบเขตพื้นที่การท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ส่วนเอกลักษณ์ ประเพณีของเผ่าที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวก็ควรที่จะฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้ เกษตรกรควรจะได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เพื่อให้เกิดพลังและจิตสำนึก ในการปกป้องฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังช่วยให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น และมีรายได้เสริม ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องของรัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้อง ซึ่งเกษตรกรเสนอแนะว่าควรมีการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค การคมนาคม การประชาสัมพันธ์ การจัดการผลประโยชน์ของชุมชนและการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

สุทธิชัย ออบอุ้น (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ กรณีศึกษาเฉพาะเส้นทางสายลำน้ำกก ได้เสนอแนะว่า ควรเพิ่มความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ประกอบการ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และส่งเสริมการรวมกลุ่ม ชมรมท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงการควบคุมดูแลการเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวในทิศทางที่เหมาะสม

ศุภชัยวิชัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบชุมชนมีส่วนร่วม บริเวณเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ ใน การศึกษาด้านชุมชนท้องถิ่นจะทำการวิเคราะห์ถึง 1. ความต้องการของชุมชนในการเข้าร่วมจัดการเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บริเวณเขานอจู้จี้ 2. ความพร้อมของชุมชนในการบริหารจัดการ เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3. บทบาทและความคิดเห็นของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยผลของการวิเคราะห์ได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องต่างๆ และการสังเกตพฤติกรรมของชุมชนในพื้นที่ศึกษา เนื่องจากมีการท่องเที่ยวเข้ามาจึงได้มีการก่อตั้งองค์การบริหารชุมชนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้น โดยมีเป้าหมายของการจัดรูปองค์กร คือ เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปอย่างยั่งยืน มีความโปร่งใส ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม รวมถึงให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการตลาด การบริการ การเงิน และการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนท้องถิ่น และกรมป่าไม้ในการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ณ เขานอจู้จี้

อุไรวรรณ ปรางอุดมทรัพย์ (2544) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพของชุมชนบ้านสูงนูน จังหวัดกระบี่ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่บ่งชี้ถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมและการจัดการนักท่องเที่ยว และปัจจัยองค์กรชุมชน ทำให้ทราบว่าศักยภาพของชุมชนบ้านสูงนูน จังหวัดกระบี่ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในปัจจุบันด้านองค์กรชุมชนมากที่สุด แต่ยังคงขาดการดำเนินงานด้านกิจกรรม และการจัดการท่องเที่ยว การวิจัย

ครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ คือ รัฐบาลควรส่งเสริมและให้การสนับสนุนด้านการฝึกอบรมแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอและควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่มากขึ้น

ธงชัย อินทรพันธุ์ (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย กรณีศึกษา ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยศึกษาความคิดเห็นจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน ทั้งที่ไปเข้า-เย็นกลับและพักค้างแรม พบว่า การจัดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้เพิ่งเริ่มมีได้ไม่นานนัก ควรดึงให้ประชาชนในท้องถิ่นประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในท้องถิ่น โดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารงานด้วยตนเอง และมีนโยบายในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางน้ำอยู่แล้ว สำหรับผลการศึกษาด้านผู้ใช้บริการให้ยอมรับหรือสนองตอบในทางที่ดี ปัญหาอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ คือ ความมีมาตรฐานของการบริการด้านอาหารที่พัก และบุคลากรที่ให้บริการในธุรกิจประเภทนี้ ตลอดจนการช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐในการสนับสนุน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น และขณะเดียวกันก็เป็นการปลุกกระแสการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในชุมชนต่อไป

พจนารถ กริ่งไกร (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งด้านการรวมคิดวางแผน การร่วมดำเนินการ การร่วมการประสานงาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเฉพาะด้านเพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการคิดวางแผนจัดการแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้นและผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วม และปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม พบว่า

1. บทบาทของผู้นำชุมชนที่แตกต่างกัน ทั้งด้านหน้าที่รับผิดชอบการประสานงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน ด้านการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการประสานงานและร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2. เพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย

3. ผู้ที่มีส่วนร่วมคิดมักจะมีส่วนร่วมดำเนินการ ประสานงานร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปด้วย

4. ผู้อาศัยอยู่ในชุมชนนานกว่า จะมีการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนมากกว่าผู้อาศัยอยู่ไม่นาน

ศมา ณ ระนอง (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวงมี 3 ลักษณะ คือ

1. กลุ่มทุน มีหน้าที่ในการจัดหาและระดมทุนเพื่อให้เกิดมีทุนหมุนเวียนในชุมชนมากที่สุด นอกจากนั้นยังเปิดให้สมาชิกกู้ยืมเงินนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงการจัดสวัสดิการในส่วนของกรพยาบาล การศึกษาและการพัฒนาชุมชนด้วย

2. กลุ่มอาชีพ มีหน้าที่ในการส่งเสริมอาชีพให้สมาชิกภายในชุมชนมีอาชีพเสริม นอกจากทำเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนกลุ่มอาชีพเองเป็นเสมือนแหล่งท่องเที่ยวแหล่งหนึ่งภายในชุมชนด้วย

3. กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีหน้าที่หลักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้มีความสมบูรณ์ และควบคุมการใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมไปถึงการปลูกจิตสำนึกให้คนภายในชุมชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นกลุ่มที่ดูแลเส้นทางท่องเที่ยวในเรื่องการทำให้เกิดผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน การทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ความรู้ดีรักชุมชนเพิ่มขึ้น เกิดความภูมิใจในชุมชนของตนเอง

ส่วนเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ตามลำดับดังนี้ คือ มีส่วนร่วมในการประชุม มีส่วนร่วมในการประเมินผล ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือ ควรเพิ่มรูปแบบและกิจกรรมต่างๆ ในการท่องเที่ยวเสริมเข้ามาให้มากกว่าเดิม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินกับการท่องเที่ยวในคีรีวง และควรจัดให้มีการประกวดผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนของตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาฝีมือและรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ให้มีความทันสมัย และมีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนคีรีวง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ควรคำนึงถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนด้วย ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความมั่นคง และยั่งยืนต่อไป

มณีวรรณ พุทธเสถียร (2548) ศึกษาถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลจากการศึกษาพบว่า ความต้องการเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย ไทงามอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ และเทศกาลเที่ยวพิมาย ประชาชนต้องการถนนลาดยาง ที่พักสัมพัช วัฒนธรรมท้องถิ่น ไฟฟ้าให้แสงสว่างในชุมชน การจัดเก็บขยะ พัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่นสนับสนุนแรงงานท้องถิ่นจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมอีสาน และโครงการปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชน

บุปผา มีระหันนอก (2549) การศึกษาวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จังหวัดลพบุรี จากการสำรวจและการประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวพบว่า ภาพลักษณ์ของจังหวัดลพบุรีเป็นเมืองประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในอำเภอเมืองลพบุรี เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอพัฒนา นิคม จุดแข็งของจังหวัดลพบุรีมีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ส่วนจุดอ่อนและอุปสรรคแสดงให้เห็นถึงประชาชนมีความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อมและปัญหาภัยธรรมชาติทำให้สร้างโอกาสเรื่อง สินค้าเกษตรปลอดภัยจากสารพิษและเกษตรอินทรีย์ วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดลพบุรีคือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงถึงจังหวัดลพบุรี มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงและมีความตระหนักในการอนุรักษ์ ควรพัฒนาทรัพยากร การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นอันดับแรก แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองควร กำหนดนโยบายการบำรุงรักษาโบราณสถานและกำหนดผังเมืองที่ชัดเจน เพื่อแสดงความเป็นเมืองประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

วีณา ชุ่มบัณฑิต (2549) ศึกษาการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร วิสัยทัศน์ คือ จังหวัดสมุทรสาครจะพัฒนาสู่การเป็นเมืองประมงในฐานะส่วนหนึ่งครวัโลก เป็นเมืองที่น่าอยู่ใกล้กรุงเทพฯ เป็นอีกทางเลือกใหม่สำหรับการท่องเที่ยว และเป็นผู้นำการศึกษาระบบประมงและสัตว์น้ำ พัฒนาเป็นศูนย์วิจัยและศึกษาระบบประมงและสัตว์น้ำ ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ มีทิศทางการพัฒนาสู่การเป็นเมืองประมง ศูนย์กลางแห่งการผลิตอาหารทะเลเพื่อความเป็นหนึ่งในฐานะส่วนหนึ่งของครวัโลก พัฒนาเป็นศูนย์วิจัยและศึกษาระบบประมงและสัตว์น้ำ พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัย และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมทางเลือกใหม่ที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร นอกเหนือจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

วีราภรณ์ วัยวัฒน์ (2549) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทาง

ธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวด้านงานประเพณี กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น และการบริการการท่องเที่ยว วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ณัฐกานต์ รัตนพันธุ์ (2550) ศึกษาเรื่องแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดตรัง การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดตรังเพื่อ วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ตลอดจนศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง และเพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง ผลการวิจัย พบว่าแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดตรังที่จำเป็นและเหมาะสมควรประกอบด้วย การพัฒนาตรังให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีคุณภาพและมาตรฐานนานาชาติสำหรับตลาดระดับสูง ปลุกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาจิตใจให้รู้จักรักและหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ภฤศสร ฤทธิมนตรี (2551) ศึกษาเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการวิจัยพบว่า การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่จำเป็นและเหมาะสม ควรประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพได้มาตรฐานโดดเด่น และเป็นเมืองมรดกโลก และยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ คือ การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม จิตใจ และการปลุกจิตสำนึก ควบคู่ไปกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม

หลังจากได้ทำการศึกษา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดต่างๆ บ้าง แต่ไม่ค่อยมีผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ ฉะนั้นทางผู้วิจัยจึงมีความยินดีที่จะนำเสนอผลวิจัยในรูปแบบนี้ต่อไปเพื่อพัฒนาการจัดทำวิจัยด้านแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการกำหนดแนวทางการวิจัยออกเป็นกรอบทบทวน เอกสารรายงานวิจัยต่างๆ และการทำการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ศึกษา โดยมีกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีวิเคราะห์วิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ภาครัฐ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์จังหวัด สมุทรปราการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ
2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ หอการค้าจังหวัดสมุทรปราการ และองค์กรอิสระภายในจังหวัดสมุทรปราการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภายในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัด ร้านค้าขายของที่ระลึก ร้านอาหาร
3. ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จำนวน 994,537 คน
4. นักท่องเที่ยว เป็นชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 410,400 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรปราการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 100 คน

2. ภาคเอกชน ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ หอการค้าจังหวัดสมุทรปราการ และองค์กรอิสระภายในจังหวัดสมุทรปราการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภายในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัด ร้านค้าขายของที่ระลึก ร้านอาหาร รวมทั้งสิ้น 100 คน

3. ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จำนวน 994,537 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ, 2552) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 100 คน โดยใช้การเทียบตาราง Taro Yamane (ปัญญา ธีรวิทย์เลิศ, 2543) ที่ค่าความเชื่อมั่น 90 เปอร์เซนต์ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 10%

4. นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น มีจำนวน 410,400 คน ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูล ในอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Accidental Sampling รวมทั้งสิ้น 100 คน โดยใช้การเทียบตารางของ Taro Yamane (ปัญญา ธีรวิทย์เลิศ, 2543) ที่ค่าความเชื่อมั่น 90 เปอร์เซนต์ ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 10%

สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชนและนักท่องเที่ยวไทยนั้น ใช้สูตร ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดให้มีระดับในสำคัญ 0.05

ตาราง 6 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทประชากร	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ภาครัฐ	จำนวนไม่ปรากฏ	100
ภาคเอกชน	จำนวนไม่ปรากฏ	100
ประชาชน	994,537 คน	100
นักท่องเที่ยว	410,400 คน	100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ คือ เครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ (Tourism Resources Audit) โดยใช้วิธีการแบบสังเกตการณ์ที่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (Structure observation) ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยนครินทร์วิโรฒ ร่วมจัดทำกับมหาวิทยาลัย Oxford Brookes ประเทศอังกฤษ สำหรับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว นำมาเป็นเครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมุทรปราการ ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ : ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ พืช น้ำ
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม : มรดกวัฒนธรรม มรดกด้านศาสนา ศิลปะ ชาติพันธุ์
3. ทรัพยากรมหกรรมและ Events : มหกรรม การแข่งขันกีฬา งานแสดงสินค้าธุรกิจงานแสดงอื่นๆ

4. ทรัพยากรด้านกิจกรรม : กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
 5. ทรัพยากรด้านบริการทางการท่องเที่ยว : การขนส่ง ที่พักแรม การต้อนรับ บริการอื่นๆ
- การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit) จะมี 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การแสดงรายการทรัพยากรท่องเที่ยว (Inventory)
2. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว (Evaluation)
 - 2.1 คุณภาพ (Quality)
 - 2.2 ความโดดเด่น (Uniqueness)
 - 2.3 อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว (Appealing Power)

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit) เป็นการสังเกตการณ์สภาพของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม คุณค่าทางการเรียนรู้ การศึกษา การบริหารจัดการและรวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามหลักของการวางแผนยุทธศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรปราการ สอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวไทย เกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แบบสอบถามนี้ ได้จัดทำเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปฏิบัติงานในภาครัฐ

ภาคเอกชน และประชาชนซึ่งเป็นผู้นำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (Supply Side) ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวผู้ต้องการสินค้าด้านการบริการท่องเที่ยว (Demand Side)

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคลากรที่ปฏิบัติงานใน ส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ(Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการด้าน ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม มหกรรม กิจกรรม และการบริการการท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราฐานส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค(SWOT Analysis) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการ พัฒนาการ ท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการ ประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของ จังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นการ สัมรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและแนวทางในการ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาการเดินทางและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง แรงจูงใจในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม มหกรรม กิจกรรม และการบริการการท่องเที่ยวลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการเป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด 1 ข้อ

ในการประเมินผลแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จะใช้วิธีการแบ่งช่วงการแปรผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class interval) โดยระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับนั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของชั้น (ถานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548, หน้า 146) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของลำดับชั้น} &= \frac{(\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากนั้นนำมาหารระดับคะแนนเฉลี่ย โดยการใช้เกณฑ์ประเมินผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นแรก ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่สอง ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 รายแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	N	คือ	จำนวนข้อ
	$\sum s_i^2$	คือ	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

เมื่อดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นดังกล่าว ค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.83 ลงมา ก็ให้นำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนได้ค่าที่สูงกว่านี้จึงจะถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ได้มาตรฐาน เพื่อนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ซึ่งมีข้อมูลหลายด้านที่ต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาประกอบกัน เพื่อให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้ศึกษาจะทำการเก็บข้อมูลเอง โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ระยะการติดต่อประสานงานเพื่อขอเก็บข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ขออนุญาตให้มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ส่งหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอจดหมายจากบัณฑิตวิทยาลัยในการขอความร่วมมือ และเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม และส่งจดหมายไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือและเก็บแบบสอบถามจาก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สมาคม และผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

ระยะที่ 3 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้านประชาชน ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 100 ชุด พร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 100 ชุด

ระยะที่ 4 ผู้วิจัยรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลส่วนนี้ได้จากทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถิติ โดยมีแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลจากภาครัฐ และสมาคมผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง
2. หอสมุดต่างๆ ทั้งหอสมุดแห่งชาติ, หอสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ
3. สื่อทางอินเทอร์เน็ต หรือเว็บไซต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บข้อมูลจากแบบตรวจสอบทรัพย์สินทางท่องเที่ยวและแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบตรวจสอบทรัพย์สินทางท่องเที่ยวนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และส่วนที่ 2 แบบสอบถามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถาม มาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. บันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package For Social Sciences) For Window Version 10
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่การหาค่าร้อยละ(Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

$$\text{ค่าร้อยละ } P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร

การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ

$$\text{ค่าเฉลี่ย } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายทรัพยากรท่องเที่ยว ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) และความคิดเห็นด้านวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{N-1}}$$

S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง
X_i	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
N-1	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_i^2} \right]$$

α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
N	คือ	จำนวนข้อ
$\sum s_i^2$	คือ	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_i^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

การประมวลผลและรายงานการวิจัย

การประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูล ทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ผลได้จัดทำออกมารูปการนำเสนอด้วยตาราง กราฟ พร้อมการบรรยาย ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว นำเสนอทรัพยากรท่องเที่ยว ภูมิอากาศ กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยบรรยายพร้อมภาพประกอบ
2. ผลการวิเคราะห์ประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงาน ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวไทย สรุปรายงานผลในรูปแบบของตาราง ประกอบการบรรยาย
3. กำหนดแผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาของ จังหวัดสมุทรปราการ
4. ผลสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยกำหนดหัวข้อและรายละเอียดให้สอดคล้องกับรายงานการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ และแบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 รายงานการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของภาครัฐ ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ
2. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ
3. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของภาคประชาชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ
4. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ
5. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 1 รายงานการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สถานตากอากาศบางปู

ที่ตั้ง : บางปู ตั้งอยู่ในเขตบางปูใหม่ อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

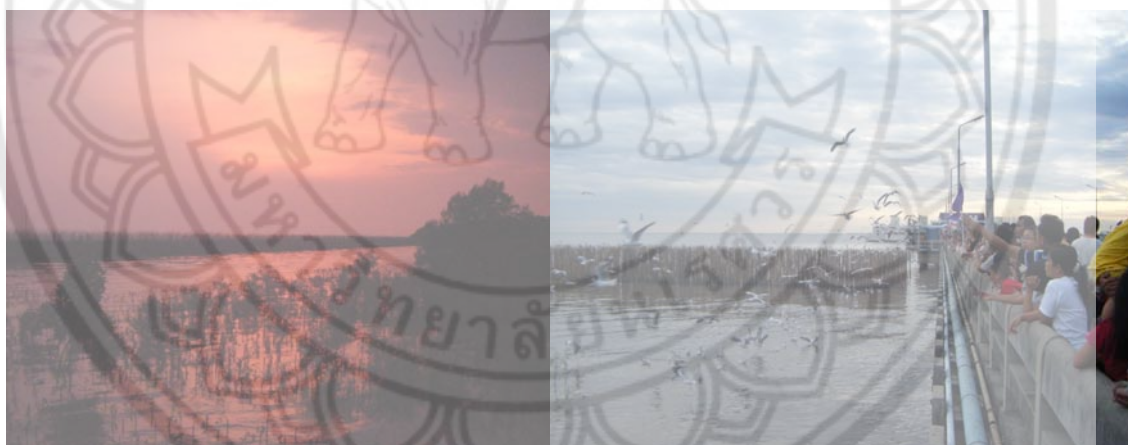
การเข้าถึง : เดินทางโดยรถส่วนตัว บนถนนสุขุมวิท ห่างจากตัวจังหวัดสมุทรปราการ ประมาณ 8 กิโลเมตร 7 ตรงข้ามกับนิคมอุตสาหกรรมบางปู ถ้าเดินทางโดยรถสองแถวคันใหญ่ (6 ล้อ) จากในตลาดปากน้ำ หรือรถเมย์เอกชน ที่ไปคลองด่าน หรือตำหรุ รถจะผ่านหน้าสถานตาก

อากาศบางปูพอดี (สังเกตป้ายทางเข้าด้านล่าง) ถ้าคุณออกมาจากเมืองโบราณและจะไปสถานตากอากาศบางปูต่อ สามารถรอดดังกล่าวได้ที่ด้านหน้าเมืองโบราณ รวมทั้งยังสามารถขึ้นรถตู้จากสำโรงมาคลองด่าน

ความเป็นมา : ในปี พ.ศ. 2480 จอมพล ป.พิบูลสงครามนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้ดำริให้สร้างเป็นสถานที่พักผ่อนสำหรับประชาชนทั่วไปเนื่องด้วยพื้นที่ติดชายทะเลและระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2482 การดำเนินการก่อสร้างสะพานสุขตาเสร็จเรียบร้อยเปิดให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้รับผิดชอบดูแล โดยมีอธิบดีกรมสาธารณสุขเป็นประธานในชื่อเรียก "สถานตากอากาศชายทะเลบางปู"

ความสำคัญ : พ.ศ. 2533 เปิดอนุสรณ์สถานเครื่องหมายทางประวัติศาสตร์ สงครามมหาเอเชียบูรพา เพื่อเป็นที่ระลึกถึงเหตุการณ์ที่ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบก ณ สถานที่แห่งนี้ โดยมีพลเอกสายหยุด เกิดผล เป็นประธานในพิธี ปัจจุบันเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดทะเลและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก

ภาพ 14 แสดงสถานตากอากาศบางปู

ลักษณะเด่น : มีเนื้อที่ประมาณ 582 ไร่ ตั้งอยู่ติดริมทะเล มีทิวทัศน์สวยงามมาก มีสะพานยาวยื่นออกไปในทะเลหลายร้อยเมตร ชื่อ สะพานสุขตา เมื่อน้ำทะเลขึ้นเต็มฝั่งจะสามารถมองเห็นด้านหนึ่งเป็นทะเลกว้างไกลสุดสายตา มีเรือเดินสมุทรแล่นเข้าออกปากอ่าว ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นริมฝั่งจะมองเห็นทิวป่าแสมและป่าโกงกางขึ้นติดต่อกันเขียวชอุ่ม

สภาพปัจจุบัน : มีความสมบูรณ์ของป่าชายเลน มีพืชพรรณนานาชนิด นกนางนวล นกทอ้งเที่ยวสามารถใช้บริการได้ทุกวัน มีนกทอ้งเที่ยวมาเป็นจำนวนในช่วงเย็นของวันเสาร์ – อาทิตย์

ปัญหา : เกิดการจราจระแอ็ดบริเวณสะพานสุขตา เนื่องจากให้รถส่วนตัวเข้าไปจอดได้ จึงเสียพื้นที่สำหรับนกทอ้งเที่ยว และปัญหาตันโกงกางโดยหนอนกิน ทำให้ต้องสูญเสียต้นโกงกางเป็นจำนวนมาก

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เป็นพื้นที่ของกรมชลประทานทหารบก เอกชนไม่สามารถเข้าไปทำกิจกรรมการทอ้งเที่ยวในพื้นที่ได้

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งทอ้งเที่ยว ที่มีนกทอ้งเที่ยวต่างชาติมาทอ้งเที่ยวมากขึ้น เพื่อกินปูคูนกนางนวล ชมบรรยากาศเพลินตา ณ สะพานสุขตา

ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา แหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์

การเข้าถึง : ใช้ถนนสุขุมวิท ผ่านสำโรง เข้าถนนปู่เจ้าสมิงพราย ลงแพขนานยนต์ เมื่อขึ้นฝั่งผ่านตลาดพระประแดง ตรงไปถึงสามแยกพระประแดง เลี้ยวซ้ายไปตามถนนสุขสวัสดิ์

ความเป็นมา : เป็นส่วนหนึ่งของฐานทัพเรือกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2536 ได้จัดเรือรบหลวงแม่กลองให้เป็นพิพิธภัณฑ์และเปิดให้ประชาชนเข้าชมได้ และในบริเวณใกล้เคียงอ้อมล้อมไปด้วยป่าชายเลนจึงได้รับการฟื้นฟูให้สมบูรณ์ดังเดิม และเปิดให้ประชาชนที่สนใจเข้าศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน

ความสำคัญ : เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศทางทะเล และแหล่งดูนกที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย

ภาพ 15 แสดงป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว

ภายในมีสถานเพาะเลี้ยงจระเข้ขนาดต่างๆ กว่า 40,000 ตัว มีนักเลี้ยงเพื่อขายและเลี้ยงเพื่อแสดงโชว์ มีทั้งการแสดงวิธี จับจระเข้ด้วยมือเปล่า และยังมีการแสดงของช้างแสนรู้เป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอันมาก นอกจากการเลี้ยงจระเข้แล้ว ภายในฟาร์มยังมีสัตว์แสนรู้อื่นๆ อีก เช่น เสือ และลิงชิมแปนซี สัตว์ประเภทอื่นๆ เช่น ชะนี เต่า งูเหลือม งูหลาม นก คูรู ฮิปโป และปลาจำนวนมาก นักท่องเที่ยวยังสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ที่ได้จัดแสดงกระดูกและหุ่นจำลองไดโนเสาร์ขนาดเท่าตัวจริงกว่า 13 ชนิด พร้อมการฉายสไลด์มัลติวิชั่น เรื่องของมนุษย์และสัตว์ดึกดำบรรพ์ด้วย

ความสำคัญ : เป็นฟาร์มจระเข้แห่งแรกของประเทศไทย และเป็นฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ปัจจุบันภายในมีสถานเพาะเลี้ยงจระเข้ขนาดต่างๆ กว่า 40,000 ตัว เป็นแหล่งเรียนรู้ชีวิตสัตว์ และวิธีการเลี้ยงจระเข้

ภาพ 17 แสดงบ่อเลี้ยงจระเข้

ลักษณะเด่น : เป็นฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก และภายในสวนสัตว์มีสัตว์นานาชนิด

สภาพปัจจุบัน : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศต่างมาเที่ยวชมการแสดงและซื้อของที่ระลึกจำนวนมาก

ปัญหา : ค่าใช้จ่ายต่อวันในการดูแลสัตว์และให้อาหารสัตว์ค่อนข้างสูง ในปีที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง จึงทำให้ผลประกอบการลดลง และขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่คอยดูแลสัตว์ในสวนสัตว์สมุทรปราการ

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในความดูแลของของบริษัท ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ จำกัด

แนวโน้มในอนาคต : มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางมาท่องเที่ยว ขณะรอเปลี่ยนสายการบินเพราะอยู่ห่างจากสนามบินไม่มาก

คลองบางกะเจ้า

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่ตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ภาพ 18 แสดงบริเวณโค้งน้ำเจ้าพระยา

ความเป็นมา : บางกะเจ้า เป็นบริเวณโค้งน้ำเจ้าพระยา "กระเพาะหมู" ที่เป็น "ปากน้ำเจ้าพระยา" ออกอ่าวไทยตรงนี้เมื่อราว พ.ศ.1700 ยุครัฐ "ขอม" ละโว้-อยุธยา (ก่อนยุคกรุงศรีอยุธยา) นานเข้าโคลนตมถมทับให้ตื้นเขินเป็นดอนจนปากน้ำเลื่อน ต่ำลงไปดังที่เห็นเป็นอยู่ทุกวันนี้ คลองบางกะเจ้ามีคู่กันมาตั้งแต่ตั้งชุมชน ตำบลบางกะเจ้าเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวไทยเชื้อสายรามัญ

ความสำคัญ : ปัจจุบันเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพ 19 แสดงคลองบางกะเจ้า

ลักษณะเด่น : เป็นคลองที่มีธรรมชาติแวดล้อมที่ค่อนข้างสมบูรณ์มาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถพายเรือชมหิ่งห้อย การเดินทางคมนาคมสะดวก ใกล้กรุงเทพฯ

สภาพปัจจุบัน : ยังคงเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถพายเรือชมหิ่งห้อย

ปัญหา : เนื่องจากคลองบางกระเจาไหลผ่านหลายชุมชน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาน้ำเสียบางช่วงของลำคลอง

ข้อจำกัดในการพัฒนา : องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเจ้ารับผิดชอบดูแลปรับปรุงทัศนียภาพริมสองฝั่งคลอง

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่สำคัญของประเทศไทย

สวนสาธารณะและสวนพฤกษศาสตร์อินชันทน์

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ตำบลบางกระเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามกับคลองเตย

การเข้าถึง : การเดินทาง จากอำเภอพระประแดง (ถนนสุขสวัสดิ์) ให้เลี้ยวซ้ายตรงสามแยกพระประแดง พอถึงตลาดพระประแดงให้เลี้ยวซ้ายไปผ่านวัดทรงธรรมวรวิหาร ไปตามถนนเพชรหึงส์ 6 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าซอยวัดราษฎร์รังสรรค์ประมาณ 2 กิโลเมตร จะพบสวนสาธารณะและสวนพฤกษศาสตร์อินชันทน์อยู่ริมด้านขวามือ

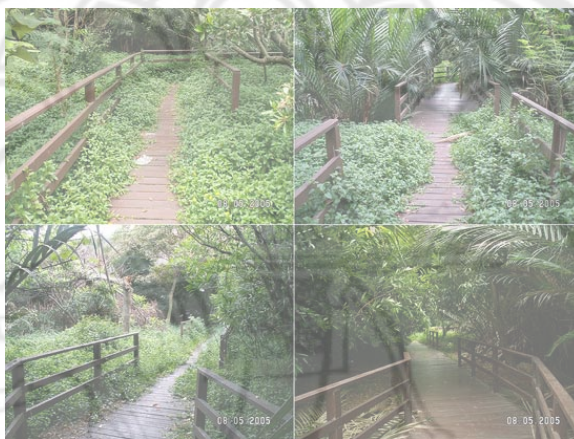

ภาพ 20 แสดงสวนสาธารณะและสวนพฤกษศาสตร์อินชันทน์

ความเป็นมา : สร้างขึ้นโดยตำบลบางกระเจ้าเพื่อสร้างเป็นสวนสาธารณะ ในปีพ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ เป็นสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อนออกกำลังกาย และศึกษาระบบนิเวศของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง ลักษณะของสวนเป็นการผสมผสานของสวนสาธารณะที่มีการจัดสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ น้ำ พันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่สามารถเจริญเติบโตได้ในน้ำกร่อยกับการรักษาสภาพสวนเกษตร

ดั้งเดิมซึ่งเป็นสวนผลไม้เก่าไว้ โดยพื้นที่สีเขียวที่รัฐบาลกำหนดให้เป็น "ปอดของกรุงเทพฯ" มีสะพานไม้ทอดยาวให้เดินชมพื้นที่อันสงบร่มรื่น รวมถึงหอชมวิวสูง 7 เมตร ที่สามารถชมทิวทัศน์ได้โดยรอบ มีจักรยานให้เช่าสำหรับขี่ชมรอบสวน

ความสำคัญ : ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าสวนศรีนครเขื่อนขันธ์เป็นปอดแห่งใหญ่ของชาวพระประแดงและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการ มีหอชมวิวเพื่อชมทิวทัศน์ของสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์

ภาพ 21 แสดงสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์

ลักษณะเด่น : เป็นสวนสาธารณะที่มีเนื้อที่ราว 200 ไร่เศษ แวดล้อมไปด้วยสวนหมากและสวนผลไม้อันเป็นพื้นที่สีเขียวที่รัฐบาลในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ มีมติให้อนุรักษ์

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าตั้งแต่เวลา 06.00-20.00 น. เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศ มีธรรมชาติที่สมบูรณ์มาก เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมพื้นที่การเกษตรสาธิต มีหอชมวิวสูง 7 เมตร เพื่อชมทิวทัศน์ของสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์ และใช้เป็นจุดดูนกด้วย มีนกกระเต็น และนกกระยางหลายชนิดอาศัยอยู่ในถิ่นนี้

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เนื่องจากเป็นโครงการของสำนักงานนโยบาย และแผนสิ่งแวดล้อม จึงมีงบประมาณสนับสนุนดูแลอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดสมุทรปราการ เพราะนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการอัตราการเพิ่มตัวที่สูงขึ้น

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

วัดอโศการาม

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่ตำบลท้ายบ้าน เทศบาลบางปู

การเข้าถึง : จากสามแยกสมุทรปราการให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนนสุขุมวิทสายเก่า (ไปทางบางปู) ประมาณกิโลเมตรที่ 31 ให้กลับรถแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าซอยเทศบาลบางปู 60 ประมาณ 1 กิโลเมตร จะพบวัดอโศการามอยู่ทางซ้ายมือ

ความเป็นมา : สร้างเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2505 ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย โดยพระสุทธิธรรมรังสีคัมภีร์เมธาจารย์ (พระอาจารย์ลี ธมฺมธโร) เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่ง และเป็นสถานที่สำหรับ วิปัสสนากรรมฐาน

ภาพ 22 แสดงเจดีย์ภายในวัดอโศการาม

ภาพ 23 แสดงสถานที่สำหรับวิปัสสนากรรมฐานในวัดอโศการาม

ความสำคัญ : เป็นวัดธรรมยุทธิกายมีชื่อเสียงด้านวิปัสสนาแห่งหนึ่งระดับประเทศ

ลักษณะเด่น : เป็นวัดที่โดดเด่นด้านวิปัสสนา บริเวณหลังวัดยังมีป่าชายเลนหลายสิบไร่

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมทุกวัน และสามารถมานั่งวิปัสสนา

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา

แนวโน้มในอนาคต : มีนักท่องเที่ยวมานั่งวิปัสสนามากขึ้น

วัดบางพลีใหญ่ใน

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ริมคลองสำโรง ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี

การเข้าถึง : จากแยกบางนาเข้าทางถนน บางนา-ตราด ประมาณกิโลเมตรที่ 12.5 ข้ามสะพานคลองชวดลากข้าวเลี้ยวกลับรถเข้าถนน กิ่งแก้ว-บางพลีใหญ่ใน ประมาณ 3.5 กิโลเมตร จะพบสี่แยกเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 1 กิโลเมตร และเลี้ยวซ้ายเข้าถนนสุขาภิบาล 6 ทางเข้าเทศบาลตำบลบางพลีประมาณ 200 เมตร ก็จะถึงวัดบางพลีใหญ่ใน อีกทางหนึ่งเข้าทางถนนเทพารักษ์ กิโลเมตรที่ 13 ก็ถึงวัด ส่วนทางเรือสามารถมาได้ตามคลองสำโรง

ภาพ 24 แสดงแผนที่ตลาดน้ำโบราณบางพลี

ความเป็นมา : วัดบางพลีใหญ่ในเดิมชื่อ วัดพลับพลาไชยชนะสงครามชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงเรียกวัดนี้ว่า วัดใหญ่หรือวัดหลวงพ่อโตทางประวัติศาสตร์จากโบราณคดีจารึกสืบต่อกันมาแต่ครั้งโบราณกาลว่า วัดนี้สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยา ส่วนชื่อของตำบลนั้นได้ชื่อว่า " บางพลี " ก็เพราะเหตุที่สมเด็จพระนเรศวร ได้ทรงกระทำพิธีพลีกรรมบวงสรวงนั่นเอง ดังนั้นประชาชนทั้งหลายจึงเรียกว่าบางพลีและวัดพลับพลาไชยชนะสงคราม วัดพลับพลาไชยชนะสงคราม เป็นวัดที่อยู่ด้านใน มีอาณาเขตใหญ่โตซึ่งต่อมาได้มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่เป็นมิ่งขวัญของวัดจึงเรียกว่า " วัดบางพลีใหญ่ใน " หรือ " วัดหลวงพ่อโต "

ภาพ 25 แสดงวัดบางพลีใหญ่ใน

ความสำคัญ : เป็นศาสนสถานสำหรับสักการะพระพุทธรูป และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาที่มีชื่อเสียงมายาวนาน

ลักษณะเด่น : ตั้งอยู่ริมคลองลำโรงมีเนื้อที่ 40 กว่าไร่ เนื้อที่ตั้งวัดประมาณ 35 ไร่เศษ พื้นที่กว้างขวาง มีเจดีย์ที่ตั้งงามเป็นสีทองเหลืองอร่ามตั้งอยู่ ริมคลองลำโรง ภายในวัดมีห้องสุขาที่สวยงามที่สุดของห้องน้ำวัดในประเทศไทย พระครูวิบูลย์ ธรรมานุกิจ เจ้าคณะตำบลบางพลี และเจ้าอาวาสวัดบางพลีใหญ่ใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ใช้งบ 5,000,000 บาท เพื่อเนรมิตห้องสุขาของวัดบางพลีใหญ่ในให้มีความสะอาด ทันสมัย เพื่อไว้บริการญาติโยม และบุคคลทั่วไป

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 8.00 น. - 17.00 น.

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับสากล

วัดกลางวรวิหาร

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ถนนศรีสมุทร ตำบลปากน้ำ

การเข้าถึง : จากสามแยกสมุทรปราการ ให้ตรงไปตามถนนประโคนชัย (เข้าตลาดปากน้ำ) จากนั้นให้เลี้ยวซ้ายไปทางถนนศรีสมุทร จะพบวัดอยู่ในสุดของถนน

ความเป็นมา : เป็นวัดสมัยอยุธยาตอนปลาย เดิมชื่อ วัดตะโกทอง พระอุโบสถได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 3 หน้าบันมีลายปูนปั้นประดับเครื่องลายคราม ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องปฐมสมโพธิกถา ต่อมาเมื่อพ.ศ.244 9 มีการสร้างพระมณฑปประดิษฐานพระพุทธรูป 4 รอย หน้าบันมีลายปูนปั้นเครื่องแถวประดับด้วยถ้วยจานเบญจรงค์ ยอดสุดแต่ละมุมมีปูนปั้นหน้าของทำวจตุโลกบาล ตามเค้าโครงเรื่องไตรพระกัมมิพระร่วง เบื้องบนของผนังภายในซุ้มพระพุทธรูป

ขนาดย่อมโดยรอบ ศาลาการเปรียญลักษณะเป็นเรือนไทยแบบเรือนหมู่ไม้สักทั้งหลัง หน้าบันมีลวดลายไม้สลักละเอียดอ่อนสวยงามควรค่าแก่การอนุรักษ์

ภาพ 26 แสดงวัดกลางวรวิหาร

ความสำคัญ : เป็นศาสนสถานสำหรับสักการะพระพุทธศาสนา เป็นพระอารามหลวงชั้นโท มีพระมณฑปประดิษฐานพระพุทธรูป 4 รอย เป็นสถานที่ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์

ลักษณะเด่น : วัดกลางมีเนื้อที่ประมาณ 25 ไร่ มีธรณีสงฆ์ 45 ไร่ ภายในวัดมี ธรรมมาสน์บุษบกหลังรักปิดทองของพระราชาทาน 1 ธรรมมาสน์ ตู้พระไตรปิฎกลายรดน้ำ 15 ตู้

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมฟรีทุกวัน

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา

แนวโน้มในอนาคต : หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี จะมีโอกาสพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

วัดทรงธรรมวรวิหาร

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ถนนทรงธรรม ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง

การเข้าถึง : ตั้งอยู่ถนนทรงธรรม เลี้ยวจากวัดโปรดเกศเชษฐารามไปประมาณ 200 เมตร

ความเป็นมา : เป็นวัดเก่าแก่ในพุทธศาสนารามัญนิกาย สร้างขึ้นพร้อมกับเมืองนครเขื่อนขันธ์ ในสมัยรัชกาลที่ 2 มีกุฏิและพระอุโบสถเป็นเครื่องไม้ฝากระดาน ต่อมาในรัชกาลที่ 3 ทรงเห็นว่าวัดชำรุดทรุดโทรมมากจึงโปรดฯ ให้พระยาดำรงคราชพลขันธ์ (จ้อย คชเสนี) รื้อกุฏิมาสร้างเป็นหมู่เดียวกัน

ความสำคัญ : เป็นศาสนสถานของคนไทยเชื้อสายมอญ เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดในพุทธศาสนารามัญนิกาย

ภาพ 27 แสดงพระรามัญเจดีย์องค์ใหญ่

ลักษณะเด่น : เป็นพระอารามหลวงชั้นโท มีพระรามัญเจดีย์องค์ใหญ่ ศิลปะรามัญ พระวิหารก่ออิฐถือปูน มีช่อฟ้าใบระกาทำด้วยไม้สัก ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปจำลอง

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมฟรีทุกวัน

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เป็นศาสนสถาน

แนวโน้มในอนาคต : มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมศิลปมอญเพิ่มมากขึ้น
วัดสาขา

ที่ตั้ง : บ้านสาขานาเกลือ ตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ สมุทรปราการ

การเข้าถึง : ไปทางถนนสุขสวัสดิ์-นาเกลือ โดยเมื่อถึงสุดถนนก็จะเจอปากทางเข้าหมู่บ้าน เลี้ยวซ้ายเข้าวัดสาขา

ความเป็นมา : สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ.2325 สันนิษฐานว่า ชาวบ้านช่วยกันสร้าง เมื่อคราวรบชนะพม่า แต่เดิมหมู่บ้านที่ตั้งวัด เรียกกันว่า "สาวกล้า" ต่อมาคำพูดเพี้ยนมาเป็นสาขา ทำให้นามวัดเปลี่ยนมาเป็น "วัดสาขา" ตามไปด้วย วัดสาขา ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2375 ในด้านการศึกษา ทางวัดได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ.2517

ความสำคัญ : เป็นศาสนสถานสำหรับสักการะพระพุทธรูป และสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ภาพ 28 แสดงพระปรางค์เอนวัดวัดสาขลา

ลักษณะเด่น : พระปรางค์ได้สร้างไว้เอนไปทางทิศตะวันตกประมาณ 15 องศา มีการลวดโบสถ์เพื่อสะเดาะเคราะห์ และมีพิพิธภณฑ์ที่เก่าแก่

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมฟรีทุกวัน

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา

แนวโน้มในอนาคต : ถ้ามีการประชาสัมพันธ์ ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น อาจมีโอกาสให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนสูงขึ้น

พระสมุทรเจดีย์

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา

การเข้าถึง : จากสามแยกพระประแดง ใช้เส้นทางถนนสุขสวัสดิ์ (ทางหลวงหมายเลข 303) มุ่งไปทางอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ระยะทาง 6 กิโลเมตร ถึงสามแยกพระสมุทรเจดีย์ให้เลี้ยวซ้ายไปอีก 1 กิโลเมตร ก็จะถึงวัดพระสมุทรเจดีย์

ความเป็นมา : เป็นพระราชดำริของรัชกาลที่ 2 เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ.2365 แต่เสด็จสวรรคตเสียก่อน รัชกาลที่ 3 โปรดฯ ให้สร้างพระเจดีย์กลางเกาะ ไกล่ป้อมผีเสื้อสมุทร ก่อสร้าง 30 ต.ค.2370 แล้วเสร็จ 28 พ.ค.2371 ต่อมารัชกาลที่ 4 โปรดฯ ให้สร้างเจดีย์ทรงกลมแบบเดียวกับที่อยุธยา ครอบทับพระเจดีย์องค์เดิมสูง 39 เมตร อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุบรรจุไว้ 12 องค์ สร้าง

แก่งจั้น หอระสัง พระวิหาร พร้อมสร้างพระพุทธรูปปางห้ามสมุทร (พระประจำพระชนมวารของ ร.3) และพระปฏิมาชัยวัฒน์ เป็นพระพุทธรูปประจำพระวิหาร พระวิหารเปิดให้เข้าไปนมัสการได้ เดิมพระเจดีย์นี้ตั้งอยู่บนเกาะกลางปากแม่น้ำเจ้าพระยา ทำยบ้อมผีเสื้อสมุทร ต่อมาชายตลิ่งฝั่งขวาของแม่น้ำตื้นเขินงอกออกมาเชื่อมติดกับเกาะอันเป็นที่ตั้งพระเจดีย์ ปัจจุบันจึงไม่มีสภาพเป็นเกาะอีกต่อไป

ความสำคัญ : พระสมุทรเจดีย์ถือเป็นสถานที่สำคัญ ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสมุทรปราการ มีการจัดงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ขึ้นเป็นประจำทุกปี ถือเอาวันแรม 5 ค่ำ เดือน 11 เป็นวันเริ่มจัดงาน เป็นศูนย์รวมการจัดงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่ของชาวสมุทรปราการ

ภาพ 29 แสดงองค์พระสมุทรเจดีย์

ลักษณะเด่น : องค์พระสมุทรเจดีย์เป็นโบราณสถานแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2478

สภาพปัจจุบัน : เป็นสถานที่จัดงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ขึ้นเป็นประจำทุกปี

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลปากคลองบางปลากด

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวชื่อดังระดับประเทศ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่ตำบลตลาด อำเภอบางพลี

ความเป็นมา : สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2356 เป็นหลักเมืองเก่าของอำเภอพระประแดง ในสมัยเมื่ออำเภอนี้มีฐานะเป็นเมือง ชาวบ้านถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญแห่งหนึ่งซึ่งชาวเมืองเคารพนับถือมาก

ความสำคัญ : เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรปราการ

ภาพ 30 แสดงศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ลักษณะเด่น : หลักเมืองนี้มีลักษณะพิเศษ คือ มีรูปของพระพิฆเนศวร์สถิตอยู่เหนือเสา

สภาพปัจจุบัน : เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านมาศักการบูชา

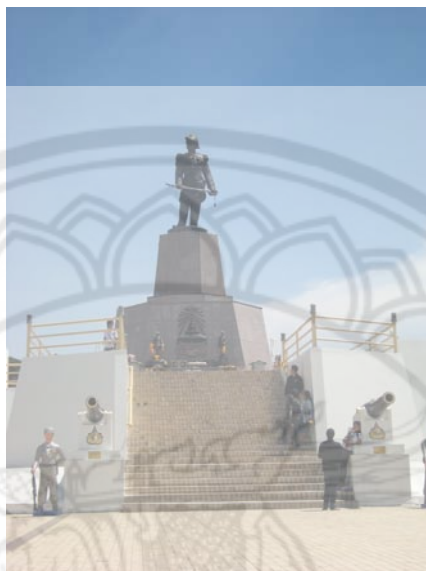
ป้อมพระจุลจอมเกล้า

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่บริเวณริมปากแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลแหลมฟ้าผ่า

การเข้าถึง : การเดินทางเที่ยวชมป้อมพระจุลจอมเกล้า พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พิพิธภัณฑ์เรือหลวงแม่กลอง และอุทยานประวัติศาสตร์ ทหารเรือ ให้เริ่มต้นจากสามแยกพระประแดง ใช้เส้นทางถนนสุขสวัสดิ์ (ทางหลวงหมายเลข 303) มุ่งหน้าตรงไปทางอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ถึงสามแยกพระสมุทรเจดีย์ให้เลี้ยวขวาไปจนถึงถนน ระยะทาง 12 กิโลเมตร จะถึงป้อมพระจุลจอมเกล้า

ความเป็นมา : พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าให้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2427 เพื่อป้องกันการรุกรานจากข้าศึกในทางน้ำ ทรงดำริให้ปรับปรุงป้อมต่างๆ ทางปากน้ำ โดยจ้างชาวต่างประเทศที่ชำนาญการทหารเรือเป็นที่ปรึกษาวางแผนในการปรับปรุงกิจการทหารเรือ เป็นป้อมที่ทันสมัยและมีบทบาทสำคัญยิ่งในการปกป้องอธิปไตยของชาติ ซึ่งเป็นการทำภารกิจต่อสู้กับอริราชศัตรูมาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อ ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) เป็นป้อมที่จารึกอยู่ในความทรงจำของคนไทยและประวัติศาสตร์ชาติไทยมายาวนาน ในครั้งนั้นด้วย

ความสำคัญ : เป็นป้อมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปกป้องอธิปไตยของชาติ เมื่อ ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436)

ภาพ 31 แสดงป้อมพระจุลจอมเกล้า

ลักษณะเด่น : เป็นป้อมปืนใหญ่แบบตะวันตก และได้ติดตั้งปืนใหญ่อาร์มสตอง 155 มิลลิเมตร จำนวน 7 กระบอก เป็นป้อมปราการของสยามที่ทันสมัยมากที่สุด ในสมัย ร.ศ.112 ภายในป้อมพระจุลจอมเกล้ามีสิ่งน่าสนใจมากมาย ได้แก่ พิพิธภัณฑสถาน จัดแสดงปืนโบราณสมัยต่างๆ พิพิธภัณฑสถานเรือรบหลวงแม่กลอง เป็นเรือรบหลวงที่จัดเป็นพิพิธภัณฑสถานกลางแจ้งลำแรกของไทย มีอายุเก่าเป็นอันดับสองของโลก และแหล่งศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 -18.00 น. โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ปัญหา : อยู่ในการดูแลของทหารเรือ ยากต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในพื้นที่เขตทหาร

แนวโน้มในอนาคต : มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มมากขึ้น

พิพิธภัณฑสถานช่วงเอราวัณ

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่บนถนนสุขุมวิท ตำบลบางเมืองใหม่

การเข้าถึง : จากกรุงเทพฯ ช่วงเอราวัณทางถนนสุขุมวิท มีสองป้ายบอกทางที่คุณต้องสังเกต ป้ายนี้จะอยู่หลังจากที่ผ่านห้างคาร์ฟูสำโรง โดยทางเข้านั้นต้องไปทางซ้าย ถนนกาญจนา

แยก จากนั้นจะมีป้ายบอกทาง 3 ทางให้เลี้ยวซ้ายไปทางบางนา ถนนจะแยกเป็นสองทางคือ ขึ้นทางด่วนไปบางนา-ตราด และกลับรถใต้ทางด่วนเพื่อเข้าพิพิธภัณฑ์ ให้กลับรถใต้ทางด่วนทางเข้าพิพิธภัณฑ์ข้างเอราวัณจะอยู่ทางซ้ายมือหลังจากกลับรถ

ความเป็นมา : พิพิธภัณฑ์แห่งนี้สร้างจากแรงบันดาลใจ และความคิดของ คุณเล็ก วิริยะพันธ์ ผู้สร้างเมืองโบราณ จ.สมุทรปราการ และปราสาทสังขารม เมืองพญา จ.ชลบุรี เพื่อให้เป็นสถานที่เก็บรักษาศิลปวัตถุ มรดกทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ และเพื่อสืบสานอนุรักษ์งานศิลป์ไทยให้คงอยู่สืบชั่วลูกชั่วหลานสืบไป

ข้างเอราวัณหรือข้างสามเศียร เป็นประติมากรรมลอยตัวด้วยวิธีเคาะมือแห่งแรกที่ใหญ่ที่สุดในโลก ทำจากโลหะทองแดง แผ่นเล็กสุดขนาดเท่าฝ่ามือนำมาเรียงต่อกันด้วยความประณีต นับแสนชิ้น ตัวข้างรวมอาคารมีความสูง 43.60 เมตร (หรือสูงขนาดตึก 14-17 ชั้นโดยประมาณ) อาคารพิพิธภัณฑ์ข้างเอราวัณแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนบนของตัวข้าง เฉพาะส่วนหัวมีน้ำหนักประมาณ 100 ตัน ถ้าตัวข้างหนัก 150 ตัน สูง 29 เมตร กว้าง 12 เมตร และยาว 39 เมตร ตัวข้างออกแบบให้เป็นพิพิธภัณฑ์จัดแสดงวัตถุมีค่า เช่น ภาพวาดสีฝุ่นรูปจักรวาล พระพุทธรูปปางลีลา บริเวณท้องข้างปูด้วยไม้มะเกลือสีออกดำ ส่วนล่างของตัวข้าง เป็นฐาน โครงสร้าง เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก อาคารศาลามีความสูง 14.60 เมตร กระจายน้ำหนักตัวข้างด้วยคานวงแหวนรอบนอก และรอบในบนอาคาร ถายน้ำหนักลงเสาแปดเสายาวนอกและสี่เสาภายในอาคารศาลา การตกแต่งภายในเป็นการผสมผสานศิลปะหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้กระจกสีแบบศิลปะตะวันตก เครื่องเบญจรงค์สีลวดลายสอดคล้อง การดุนโลหะบนแผ่นดินบุกของช่างเมืองนครศรีธรรมราช และรูปปั้นโบราณชนิดต่างๆ อาทิ คนธรรพ์บรรเลงดนตรี รูปพญานาค ของช่างเมืองเพชร ส่วนชั้นใต้ดินที่เรียกว่า “ชั้นบาดาล” เป็นที่จัดแสดงนิทรรศการและโบราณวัตถุจำนวนมาก อาทิ พระพุทธรูป เทวรูปสมัยต่างๆ และเครื่องลายครามของจีน ระเบียบรอบนอกตัวอาคารประกอบด้วยซุ้มแปดซุ้มรอบพิพิธภัณฑ์เป็นอุทยานพรรณไม้ในวรรณคดี และพันธุ์ไม้หายากจากทุกภูมิภาคของประเทศ

ความสำคัญ : เป็นสถานที่เก็บรักษาศิลปวัตถุ มรดกทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ และเพื่อสืบสานอนุรักษ์งานศิลป์ไทย

ภาพ 32 แสดงพิพิธภัณฑสถานช้างเอราวัณ

ลักษณะเด่น : ตั้งอยู่บนพื้นที่ 12 ไร่ เป็นประติมากรรมลอยตัวด้วยวิธีเคาะมือแห่งแรกที่ใหญ่ที่สุดในโลก

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00-18.00 น.ค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 150 บาท เด็ก (6-12 ปี) 50 บาท

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในความดูแลของบริษัท ธนบุรีประกอบยนต์ จำกัด

แนวโน้มในอนาคต : เป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีชื่อเสียงระดับโลก

พิพิธภัณฑสถานหัวเจิวเฉลิมพระเกียรติ

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ถนนบางนาตราด ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี

การเข้าถึง : จากแยกบางนา ตรงมาตามถนนบางนา-ตราด กม. 18 เลี้ยวซ้ายเข้าสู่มหาวิทยาลัยหัวเจิวเฉลิมพระเกียรติ

ความเป็นมา : ก่อตั้งขึ้นด้วยปณิธานของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และปรัชญามหาวิทยาลัยในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมและการวิจัยเพื่อชุมชน จัดแสดงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-จีน ด้านต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ด้านการค้าทางเรือสำเภา การอพยพของชาวจีนเข้ามาประเทศไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 การจำลองร้านขายยาแผนโบราณ ภูมิปัญญาชาวจีนด้านการทอผ้า วรรณกรรมที่แปลจากภาษาจีน นิทรรศการ 90 ปีมูลนิธิปอเต็กตึ๊งและยังมีพิพิธภัณฑสถานบูรณาการจัดแสดงของที่ได้รับจากชุมชนเช่น สามล้อ เรือ อุปรกรณ์ทำนา

ความสำคัญ : เป็นแหล่งศึกษาวิถีชีวิตชาวจีนในพื้นที่ของนักศึกษาและบุคคลทั่วไป

ภาพ 33 แสดงพิพิธภัณฑ์หัวเจียวเฉลิมพระเกียรติ

ภาพ 34 แสดงเครื่องทอผ้าโบราณ

ลักษณะเด่น : ตึกเป็นสถาปัตยกรรมของจีน มีสิ่งของหายากเกี่ยวกับชาวจีนในพื้นที่ที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย มีประวัติมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และมีสวนจีนที่สร้างตามหลักฮวงจุ้ยของจีนแผ่นดินใหญ่

สภาพปัจจุบัน : เปิดบริการทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น. ปิดบริการวันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ไม่เสียค่าเข้าชม

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยหัวเจียวเฉลิมพระเกียรติ

แนวโน้มในอนาคต : หากมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมเพิ่มมากขึ้น

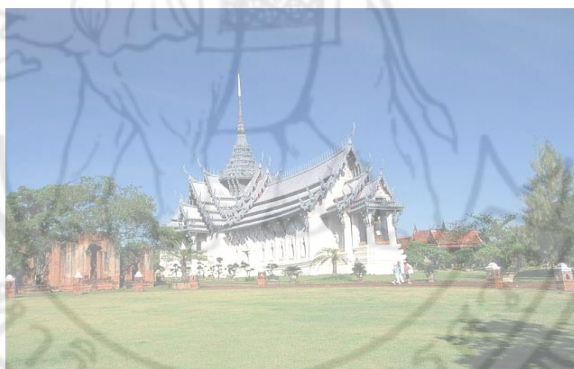
เมืองโบราณ

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางปูใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ

การเข้าถึง : รถยนต์ ใช้เส้นทางด่วน ปลายทางที่สำโรง-สมุทรปราการ ถึงสามแยกสมุทรปราการให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนนสุขุมวิทสายเก่า (ไปทางบางปู) ประมาณกิโลเมตรที่ 33 เมืองโบราณจะอยู่ทางด้านซ้ายมือ

ความเป็นมา : เริ่มก่อสร้างเมื่อปลายปี 2506 ปูนีเยสถานที่สำคัญๆ เช่น เขาพระวิหาร ปราสาทหินพนมรุ้ง วัดมหาธาตุสุโขทัย พระพุทธบาทสระบุรี พระธาตุเมืองนคร พระธาตุไชยา ฯลฯ โดยสร้างให้มีขนาดเล็กลง บางแห่งทำแบบจริงการสร้าง ฝีมือประณีต ปัจจุบันยังมีการปรับปรุงเพิ่มเติมสถานที่

ความสำคัญ : เป็นเหมือนสมุดบันทึกประวัติศาสตร์ของประเทศไทย และเป็นแหล่งรวบรวมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่นับวันจะสูญหายไปจากสังคมยุคใหม่ ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของประเทศไทยจะศึกษาได้จากเมืองโบราณแห่งนี้

ภาพ 35 แสดงโบราณสถานในเมืองโบราณ

ภาพ 36 แสดงสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในเมืองโบราณ

ลักษณะเด่น : บนพื้นที่ 800 ไร่แห่งนี้ กลายเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญของประเทศ ไทยมากมายถึง 116 แห่ง จึงกลายมาเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งที่ใหญ่ที่สุดในโลก

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมตั้งแต่เวลา 8.00 - 17.00 น. ทุกวัน ค่าบัตรเข้าชม: ชาวต่างชาติ ผู้ใหญ่ 350 บาท เด็ก 150 บาท คนไทย 200 บาท เด็ก 100 บาท ค่าขับรถส่วนตัวเข้าชม 300 บาท

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ดูแลโดยบริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด

แนวโน้มในอนาคต : เนื่องจากที่รวมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไว้มากมาย และมีชื่อเสียงมายาวนาน จะต้องพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก

ชุมชนชาวมอญพระประแดง

ที่ตั้ง : อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ความเป็นมา : มอญ ปากลัด สืบเชื้อสายมาจากชาวมอญที่อพยพเข้ามายัง พระราชอาณาจักรไทยอย่างน้อย 2 ครั้งด้วยกัน กล่าวคือครั้งแรกใน พ.ศ.2316 สมัยกรุงธนบุรี มี เจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) เป็นหัวหน้า ดังความในพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ว่า“ฝ่ายพวก รามัญที่หนีพม่ามานั้น พระยาเจ่ง ตละเล็ยง ตละเกล็บ กับพระยากลางเมือง ซึ่งหนีเข้ามาครั้งกรุง เก่า พม่าตีกรุงได้นำตัวกลับไป และสมิงรามัญ นายไพร่ทั้งปวงพากันเข้ามาทุกด้านทุกทาง ให้ ข้าหลวงไปรับมาถึงพระนครพร้อมกัน แล้วทรงพระกรุณาให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แขวงเมืองนนทบุรี บ้าง เมืองสามโคกบ้าง แต่ฉกรรจ์จัดได้สามพัน โปรดให้หลวงบำเรอศักดิ์ศรีกรุงเก่า เป็นเชื้อรามัญให้ เป็นพระยารามัญวงศ์ เรียกว่า จักรีมอญ ควบคุมกองมอญใหม่ทั้งสิ้น และโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ตราภูมิคุ้มห้ามสรรพากรขนอนตลาดทั้งปวง ให้ค้าขายทำมาหากินเป็นสุข” ต่อมาเมื่อเดือน 5 ปีจอ ฉศก จุลศักราช 11 76 ทรงพระราชดำริว่า ที่ลัดตันโพธิ์นั้น ในเมื่อรัชกาลที่ 1 สมเด็จพระพุทธเจ้า หลวงได้โปรดฯให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท เสด็จลงไปปะการที่จะสร้างเมืองไว้ป้องกัน ข้าศึกที่จะมาทางทะเลอีกแห่งหนึ่ง การได้ค้างอยู่เพียงได้ลงมือทำป้อมยังไม่ทันแล้ว จะไว้ใจแก่การ ตีทางทะเลมิได้ ควรจะต้องทำขึ้นให้สำเร็จ จึงโปรดฯให้สมเด็จพระอนุชาธิราช กรมพระราชวังบวร สถานมงคล เป็นแม่กองเสด็จลงไปทำเมืองขึ้นที่ปากลัด ตัดเอาท้องที่แขวงกรุงเทพมหานครบ้าง และแขวงเมืองสมุทรปราการบ้าง รวมกันตั้งขึ้นเป็นเมืองใหม่อีกแห่งหนึ่ง พระราชทานชื่อว่าเมือง นครเขื่อนขันธ์ ให้ย้ายมอญเมืองปทุมธานีพวกพระยาเจ่ง มีจำนวนชายฉกรรจ์ 300 คน ลงไปอยู่ ณ เมืองนครเขื่อนขันธ์

การอพยพของมอญ ที่เกี่ยวข้องกับชาวมอญพระประแดงครั้งที่ 2 เกิดขึ้นในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 พ.ศ.2358 ซึ่งในครั้งนั้นเกิดจากการที่ชาว มอญ ไม่พอใจในพระเจ้าปะดุงของพม่า เกณฑ์แรงงานก่อสร้างพระเจดีย์ใหญ่ จึงก่อกบฏที่เมือง

เมาะตะมะ ภายหลัง ถูกปราบปรามอย่างทารุณ ต้องหนีเข้ามายังเมืองไทย และอพยพเข้ามายัง ไทย นับเป็นการอพยพครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ เป็นจำนวนทั้งสิ้นราว 40,000 คน และ รัชกาลที่ 2 โปรดฯ พระราชทานที่ทำกินให้แก่ชาวมอญที่ปากเกร็ด สามโคก และพระประแดง ชาวมอญ ที่อพยพมาทั้ง 2 ครั้งนี้เองที่สืบทอดมาเป็นชาวไทยเชื้อสายมอญปากกัลดิน

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.245 8 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงเปลี่ยนชื่อจาก เมืองนครเขื่อนขันธ์ เป็น จังหวัดพระประแดง และให้พระยานาคราชฯ ดำรง ตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด กระทั่งสิ้นชีวิต ซึ่งนับเป็นเจ้าเมืองคนสุดท้ายที่เป็นมอญ จากนั้น จังหวัดพระประแดง ได้เปลี่ยนสถานะลงเป็น อำเภอพระประแดง

ชาวไทยเชื้อสาย มอญ ในพระประแดง ได้รับการยอมรับให้ทำราชการ ตั้งถิ่นฐาน บ้านเรือนประกอบอาชีพได้อิสระ ชนชั้นปกครองของไทยเองก็ไม่ได้มองว่า “มอญ” เป็นชาวต่างชาติ ชาวมอญมีสิทธิเช่นเดียวกับชาวไทยทุกประการ หากชาวมอญ ทำเรื่องเลื่อมเสียดีย่อมส่งผลถึง ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของชาวไทยโดยรวม ดังปรากฏในพระราชกำหนดสมัย อยุรยา โดยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ เมื่อ พ.ศ.2306 ดังกรณีเจ้าแม่วัดดุสิต หรือ หม่อมเจ้าหญิงอำไพ ราชธิดาของ สมเด็จพระเอกาทศรถ (พระนามของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) ซึ่งสมรสกับขุนนางผู้สืบตระกูล มาจากนายทหาร มอญที่ติดตามสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเข้ามา บุตรของเจ้าแม่วัดดุสิตคือ เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ผู้เป็น บรรพชนของพระปฐมบรมราชชนกในจักรีวงศ์ ทำให้ชาวมอญ และชาวไทยมีความกลมกลืนใกล้ชิด ทั้งด้านเชื้อชาติ และวัฒนธรรม

ความสำคัญ : เป็นหนึ่งในชุมชนชาวมอญ 3 กลุ่มใหญ่ในประเทศที่ที่ยังคงมุ่งมั่นใน การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี และภาษาของชาวมอญ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไป

ภาพ 37 แสดงชาวมอญพระประแดง

ลักษณะเด่น : ยังคงรักษาประเพณีสงกรานต์มอญพระประแดงที่ลือชื่อ เป็นงานใหญ่ระดับชาติ ที่คนมอญทั่วประเทศภาคภูมิใจ

สภาพปัจจุบัน : ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่อำเภอพระประแดง และบริเวณใกล้เคียงในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ชาวมอญ และชาวไทยมีรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงกัน วัฒนธรรมประเพณีที่เข้ากันได้แบบแนบสนิท อีกทั้งความเจริญของบ้านเมือง และเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ชาวมอญพระประแดงทุกวันนี้ ถูกกลืนเป็นไทยเสียโดยมาก

แนวโน้มในอนาคต : ถ้าภาครัฐและประชาชนในท้องถิ่นร่วมมือกันสนับสนุนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมอญให้คงอยู่ ก็จะเป็นวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา

ที่ตั้ง : ที่ตั้งอยู่ริมคลองสาขลา ในตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์

การเข้าถึง : ไปทางถนนสุขสวัสดิ์-นาเกลือ โดยเมื่อถึงสุดถนนก็จะเจอปากทางเข้าหมู่บ้านข้ามสะพานข้ามคลอง เลี้ยวซ้ายเข้าหมู่บ้านสาขลา

ความเป็นมา : ตั้งเป็นอำเภอขึ้น เมื่อ พ.ศ. เป็นชุมชนเก่าแกริมทะเลปากอ่าวไทย ริมคลองสาขลา ตั้งถิ่นฐานมานานกว่า 200 ปี อาชีพดั้งเดิมทำนาเกลือ ต่อมาเปลี่ยนอาชีพเป็นทำวังกุ้ง และเลี้ยงปูทะเล ประมงชายฝั่ง

ความสำคัญ : เป็นชุมชนเก่าแกริมทะเล มานานกว่า 200 ปี ที่ยังคงความแตกต่างระหว่างชุมชนเมือง และวิถีชีวิตเรียบง่ายของชาวบ้านแบบชนบทดั้งเดิม มีการทำกุ้งเหยียดที่อร่อยที่สุดในประเทศ

ภาพ 38 แสดงหมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา

ลักษณะเด่น : เป็นชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่บนทะเลโคลน ลักษณะการสร้างบ้านเรือนคือ เป็นบ้านยกเสาสูง ลักษณะลอย มีถนนในหมู่บ้านเป็นสะพานปูน ประมาณ 2 เมตร ชาวบ้านในชุมชนยังนิยมการคมนาคมทางน้ำ หลังบ้านจะติดลำคลอง มีท่าจอดเรือทำบ้าน ยังมีคำกล่าวด้วยว่า สาขลาคือ บ้านสามน้ำ สามป่า สามนาและสามหอย นั่นก็คือ สามน้ำ คือมีทั้ง น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม สามป่า คือป่าแสม ป่าจาก ป่าโกงกาง สามนา คือ นาข้าว นาทุ่งและนาเกลือ สามหอย ได้แก่ หอยแครง หอยแมลงภู่ และหอยนางรม

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้นักท่องเที่ยวไปเลือกซื้ออาหารทะเลที่ตลาดเช้า(ตลาดววาย ประมาณ 8 โมงเช้า) ได้ทุกวัน

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ

แนวโน้มในอนาคต : พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ อาจเป็นวนิสเมืองไทยอีกแห่งก็เป็นได้

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่วัดบางน้ำผึ้ง ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง

การเข้าถึง : ใช้ทางด่วนมาลงที่ถนนสุขสวัสดิ์ เมื่อลงทางด่วนขับมาเรื่อยๆ จะเห็นสามแยก พระประแดง – สุขสวัสดิ์ เลี้ยวซ้ายตรงสถานีบริการน้ำมัน พอถึงตลาดพระประแดงให้เลี้ยวซ้ายผ่านวัดทรงธรรมวรวิหารประมาณ 5 กิโลเมตร จะพบป้ายบอกทางเข้าตลาดให้เลี้ยวขวาเข้ามาประมาณ 1 กิโลเมตร จะถึงสถานีอนามัยบางน้ำผึ้งซึ่งจะเป็นที่จอดรถ

ความเป็นมา : องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้งและประชาชนบางน้ำผึ้งได้ร่วมมือปลุกวิถีชีวิตดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ พร้อมใจสร้างตลาดขึ้นมาใหม่ “ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง” เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับขายสินค้าของชุมชนบางน้ำผึ้งและตำบลใกล้เคียงฝั่ง เมืองพระประแดง จนถึงปัจจุบันเติบโต จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสมุทรปราการ

ความสำคัญ : เป็นตลาดใกล้กรุงที่มีสินค้าหลากหลายทั้งของกินของใช้ของฝากนานาชนิด นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์รวมสินค้า OTOP ที่สร้างสรรค์จากคนในชุมชนบางน้ำผึ้งและตำบลใกล้เคียงในจังหวัด สมุทรปราการ

ภาพ 39 แสดงตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

ลักษณะเด่น : จัดเป็นซุ้มให้มีทางเดินยาวกว่า 2 กิโลเมตร ขนานไปกับคลองซอยสายเล็กๆ ที่แตกแขนงจากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาในพื้นที่ที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน จัดจำหน่ายต้นไม้พันธุ์, ปลาสวยงามหลากชนิด, และผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน เช่น มะพร้าวอ่อน มะม่วงน้ำดอกไม้ กั้วหอม ชมพู่มะเหมี่ยว, ขนมหวานพื้นเมืองฝีมือชาวบ้าน เช่น ขนมถ้วย ขนมจาก กั้วแขก ม้าฮ่อ ขนมตระกูลทอง กาละแมกวน ฝอยเงินที่ใช้ไข่ขาวต้มในน้ำเชื่อมรสหวานชุ่มคอ หมี่กรอบโบราณ ฯลฯ และมีบริการต่างๆ ในตำบลบางน้ำผึ้ง เช่น เรือพาย ลำละ 20 บาท นวดแผนโบราณ จักรยาน ให้เช่า 30 บาท/คัน โฮมสเตย์ เรือชมหิ่งห้อย

สภาพปัจจุบัน : เปิดวัน เสาร์-อาทิตย์ 8.00 – 14.00 น. ค่าเข้าฟรี

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง ซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มในอนาคต : เป็นตลาดน้ำใกล้กรุงที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศ นำรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ตลาดน้ำโบราณบางพลี

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ริมคลองสำโรง ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี

การเข้าถึง : จากแยกบางนาเข้าทางถนน บางนา-ตราด ประมาณกิโลเมตรที่ 12.5 ข้ามสะพานคลองชวดลากข้าวเลี้ยวกลับรถเข้าถนน กิ่งแก้ว-บางพลีใหญ่ใน ประมาณ 3.5 กิโลเมตร จะพบสี่แยกเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 1 กิโลเมตร และเลี้ยวซ้ายเข้าถนนสุขาภิบาล 6 ทางเข้าเทศบาลตำบลบางพลีประมาณ 200 เมตร ก็จะถึงวัดบางพลีใหญ่ใน อีกทางหนึ่งเข้าทางถนนเทพารักษ์ กิโลเมตรที่ 13 ก็ถึงวัด ส่วนทางเรือสามารถมาได้ตามคลองสำโรง

ความเป็นมา : ตลาดน้ำบางพลีมีอายุ 141 ปีเดิมชื่อ “ตลาดศิริโสภณ”เป็นตลาดเก่าแก่ ตลาดหนึ่งพื้นตลาดทำจากไม้สามารถเดินติดต่อกันได้ถึง 500 เมตรตลาดนี้ตั้งอยู่บนฝั่งเหนือของ คลองสำโรงช่วงอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ ตลาดน้ำบางพลีถือว่าเป็นชุมชนใหญ่และ รุ่งเรืองมากในอดีตเป็นตลาดขนส่งสินค้าและผู้โดยสารจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาสู่กรุงเทพฯ การเดินทางในสมัยก่อนจะใช้คลองสำโรง

ความสำคัญ : เป็นตลาดน้ำประวัติศาสตร์แห่งหนึ่ง อายุ 141 ปี ซึ่งมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีวัฒนธรรมมากมายสมควรอนุรักษ์ฟื้นฟูให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาและหวงแหน วัฒนธรรมเก่าแก่ของบรรพบุรุษสืบต่อไป

ภาพ 40 แสดงตลาดโบราณบางพลี

ลักษณะเด่น : เป็นตลาดเก่าแก่ริมคลองสำโรง พื้นตลาดเป็นพื้นไม้ สามารถเดิน ติดต่อกันได้ ยาวกว่า 500 เมตร เดิมชื่อตลาด “ศิริโสภณ” สันนิษฐานว่า ชาวจีนเข้ามาเปิดร้านใน ตลาดนี้ราว พ.ศ.2400 ตลาดนี้จึงน่าจะมีอายุประมาณ 149 ปี เป็นตลาดโบราณริมคลองสำโรง เพียงแห่งเดียวที่รอดพ้นจากไฟไหม้และยังคงสภาพเดิมเหมือนแรกสร้าง

สภาพปัจจุบัน : เปิดวัน เสาร์ - อาทิตย์ เวลา 08.00-12.00 น.

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่

แนวโน้มในอนาคต : เป็นเส้นทางวันเดียวเที่ยวทั่วสมุทรปราการ มีจำนวน นักท่องเที่ยวชาติชาติเพิ่มมากขึ้น

ตลาดร้อยปีคลองสวน

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่ตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ

การเข้าถึง : จากกรุงเทพฯ ทางที่สะดวก คือ ไปตามทางมอเตอร์เวย์ (กรุงเทพฯ-ชลบุรี) ไปจนถึงทางแยกอ่อนนุช ให้แยกซ้ายไปจะพบสามแยก ให้เลี้ยวขวาเข้าทางหลวง 3001 (ถนนสายอ่อนนุช- ฉะเชิงเทรา) เดินทางไปอีกประมาณ 15 กิโลเมตร ถึงทางเข้าตลาดคลองสวนด้านซ้ายมือ เลี้ยวซ้ายเข้าไปอีก 200 เมตร บริเวณหน้าตลาดมีลานจอดรถ

หากเดินทางจากถนนบางนา-ตราด ถึงกิโลเมตรที่ 35 เลี้ยวซ้ายเข้าถนนทางไป Thai Country Club ประมาณ 15 กิโลเมตร จนเจอถนนหมายเลข 3001 เลี้ยวซ้ายไปประมาณ 2 กิโลเมตร ถึงตลาดคลองสวนหรือ จากแยกร่มเกล้าไปอีกประมาณ 27 กิโลเมตร ตามทางหมายเลข 3001 ถึงตลาดคลองสวน ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

ความเป็นมา : ตลาดคลองสวน 100 ปี ตั้งอยู่ริมคลองประเวศน์บุรีรมย์ในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ ตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ตลาดคลองสวนเป็นตลาดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 หากย้อนกลับไปในอดีต เมื่ออดีตตลาดคลองสวนเป็นจุดแวะพักและเป็นศูนย์รวมของชุมชน จุดแลกเปลี่ยนสินค้าและเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญและสะดวกที่สุด หากมีงานกุศล เช่น การขุดคลอง ทำถนน ต่างก็จะมาร่วมแรงร่วมใจพัฒนาสาธารณูปโภคร่วมกัน จุดพบปะนั่นคือร้านกาแฟ ทุกคนแม้ต่างศาสนาก็สามารถเข้ามาที่จุดนัดพบแห่งนี้ได้ มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์การดำเนินชีวิต พูดคุยเรื่องข่าวสารเหตุบ้านการเมือง ร้านกาแฟจึงเป็นเสมือนสิ่งเสพติดที่ผู้คนในชุมชนต้องมาพบกันเป็นประจำทุก เข้าอย่างขาดเสียมิได้ แม้ในทุกวันนี้ร้านกาแฟก็ยังเป็นจุดนัดพบของชุมชน

ความสำคัญ : เป็นตลาดโบราณ 100 ปี มีชุมชนที่เข้มแข็ง ชุมชนมีการร่วมกันอนุรักษ์บ้านเรือน รวมทั้งการดำเนินชีวิตให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และส่งเสริมให้ตลาดคลองสวน เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ภาพ 41 แสดงตลาดร้อยปีคลองสวน

ลักษณะเด่น : มีบ้านไม้โบราณ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และมี "สะพานสูง" ที่ตั้งอยู่โดดเด่นกลางตลาด เป็นสะพานไม้ที่มีความสูงและชันมาก และเมื่อเดินขึ้นไปข้างบนสะพานจะโยกเล็กน้อย ทำให้เป็นสะพานที่ต้องใช้ความกล้าในการข้ามพอสมควร แต่ชาวตลาดเขาก็ใช้สะพานแห่งนี้ข้ามไปข้ามมาเป็นประจำ สะพานนี้ชื่อ "อศวนดิชย" ได้รับการซ่อมแซมมาแล้วหลายครั้งแล้ว เหตุที่ต้องสูงมากขนาดนี้ก็เพราะว่าในสมัยก่อนมีเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่จะต้องผ่านคลองนี้ จึงต้องสร้างให้สูงเพื่อให้พ้นเรือขนาดใหญ่ แม้ในปัจจุบันไม่มีเรือใหญ่ผ่านแล้ว ชุมชนก็ยังคงอนุรักษ์สะพานนี้ไว้ให้คงอยู่เป็นอนุสรณ์บนพื้นน้ำ และอยู่กับชุมชนตลาดคลองสวนต่อไป

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าเที่ยวชมฟรีตลอดทุกวัน

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในความดูแลของสำนักงานเทศบาลตำบลคลองสวน

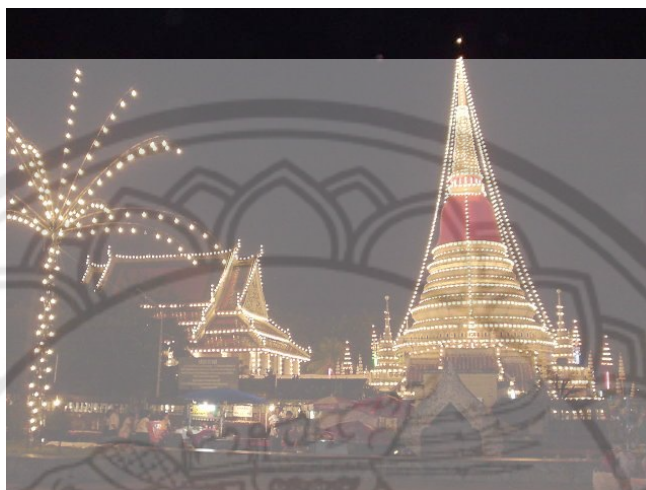
แนวโน้มในอนาคต : เป็นตลาดโบราณที่มีมนต์เสน่ห์ ใกล้สนามบินสุวรรณภูมิสุด มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มสูงขึ้น

ทรัพยากรท่องเที่ยวแบบมหรหรรรม / เทศกาล / ประเพณี

งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์

ความเป็นมา : การจัดงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ในปี พ.ศ. 2551 หลังการอัญเชิญผ้าแดงที่ห่มรอบองค์พระเจดีย์เมื่อปีที่ผ่านมา (ปี 2550) ลงแล้ว มีการตัดผืนผ้าแดงออกเป็นผ้าชิ้นเล็กๆ เพื่อแจกจ่ายแต่ผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลาย ปรากฏว่า ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ผ้าแดงผืนใหญ่ที่เคยห่มรอบองค์พระเจดีย์มาแรมปี ถึงแม้จะแบ่งออกมาได้เป็นจำนวนมาก ก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผู้ที่ร่วมงานในวันนั้น จนเป็นที่กล่าวขานกันว่าผ้าแดงชิ้นเล็กที่แบ่งออกมานั้นหายไปอยู่กับใคร เพราะแม้แต่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ข้างองค์พระสมุทรเจดีย์ ก็ยังบ่นว่าไม่เคยได้เห็น และไม่เคยได้รับเลยสักปี จึงเกิดคำถามต่อมาว่า ผ้าแดงที่มีชาวบ้านยื้อแย่งกันนั้นมีความเป็นมา และมีความสำคัญอย่างไร ในการจัดงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ในแต่ละปี นอกจากวัตถุประสงค์ในการเชิญชวนชาวบ้าน ให้พากันแจวเรือขึ้นเกาะเพื่อกราบไหว้บูชาแล้ว ยังต้องมีการเรียกร่วมกันทำบุญ และร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อใช้ในการบูรณะสิ่งก่อสร้างรอบๆเกาะอีกด้วย เนื่องจากในแต่ละปี มักมีเหตุน้ำท่วมขังรอบองค์พระเจดีย์ ทำให้เกิดการทรุดตัวของพื้นที่ในเขตรอบฐานของเกาะ ในสมัยที่พื้นที่ฝั่งคลองบางปลากระดังง์ยังเป็นป่าชายเลน ยังไม่มีชาวบ้านอาศัยมากนัก ในการจัดงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ จึงเป็นหน้าที่หลักของชาวตลาดปากน้ำ ซึ่งนอกจากการร่วมบุญในด้านการเงินแล้ว ชาวฝั่งตลาดปากน้ำยังมีพิธีสำคัญอีกอย่าง นั่นคือ การตระเตรียมผ้าแดง เพื่อใช้ในพิธีห่มรอบองค์พระเจดีย์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชาวเมืองสมุทรปราการ

ความสำคัญ : เป็นงานประจำปีที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการ โดยกำหนดเอาวันแรม 5 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปีเป็น วันเริ่มงาน ก่อนเริ่มงานและพอถึงแรม 5 ค่ำ เดือน 11 จะมีการเชิญ ผ้าแดงผืนนี้ขึ้นตั้งบนบุษบก

ภาพ 42 แสดงงานนมัสการองค์พระเจดีย์

ภาพ 43 แสดงห่มผ้าแดงองค์พระเจดีย์

ลักษณะเด่น : จะมีพุทธศาสนิกชนทั้งชายหญิงพร้อมใจ กัน ไปช่วยเย็บผ้าแดงผืนใหญ่สำหรับห่ม องค์พระสมุทรเจดีย์ และพอถึงแรม 5 ค่ำ เดือน 11 จะมีการเชิญ ผ้าแดงผืนนี้ขึ้นตั้งบนบุษบก ใช้เรื่อยนต์เป็น พาหนะแห่ไปรอบๆ ตัวเมืองแล้วเชิญผ้าแดงแห่ไปตามลำน้ำเจ้าพระยาจนถึงอำเภอบางพลี เพื่อให้ชาวพระประแดงร่วมอนุโมทนาแล้วจึงนำขบวนแห่กลับมาทำพิธีทักษิณาวรรต รอบองค์พระสมุทรเจดีย์แล้วนำขึ้นห่มทางจังหวัดจัดงานฉลองทั้งสองฝั่งอำเภอบางพลี ซึ่งเป็นที่ตั้งตัวจังหวัดและฝั่งอำเภอบางพลีเป็นเวลา 9 วัน 9 คืน

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ)

ความเป็นมา : สงกรานต์แต่ละปีนั้น ลูกสาวของท้าวมหาสงกรานต์ทั้ง 7 คน จะต้องผลัดเปลี่ยนเป็นเวรกันแต่ละปี เพื่อนำเอาเศียร (หัว) ของท้าวมหาสงกรานต์นำขบวนแห่รอบๆ เขาไกรลาสที่ประทับของพระอิศวรพอลงถึงวันที่ 13 เมษายนของทุกปี ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “วันสงกรานต์ลง” เทพีประจำปีก็ต้องตรวจดูว่า วันที่ 13 เมษายน เป็นวันอะไร ถ้าตรงวันอาทิตย์เทพีประจำวันอาทิตย์ ก็เป็นเวรนำหัวของพ่อเวียนรอบเขาไกรลาส ถ้าเป็นวันอื่นก็ต้องเป็นหน้าที่ของเทพีประจำวันนั้นๆ

เหตุใดท้าวมหาสงกรานต์ จึงต้องตัดหัวหรือเศียรตัวเองตำนานเล่าว่า ท้าวมหาสงกรานต์แพ้พินันในการทลายปัญหากับหนุ่มน้อยวัยฉกรรจ์ชื่อ “ธรรมบาล” ปัญหาที่ทลายกันนั้นมีพินันกันด้วยการตัดหัวตัวเองเป็นเดิมพัน ท้าวมหาสงกรานต์เป็นคนถามธรรมบาลเป็นคนตอบ ปัญหาที่ถามเกี่ยวกับราศีของมนุษย์ ในวันหนึ่งๆ นั้น เวลาใดราศีอยู่ที่ใด ปรากฏว่าท้าวมหาสงกรานต์แพ้เพราะธรรมบาลหนุ่มตอบได้ ท้าวมหาสงกรานต์จึงต้องตัดหัวตัวเองตามสัญญา “เศียร” หรือหัวของท้าวมหาสงกรานต์นั้นมีอิทธิฤทธิ์แรงกล้าถ้าตกลงดินไฟจะไหม้โลก ถ้าตกลงน้ำน้ำทุกแห่งไม่ว่าในทะเลหรือมหาสมุทรจะแห้งหมดมนุษย์จะเดือดร้อนทั่วโลก ท้าวมหาสงกรานต์จึงสั่งให้ลูกสาวทั้ง 7 คน เอาพานใหญ่มารองรับเศียรไว้ แล้วให้เอาไปเก็บในถ้ำเชิงเขาไกรลาสจัดเป็นเวรผลัดเปลี่ยนกันทุกปี นับว่าท้าวมหาสงกรานต์เห็นการณ์ไกลและไม่อยากเห็นมนุษย์เดือดร้อน เป็นเทวดาที่มีแต่เมตตาและเป็นห่วงมนุษย์มาก เศียรของท้าวมหาสงกรานต์ จะมีริ้วขบวนแห่ทุกๆ ปี การแห่ปลาล่องนกของพระประแดง ก็มีเศียรท้าวมหาสงกรานต์ร่วมในขบวนด้วยทุกๆ ปี โดยมีการบวงสรวงตามประเพณีของชาวพระประแดง ก่อนนำออกไปแห่รอบๆ เมืองพระประแดง (ปากลัด) พร้อมกับการแห่ปลาล่องนก

ความสำคัญ : จัดขึ้นในวันอาทิตย์แรกหลังวันที่ 13 ของทุกปี เป็นงานประเพณีสงกรานต์ที่ยิ่งใหญ่ของภาคกลาง จัดโดยความร่วมมือร่วมใจของชาวไทยเชื้อสายมอญ

ภาพ 44 แสดงขบวนแห่นางสงกรานต์

ลักษณะเด่น : มีขบวนแห่นางสงกรานต์ การละเล่นพื้นเมืองของชาวมอญ เช่น มีการสงฆ์พระรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ ปล่อยนกปล่อยปลา การเล่นสบ้าและเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนาน

ขบวนแห่นางสงกรานต์จะมีสาวงามแต่งชุดไทยหรือชุดราชมัญ (มอญ) เดินแถวเรียงหนึ่ง ส่วนหนึ่งถือโหลปลาและอีกส่วนหนึ่งถือกรงนก เดินนำหน้ารถนางสงกรานต์ ขนบข้างด้วยชายหนุ่มชาวมอญที่แต่งกายด้วยผ้าสีม่วง สวมเสื้อคอกลม หมวกผ้าสไบคล้องคอ ตัดชายสไบไปด้านหลังซึ่งเรียกว่าชุดลอยชาย ชายหนุ่มเหล่านี้มีหน้าที่คอยดูความเรียบร้อยของขบวนแห่

งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง

ความเป็นมา : จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งแม่น้ำไหลผ่านจังหวัดความยาวถึง 21 กิโลเมตรเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ราบลุ่มมีลำคลองมากมายจึงทำให้การสัญจรไปมานิยมใช้ทางน้ำทำให้ทุกคนรอบคร้วมีเรือเป็นของตนเอง ในอดีตหลังจากการทำบุญในวันออกพรรษาหรือการตัดบาตรเทโว ชาวมอญสมุทรปราการจะพากันลงเรือร้องเพลงพายเรือล่องไปตามลำน้ำอย่างสนุกสนานประเพณี การแข่งพายเรือจึงเกิดขึ้นในหลายๆ ท้องที่ของจังหวัด

ความสำคัญ : ประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง ซึ่งถ้ายพระราชาทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี 2552 ระหว่างวันที่ 8-10 ตุลาคม 2552

ภาพ 45 แสดงประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง

ลักษณะเด่น : มีขบวนแห่ถ้ายพระราชาทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมีการแข่งขันเรือยาว 30 ฝีพาย 20 ฝีพาย เรือยาวประเพณี และเรือมาด ณ ลำน้ำเจ้าพระยาหน้าเมืองพระประแดง

งานประเพณีรับบัว

ความเป็นมา : ประเพณี รับบัวหรือโยนบัวเป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวบางพลีอำเภอบางพลีมีประชากร อาศัยอยู่ 3 พวก คือ ไทยรามัญและลาวแต่ละพวก มีหัวหน้าควบคุมดูแลทำมาหากิน ในอาชีพต่างๆต่อมา กลุ่มคนทั้ง3พวกได้ปรึกษากันว่าสมควร จะหักร้างทางพงขยายพื้นที่ทำกินใหม่ให้กว้างขวางขึ้นที่ทำไมไร้ทำ สวนแต่เดิมเต็มไปด้วยพงอ้อพงแขม และพันธุ์ไม้ต่างๆ มีสัตว์อาศัยอยู่หลายชนิดทางฝั่งใต้ของคลองเดิมไป ด้วยป่าแสม น้ำเป็นน้ำเค็ม ฝั่งเหนือเป็นบึงใหญ่ แต่บึงจะมีน้ำลึกมีดอก บัวหลวง ขึ้นอยู่มากมาย คนทั้ง 3พวกได้ช่วยกัน หักร้างทางพงจนถึงสามแยกบริเวณ คลองสลุด คลองชวดลากข้าว คลองลาดกระบังเมื่อ ถึงบริเวณ นี้ต่างตกลงกันว่า ควรแยกย้ายกันไปหากินคนละทางจะดีกว่า ตกลงกันว่าให้พวกลาวไป ทาง คลองสลุดคนไทยไปตามทางคลองชวดลากข้าว พวกรามัญไปทางคลองลาดกระบัง ต่อมาคนรามัญที่ไปทางคลองลาดกระบังทำมาหากินอยู่ 2 - 3 ปีก็ไม่ได้ผลมีนกหนุรบกวน การ ทำไร้ ไร้ไถนา พืชผลเสียหาย จึงปรึกษากันกลับถิ่นฐานเดิมคือ ปากลัดเริ่มอพยพในตอนเช้ามีดของเดือน 11 ขึ้น 14 ค่ำก่อนไปได้เก็บดอกบัวในบริเวณนั้นไปด้วยเพื่อนำไปบูชาพระคาถาพันที่ปากลัด ในปีต่อมาได้มีการสั่งให้คนไทยที่ชอบพอกันว่าเมื่อถึงวันขึ้น 4 ค่ำเดือน 11ให้ช่วยกันเก็บดอกบัวไปบูชาหลวงพ่อโต ในวิหารและให้นำ น้ำมนต์หลวงพ่อโตกลับไปเป็นสิริมงคลด้วยส่วนดอกบัวที่เหลือชาวรามัญจะนำกลับไปบูชาพระคาถาพัน จึงเป็นที่มาของประเพณีรับบัวมาจนถึงทุกวันนี้

ความสำคัญ : จัดขึ้นก่อนออกพรรษา 2 วัน เดือน 11 ขึ้น 13 ค่ำ

ภาพ 46 แสดงงานประเพณีรับบัว

ลักษณะเด่น : ตอนเย็นชาวบางพลี จะเตรียมดอกบัวไว้โดยเอาดอกบัวหลายดอกเสียบไว้ในใบบัวแล้วเอาใบบัวห่อไว้กัน เทียวตกเย็น ชาวตำบลต่างๆ ทั้งใกล้และไกลก็จะพากันไปยังตำบลบางพลีใหญ่ ต่างๆ ช่วยกันพายเรือเรือจะ ตกแต่งอย่างสวยงามตอนกลางคืนมีการจับคู่ร้องเพลงเรือลำตัดตามแต่ถนัดฝ่ายชาวบ้านบางพลีใหญ่จะตกแต่งบ้านเรือนด้วยธง ทิวโคมบัว จะเล่นจนถึงสว่างบริเวณที่เล่นกันคือคลองลำโรงในตอนเช้าจะมีการโยนบัวลงไป ใน ขบวนเรือ ขบวนแห่พระพุทธรูปโดยอัญเชิญหลวงพ่โตจำลองลงไว้ในเรือเรือจะแล่นไปตามคลอง ลำโรง ให้ประชาชนได้บูชาประชาชนจะโยนดอกบัว ลงไปในเรือแห่หลวงพ่โต และในเรือที่ชาวบ้านมาร่วมงาน

งานมนัสการหลวงพ่โต

ความเป็นมา : ตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่าเมื่อประมาณ 200 กว่าปีก่อน มีพระพุทธรูป 3 องค์ ลอยลงมาจากทางเหนือตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ ได้แสดงอภินิหารลอยล่องมาตามลำแม่น้ำและบางครั้งก็แสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ผุดให้ผู้คนเห็นจนเป็นที่โจษจันกันทั่วถึงอภินิหารและความศักดิ์สิทธิ์

ต่อมาพระพุทธรูปองค์หนึ่งลอยวกเข้าไปทางปากแม่น้ำท่าจีนจนได้ไปขึ้นประดิษฐานอยู่ที่วัดเพชรสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม ในเวลาไล่เลี่ยกันพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่งก็ลอยวกเข้าไปทางปากแม่น้ำบางปะกง จนได้ไปขึ้นประดิษฐานอยู่ที่วัดโสธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนอีกองค์หนึ่ง(หลวงพ่โต)ก็ได้ล่องลอยเรื่อยมาตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา ก่อนจะลอยวกเข้ามาในลำคลองลำโรง ประชาชนที่พบเห็นต่างก็โจษจันกันไปทั่ว พร้อมกับได้ร่วมกันพยายามอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นที่ปากคลองลำโรง แต่ก็ไม่สามารถอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นได้สำเร็จ

ผู้มีปัญญาดีคนหนึ่งได้ให้ความเห็นว่า คงเป็นเพราะบุญญาอภินิหารของท่าน เพราะแม้ว่าจะใช้ผู้คนจำนวนมากก็ยังไม่สามารถอาราธนาจุดท่านขึ้นบนฝั่งได้สำเร็จ จึงควรจะเสด็จทวยต่อแพผูกชะลอบองค์ท่านแล้วใช้เรือพายจุดท่านให้ลอยไปตามลำคลองลำโรง พร้อมกับตั้งจิตอธิษฐานว่าหากท่านประสงค์จะขึ้นที่ใดก็ขอให้แสดงอภินิหารให้แพที่ลอยมาหยุด ณ ที่นั้น

เมื่อประชาชนทั้งหลายเห็นพ้องกันดังนั้นแล้ว ก็พร้อมใจกันทำแพผูกชะลอบองค์ท่านแล้วใช้เรือช่วยกันจ้ำพายจูงแพลอยเรื่อยมาตามลำคลอง ครั้นเมื่อแพลอยมาถึงบริเวณหน้าวัดพลับพลาชัยชนะสงครามหรือวัดบางพลีใหญ่ใน แพที่ผูกชะลอบองค์ท่านมากก็เกิดหยุดนิ่ง แม้ว่าจะพยายามจ้ำและพายกันอย่างเต็มที่เต็มกำลังแพนั้นก็ยังไม่ยอมขยับเขยื้อน ประชาชนที่มากับเรือและชาวบางพลีจึงได้พร้อมใจกันอาราธนาอัญเชิญองค์ท่านขึ้นจากน้ำ ซึ่งก็เป็นที่น่าอัศจรรย์เมื่อใช้คนเพียงไม่มากนักก็สามารถอาราธนาท่านขึ้นจากน้ำได้โดยง่าย ทำให้ประชาชนต่างแซ่ซ้องในอภินิหารของท่านเป็นอย่างยิ่งและได้อาราธนาท่านขึ้นประดิษฐานอยู่ในวิหารนั้นเรื่อยมา

ภาพ 47 แสดงงานประเพณีรับบัวและนมัสการหลวงพ่อดโต

ความสำคัญ : วัดได้จัดให้มีงานสมโภชปีละ 3 ครั้ง คือ

งานเปิดทองฝ้าพระพุทธรูปและนมัสการหลวงพ่อดโต ระหว่างวันขึ้น 15 ค่ำ ถึง วันแรม 2 ค่ำ เดือน 3

งานนมัสการและเปิดทองหลวงพ่อดโต ระหว่างวันขึ้น 15 ค่ำ ถึง วันแรม 2 ค่ำ เดือน 4

งานประเพณีรับบัวและนมัสการหลวงพ่อดโต ระหว่างวันขึ้น 11 ค่ำ ถึง วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 มีการจัดขบวนเรือแห่แห่นหลวงพ่อดโต (จำลอง) ไปตามลำคลองสำโรง เพื่อรับดอกบัวที่ผู้คนถวายเป็นพุทธบูชา

นอกจากนี้ในวันวิสาขบูชา ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี จะมีงานทำบุญฉลองที่หลวงพ่อดโตแสดงปาฏิหาริย์ให้องค์หลวงพ่อนิ่มเหมือนเนื้อ ของมนุษย์

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อบนพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่บริเวณริมปากแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลแหลมฟ้าผ่า

การเข้าถึง : การเดินทางเที่ยวชมบ่อบนพระจุลจอมเกล้า พระบรมราชานุสาวรีย์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พิพิธภัณฑ์เรือหลวงแม่กลอง และอุทยานประวัติศาสตร์ทหารเรือ ให้เริ่มต้นจากสามแยกพระประแดง ใช้เส้นทางถนนสุขสวัสดิ์ (ทางหลวงหมายเลข 303) มุ่งหน้าตรงไปทางอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ถึงสามแยกพระสมุทรเจดีย์ให้เลี้ยวขวาไปจนถึงถนนระยะทาง 12 กิโลเมตร จะถึงบ่อบนพระจุลจอมเกล้า

ความเป็นมา : หลังจากป้อมพระจุลจอมเกล้าได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางกองทัพเรือก็ได้ฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณป้อมพระจุลฯ ให้มีความสมบูรณ์ จนเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศและศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนในปัจจุบัน

ความสำคัญ : เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศวิทยาและเป็นจุดดูนกที่สำคัญ

ภาพ 48 แสดงสะพานศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน

ลักษณะเด่น : มีสะพานไม้ทอดยาวไปในทะเล นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมธรรมชาติและดูนกได้

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 -18.00 น. โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ปัญหา : ไม่มี เนื่องจากเป็นเขตทหาร

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในพื้นที่ของกองทัพเรือ

แนวโน้มในอนาคต : มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มมากขึ้น

กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

ที่ตั้ง : ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง

การเข้าถึง : ใช้ทางด่วนมาลงที่ถนนสุขสวัสดิ์ เมื่อลงทางด่วนขับมาเรื่อยๆ จะเห็นสามแยก พระประแดง – สุขสวัสดิ์ เลี้ยวซ้ายตรงสถานีบริการน้ำมัน พอถึงตลาดพระประแดงให้เลี้ยวซ้ายผ่านวัดทรงธรรมวรวิหารประมาณ 5 กิโลเมตร จะพบป้ายบอกทางเข้าตลาดให้เลี้ยวขวาเข้ามาประมาณ 1 กิโลเมตร จะถึงสถานีอนามัยบางน้ำผึ้งซึ่งจะเป็นที่จอดรถ

ความเป็นมา : องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้งและประชาชนบางน้ำผึ้งได้ร่วมมือปลูกวิถีชีวิตดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ พร้อมใจสร้างตลาดขึ้นมาใหม่ “ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง” เพื่อใช้เป็น

สถานที่สำหรับขายสินค้าของชุมชนบางน้ำผึ้งและตำบลใกล้เคียงฝั่งเมืองพระประแดง จนถึงปัจจุบันเติบโตจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสมุทรปราการ จากธรรมชาติริมคลองบางน้ำผึ้งที่ยังสมบูรณ์อยู่จึงทำให้มีหิ่งห้อยเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นจำนวนมาก ทางอบต.บางน้ำผึ้งจึงสนับสนุนให้มีกิจกรรมพายเรือชมหิ่งห้อยยามค่ำคืนที่บางน้ำผึ้งขึ้นมา

ความสำคัญ : เหมาะสำหรับผู้สนใจศึกษาธรรมชาติยามค่ำคืน และชมหิ่งห้อยในคลองที่เงียบสงบ

ภาพ 49 แสดงหิ่งห้อยบางน้ำผึ้ง

ลักษณะเด่น : คลองซอยสายเล็กๆ ที่แตกแขนงจากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาในพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน มีธรรมชาติริมสองฝั่งคลองที่สมบูรณ์ ยังมีหิ่งห้อยตามธรรมชาติอยู่มากพอควร

สภาพปัจจุบัน : เปิดบริการทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เวลา 19.00 – 22.00 น.(3 รอบ) มีอัตราค่าบริการเป็นค่าเรือเพียง 30 บาท/คน ขึ้นเรือ ณ วัดบางน้ำผึ้งนอก ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ปัญหา : สภาพน้ำในลำคลองช่วงตรงตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ไม่น้ำเสีย เพราะร้ายค้าเทน้ำจากการอุปโภคบริโภคในลำคลอง

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง ซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งดูหิ่งห้อยใกล้กรุงที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศ นำรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางปูใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ

การเข้าถึง : รถยนต์ ใช้เส้นทางด่วน ปลายทางที่สำโรง-สมุทรปราการ ถึงสามแยกสมุทรปราการให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนนสุขุมวิทสายเก่า (ไปทางบางปู) ประมาณกิโลเมตรที่ 33 เมืองโบราณจะอยู่ทางด้านซ้ายมือ

ความเป็นมา : ไหว้พระ 9 แห่ง รับพร 9 ประการ วันขึ้นปีใหม่ ถือว่าเป็นวันมงคลแห่งการเริ่มต้นสิ่งที่ดีงามแก่ชีวิต คนไทยมีความเชื่อว่าเป็นวันมงคล ควรจะเดินทางไป ทำบุญไหว้พระหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ที่ตนและครอบครัวให้ความเคารพนับถือ เพื่อขอพรให้ชีวิตประสบแต่ความสุขทั้งกายและใจ จึงเกิดประเพณีนิยมในการเดินทางไปไหว้พระที่ต่างๆ เช่น การเดินทางไปไหว้พระ 9 วัด (มักใช้เลข 9 เพราะคนไทยถือว่าเป็นเลขมงคล ชีวิตจะได้ก้าวหน้า) เป็นต้น เมืองโบราณได้ตระหนักถึงความสำคัญของการขึ้นปีใหม่ สากลตามรูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยในอดีตนี้ จึงได้จัดงาน “ปีใหม่เมืองโบราณ 2551 ไหว้พระ 9 แห่ง รับพร 9 ประการ” ขึ้น

ความสำคัญ : เพื่อให้ประชาชนทั่วไป ได้สักการะและ รับพรอันเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตในการเริ่มต้นปีใหม่ พร้อมทั้งยังได้ร่วมสัมผัสกับ บรรยากาศงานรื่นเริงปีใหม่ แต่ละท้องถิ่นตลอดจน การละเล่น การแสดงพื้นบ้านในแต่ละภูมิภาคของไทย

ภาพ 50 แสดงกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ (1)

ภาพ 51 แสดงกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ (2)

ลักษณะเด่น : เป็นกิจกรรมรับพรที่เป็นสิริมงคล การเดินทางสะดวกสบาย เนื่องจากอยู่ภายในเมืองโบราณ

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้เข้าชมตั้งแต่เวลา 8.00 - 17.00 น. ทุกวัน

ปัญหา : สถานที่กว้างใหญ่ มีโบราณสถานที่สำคัญหลายแห่ง ค่าใช้จ่ายในการดูแลค่อนข้างสูง

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ดูแลโดยบริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด

แนวโน้มในอนาคต : เป็นกิจกรรมประจำปีระดับประเทศ

กิจกรรมปลูกป่าชายเลน

ที่ตั้ง : บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ กองทัพบกเฉลิมพระเกียรติฯ บางปู และบริเวณบ่อมพระจุลฯ

การเข้าถึง : บางปูเดินทางโดยรถส่วนตัว บนถนนสุขุมวิท ห่างจากตัวจังหวัดสมุทรปราการประมาณ 8 กิโลเมตร 7 ตรงข้ามกับนิคมอุตสาหกรรมบางปู ถ้าเดินทางโดยรถสองแถวคันใหญ่ (6 ล้อ) จากในตลาดปากน้ำ หรือรถเมล์เอกชน ที่ไปคลองด่าน หรือตำหรุ รถจะผ่านหน้าสถานตากอากาศบางปูพอดี บริเวณบ่อมพระจุลฯ ใช้ถนนสุขุมวิท ผ่านสำโรง เข้าถนนปู่เจ้าสมิงพราย ลงแพขนานยนต์ เมื่อขึ้นฝั่งผ่านตลาดพระประแดง ตรงไปถึงสามแยกพระประแดง เลี้ยวซ้ายไปตามถนนสุขสวัสดิ์

ความเป็นมา : การปลูกสวนป่าชายเลนในประเทศไทยเริ่มครั้งแรกใน พ.ศ. 2462 ที่สวนป่าบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ต่อมาใน พ.ศ. 2504 เริ่มมีการปลูกสวนป่าทดแทนในพื้นที่เสื่อมโทรม เช่น ที่จังหวัดสมุทรปราการ จันทบุรี ชุมพร นครศรีธรรมราช กระบี่ ตรัง และปัตตานี เพื่อเป็น

แหล่งผลิตไม้ฟืนสำหรับเผาถ่าน และเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม อีกทั้งเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนด้วย พื้นที่ที่ทำการปลูกป่าและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนที่ดำเนินการอยู่ ได้แก่ บริเวณพื้นที่ดินเลนงอกใหม่ บริเวณป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม บริเวณพื้นที่ผ่านการทำเหมืองแร่ บริเวณป่าชายเลนที่มีแม่หอบ และพื้นที่ป่าชายเลนที่ผ่านการทำนาุ้ง ในระยะหลังได้มีการรณรงค์ให้ชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ มีส่วนร่วมในการปลูกสวนป่าชายเลนนี้ด้วย เช่น ที่จังหวัดสมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และตรัง เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างความสำเร็จของการปลูกและฟื้นฟูป่าชายเลนจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเกิดขึ้นจากความรักและความห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนของผู้นำชาวบ้านและชาวบ้าน รวมทั้งความตั้งใจจริงในความร่วมมือประสานงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน

ความสำคัญ : เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งต่อโลกของเรา และป้องกันปัญหาน้ำทะเลเซาะตลิ่ง อีกทั้งยังเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำที่ดีที่สุด

ภาพ 52 แสดงกิจกรรมปลูกป่าชายเลน

ลักษณะเด่น : เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย และเป็นพื้นที่ที่ป่าชายเลนกำลังฟื้นตัว กิจกรรมปลูกป่าทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอพยพนกนานาชนิดและเป็นที่ตั้งของศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน แม้ว่าพื้นที่บริเวณใกล้เคียงจะแปรสภาพเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งชุมชนแล้วก็ตาม

สภาพปัจจุบัน : เปิดให้กลุ่มผู้สนใจโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ต่างๆ

ปัญหา : ป่าชายเลนในบริเวณอ่าวไทยส่วนมากอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม โดยเฉพาะบริเวณจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ภายใต้การดูแลแก่งกองทัพบกและกองทัพเรือ

แนวโน้มในอนาคต : ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน จะต้องร่วมมือกันประช่วยกันประชาสัมพันธ์กระแสการปลูกป่า ให้มีคนที่สนใจในกิจกรรมนี้มีเพียงพอกับความต้องการป่าชายเลนในธรรมชาติ

กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ถนนท้ายบ้าน ตำบลท้ายบ้าน เทศบาลตำบลบางปู อำเภอเมืองสมุทรปราการ

การเข้าถึง : ไปทางตำบลท้ายบ้าน ออกจากอำเภอเมืองประมาณ 3 กิโลเมตร หรือสามารถเข้าทางถนนสุขุมวิท (สายเก่า) เทศบาลบางปูซอย 46

ความเป็นมา : ฟาร์มจระเข้ และสวนสัตว์สมุทรปราการ ตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2493 เป็นฟาร์มจระเข้แห่งแรกของประเทศไทยเมื่อ ปัจจุบันเป็นฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ปัจจุบันภายในมีสถานเพาะเลี้ยงจระเข้ขนาดต่างๆ กว่า 40,000 ตัว มีนักเลี้ยงเพื่อขายและเลี้ยงเพื่อแสดงโชว์ มีทั้งการแสดงวิธี จับจระเข้ด้วยมือเปล่า และยังมีการแสดงของช้างแสนรู้เป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอันมาก นอกจากการเลี้ยงจระเข้แล้ว ภายในฟาร์มยังมีสัตว์แสนรู้อื่นๆ อีก เช่น เสือ และลิงชิมแปนซี สัตว์ประเภทอื่นๆ เช่น ชะนี เต่า งูเห่า ลีลาม นก อูฐ ฮิปโป และปลาจำนวนมาก นักท่องเที่ยวยังสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ที่ได้จัดแสดงกระดูกและหุ่นจำลองไดโนเสาร์ขนาดเท่าตัวจริงกว่า 13 ชนิด พร้อมการฉายสไลด์มัลติวิชั่น เรื่องของมนุษย์และสัตว์ดึกดำบรรพ์ด้วย ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการแห่งนี้

ความสำคัญ : เป็นฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีการแสดงโชว์จระเข้ที่น่าตื่นตาตื่นใจ

ภาพ 53 แสดงการแสดงจระเข้

ลักษณะเด่น : มีสถานเพาะเลี้ยงจระเข้ขนาดต่างๆ กว่า 40,000 ตัว มีนักเลี้ยงเพื่อขายและเลี้ยงเพื่อแสดงโชว์ มีทั้งการแสดงวิธี จับจระเข้ด้วยมือเปล่า

สภาพปัจจุบัน : เริ่มตั้งแต่เวลา 09.30 -16.30 น. ของทุกวันนี้มีการแสดงโชว์จระเข้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. ทุกๆ 1 ชั่วโมง (พักเที่ยง) วันหยุดเพิ่มรอบ 12.00 น.และ 17.00 น. นอกจากนี้ยังมีการแสดงของช้างแสนรู้ ซึ่งเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอันมาก โดยมีการแสดงทุก 1 ชั่วโมง

ข้อจำกัดในการพัฒนา : อยู่ในความดูแลของของบริษัท ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ จำกัด

แนวโน้มในอนาคต : มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางมาท่องเที่ยว มาดูการแสดงจระเข้

ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง

ที่ตั้ง : อยู่บริเวณอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ความเป็นมา : มอญ ปากลัด สืบเชื้อสายมาจากชาวมอญที่อพยพเข้ามายังพระราชอาณาจักรไทยอย่างน้อย 2 ครั้งด้วยกัน กล่าวคือครั้งแรกใน พ.ศ.2316 ชาวไทยเชื้อสายมอญในพระประแดง ได้รับการยอมรับให้ทำราชการ ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนประกอบอาชีพได้อิสระ ชนชั้นปกครองของไทยเองก็ไม่ได้มองว่า “มอญ” เป็นชาวต่างชาติ ชาวมอญมีสิทธิเช่นเดียวกับชาวไทยทุกประการ ปัจจุบันอาศัยอยู่บริเวณเมืองนครเขื่อนขันธ์หรือพระประแดง

ความสำคัญ : เป็นหนึ่งในชุมชนชาวมอญ 3 กลุ่มใหญ่ในประเทศที่ที่ยังคงมุ่งมั่นในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี และภาษาของชาวมอญ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไป

ภาพ 54 แสดงชาวมอญ พระประแดง

ลักษณะเด่น : เป็นชุมชนที่ยังคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้ดี เช่น ประเพณี การปล่อยนกปล่อยปลา การเล่นส่บ้า โดยจัดร่วมกับงานสงกรานต์ทุกปี

สภาพปัจจุบัน : ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่อำเภอพระประแดง และบริเวณใกล้เคียงในจังหวัดสมุทรปราการ

ปัญหา : ชาวรามัญรุ่นใหม่ เริ่มถูกกลืนไปกับคนไทย วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอาจสูญหาย

ข้อจำกัดในการพัฒนา : หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับชาวมัญญ์ต้องต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม

แนวโน้มในอนาคต : วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอาจสูญหาย หากไม่มีการทำโครงการอนุรักษ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคีรัฐ ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของภาคีรัฐ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาคีรัฐเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอในรูปแบบ ของความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ

	ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	33	33.0
	หญิง	67	67.0
	รวม	100	100.0
2. อายุ	17 – 24 ปี	5	5.0
	25 – 34 ปี	35	35.0
	35 -44 ปี	29	29.0
	45 -54 ปี	24	24.0
	55 – 64 ปี	7	7.0
	รวม	100	100.0
3. สถานภาพ	โสด	32	32.0
	สมรส	56	56.0
	หม้าย	8	8.0
	หย่าร้าง	4	4.0
	รวม	100	100.0
4.กการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	1	1.0
	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	1	1.0
	อนุปริญญา / ปวส.	3	3.0
	ปริญญาตรี ปริญญาโท	12	12.0
	ปริญญาเอก อื่นๆ	80	80.0
		3	3.0

ตาราง 7 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	100	100.0
5. อาชีพ		
รับจ้าง	3	3.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2	2.0
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	94	94.0
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	1	1.0
รวม	100	100.0
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	0	0.0
5,001 – 10,000 บาท	23	23.0
10,001 – 15,000 บาท	19	19.0
15,001 – 20,000 บาท	25	25.0
20,001 – 25,000 บาท	22	22.0
25,000 บาท ขึ้นไป	11	11.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาครัฐเป็นชาย ร้อยละ 33 เป็นหญิง ร้อยละ 67 มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 24 ปี ร้อยละ 5.0 ช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี ร้อยละ 35.0 ช่วงอายุระหว่าง 35 – 44 ปี ร้อยละ 29.0 ช่วงอายุระหว่าง 45 – 54 ปี ร้อยละ 24.0 และช่วงอายุระหว่าง 55 – 64 ปี ร้อยละ 7 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 56.00 โสด ร้อยละ 32.00 หม้าย ร้อยละ 1 หม้าย ร้อยละ 8 และหย่าร้าง ร้อยละ 4

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างภาครัฐส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองอันดับ 2 คือ การศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 12.0 และอันดับ 3 คือ การศึกษาระดับปริญญาเอก และมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างภาครัฐส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 94.0 รองลงมาคืออาชีพ รับจ้าง ร้อยละ 3 ซึ่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 25.0 รองลงมาอันดับ 2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 23.0 อันดับ 3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท

ร้อยละ 22.0 และอันดับ 4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 19.0 และ 25,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน	4.48	0.58	มากที่สุด
2. ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว	4.30	0.73	มากที่สุด
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	4.45	0.61	มากที่สุด
4. คลองบางกะเจ้า	3.39	0.91	ปานกลาง
5. สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์	3.59	0.93	มาก
รวม	4.04	0.38	มาก

หมายเหตุ: การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5.00 – 4.21	มากที่สุด
4.20 – 3.41	มาก
3.40 – 2.61	ปานกลาง
2.60 – 1.81	น้อย
1.80 – 1.00	น้อยที่สุด

จากตาราง 8 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวม เท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ

4.48 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และป้าชายเลนบริเวณปากอ่าว โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา	4.51	0.611	มากที่สุด
2. พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	4.21	0.640	มากที่สุด
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า	4.26	0.613	มากที่สุด
4. พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	4.19	0.677	มาก
5. เมืองโบราณ	4.50	0.595	มากที่สุด
6. ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา	3.81	0.895	มาก
7. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน	4.26	0.661	มากที่สุด
รวม	4.25	0.361	มากที่สุด

จากตาราง 9 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.51 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.50 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และพิพิธภัณฑ์ป้อมพระจุลจอมเกล้า และตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี

**ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด
สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ**

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์	4.62	0.546	มากที่สุด
2. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ)	4.45	0.626	มากที่สุด
3. งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง	4.14	0.697	มาก
4. งานประเพณีรับบัว	4.40	0.620	มากที่สุด
5. งานนมัสการหลวงพ่อดโต	4.19	0.581	มาก
รวม	4.36	0.378	มากที่สุด

จากตาราง 10 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.36 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.62 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ) เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และงานประเพณีรับบัว เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.40 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อนมพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู	4.45	0.592	มากที่สุด
2. กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	4.39	0.634	มากที่สุด
3. กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ	4.33	0.570	มากที่สุด
4. กิจกรรมปลูกป่าชายเลน	4.11	0.723	มาก
5. กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	4.36	0.704	มากที่สุด
6. ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง	4.03	0.731	มาก
รวม	4.28	0.382	มากที่สุด

จากตาราง 11 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.28 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อนมพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.39 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และ กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.36 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

5. การบริการการท่องเที่ยว

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

การบริการการท่องเที่ยว	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ)	4.19	0.71	มาก
2. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกตเฮาส์	3.98	0.82	มาก
3. ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว	4.03	0.87	มาก
4. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, เว็บไซต์, โบรชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์	3.96	0.74	มาก
5. ร้านอาหาร, ภัตตาคาร	3.75	0.80	มาก
6. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ,	3.97	0.82	มาก
7. โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก	3.81	0.73	มาก
8. บัมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์	3.83	0.71	มาก
9. ศูนย์การค้า, ศูนย์จำหน่ายสินค้า O-TOP	3.9	0.73	มาก
รวม	3.94	0.48	มาก

จากตาราง 12 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ) เป็นบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งเป็นบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกตเฮาส์ เป็นบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

6. ผลการศึกษาจุดแข็ง จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด

จุดแข็ง	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม)	4.22	0.58	มากที่สุด
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ	4.18	0.64	มาก
3. อยู่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ	4.18	0.72	มาก
4. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ	4.23	0.72	มากที่สุด
5. การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น	4.15	0.70	มาก
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง	4.08	0.61	มาก
7. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทยา	4.20	0.71	มาก
8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว)	3.93	0.69	มาก
รวม	4.15	0.36	มาก

จากตาราง 13 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่าความเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิเป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม) เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทยา เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด
สมุทรปราการ

จุดอ่อน	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.45	0.98	มาก
2. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ	3.22	1.39	ปานกลาง
3. ปัญหานुकูกทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง	3.22	1.18	ปานกลาง
4. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางอากาศและขยะมูลฝอย	3.19	1.26	ปานกลาง
5. การบริการที่พักรถที่ไม่ได้มาตรฐาน	3.25	1.25	ปานกลาง
6. มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาตินับเป็นจำนวนมาก	3.16	1.25	ปานกลาง
7. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	3.31	1.24	ปานกลาง
รวม	3.26	1.08	ปานกลาง

จากตาราง 14 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ ความเห็นว่าขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการเป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง และการบริการที่พักรถที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.25 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

โอกาส	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์	4.00	0.64	มาก
2. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น	3.98	0.75	มาก
3. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง	3.88	0.73	มาก
รวม	3.95	0.50	มาก

จากตาราง 15 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความเห็นว่ามีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด
สมุทรปราการ

อุปสรรค	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	3.47	1.07	มาก
2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.21	1.25	ปานกลาง
3. มีประชากรแฝงจำนวนมากงบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร	3.21	1.18	ปานกลาง
4. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง	3.19	1.32	ปานกลาง
5. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย	3.16	1.30	ปานกลาง
6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง	3.17	1.34	ปานกลาง
รวม	3.24	1.11	ปานกลาง

จากตาราง 16 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่ม ตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.24 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความเห็นว่า การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.47 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประชากรแฝงจำนวนมาก งบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการลำดับต่อมา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

7. ผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนา
จังหวัดสมุทรปราการ

**ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์
เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด
สมุทรปราการ**

วิสัยทัศน์	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.17	0.68	มาก
2. สมุทรปราการจะพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว นานาชาติ	4.18	0.69	มาก
3. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน	4.04	0.63	มาก
4. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจ สร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน	4.06	0.55	มาก
รวม	4.11	0.45	มาก

จากตาราง 17 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบ
บูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
โดยรวมเท่ากับ 4.11 ซึ่ง จัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า สมุทรปราการจะพัฒนา
โครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ เป็นวิสัยทัศน์ เพื่อ
พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย
ของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สมุทรปราการจะ
พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับที่สอง โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่า
อยู่ในระดับมาก

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ

ยุทธศาสตร์	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.19	0.60	มาก
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	4.11	0.69	มาก
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	4.07	0.64	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก	4.05	0.64	มาก
รวม	4.11	0.47	มาก

จากตาราง 18 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวมเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ			
1. การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.02	0.70	มาก
2. ยกมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลนปากอ่าว ป่าชายเลนบ้านสาขลา ศูนย์ระดับสากล	4.03	0.72	มาก
3. การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.09	0.77	มาก
4. การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ	4.03	0.70	มาก
5. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	4.07	0.59	มาก
6. โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติ- ศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ	4.07	0.48	มาก
7. โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวรวีหาร วัดทรงธรรมวรวีหาร วัดอโศการาม	4.02	0.72	มาก
8. การปรับปรุงป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.04	0.63	มาก
9. โครงการทำนุ กายชีวภาพ จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในโรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น	3.92	0.71	มาก
10. ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.04	0.55	มาก
11. โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ	4.02	0.71	มาก
รวม	4.03	0.35	มาก

จากตาราง 19 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับต่อมา ได้แก่ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู และโครงการ

พัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว			
1. การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา	4.12	0.69	มาก
2. การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขาเป็นพื้นที่ปายายเล่นเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.03	0.64	มาก
3. จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.14	0.59	มาก
4. การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น-ลงของเครื่องบิน	4.16	0.69	มาก
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู	4.21	0.62	มากที่สุด
รวม	4.13	0.40	มาก

จากตาราง 20 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น-ลงของเครื่องบิน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			
1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา	3.97	0.77	มาก
2. สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.07	0.70	มาก
3. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	4.14	0.65	มาก
4. โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	4.15	0.58	มาก
รวม	4.08	0.47	มาก

จากตาราง 21 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง
ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมี
โครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน
จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ
มาก อันดับรองลงมา ได้แก่ กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 2.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด			
1. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	4.25	0.66	มากที่สุด
2. การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาค	4.08	0.61	มาก
3. โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี	4.12	0.67	มาก
4. การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	4.14	0.55	มาก
5. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)	4.11	0.69	มาก
6. การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย	4.05	0.61	มาก
7. การเชิญสื่อมวลชนนักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว	4.16	0.60	มาก
รวม	4.13	0.34	มาก

จากตาราง 22 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การเชิญสื่อมวลชนนักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว			
โครงการที่ 1 ยกกระตือรือร้นระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	4.05	0.61	มาก
โครงการที่ 2 ยกกระตือรือร้นคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล	4.08	0.61	มาก
โครงการที่ 3 ยกกระตือรือร้นมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและแหล่ง ท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.09	0.64	มาก
โครงการที่ 4 ยกกระตือรือร้นที่ให้เป็นแบบที่ที่พักพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม บริเวณ สถานตากอากาศบางปู	4.12	0.70	มาก
โครงการที่ 5 ยกกระตือรือร้นบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สู่ระดับสากล เช่น ห้องสุขา ป้ายบอกทาง	4.12	0.73	มาก
โครงการที่ 6 เทียบตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขซึ่กับตลาดร้อยปีคลอง สวน	4.11	0.67	มาก
โครงการที่ 7 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ	4.19	0.75	มาก
โครงการที่ 8 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ เป็นต้น	4.45	0.58	มากที่สุด
โครงการที่ 9 เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล	4.59	0.60	มากที่สุด
โครงการที่ 10 ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์	4.34	0.70	มากที่สุด
โครงการที่ 11 กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.41	0.68	มากที่สุด
โครงการที่ 12 สร้าง Brand ปลาสดบางปูสู่ระดับโลก	4.21	0.70	มากที่สุด
โครงการที่ 13 สร้าง Brand เทียวฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ชมการแสดงอัน ตระการตา พร้อมชิมเนื้อจระเข้เลิศรส และซื้อผลิตภัณฑ์จากหนังจระเข้	4.24	0.62	มากที่สุด
รวม	4.13	0.40	มาก

จากตาราง 23 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ
ด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของ
กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับ
มาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล
ชวนชิมอาหารทะเล มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.59 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ
มาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยว

บางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

**ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 2.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ**

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว			
1. ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ	4.25	0.70	มากที่สุด
2. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรปราการ	4.17	0.64	มาก
3. การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.24	0.55	มากที่สุด
4. การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเตอร์เน็ต	4.18	0.48	มาก
5. การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	4.23	0.66	มากที่สุด
6. การแสวงหาแหล่งเงินทุน	4.08	0.63	มาก
7. สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.93	0.71	มาก
รวม	4.15	0.35	มาก

จากตาราง 24 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว
เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง
ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมี
โครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ย
ของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่
การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
โดยรวมเท่ากับ 4.24 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งในชุมชน			
1. การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ	4.10	0.67	มาก
2. การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.07	0.59	มาก
3. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวการท่องเที่ยว	4.03	0.61	มาก
4. การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.16	0.66	มาก
รวม	4.09	0.43	มาก

จากตาราง 25 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น			
1. โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว(SME)	4.13	0.69	มาก
2. โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว	4.09	0.62	มาก
3. การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ปลาสดบางบ่อ	3.99	0.66	มาก
4. โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.14	0.65	มาก
5. โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน	4.19	0.65	มาก
6. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการศึกษาระบบนิเวศและธรรมชาติ	4.26	0.66	มากที่สุด
7. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม	4.20	0.55	มาก
8. โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ	4.23	0.57	มากที่สุด
รวม	4.15	0.38	มาก

จากตาราง 26 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการศึกษาระบบนิเวศและธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก			
1. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	4.15	0.69	มาก
2. การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน	4.02	0.57	มาก
3. การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม	3.98	0.62	มาก
4. โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	4.05	0.66	มาก
5. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี	4.22	0.60	มากที่สุด
6. โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	4.31	0.56	มากที่สุด
รวม	4.12	0.36	มาก

จากตารางที่ 27 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.1
การปลูกจิตสำนึก เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของ
กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับ
มาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการสืบสานประเพณีรับ
บัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็น
โดยรวมเท่ากับ 4.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการย้อนรอยตลาด
โบราณบางพลี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ ในระดับมาก
ที่สุด

ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ			
1. การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.23	0.57	มากที่สุด
2. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	4.16	0.66	มาก
3. การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดอโศการาม	4.13	0.63	มาก
4. การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	4.02	0.67	มาก
รวม	4.17	0.37	มาก

จากตาราง 28 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.2
การพัฒนาจิตใจ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของ
กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับ
มาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมด้านเศรษฐกิจ
พอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวม
เท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนา
จิตใจ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว			
1. การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลาสด การทำดอกไม้ จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง	4.14	0.62	มาก
2. การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชน ชาวประมงบ้านสาขลา	4.13	0.65	มาก
3. การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบางพลี ประเพณี สงกรานต์พระประแดง	4.22	0.61	มากที่สุด
4. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริม คลองสำโรง	4.22	0.56	มากที่สุด
5. โครงการอนุรักษ์ วัดโคกการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา	4.24	0.62	มากที่สุด
รวม	4.19	0.44	มาก

จากตาราง 29 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.3
การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบ
บูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
โดยรวมเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ
แรก ได้แก่ โครงการอนุรักษ์ วัดโคกการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร
วัดสาขลา มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.24 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
อันดับรองลงมา ได้แก่ การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบาง
พลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง และโครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลัง
ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริมคลองสำโรง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.22
ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

8. ผลการสำรวจบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ข้อความ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาครัฐ			
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	4.27	0.62	มากที่สุด
2. บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	4.21	0.64	มากที่สุด
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	4.13	0.65	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.08	0.65	มาก
รวม	4.17	0.42	มาก

จากตาราง 30 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ ในกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.27 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.21 คะแนน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.08 คะแนน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 31 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาท ภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน
 จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ข้อความ	ภาครัฐ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	4.32	0.65	มากที่สุด
2. บทบาทในการร่วมพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	4.26	0.66	มากที่สุด
3. บทบาทด้านการร่วมทำการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.15	0.66	มาก
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	4.20	0.65	มาก
รวม	4.23	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 31 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชน ในกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็น เท่ากับ 4.32 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการ ร่วมพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็น เท่ากับ 4.26 คะแนน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการ สนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.20 คะแนน อยู่ใน ระดับมาก

ตาราง 32 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาท ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
 ในจังหวัดสมุทรปราการ

	ข้อความ	ภาครัฐ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคประชาชน				
1.	บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	4.15	0.59	มาก
2.	บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น	4.08	0.72	มาก
3.	บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล	4.00	0.60	มาก
4.	บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	4.06	0.58	มาก
5.	บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	4.00	0.59	มาก
6.	บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	4.12	0.50	มาก
	รวม	4.07	0.36	มาก

จากตาราง 32 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชน ในกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.15 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.12 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.08 คะแนน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของภาคเอกชน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอในรูปแบบ ของความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 33 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	27	27.0
หญิง	73	73.0
รวม	100	100.0
2. อายุ		
17 – 24 ปี	10	10.0
25 – 34 ปี	42	42.0
35 -44 ปี	30	30.0
45 -54 ปี	11	11.0
55 – 64 ปี	4	4.0
65 ปีขึ้นไป	3	3.0
รวม	100	100.0
3. สถานภาพ		
โสด	51	51.0
สมรส	44	44.0
หม้าย	3	3.0
หย่าร้าง	2	2.0
รวม	100	100.0
4. การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	2.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	5	5.0
อนุปริญญา / ปวส.	5	5.0
ปริญญาตรี / ปริญญาโท	85	85.0
ปริญญาเอก อื่นๆ	3	3.0
รวม	100	100
5. อาชีพ		
เกษตรกร	2	2
รับจ้าง	10	10
ตัวแทนขายสินค้า	2	2
แม่บ้าน / พ่อบ้าน	3	3
นักเรียน / นักศึกษา	19	19
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	20	20
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	34	34
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท / อื่นๆ	10	10
รวม	100	100

ตาราง 33 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2	2.0
5,001 – 10,000 บาท	6	6.0
10,001 – 15,000 บาท	24	24.0
15,001 – 20,000 บาท	21	21.0
20,001 – 25,000 บาท	21	21.0
25,000 บาท ขึ้นไป	26	26.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 33 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเป็นชาย ร้อยละ 27 เป็นหญิง ร้อยละ 73 มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 24 ปี ร้อยละ 10.0 ช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี ร้อยละ 42.0 ช่วงอายุระหว่าง 35 – 44 ปี ร้อยละ 30.0 ช่วงอายุระหว่าง 45 – 54 ปี ร้อยละ 11.0 ช่วงอายุระหว่าง 55 – 64 ปี ร้อยละ 4 และ 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 3 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 51.00 สมรส ร้อยละ 44.00 หม้าย ร้อยละ 3 และหย่าร้าง ร้อยละ 2

จากตาราง 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 85.0 รองอันดับ 2 คือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และอนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 5.0 ส่วนการศึกษาระดับปริญญาเอก อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.0 และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 34.0 รองอันดับ 2 มีอาชีพเป็นข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 20.0 ส่วนอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 20.0 ซึ่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 26.0 รองลงมาอันดับ 2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 24.0 อันดับ 3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 21.0 อันดับ 4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตาราง 34 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน	4.20	0.58	มาก
2. ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว	3.93	0.73	มาก
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	3.97	0.61	มาก
4. คลองบางกะเจ้า	3.67	0.91	มาก
5. สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์	3.86	0.93	มาก
รวม	3.93	0.38	มาก

จากตาราง 34 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวม เท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

**ตาราง 35 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากร ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ
กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน**

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขา	4.18	0.77	มาก
2. พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	4.15	0.67	มาก
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า	4.14	0.67	มาก
4. พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ข้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	4.10	0.66	มาก
5. เมืองโบราณ	4.30	0.66	มากที่สุด
6. ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขา	4.18	0.77	มาก
7. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน	4.15	0.67	มาก
รวม	4.14	0.67	มาก

จากตาราง 35 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า เมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขา และชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขา เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน และพระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี

**ตาราง 36 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด
สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน**

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์	4.12	0.868	มาก
2. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ)	4.05	0.783	มาก
3. งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง	3.93	0.714	มาก
4. งานประเพณีรับบัว	4.16	0.873	มาก
5. งานนมัสการหลวงพ่อดโต	4.04	0.816	มาก
รวม	4.06	0.619	มาก

จากตาราง 36 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า งานประเพณีรับบัว เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม เทศกาล และ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ) เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อน้ำพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู	4.19	0.73	มาก
2. กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	4.05	0.81	มาก
3. กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ	4.06	0.85	มาก
4. กิจกรรมปลูกป่าชายเลน	3.78	0.81	มาก
5. กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	4.19	0.73	มาก
6. ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง	4.05	0.81	มาก
รวม	4.06	0.85	มาก

จากตาราง 37 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.28 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อน้ำพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู และกิจกรรมดูโชว์จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

5. การบริการการท่องเที่ยว

ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

การบริการการท่องเที่ยว	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ)	3.79	0.88	มาก
2. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกสต์เฮาส์	3.50	0.93	มาก
3. ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว	3.62	0.84	มาก
4. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, เว็บไซต์, โบรชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว ภาครัฐ	3.53	0.85	มาก
5. ร้านอาหาร, ภัตตาคาร	3.56	0.88	มาก
6. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ	3.50	0.82	มาก
7. โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก	3.66	0.83	มาก
8. บิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์	3.74	0.92	มาก
9. ศูนย์การค้า, ศูนย์จำหน่ายสินค้า O-TOP	3.60	0.95	มาก
รวม	3.61	0.68	มาก

จากตาราง 38 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.61 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ) เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.74 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์ เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.74 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และ โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.66 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

6. ผลการศึกษาจุดแข็ง จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

จุดแข็ง	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม)	3.90	0.89	มาก
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ	3.99	0.93	มาก
3. อยู่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ	3.99	0.89	มาก
4. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ	3.96	0.95	มาก
5. การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น	3.88	0.91	มาก
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง	3.90	0.86	มาก
7. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทธยา	3.78	0.95	มาก
8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว)	3.75	1.02	มาก
รวม	3.89	0.73	มาก

จากตาราง 39 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ และที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม) เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด
สมุทรปราการ

จุดอ่อน	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.32	1.01	ปานกลาง
2. ขาดการแก้ปัญหาภาวะทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ	3.12	1.36	ปานกลาง
3. ปัญหาบุกรุกทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง	3.10	1.28	ปานกลาง
4. ขาดการแก้ปัญหาภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย	3.13	1.33	ปานกลาง
5. การบริการที่พักแรมที่ไม่ได้มาตรฐาน	2.99	1.33	ปานกลาง
6. มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมาก	3.08	1.40	ปานกลาง
7. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	3.22	1.36	ปานกลาง
รวม	3.14	1.18	ปานกลาง

จากตาราง 40 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ ความเห็นว่าขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.32 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง และขาดการแก้ปัญหาภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 41 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

โอกาส	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์	3.78	0.81	มาก
2. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น	3.68	0.82	มาก
3. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง	3.69	0.81	มาก
รวม	3.72	0.69	มาก

จากตาราง 41 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.72 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความเห็นว่ามีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.78 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นเท่ากับ 3.69 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 42 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด
สมุทรปราการ

อุปสรรค	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	3.43	1.02	มาก
2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.30	1.33	ปานกลาง
3. มีประชากรแฝงจำนวนมากงบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร	3.21	1.19	ปานกลาง
4. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง	3.14	1.24	ปานกลาง
5. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย	3.10	1.27	ปานกลาง
6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง	3.22	1.28	ปานกลาง
รวม	3.23	1.09	ปานกลาง

จากตาราง 42 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่ม ตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.23 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความเห็นว่า การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.43 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการลำดับต่อมา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

7. ผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนา
จังหวัดสมุทรปราการ

**ตาราง 43 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ เพื่อให้การพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ**

วิสัยทัศน์	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.93	0.81	มาก
2. สมุทรปราการจะพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว นานาชาติ	3.72	0.81	มาก
3. สมุทรปราการจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืน	3.76	0.85	มาก
4. สมุทรปราการจะพัฒนากองท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.77	0.84	มาก
รวม	3.80	0.71	มาก

จากตาราง 43 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.80 ซึ่ง จัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นวิสัยทัศน์ เพื่อพัฒนากองท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สมุทรปราการจะพัฒนากองท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เป็นวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนากองท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับที่สอง โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 44 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ

ยุทธศาสตร์	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.09	0.78	มาก
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.88	0.79	มาก
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	4.01	0.76	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก	3.99	0.76	มาก
รวม	3.99	0.66	มาก

จากตาราง 44 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวมเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 45 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ			
1. การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.85	0.82	มาก
2. ยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลนปากอ่าว ป่าชายเลนบ้านสาขลาสู่ระดับสากล	3.90	0.78	มาก
3. การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.78	0.82	มาก
4. การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ	3.72	0.87	มาก
5. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	3.83	0.83	มาก
6. โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ	3.98	0.70	มาก
7. โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวรวิหาร วัดทองธรรมวรวิหาร วัดอโศการาม	3.96	0.82	มาก
8. การปรับปรุงด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.92	0.81	มาก
9. โครงการทำปุ๋ย ก๊าซชีวภาพ จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในโรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น	3.81	0.77	มาก
10. ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.90	0.81	มาก
11. โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ	3.98	0.78	มาก
รวม	3.88	0.65	มาก

จากตาราง 45 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ และโครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน

ระดับมาก อันดับต่อมา ได้แก่ โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรม และปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดอโศการาม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 46 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว			
1. การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา	3.87	0.88	มาก
2. การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขาเป็นพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.90	0.81	มาก
3. จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.01	0.81	มาก
4. การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น-ลงของเครื่องบิน	3.79	0.89	มาก
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู	3.98	0.72	มาก
รวม	3.91	0.70	มาก

จากตาราง 46 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 47 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			
1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา	3.84	0.83	มาก
2. สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.86	0.79	มาก
3. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	3.90	0.87	มาก
4. โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	3.85	0.86	มาก
รวม	3.86	0.75	มาก

จากตาราง 47 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมี
โครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัด
สมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก
อันดับรองลงมา ได้แก่ การสร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 48 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 2.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด			
1. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	3.74	0.81	มาก
2. การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาค	3.77	0.86	มาก
3. โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี	3.89	0.83	มาก
4. การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	3.93	0.77	มาก
5. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)	3.85	0.88	มาก
6. การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย	3.83	0.85	มาก
7. การเชิญสื่อมวลชนนักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว	3.85	0.74	มาก
รวม	3.84	0.70	มาก

จากตาราง 48 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย และสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 49 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว			
โครงการที่ 1 ยกกระตือรือร้นระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3.92	0.76	มาก
โครงการที่ 2 ยกกระตือรือร้นคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล	4.02	0.83	มาก
โครงการที่ 3 ยกกระตือรือร้นมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์และแหล่ง ท่องเที่ยว ประวัติ-ศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการ	3.86	0.86	มาก
โครงการที่ 4 ยกกระตือรือร้นให้เป็นที่พักพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม บริเวณ สถานตากอากาศบางปู	3.80	0.92	มาก
5. ยกกระตือรือร้นการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สู่ระดับสากล เช่น ห้องสุขา บ่ายบอทาง	3.83	0.84	มาก
6. เที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขกับตลาดร้อยปีคลองสวน	3.86	0.94	มาก
7. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ	3.90	0.90	มาก
8. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียว เที่ยวทั่วสมุทรปราการ เป็นต้น	4.01	0.95	มาก
9. เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล	3.74	1.00	มาก
10. ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์	3.92	1.02	มาก
11. กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ	3.89	0.92	มาก
12. สร้าง Brand ปลาสดบางปูสู่ระดับโลก	3.80	0.90	มาก
13. สร้าง Brand เที่ยวฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ชมการแสดงอันตระการตา พร้อมชิม เนื้อจระเข้เลิศรส และซื้อผลิตภัณฑ์จากฟาร์มจระเข้	3.88	0.71	มาก
รวม	3.92	0.76	มาก

จากตาราง 49 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ
ด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของ
กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน
ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ยกกระตือรือร้นคุณภาพที่พัก
แรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่า
อยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น

วันเดียวเพียงบางพลี วันเดียวเพียงได้ทั่วสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 50 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว			
1. ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ	3.84	0.90	มาก
2. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรปราการ	3.89	0.82	มาก
3. การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.80	0.83	มาก
4. การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต	3.92	0.77	มาก
5. การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	3.90	0.80	มาก
6. การแสวงหาแหล่งเงินทุน	3.89	0.74	มาก
7. สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.91	0.74	มาก
รวม	3.88	0.65	มาก

จากตาราง 50 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 51 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน			
1. การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ	3.95	0.78	มาก
2. การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.91	0.75	มาก
3. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.93	0.77	มาก
4. การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.95	0.86	มาก
รวม	3.94	0.69	มาก

จากตาราง 51 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 52 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น			
1. โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว(SME)	3.78	0.87	มาก
2. โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว	3.79	0.86	มาก
3. การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ปลาสดบางบ่อ	3.88	0.89	มาก
4. โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.86	0.83	มาก
5. โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน	3.86	0.89	มาก
6. โครงการอบรมภาคีท้องถิ่นด้านการศึกษาในระดับนิเวศและธรรมชาติ	3.81	0.94	มาก
7. โครงการอบรมภาคีท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม	3.83	0.88	มาก
8. โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ	3.90	0.89	มาก
รวม	3.84	0.76	มาก

จากตาราง 52 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ปลาสดบางบ่อ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 53 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์
ที่ 4.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด
สมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก			
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก			
1. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	3.88	0.88	มาก
2. การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปากกับชุมชน	3.79	0.88	มาก
3. การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม	3.92	0.88	มาก
4. โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	3.88	0.81	มาก
5. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี	3.95	0.85	มาก
6. โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	4.12	0.78	มาก
รวม	3.92	0.72	มาก

จากตาราง 53 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 54 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ			
1. การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.02	0.77	มาก
2. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	3.81	0.86	มาก
3. การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดอโศการาม	3.85	0.78	มาก
4. การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	3.78	0.82	มาก
รวม	3.87	0.69	มาก

จากตาราง 54 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.2
การพัฒนาจิตใจ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของ
กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน
ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมด้านเศรษฐกิจ
พอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวม
เท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดย
จัดปฏิบัติธรรมที่วัดอโศการาม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่
ในระดับมาก

ตาราง 55 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว			
1. การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลาสด การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง	3.85	0.89	มาก
2. การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา	3.94	0.86	มาก
3. การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ (โยน)บัวบางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง	3.94	0.85	มาก
4. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริมคลองสำโรง	3.91	0.82	มาก
5. โครงการอนุรักษ์ วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรม วรวิหาร วัดสาขลา	3.90	0.88	มาก
รวม	3.91	0.76	มาก

จากตาราง 55 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.3
การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบ
บูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
โดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ
แรก ได้แก่ การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชน
ชาวประมงบ้านสาขลา และการสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ (โยน) บัว
บางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94
ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552
คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริมคลองสำโรง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ
3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

8. ผลการสำรวจบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 56 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อความ	ภาคเอกชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาครัฐ			
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	4.03	0.87	มาก
2. บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	3.76	0.89	มาก
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	3.79	0.87	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	3.81	0.92	มาก
รวม	3.85	0.76	มาก

จากตาราง 56 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ ในกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.03 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.81 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.79 คะแนน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 57 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาท ภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
 ในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ข้อความ	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธาณูปโภค	4.02	0.86	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	3.91	0.85	มาก
3. บทบาทด้านการร่วมทำการตลาดด้านการท่องเที่ยว	3.99	0.82	มาก
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.97	0.86	มาก
รวม	3.97	0.74	มาก

จากตาราง 57 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชน ในกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธาณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.02 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทด้านการร่วมทำการตลาดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.99 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.97 คะแนน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 58 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
 ในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อความ	ภาคเอกชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคประชาชน			
1. บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	4.00	0.88	มาก
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น	3.90	0.89	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล	3.91	0.87	มาก
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	3.76	0.89	มาก
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.95	0.87	มาก
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.87	0.98	มาก
รวม	3.90	0.75	มาก

จากตาราง 58 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชน ในกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.00 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.95 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.91 คะแนน อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ด้านแนวทางการวางแผน ยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของภาคประชาชน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาคประชาชนเกี่ยวกับการวางแผน ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอในรูปแบบ ของความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 59 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

	ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	22	22.0
	หญิง	78	78.0
	รวม	100	100.0
2. อายุ	17 – 24 ปี	73	73.0
	25 – 34 ปี	15	15.0
	35 -44 ปี	9	9.0
	45 -54 ปี	3	3.0
	55 – 64 ปี	0	0.0
	รวม	100	100.0
3. สถานภาพ	โสด	79	79.0
	สมรส	19	19.0
	หม้าย	1	1.0
	หย่าร้าง	1	1.0
	รวม	100	100.0
4. การศึกษา	ประถมศึกษา	6	6.0
	มัธยมศึกษาตอนต้น	3	3.0
	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	4	4.0
	อนุปริญญา / ปวส.	11	11.0
	ปริญญาตรี ปริญญาโท	76	76.0
	ปริญญาเอก อื่นๆ	0	0.0
	รวม	100	100.0

ตาราง 59 (ต่อ)

	ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. อาชีพ			
	เกษตรกร	3	3.0
	รับจ้าง	10	10.0
	ตัวแทนขายสินค้า	6	6.0
	แม่บ้าน / พ่อบ้าน	5	5.0
	นักเรียน / นักศึกษา	65	65.0
	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	5	5.0
	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	1	1.0
	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	4	4.0
	อื่นๆ	1	1.0
	รวม	100	100.0
6. รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	31	31.0
	5,001 – 10,000 บาท	46	46.0
	10,001 – 15,000 บาท	8	8.0
	15,001 – 20,000 บาท	1	1.0
	20,001 – 25,000 บาท	13	13.0
	25,000 บาท ขึ้นไป	1	1.0
	รวม	100	100.0

จากตาราง 59 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนเป็นชาย ร้อยละ 22 เป็นหญิง ร้อยละ 78 มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 24 ปี ร้อยละ 73.0 ช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี ร้อยละ 15.0 ช่วงอายุ ระหว่าง 35 – 44 ปี ร้อยละ 9.0 ช่วงอายุระหว่าง 45 – 54 ปี ร้อยละ 3.0 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 79.00 สมรส ร้อยละ 19.00 หม้าย ร้อยละ 1 และหย่าร้าง ร้อยละ 1

จากตาราง 59 พบว่า กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 76.0 รองอันดับ 2 คือ การศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 11.0 ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6.0 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. คิดเป็นร้อยละ 4.0 และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนชนส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 34.0 รองอันดับ 2 มีอาชีพเป็นข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 20.0 ส่วนอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 20.0 ซึ่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 26.0 รองลงมาอันดับ 2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 24.0 อันดับ 3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 21.0 อันดับ 4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตาราง 60 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน	3.97	0.58	มาก
2. ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว	3.69	0.73	มาก
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	3.76	0.61	มาก
4. คลองบางกะเจ้า	3.43	0.91	มาก
5. สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์	3.47	0.93	มาก
รวม	3.66	0.38	มาก

จากตาราง 60 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.66 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.69 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตาราง 61 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา	4.17	0.88	มาก
2. พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	4.07	0.76	มาก
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า	3.99	0.82	มาก
4. พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	4.00	0.84	มาก
5. เมืองโบราณ	4.30	0.80	มากที่สุด
6. ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา	3.84	1.00	มาก
7. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน	4.18	0.84	มาก
รวม	4.08	0.61	มาก

จากตาราง 61 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.51 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.50 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และพิพิธภัณฑ์ป้อมพระจุลจอมเกล้า และตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี

**ตาราง 62 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด
สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน**

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์	4.12	0.82	มาก
2. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์ต้มถั่ว)	4.09	0.90	มาก
3. งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง	3.83	0.86	มาก
4. งานประเพณีรับบัว	4.11	0.85	มาก
5. งานนมัสการหลวงพ่อดโต	4.18	0.78	มาก
รวม	4.07	0.66	มาก

จากตาราง 62 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่างานนมัสการหลวงพ่อดโต เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และประเพณีรับบัว เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว

**ตาราง 63 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาค
ประชาชน**

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อน้ำพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู	4.12	0.977	มาก
2. กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	4.55	3.105	มากที่สุด
3. กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ	4.05	0.925	มาก
4. กิจกรรมปลูกป่าชายเลน	4.14	0.829	มาก
5. กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	3.88	0.879	มาก
6. ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง	3.97	0.797	มาก
รวม	4.12	0.749	มาก

จากตาราง 63 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.55 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่าชายเลน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อน้ำพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

5. การบริการการท่องเที่ยว

ตาราง 64 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

การบริการการท่องเที่ยว	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ)	3.76	0.95	มาก
2. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกสต์เฮาส์	3.60	0.83	มาก
3. ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว	3.66	0.87	มาก
4. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, เว็บไซต์, โบรชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์	3.59	1.01	มาก
5. ร้านอาหาร, ภัตตาคาร	3.61	0.94	มาก
6. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ,	3.63	0.98	มาก
7. โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก	3.60	0.88	มาก
8. ปิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์	3.85	0.86	มาก
9. ศูนย์การค้า, ศูนย์จำหน่ายสินค้า O-TOP	3.58	0.99	มาก
รวม	3.65	0.60	มาก

จากตาราง 64 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.65 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่าปิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์ เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ) เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่ง เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.66 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

6. ผลการศึกษาจุดแข็ง จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 65 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

จุดแข็ง	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม)	3.92	0.79	มาก
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ	4.01	0.88	มาก
3. อยู่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ	4.11	0.97	มาก
4. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ	3.99	1.01	มาก
5. การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น	3.83	0.97	มาก
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง	3.80	0.99	มาก
7. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทธยา	3.92	0.93	มาก
8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว)	3.90	0.78	มาก
รวม	3.94	0.59	มาก

จากตาราง 65 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และการเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 66 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด
สมุทรปราการ

จุดอ่อน	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.51	0.99	มาก
2. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ	3.30	1.22	ปานกลาง
3. ปัญหาบุกรุกทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง	3.41	1.17	มาก
4. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางอากาศและขยะมูลฝอย	3.48	1.30	มาก
5. การบริการที่พักรถที่ไม่ได้มาตรฐาน	3.28	1.15	มาก
6. มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมาก	3.45	1.41	มาก
7. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	3.48	1.33	มาก
รวม	3.42	0.99	มาก

จากตาราง 66 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.42 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความเห็นว่าขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการเป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.51 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางอากาศและขยะมูลฝอย เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.48 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง และมีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมาก เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 67 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

โอกาส	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์	3.53	1.11	มาก
2. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น	3.55	1.00	มาก
3. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง	3.60	1.02	มาก
รวม	3.56	0.86	มาก

จากตาราง 67 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง ภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.56 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความเห็นว่าการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.60 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นเท่ากับ 3.55 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 68 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัด
สมุทรปราการ

อุปสรรค	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	3.74	1.04	มาก
2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.41	1.16	มาก
3. มีประชากรแฝงจำนวนมากงบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร	3.42	1.31	มาก
4. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง	3.32	1.21	ปานกลาง
5. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย	3.49	1.22	มาก
6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง	3.39	1.19	ปานกลาง
รวม	3.46	0.93	มาก

จากตาราง 68 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่ม ตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.46 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.74 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการลำดับต่อมา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.49 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

7. ผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนา
จังหวัดสมุทรปราการ

**ตาราง 69 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ เพื่อให้การพัฒนากองทั่วยังยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ**

วิสัยทัศน์	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.68	1.00	มาก
2. สมุทรปราการจะพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวนานาชาติ	3.64	1.00	มาก
3. สมุทรปราการจะพัฒนากองทั่วยังยืนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน	4.03	0.87	มาก
4. สมุทรปราการจะพัฒนากองทั่วยังยืนโดยเน้น หลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.80	1.02	มาก
รวม	3.79	0.78	มาก

จากตาราง 69 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.79 ซึ่ง จัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า สมุทรปราการจะพัฒนากองทั่วยังยืนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นวิสัยทัศน์ เพื่อพัฒนากองทั่วยังยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สมุทรปราการจะพัฒนากองทั่วยังยืนโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เป็นวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนากองทั่วยังยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับที่สอง โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 70 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

ยุทธศาสตร์	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.81	1.05	มาก
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.79	0.98	มาก
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	3.79	1.01	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก	3.92	0.97	มาก
รวม	3.83	0.85	มาก

จากตาราง 70 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวมเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก

ตาราง 71 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ			
1. การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.01	0.93	มาก
2. ยกกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลนปากอ่าว ป่าชายเลนบ้านสาขลา สู่ระดับสากล	3.79	0.86	มาก
3. การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.01	0.93	มาก
4. การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ	3.98	0.94	มาก
5. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	3.82	0.99	มาก
6. โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ	3.96	0.97	มาก
7. โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดโคกการาม	3.91	1.06	มาก
8. การปรับปรุงด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.94	0.91	มาก
9. โครงการทำนุ้ย ก๊าซชีวภาพ จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในโรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น	3.98	0.71	มาก
10. ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.76	0.98	มาก
11. โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ	3.87	1.11	มาก
รวม	3.90	0.64	มาก

จากตาราง 71 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

อันดับต่อมา ได้แก่ การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

**ตาราง 72 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ**

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว			
1. การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา	3.91	0.94	มาก
2. การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขลาเป็นพื้นที่ปายาเล่นเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.95	0.94	มาก
3. จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.04	1.02	มาก
4. การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น-ลงของเครื่องบิน	3.95	1.02	มาก
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู	4.02	1.08	มาก
รวม	3.97	0.77	มาก

จากตาราง 72 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 73 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์
ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด
สมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			
1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา	3.90	1.01	มาก
2. สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.85	1.00	มาก
3. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	4.13	0.79	มาก
4. โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	3.89	0.99	มาก
รวม	3.94	0.70	มาก

จากตาราง 73 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่ง
มีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัด
สมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก
อันดับรองลงมา ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา มี
ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ ในระดับมาก

ตาราง 74 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด			
1. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	3.89	0.89	มาก
2. การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาค	3.89	0.86	มาก
3. โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี	3.93	0.88	มาก
4. การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	3.88	0.76	มาก
5. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)	3.90	0.77	มาก
6. การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย	3.90	0.95	มาก
7. การเชิญสื่อมวลชนนักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว	3.78	1.00	มาก
รวม	3.88	0.62	มาก

จากตาราง 74 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger) และการจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 75 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว			
โครงการที่ 1 ยกกระตือรือร้นระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3.95	0.80	มาก
โครงการที่ 2 ยกกระตือรือร้นคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล	3.77	0.94	มาก
โครงการที่ 3 ยกกระตือรือร้นมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานและแหล่งท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการ	3.89	0.98	มาก
โครงการที่ 4 ยกกระตือรือร้นที่พักให้เป็นแบบที่พักพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม บริเวณสถานตากอากาศบางปู	4.00	0.93	มาก
5. ยกกระตือรือร้นการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สู่ระดับสากล เช่น ห้องสุขา ป้ายบอกทาง	3.98	0.93	มาก
6. เที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขชื่อกับตลาดร้อยปีคลองสวน	4.05	1.02	มาก
7. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ	3.85	1.07	มาก
8. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ เป็นต้น	3.96	1.13	มาก
9. เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล	4.19	0.86	มาก
10. ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์	4.05	0.96	มาก
11. กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.16	1.00	มาก
12. สร้าง Brand ปลาสลิดบางปูสู่ระดับโลก	3.94	0.98	มาก
13. สร้าง Brand เที่ยวฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ชมการแสดงอันตระการตา พร้อมชิมเนื้อจระเข้เลิศรส และซื้อผลิตภัณฑ์จากหนังจระเข้	3.98	1.11	มาก
รวม	3.98	0.65	มาก

จากตาราง 75 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 76 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว			
1. ตั้งองค์รกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ	3.94	0.83	มาก
2. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทร-ปราการ	3.79	1.00	มาก
3. การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.89	1.01	มาก
4. การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต	3.79	0.89	มาก
5. การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	3.85	0.91	มาก
6. การแสวงหาแหล่งเงินทุน	3.75	1.12	มาก
7. สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.04	0.85	มาก
รวม	3.86	0.65	มาก

จากตาราง 76 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ ตั้งองค์รกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 77 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์
ที่ 3.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด
สมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งในชุมชน			
1. การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ	3.70	0.99	มาก
2. การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.16	1.66	มาก
3. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.84	0.95	มาก
4. การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.78	1.16	มาก
รวม	3.87	0.77	มาก

จากตาราง 77 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 78 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 3.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น			
1. โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว(SME)	3.76	1.16	มาก
2. โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว	3.80	1.09	มาก
3. การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ปลาสดบางบ่อ	3.88	1.03	มาก
4. โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.96	1.05	มาก
5. โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน	4.03	0.93	มาก
6. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการศึกษาระบบนิเวศและธรรมชาติ	3.89	1.01	มาก
7. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม	3.93	0.98	มาก
8. โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ	3.95	1.10	มาก
รวม	3.98	0.65	มาก

จากตาราง 78 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 79 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก			
1. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	3.99	1.03	มาก
2. การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน	4.00	0.95	มาก
3. การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม	3.99	0.88	มาก
4. โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	4.05	1.07	มาก
5. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี	3.98	1.08	มาก
6. โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	4.05	1.09	มาก
รวม	4.01	0.77	มาก

จากตาราง 79 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และโครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 80 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ			
1. การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.03	0.95	มาก
2. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	4.04	2.34	มาก
3. การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดอโศการาม	3.78	1.06	มาก
4. การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	3.90	1.06	มาก
รวม	3.94	1.02	มาก

จากตาราง 80 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.2
การพัฒนาจิตใจ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของ
กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน
ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมฝึกปฏิบัติและ
พัฒนาจิตใจ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
อันดับรองลงมา ได้แก่ การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการ
ท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 81 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว			
1. การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลาสด การทำดอกไม้ จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง	3.96	1.00	มาก
2. การสืบสวดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชน ชาวประมงบ้านสาขลา	4.03	1.00	มาก
3. การสืบสวดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง	3.90	1.11	มาก
4. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริม คลองสำโรง	3.93	1.04	มาก
5. โครงการอนุรักษ์ วัดโคกการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรม วรวิหาร วัดสาขลา	3.86	1.06	มาก
รวม	3.94	0.83	มาก

จากตาราง 81 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์
การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์
ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
แบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความ
คิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
เป็นอันดับแรก ได้แก่ การสืบสวดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง)
ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน
ระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลา
สด การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม
เท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

8. ผลการสำรวจบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 82 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ข้อความ	ภาคประชาชน		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาครัฐ			
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	3.95	0.97	มาก
2. บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	3.84	0.85	มาก
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	3.82	1.09	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	3.90	1.06	มาก
รวม	3.88	0.81	มาก

จากตาราง 82 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ ในกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.95 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.90 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.84 คะแนน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 83 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ข้อความ	ภาคประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	3.92	0.93	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	3.98	0.97	มาก
3. บทบาทด้านการร่วมทำการตลาดด้านการท่องเที่ยว	3.86	0.90	มาก
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.97	0.94	มาก
รวม	3.93	0.70	มาก

จากตาราง 83 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชน ในกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการร่วมพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.98 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.97 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.92 คะแนน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 84 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อความ	ภาครัฐ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคประชาชน			
1. บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	3.97	1.04	มาก
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น	4.02	0.93	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล	3.93	1.03	มาก
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	3.79	0.94	มาก
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.63	1.13	มาก
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.69	1.01	มาก
รวม	3.84	0.68	มาก

จากตาราง 84 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชน ในกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.02 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.97 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.93 คะแนน อยู่ในระดับมาก

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผน ยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการวางแผน ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอในรูป ของความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 85 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

	ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	24	24.0
	หญิง	76	76.0
	รวม	100	100.0
2. อายุ	17 – 24 ปี	45	45.0
	25 – 34 ปี	30	30.0
	35 -44 ปี	13	13.0
	45 -54 ปี	8	8.0
	55 – 64 ปี	4	4.0
	รวม	100	100.0
3. สถานภาพ	โสด	75	75.0
	สมรส	22	22.0
	หม้าย	2	2.0
	หย่าร้าง	1	1.0
	รวม	100	100.0
4. การศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	5	5
	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	8	8
	อนุปริญญา / ปวส.	9	9
	ปริญญาตรี ปริญญาโท	77	77
	ปริญญาเอก อื่นๆ	1	1
	รวม	100	100

ตาราง 85 (ต่อ)

	ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.	อาชีพ		
	เกษตรกร	1	1
	รับจ้าง	8	8
	ตัวแทนขายสินค้า	1	1
	แม่บ้าน / พ่อบ้าน	3	3
	นักเรียน / นักศึกษา	37	37
	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	5	5
	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	4	4
	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	39	39
	อื่นๆ	2	2
	รวม	100	100
6.	รายได้ต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	20	20
	5,001 – 10,000 บาท	42	42
	10,001 – 15,000 บาท	20	20
	15,001 – 20,000 บาท	7	7
	20,001 – 25,000 บาท	1	1
	25,000 บาท ขึ้นไป	10	10
	รวม	100	100
7.	ภูมิลำเนา		
	กรุงเทพฯ	32	32.0
	ปริมณฑล	22	22.0
	ภาคเหนือ	7	7.0
	ภาคกลาง	15	15.0
	ภาคใต้	9	9.0
	ภาคตะวันออก	6	6.0
	ภาคตะวันตก	2	2.0
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7	7.0
	รวม	100	100.0

จากตาราง 85 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเป็นชาย ร้อยละ 24 เป็นหญิง ร้อยละ 76 มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 24 ปี ร้อยละ 45.0 ช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี ร้อยละ 30.0 ช่วงอายุ ระหว่าง 35 – 44 ปี ร้อยละ 13.0 ช่วงอายุระหว่าง 45 – 54 ปี ร้อยละ 8.0 ช่วงอายุระหว่าง

55 – 64 ปี ร้อยละ 4.0 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 75.00 สมรส ร้อยละ 22.00 หม้าย ร้อยละ 2 และหย่าร้าง ร้อยละ 1

จากตาราง 85 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 77.0 รองอันดับ 2 คือ การศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 9.0 ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.คิดเป็นร้อยละ 8.0 มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 5.0 และการศึกษาระดับปริญญาเอก อื่นๆ และ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 39.0 รองอันดับ 2 มีอาชีพเป็นนักเรียน / นักศึกษา ร้อยละ 37.0 ส่วนอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 8.0 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 42.0 รองลงมาอันดับ 2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 20.0 อันดับ 3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,500 บาทขึ้นไป ร้อยละ 10.0 อันดับ 4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 7.0 และ 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 1.0 ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 32.0 ถือว่าเป็นอัตราส่วนที่มากที่สุด

ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยว

1. ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวของท่านมีลักษณะอยู่ในข้อใด

ตาราง 86 แสดงจำนวนร้อยละของความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 ครั้ง/เดือน	49	49.0
2 ครั้ง/เดือน	23	23.0
3 ครั้ง/เดือน	13	13.0
อื่นๆ	15	15.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 86 พบว่า ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่ม 1 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 49.0 ความถี่ 2 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ความถี่ 3 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ส่วนความถี่อื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น คิดเป็นร้อยละ 15.0

2. ท่านหาข้อมูลท่องเที่ยวจากแหล่งใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตาราง 87 แสดงจำนวนร้อยละ ของแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว	จำนวน (คน/ครั้ง)	ร้อยละ
1. หนังสือพิมพ์	35	10.94
2. อินเทอร์เน็ต	75	23.44
3. วารสาร/นิตยสาร/คู่มือเดินทาง	43	13.44
4. วิทยุ/โทรทัศน์	47	14.69
5. เพื่อน /ญาติ	65	20.31
6. ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว/ททท.	30	9.38
7. สยามคมท่องเที่ยว	1	0.31
8. บริษัททัวร์	9	2.81
9. เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์	15	4.68
รวม	320	100.0

จากตาราง 87 จะพบว่า แหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวรู้จักจากสื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 23.44 รองลงมา คือ เพื่อน /ญาติ ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 20.31 ลำดับที่ 3 คือ วิทยุ/โทรทัศน์ ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 14.69 ลำดับที่ 4 คือ วารสาร / นิตยสาร / คู่มือเดินทาง ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 13.44 ส่วนลำดับต่อมา คือ หนังสือพิมพ์ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว/ททท. เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์ บริษัททัวร์ และสมาคมท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 10.94, 9.38, 4.68, 2.81, 0.31 ตามลำดับ

3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ทำนสนใจ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตาราง 88 แสดงจำนวนร้อยละ ของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ทำนสนใจในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม	จำนวน (คน/ครั้ง)	ร้อยละ
1. ศึกษารวมชาติเดินป่า	37	8.75
2. เทียน้ำตก	52	12.29
3. พักผ่อนรับประทานอาหาร	66	15.60
4. เที่ยวทะเล/เกาะ/ดำน้ำ	65	15.37
5. ดูดาว/ดูนก/ส่องสัตว์	22	5.20
6. โบราณสถาน/ศิลปวัฒนธรรม	41	9.69
7. พักแรมด้วยเต็นท์	28	6.62
8. เที่ยวสวนเกษตร	11	2.60
9. ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/นวดสมุนไพร	19	4.49
10. เทศกาล/ประเพณี	32	7.57
11. พายเรือ	14	3.31
12. วิถีชีวิตชุมชนและบ้านพักชนบท	12	2.84
13. ชื่อดินค้าพื้นเมือง	12	2.84
14. ปีนเขา/ไต่เขา	10	2.36
15. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	2	0.47
รวม	423	100.0

จากตาราง 88 จะพบว่า ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนรับประทานอาหาร ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน สนใจแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 15.60 รองลงมา คือ เที่ยวทะเล/เกาะ/ดำน้ำ ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน คิดเป็นร้อยละ 15.37 ลำดับที่ 3 เทียน้ำตก

ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คนสนใจ แหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 12.29 ลำดับที่ 4 โบราณสถาน/ ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน สนใจแหล่ง ท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 9.69 และลำดับที่ 5 ศึกษารวมชาติเดินป่า ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คนสนใจ แหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 8.75

4. ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการมาก่อนหรือไม่

ตาราง 89 แสดงจำนวนร้อยละ ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	87	87.0
ไม่เคย	13	13.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 89 จะพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 87.0 และไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0

5. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการในครั้งนี้คือ

**ตาราง 90 แสดงจำนวนร้อยละ ของวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัด
สมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว**

วัตถุประสงค์ในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พักผ่อน/ท่องเที่ยว	62	62.0
2. เยี่ยมญาติ/เพื่อน	17	17.0
3. ทัศนศึกษา/แสวงหาความรู้	7	7.0
4. พักผ่อน	3	3.0
5. ประชุม/สัมมนา	2	2.0
6. ธุรกิจ	3	3.0
7. ปฏิบัติราชการ	6	6.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 90 จะพบว่า วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ พักผ่อน/ท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คน ต้องการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็น ร้อยละ 62.0 รองลงมา คือ เยี่ยมญาติ/เพื่อน 100 คนสนใจแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 17.0 ลำดับที่ 3 ทัศนศึกษา/แสวงหาความรู้ ซึ่งนักท่องเที่ยว 100 คนสนใจแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 7.0

6. ลักษณะการเดินทาง

ตาราง 91 แสดงจำนวนร้อยละ ของลักษณะการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มนักท่องเที่ยว

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. คนเดียว	9	9.0
2. ครอบครัว	52	52.0
3. กลุ่มเพื่อน	35	35.0
4. บริษัททัวร์	1	1.0
5. มาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่	3	3.0
รวม	100	100.0

จากข้อมูลในตาราง 91 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครอบครัวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาอันดับ 2 กลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 35.0 อันดับ 3 มาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 9.0 อันดับ 4 มาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 3.0 และอันดับ 5 มากับบริษัททัวร์ คิดเป็นร้อยละ 1.0

7. ยานพาหนะในการเดินทาง

**ตาราง 92 แสดงจำนวนร้อยละ ของยานพาหนะในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ
ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว**

ยานพาหนะในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รถยนต์ส่วนบุคคล	65	65.0
2. รถโดยสารประจำทาง	27	27.0
3. รถเช่า/รถตุ๊ก	5	5.0
4. เรือ	0	0
5. รถยนต์บริษัทนำเที่ยว	2	2.0
6. รถจักรยานยนต์	1	1.0
7. รถไฟ	0	0
8. เครื่องบิน	0	0
รวม	100	100

จากตาราง 92 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนิยมใช้ยานพาหนะมาท่องเที่ยวเป็นรถยนต์ส่วนบุคคลมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมาอันดับ 2 รถโดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 27.0 อันดับ 3 รถเช่า/รถตุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 5.0 อันดับ 4 รถยนต์บริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 2.0 อันดับ 5 รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 2.0

8. ท่านพักค้างคืนในการเดินทางครั้งนี้หรือไม่

ตาราง 93 แสดงจำนวนร้อยละของพักค้างคืนในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

การพักค้างคืนในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พักค้างคืน	36	36.0
ไม่พักค้างคืน	64	64.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 93 จะพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่พักค้างคืนในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 และพักค้างคืนในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0

9. ถ้าพักค้างคืน ประเภทของที่พักที่ท่านพัก

ตาราง 94 แสดงจำนวนร้อยละของประเภทของที่พักที่ท่านพักในการเดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ประเภทของที่พัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โรงแรม	21	21.0
2. รีสอร์ท	17	17.0
3. บังกะโล	4	4.0
4.กางเต็นท์	3	3.0
5.บ้านญาติ/เพื่อน	24	24.0
6.บ้านพักรับรอง	2	2.0
7.วัด/โรงเรียน	1	1.0
8.อื่นๆ	28	28.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 94 จะพบว่า ในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการมีการพักค้างคืนซึ่งประเภทของที่พักที่ท่านพักในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุดเป็นลำดับแรก คือที่พักแบบอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมา คือ บ้านญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ลำดับที่ 3 คือ โรงแรม คิดเป็น ร้อยละ 21.0 ลำดับที่ 4 คือ รีสอร์ท คิดเป็น ร้อยละ 17.0 และลำดับที่ 5 คือ บังกะโล คิดเป็น ร้อยละ 4.0

10. ระยะเวลาการพักผ่อน

ตาราง 95 แสดงจำนวนร้อยละของระยะเวลาการพักผ่อนที่ท่านพักในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ระยะเวลาการพักผ่อน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. 1 คืน	54	54.0
2. 2 คืน	33	33.0
3. 3 คืน	7	7.0
4. มากกว่า 3 คืน	6	6.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 95 จะพบว่าในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาการพักผ่อน มากที่สุด 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมาเป็นลำดับที่ 2 คือ 2 คืน คิดเป็นร้อยละ 33.0 และลำดับที่ 3 คือ 3 คืน คิดเป็นร้อยละ 7.0

11. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยต่อคนต่อวัน

ตาราง 96 แสดงจำนวนร้อยละของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่ท่านพักในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1,000 บาท	35	35.0
1,001 – 3,000 บาท	47	47.0
3,001 – 5,000 บาท	9	9.0
มากกว่า 5,000 บาท	9	9.0
รวม	100	100.0

จากตาราง 96 จะพบว่าในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยต่อคนต่อวันของการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ 1,001 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาเป็นลำดับที่ 2 คือต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.0 ลำดับที่ 3 คือ 3,001 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.0 และมากกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.0

ผลการศึกษาแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดสมุทรปราการ ของนักท่องเที่ยว

1. ท่านคิดว่ามูลเหตุต่อไปนี้เป็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการมากน้อยเพียงใด

ตาราง 97 แสดงจำนวนร้อยละแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทชายทะเล เช่น สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน	4.02	0.80	มาก
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทสวน เช่น ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ สวนสาธารณะและสวนพฤกษศาสตร์นครเขื่อนขันธ์	3.97	0.87	มาก
3. มีแหล่งศึกษารวมชาติป่าชายเลน สถานตากอากาศบางปู	3.96	0.76	มาก
4. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่วัดอโศก-ราม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร	4.01	0.81	มาก
5. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน	4.29	0.82	มากที่สุด
6. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์เรือรบ หลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ	4.11	0.84	มาก
7. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสาขลา	3.54	0.89	มาก
8. ท่านต้องการซื้อสินค้า OTOP ปลาสด ดอกไม้ประดิษฐ์	3.68	0.76	มาก
9. ท่านต้องการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวทั่วสมุทรปราการ	3.90	0.88	มาก
10. ท่านต้องการท่องเที่ยวในแหล่งใกล้กรุงเทพฯ	3.86	0.91	มาก
11. ท่านต้องการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ	3.47	1.04	มาก
12. ความคุ้มค่าเงินในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	3.71	0.86	มาก
รวม	3.88	0.54	มาก

จากตาราง 97 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่ง จัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวก็คือ ต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน เป็นลำดับแรก โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เช่น เมืองโบราณ

พิพิธภัณฑสถานเรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑสถานช้างเอราวัณ เป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภท ชายทะเล เช่น สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียนเป็นแรงจูงใจลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตาราง 98 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน	4.02	0.58	มาก
2. ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว	3.89	0.73	มาก
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	3.88	0.61	มาก
4. คลองบางกะเจ้า	3.71	0.91	มาก
5. สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์	3.77	0.93	มาก
รวม	3.85	0.38	มาก

จากตาราง 98 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวม เท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว โดย ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ โดย ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตาราง 99 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง
นักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา	4.17	0.80	มาก
2. พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	4.12	0.81	มาก
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า	4.00	0.78	มาก
4. พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์ หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	4.08	0.75	มาก
5. เมืองโบราณ	4.18	0.78	มาก
6. ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา	4.17	0.80	มาก
7. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน	4.12	0.81	มาก
รวม	4.06	0.78	มาก

จากตาราง 99 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
จังหวัดสมุทรปราการ ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความ
คิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า เมืองโบราณ เป็นทรัพยากร
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่
วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา และชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้าน
ชาวประมงบ้านสาขลา เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจ
เป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก
ส่วนตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน และพระสมุทรเจดีย์
ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น
ลำดับสาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรหรรรม / เทศกาล / ประเพณี

ตาราง 100 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรหรรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัด
สมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรรม / เทศกาล / ประเพณี	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์	4.06	0.83	มาก
2. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ)	3.90	0.95	มาก
3. งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง	3.78	0.97	มาก
4. งานประเพณีรับบัว	4.07	0.96	มาก
5. งานนมัสการหลวงพ่อดโต	4.22	0.80	มากที่สุด
รวม	4.01	0.71	มาก

จากตาราง 100 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่างานนมัสการหลวงพ่อดโต เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ประเพณีรับบัว เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 101 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อน้ำพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู	3.95	0.70	มาก
2. กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	4.07	0.76	มาก
3. กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ	4.12	0.76	มาก
4. กิจกรรมปลูกป่าชายเลน	4.00	0.71	มาก
5. กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	3.95	0.70	มาก
6. ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง	4.07	0.76	มาก
รวม	4.12	0.76	มาก

จากตาราง 101 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรวม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

5. การบริการการท่องเที่ยว

ตาราง 102 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว
------------------------	---------------

	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ)	3.86	0.80	มาก
2. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกตโฮสเทล	3.58	0.74	มาก
3. ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว	3.68	0.82	มาก
4. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, เว็บไซต์, โบรชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์	3.71	0.78	มาก
5. ร้านอาหาร, ภัตตาคาร	3.75	0.70	มาก
6. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ,	3.77	0.79	มาก
7. โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก	3.68	0.84	มาก
8. บิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์	3.77	0.78	มาก
9. ศูนย์การค้า, ศูนย์จำหน่ายสินค้า O-TOP	3.61	0.78	มาก
รวม	3.71	0.58	มาก

จากตาราง 102 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.71 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ) เป็น การบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์ และร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และร้านอาหาร, ภัตตาคาร เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.75 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

6. ผลการศึกษาจุดแข็ง จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 103 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จุดแข็ง	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม)	3.95	0.69	มาก
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ	4.22	0.70	มากที่สุด
3. อยู่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ	4.21	0.76	มากที่สุด
4. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ	4.05	0.80	มาก
5. การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น	4.22	2.07	มากที่สุด
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง	3.96	0.78	มาก
7. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตรัง พัทธยา	4.00	0.79	มาก
8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว)	3.73	0.90	มาก
รวม	4.04	0.52	มาก

จากตาราง 103 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก การเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 104 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

จุดอ่อน	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.65	0.89	มาก
2. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ	3.70	0.88	มาก
3. ปัญหานักธุรกิจทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง	3.78	0.73	มาก

จริงจัง			
4. ขาดการแก้ปัญหาภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย	3.83	0.77	มาก
5. การบริการที่พักแรมที่ไม่ได้มาตรฐาน	3.71	0.88	มาก
6. มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาตินับเป็นจำนวนมาก	3.94	0.84	มาก
7. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	3.84	0.79	มาก
รวม	3.78	0.52	มาก

จากตาราง 104 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.78 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ ความเห็นว่า มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาตินับเป็นจำนวนมาก เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และขาดการแก้ปัญหาภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 105 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

โอกาส	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์	3.80	0.74	มาก
2. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น	3.92	0.75	มาก
3. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง	4.02	0.70	มาก
รวม	3.91	0.51	มาก

จากตาราง 105 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่าการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 106 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

อุปสรรค	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.02	0.70	มาก
2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.91	0.83	มาก

3. มีประชากรแฝงจำนวนมากงบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร	4.00	0.72	มาก
4. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง	3.93	0.81	มาก
5. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย	4.02	0.91	มาก
6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง	3.88	0.71	มาก
รวม	3.96	0.49	มาก

จากตาราง 106 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการของกลุ่ม ตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีประชากรแฝงจำนวนมากงบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการลำดับต่อมา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

7. ผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 107 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.96	0.75	มาก

2. สมุทรปราการจะพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการ โลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ	3.88	0.69	มาก
3. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	4.03	0.77	มาก
4. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.97	0.58	มาก
รวม	3.96	0.56	มาก

จากตาราง 107 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่ง จัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นวิสัยทัศน์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เป็นวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับที่สอง โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 108 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการใน จังหวัดสมุทรปราการ

ยุทธศาสตร์	นักท่องเที่ยว		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.03	0.73	มาก
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.90	0.64	มาก
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	3.97	0.66	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูก จิตสำนึก	3.97	0.59	มาก

รวม

3.97

0.52

มาก

จากตาราง 108 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 109 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ			
1. การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.96	0.75	มาก
2. ยกกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลนปากอ่าว ป่าชายเลนบ้าน	3.89	0.65	มาก

สาขา ผู้ระดับสากล			
3.	การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.85	0.67 มาก
4.	การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ	3.96	0.72 มาก
5.	โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	3.99	0.67 มาก
6.	โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ	3.99	0.66 มาก
7.	โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวงวิหาร วัดทองธรรมวิหาร วัดอโศการาม	3.87	0.66 มาก
8.	การปรับปรุงด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.86	0.71 มาก
9.	โครงการทำนุ ก๊าซชีวภาพ จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในโรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น	3.87	0.72 มาก
10.	ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.00	0.74 มาก
11.	โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ	4.10	0.70 มาก
รวม		3.94	0.47 มาก

จากตาราง 109 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับต่อมา ได้แก่ ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 110 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว			
1. การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา	4.04	0.72	มาก

2. การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขลาเป็นพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.04	0.70	มาก
3. จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.01	0.78	มาก
4. การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น-ลงของเครื่องบิน	3.97	0.74	มาก
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู	3.99	0.73	มาก
รวม	4.01	0.57	มาก

จากตาราง 110 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา และโครงการจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขลาเป็นพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 111 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			
1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา	4.01	0.75	มาก
2. สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.97	0.74	มาก
3. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	3.91	0.68	มาก
4. โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	3.98	0.77	มาก
รวม	3.97	0.59	มาก

จากตาราง 111 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 112 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด			
1. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	3.96	0.82	มาก
2. การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาค	4.04	0.78	มาก
3. โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี	3.96	0.68	มาก

4. การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	3.93	0.70	มาก
5. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)	4.12	0.74	มาก
6. การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย	3.93	0.76	มาก
7. การเชิญสื่อมวลชนนักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว	4.05	0.70	มาก
รวม	4.00	0.58	มาก

จากตาราง 112 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมี โครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger) มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็น โดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การเชิญสื่อมวลชน นักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก

ตาราง 113 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ ที่ 2.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด สมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว			
โครงการที่ 1 ยกกระต๊อบระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3.97	0.70	มาก
โครงการที่ 2 ยกกระต๊อบคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล	4.12	0.70	มาก
โครงการที่ 3 ยกกระต๊อบมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยว ประวัติ-ศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการ	3.99	0.75	มาก

โครงการที่ 4 ยกกระดานที่ปักให้เป็นแบบที่ปักพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม บริเวณสถานตากอากาศบางปู	4.04	0.75	มาก
5. ยกกระดานบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สู่ระดับสากล เช่น ห้องสุขา ป้ายบอกทาง	4.07	0.77	มาก
6. เทียวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขี่กับตลาดร้อยปีคลองสวน	4.02	0.75	มาก
7. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ	4.03	0.76	มาก
8. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ เป็นต้น	4.04	0.68	มาก
9. เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล	4.11	0.78	มาก
10. ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์	4.39	2.88	มาก
11. กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.02	0.74	มาก
12. สร้าง Brand ปลาสดิบบางปูสู่ระดับโลก	4.11	0.71	มาก
13. สร้าง Brand เทียวฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ชมการแสดงอันตระการตา พร้อมชิมเนื้อจระเข้เลิศรส และซื้อผลิตภัณฑ์จากหนังจระเข้	3.96	0.68	มาก
รวม	4.07	0.51	มาก

จากตาราง 113 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.39 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ ยกกระดานคุณภาพที่ปักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 114 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว			
1. ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วน ร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ	4.11	0.69	มาก
2. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทร-ปราการ	4.02	0.79	มาก
3. การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.96	0.78	มาก
4. การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต	4.03	0.82	มาก

5. การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	3.97	0.73	มาก
6. การแสวงหาแหล่งเงินทุน	3.94	0.71	มาก
7. สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.99	0.72	มาก
รวม	4.00	0.58	มาก

จากตาราง 114 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 115 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 3.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน			
1. การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ	3.96	0.78	มาก
2. การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.98	0.71	มาก
3. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์	4.05	0.72	มาก

ทรัพยากรการท่องเที่ยว			
4. การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.00	0.65	มาก
รวม	4.00	0.55	มาก

จากตาราง 115 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 116 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์
ที่ 3.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น			
1. โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว(SME)	4.03	0.76	มาก
2. โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว	4.02	0.71	มาก
3. การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ปลาสดบางบ่อ	4.06	0.75	มาก
4. โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และ บริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.03	0.70	มาก
5. โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน	4.10	0.69	มาก
6. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการศึกษาระบบนิเวศและธรรมชาติ	3.94	0.76	มาก
7. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม	4.06	0.68	มาก
8. โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ	3.99	0.69	มาก
รวม	4.03	0.54	มาก

จากตาราง 116 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 117 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์
ที่ 4.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก			
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก			
1. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	4.05	0.73	มาก
2. การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน	4.05	0.78	มาก
3. การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม	4.03	0.74	มาก
4. โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	4.08	0.71	มาก
5. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี	4.06	0.69	มาก
6. โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	4.12	0.71	มาก
รวม	4.07	0.55	มาก

จากตาราง 117 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 118 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์
ที่ 4.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ			
1. การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.10	0.76	มาก
2. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	4.30	0.70	มาก
3. การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดอโศการาม	4.07	0.74	มาก
4. การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	4.20	0.76	มาก
รวม	4.17	0.60	มาก

จากตาราง 118 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์
การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่
4.2 การพัฒนาจิตใจ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ
ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่
ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมฝึกปฏิบัติ
และพัฒนาจิตใจ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก
อันดับรองลงมา ได้แก่ การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน มีค่าเฉลี่ยของ
ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ ในระดับมาก

ตาราง 119 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์
ที่ 4.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	นักท่องเที่ยว		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว			
1. การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลาสด การทำดอกไม้ จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง	4.04	0.74	มาก
2. การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชน ชาวประมงบ้านสาขลา	4.18	0.74	มาก
3. การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง	4.16	0.73	มาก
4. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริม คลองสำโรง	4.11	0.71	มาก
5. โครงการอนุรักษ์ วัดโคกการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรม วรวิหาร วัดสาขลา	4.18	0.66	มาก
รวม	4.13	0.53	มาก

จากตาราง 119 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์
การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่
4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
แบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความ
คิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
เป็นอันดับแรก ได้แก่ การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง)
ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา และโครงการอนุรักษ์ วัดโคกการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลาง
วรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ
4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม
เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

3.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตาราง 120 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสมุทรปราการกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน	4.48	0.58	มากที่สุด	4.20	0.58	มาก	3.97	0.58	มาก	4.02	0.58	มาก	4.17	0.71	มาก
2. ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว	4.30	0.73	มากที่สุด	3.93	0.73	มาก	3.69	0.73	มาก	3.89	0.73	มาก	3.95	0.83	มาก
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	4.45	0.61	มากที่สุด	3.97	0.61	มาก	3.76	0.61	มาก	3.88	0.61	มาก	4.02	0.80	มาก
4. คลองบางกะเจ้า	3.39	0.91	ปานกลาง	3.67	0.91	มาก	3.43	0.91	มาก	3.71	0.91	มาก	3.55	0.89	มาก
5. สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์	3.59	0.93	มาก	3.86	0.93	มาก	3.47	0.93	มาก	3.77	0.93	มาก	3.67	0.90	มาก
รวม	4.04	0.38	มาก	3.93	0.38	มาก	3.66	0.38	มาก	3.85	0.38	มาก	3.87	0.60	มาก

หมายเหตุ: การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5.00 – 4.21	มากที่สุด
4.20 – 3.41	มาก
3.40 – 2.61	ปานกลาง
2.60 – 1.81	น้อย
1.80 – 1.00	น้อยที่สุด

จากตาราง 120 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สถานที่ตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ โดย ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และป้าชายเลนบริเวณปากอ่าว โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตาราง 121 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา	4.51	0.61	มากที่สุด	4.18	0.77	มาก	4.17	0.88	มาก	4.17	0.80	มาก	4.26	0.76	มากที่สุด
2. พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	4.21	0.64	มากที่สุด	4.15	0.67	มาก	4.07	0.76	มาก	4.12	0.81	มาก	4.14	0.72	มาก
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า	4.26	0.61	มากที่สุด	4.14	0.67	มาก	3.99	0.82	มาก	4.00	0.78	มาก	4.10	0.72	มาก
4. พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ข้างเกราวัน พิพิธภัณฑ์หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	4.19	0.68	มาก	4.10	0.66	มาก	4.00	0.84	มาก	4.08	0.75	มาก	4.09	0.73	มาก
5. เมืองโบราณ	4.50	0.59	มากที่สุด	4.30	0.66	มากที่สุด	4.30	0.87	มากที่สุด	4.18	0.78	มาก	4.32	0.73	มากที่สุด
6. ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา	3.81	0.89	มาก	4.18	0.77	มาก	3.84	1.00	มาก	4.17	0.80	มาก	4.26	0.76	มากที่สุด
7. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน	4.26	0.66	มากที่สุด	4.15	0.67	มาก	4.18	0.84	มาก	4.12	0.81	มาก	4.14	0.72	มาก
รวม	4.25	0.361	มากที่สุด	4.14	0.67	มาก	4.08	0.61	มาก	4.06	0.78	มาก	4.10	0.72	มาก

จากตาราง 121 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า เมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.32 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา และชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน และพระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

3.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี

ตาราง 122 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณีของ จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์	4.62	0.55	มากที่สุด	4.12	0.87	มาก	4.12	0.82	มาก	4.06	0.83	มาก	4.23	0.77	มากที่สุด
2. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง (สงกรานต์มอญ)	4.45	0.62	มากที่สุด	4.05	0.78	มาก	4.09	0.89	มาก	3.90	0.95	มาก	4.12	0.81	มาก
3. งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง	4.14	0.70	มาก	3.93	0.71	มาก	3.83	0.86	มาก	3.78	0.97	มาก	3.92	0.81	มาก
4. งานประเพณีรับบัว	4.40	0.62	มากที่สุด	4.16	0.87	มาก	4.11	0.85	มาก	4.07	0.96	มาก	4.19	0.83	มาก
5. งานนมัสการหลวงพ่อดโต	4.19	0.58	มาก	4.04	0.82	มาก	4.18	0.77	มาก	4.22	0.80	มากที่สุด	4.16	0.74	มาก
รวม	4.36	0.38	มากที่สุด	4.06	0.62	มาก	4.07	0.66	มาก	4.01	0.71	มาก	4.13	0.59	มาก

จากตาราง 122 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรรม / เทศกาล / ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็น โดยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ประเพณีรับบัว เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรรรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และงานมนัสการหลวงพ่อดโตเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

3.4 กิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 123 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ
กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมศึกษารวมชาติและดูนกในป่าชายเลนบริเวณบ่อนพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู	4.45	0.59	มากที่สุด	4.19	0.73	มาก	4.12	0.98	มาก	3.95	0.70	มาก	4.18	0.75	มาก
2. กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	4.39	0.63	มากที่สุด	4.05	0.81	มาก	4.55	3.10	มากที่สุด	4.07	0.76	มาก	4.27	1.33	มากที่สุด
3. กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ	4.33	0.57	มากที่สุด	4.06	0.85	มาก	4.05	0.92	มาก	4.12	0.76	มาก	4.14	0.78	มาก
4. กิจกรรมปลูกป่าชายเลน	4.11	0.72	มาก	3.78	0.81	มาก	4.14	0.83	มาก	4.00	0.71	มาก	4.01	0.77	มาก
5. กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ	4.36	0.70	มากที่สุด	4.19	0.73	มาก	3.88	0.88	มาก	3.95	0.70	มาก	3.99	0.80	มาก
6. ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง	4.03	0.73	มาก	4.05	0.81	มาก	3.97	0.80	มาก	4.07	0.76	มาก	3.90	0.81	มาก
รวม	4.28	0.38	มากที่สุด	4.06	0.85	มาก	4.12	0.75	มาก	4.12	0.76	มาก	4.08	0.54	มาก

จากตาราง 123 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.27 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อมพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู และศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านนันทกรรม เทศกาลและประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

3.5 การบริการการท่องเที่ยว

ตาราง 124 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ
กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ)	4.19	0.71	มาก	3.79	0.88	มาก	3.76	0.95	มาก	3.86	0.80	มาก	3.90	0.84	มาก
2. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกสต์เฮาส์	3.98	0.82	มาก	3.50	0.93	มาก	3.60	0.83	มาก	3.58	0.74	มาก	3.67	0.83	มาก
3. ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว	4.03	0.87	มาก	3.62	0.84	มาก	3.66	0.87	มาก	3.68	0.82	มาก	3.75	0.85	มาก
4. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, เว็บไซต์, โบรชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์	3.96	0.74	มาก	3.53	0.85	มาก	3.59	1.01	มาก	3.71	0.78	มาก	3.70	0.84	มาก
5. ร้านอาหาร, ภัตตาคาร	3.75	0.80	มาก	3.56	0.88	มาก	3.61	0.94	มาก	3.75	0.70	มาก	3.67	0.83	มาก
6. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ,	3.97	0.82	มาก	3.50	0.82	มาก	3.63	0.98	มาก	3.77	0.79	มาก	3.72	0.85	มาก
7. โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก	3.81	0.73	มาก	3.66	0.83	มาก	3.60	0.88	มาก	3.68	0.84	มาก	3.69	0.82	มาก
8. ปิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์	3.83	0.71	มาก	3.74	0.92	มาก	3.85	0.86	มาก	3.77	0.78	มาก	3.80	0.82	มาก
9. ศูนย์การค้า, ศูนย์จำหน่ายสินค้า O-TOP	3.9	0.73	มาก	3.60	0.95	มาก	3.58	0.99	มาก	3.61	0.78	มาก	3.67	0.86	มาก
รวม	3.94	0.48	มาก	3.61	0.68	มาก	3.65	0.60	มาก	3.71	0.58	มาก	3.73	0.58	มาก

จากตาราง 124 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.73 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึง จังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ) เป็นบริการการท่องเที่ยว ของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์ เป็นบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมของป้าย บอกรoad และป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว เป็นบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่ น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความ คิดเห็นเท่ากับ 3.75 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ มาก

3.6 ผลการศึกษาจุดแข็ง จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 125 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

จุดแข็ง	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม)	4.22	0.58	มากที่สุด	3.90	0.89	มาก	3.92	0.79	มาก	3.95	0.69	มาก	4.00	0.74	มาก
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ	4.18	0.64	มาก	3.99	0.93	มาก	4.01	0.88	มาก	4.22	0.70	มากที่สุด	4.10	0.79	มาก
3. อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ	4.18	0.72	มาก	3.99	0.89	มาก	4.11	0.97	มาก	4.21	0.76	มากที่สุด	4.12	0.83	มาก
4. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ	4.23	0.72	มากที่สุด	3.96	0.95	มาก	3.99	1.01	มาก	4.05	0.80	มาก	4.06	0.87	มาก
5. การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น	4.15	0.70	มาก	3.88	0.91	มาก	3.83	0.97	มาก	4.22	2.07	มากที่สุด	4.02	1.17	มาก
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง	4.08	0.61	มาก	3.90	0.86	มาก	3.80	0.99	มาก	3.96	0.78	มาก	3.94	0.81	มาก
7. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทธยา	4.20	0.71	มาก	3.78	0.95	มาก	3.92	0.93	มาก	4.00	0.79	มาก	3.98	0.84	มาก
8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาว มอญ ชาวจีนและชาวลาว)	3.93	0.69	มาก	3.75	1.02	มาก	3.90	0.78	มาก	3.73	0.90	มาก	3.83	0.85	มาก
รวม	4.15	0.36	มาก	3.89	0.73	มาก	3.94	0.59	มาก	4.04	0.52	มาก	4.00	0.55	มาก

จากตาราง 125 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่าที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และการเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 126 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ
ของจังหวัดสมุทรปราการ

จุดอ่อน	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.45	0.98	มาก	3.32	1.01	ปานกลาง	3.51	0.99	มาก	3.65	0.89	มาก	3.48	0.97	มาก
2. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ	3.22	1.39	ปานกลาง	3.12	1.36	ปานกลาง	3.30	1.22	ปานกลาง	3.70	0.88	มาก	3.34	1.21	ปานกลาง
3. ปัญหามุกรุกทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง	3.22	1.18	ปานกลาง	3.10	1.28	ปานกลาง	3.41	1.17	มาก	3.78	0.73	มาก	3.38	1.09	ปานกลาง
4. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางอากาศและขยะมูลฝอย	3.19	1.26	ปานกลาง	3.13	1.33	ปานกลาง	3.48	1.30	มาก	3.83	0.77	มาก	3.41	1.16	มาก
5. การบริการที่พักแรมที่ไม่ได้มาตรฐาน	3.25	1.25	ปานกลาง	2.99	1.33	ปานกลาง	3.28	1.15	มาก	3.71	0.88	มาก	3.31	1.15	ปานกลาง
6. มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาตินับเป็นจำนวนมาก	3.16	1.25	ปานกลาง	3.08	1.40	ปานกลาง	3.45	1.41	มาก	3.94	0.84	มาก	3.41	1.22	มาก
7. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	3.31	1.24	ปานกลาง	3.22	1.36	ปานกลาง	3.48	1.33	มาก	3.84	0.79	มาก	3.46	1.18	มาก
รวม	3.26	1.08	ปานกลาง	3.14	1.18	ปานกลาง	3.42	0.99	มาก	3.78	0.52	มาก	3.40	0.94	มาก

จากตาราง 126 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.40 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความเห็นว่าขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.48 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.46 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนการขาดการแก้ปัญหามลภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย และมีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาติ เป็นจำนวนมากเป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่สาม โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.41 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 127 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ
ของจังหวัดสมุทรปราการ

โอกาส	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชีย อาคเนย์	4.00	0.64	มาก	3.78	0.81	มาก	3.53	1.11	มาก	3.80	0.74	มาก	3.78	0.82	มาก
2. ความสะดวกสบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น	3.98	0.75	มาก	3.68	0.82	มาก	3.55	1.00	มาก	3.92	0.75	มาก	3.78	0.83	มาก
3. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง	3.88	0.73	มาก	3.69	0.81	มาก	3.60	1.02	มาก	4.02	0.70	มาก	3.80	0.81	มาก
รวม	3.95	0.50	มาก	3.72	0.69	มาก	3.56	0.86	มาก	3.91	0.51	มาก	3.79	0.64	มาก

จากตาราง 127 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.79 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความเห็นว่าการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็น ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.60 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และมีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับสอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นเท่ากับ 3.55 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 128 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

อุปสรรค	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	3.47	1.07	มาก	3.43	1.02	มาก	3.74	1.04	มาก	4.02	0.70	มาก	3.67	0.96	มาก
2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.21	1.25	ปานกลาง	3.30	1.33	ปานกลาง	3.41	1.16	มาก	3.91	0.83	มาก	3.46	1.14	มาก
3. มีประชากรแฝงจำนวนมากงบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร	3.21	1.18	ปานกลาง	3.21	1.19	ปานกลาง	3.42	1.31	มาก	4.00	0.72	มาก	3.46	1.10	มาก
4. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง	3.19	1.32	ปานกลาง	3.14	1.24	ปานกลาง	3.32	1.21	ปานกลาง	3.93	0.81	มาก	3.40	1.15	ปานกลาง
5. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย	3.16	1.30	ปานกลาง	3.10	1.27	ปานกลาง	3.49	1.22	มาก	4.02	0.91	มาก	3.44	1.18	มาก
6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง	3.17	1.34	ปานกลาง	3.22	1.28	ปานกลาง	3.39	1.19	ปานกลาง	3.88	0.71	มาก	3.42	1.13	มาก
รวม	3.24	1.11	ปานกลาง	3.23	1.09	ปานกลาง	3.46	0.93	มาก	3.96	0.49	มาก	3.47	0.91	มาก

จากตาราง 128 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.47 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.67 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประชากรแฝงจำนวนมาก งบประมาณจึงไม่สอดคล้องต่อการพัฒนาบุคลากร เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการลำดับต่อมา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.46 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3.7 ผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 129 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์(ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีกห้า/สิบปีข้างหน้า) เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.17	0.68	มาก	3.93	0.81	มาก	3.68	1.00	มาก	3.96	0.75	มาก	3.94	0.81	มาก
2. สมุทรปราการจะพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ	4.18	0.69	มาก	3.72	0.81	มาก	3.64	1.00	มาก	3.88	0.69	มาก	3.86	0.80	มาก
3. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	4.04	0.63	มาก	3.76	0.85	มาก	4.03	0.87	มาก	4.03	0.77	มาก	3.97	0.78	มาก
4. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน	4.06	0.55	มาก	3.77	0.84	มาก	3.80	1.02	มาก	3.97	0.58	มาก	3.90	0.75	มาก
รวม	4.11	0.45	มาก	3.80	0.71	มาก	3.79	0.78	มาก	3.96	0.56	มาก	3.92	0.63	มาก

จากตาราง 129 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นลำดับที่สอง โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 130 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ยุทธศาสตร์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.19	0.60	มาก	4.09	0.78	มาก	3.81	1.05	มาก	4.03	0.73	มาก	4.03	0.79	มาก
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	4.11	0.69	มาก	3.88	0.79	มาก	3.79	0.98	มาก	3.90	0.64	มาก	3.92	0.78	มาก
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	4.07	0.64	มาก	4.01	0.76	มาก	3.79	1.01	มาก	3.97	0.66	มาก	3.96	0.77	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก	4.05	0.64	มาก	3.99	0.76	มาก	3.92	0.97	มาก	3.97	0.59	มาก	3.98	0.74	มาก
รวม	4.11	0.47	มาก	3.99	0.66	มาก	3.83	0.85	มาก	3.97	0.52	มาก	3.98	0.63	มาก

จากตาราง 130 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นภาพรวมเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 ส่วนได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว

ตาราง 131 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม															
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ															
	4.03	0.35	มาก	3.88	0.65	มาก	3.90	0.64	มาก	3.94	0.47	มาก	3.94	0.53	มาก
1. การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.02	0.70	มาก	3.85	0.82	มาก	4.01	0.93	มาก	3.96	0.75	มาก	3.96	0.80	มาก
2. ยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลนปากอ่าว ป่าชายเลนบ้านสาขลา สู่ระดับสากล	4.03	0.72	มาก	3.90	0.78	มาก	3.79	0.86	มาก	3.89	0.65	มาก	3.90	0.75	มาก
3. การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.09	0.77	มาก	3.78	0.82	มาก	3.87	0.96	มาก	3.85	0.67	มาก	3.90	0.81	มาก
4. การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ	4.03	0.70	มาก	3.72	0.87	มาก	3.98	0.94	มาก	3.96	0.72	มาก	3.92	0.81	มาก
5. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	4.07	0.59	มาก	3.83	0.83	มาก	3.82	0.99	มาก	3.99	0.67	มาก	3.93	0.77	มาก
6. โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติ- ศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ	4.07	0.48	มาก	3.98	0.70	มาก	3.96	0.97	มาก	3.99	0.66	มาก	4.00	0.70	มาก
7. โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวรวิหาร วัดทองธรรมวรวิหาร วัดอโศการาม	4.02	0.72	มาก	3.96	0.82	มาก	3.91	1.06	มาก	3.87	0.66	มาก	3.94	0.82	มาก

ตาราง 131 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8. การปรับปรุงด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.04	0.63	มาก	3.92	0.81	มาก	3.94	0.91	มาก	3.86	0.71	มาก	3.94	0.77	มาก
9. โครงการทำปุ๋ย ก๊าซชีวภาพ จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในโรงแรมร้านอาหาร	3.92	0.71	มาก	3.81	0.77	มาก	3.98	0.71	มาก	3.87	0.72	มาก	3.90	0.73	มาก
10. ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.04	0.55	มาก	3.90	0.81	มาก	3.76	0.98	มาก	4.00	0.74	มาก	3.93	0.77	มาก
11. โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ	4.02	0.71	มาก	3.98	0.78	มาก	3.87	1.11	มาก	4.10	0.70	มาก	3.99	0.83	มาก
รวม	4.03	0.35	มาก	3.88	0.65	มาก	3.90	0.64	มาก	3.94	0.47	มาก	3.94	0.53	มาก

จากตาราง 131 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการพัฒนาและ ปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติ- ศาสตร์ของจังหวัด สมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับต่อมา ได้แก่ โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ มี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 132 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว															
	4.09	0.58	มาก	3.89	0.80	มาก	3.94	0.88	มาก	4.03	0.66	มาก	3.99	0.73	มาก
1. การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าวบางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา	4.12	0.69	มาก	3.87	0.88	มาก	3.91	0.94	มาก	4.04	0.72	มาก	3.99	0.81	มาก
2. การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขาเป็นพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.03	0.64	มาก	3.90	0.81	มาก	3.95	0.94	มาก	4.04	0.70	มาก	3.98	0.77	มาก
3. จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.14	0.59	มาก	4.01	0.81	มาก	4.04	1.02	มาก	4.01	0.78	มาก	4.05	0.80	มาก
4. การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น-ลงของเครื่องบิน	4.16	0.69	มาก	3.79	0.89	มาก	3.95	1.02	มาก	3.97	0.74	มาก	3.97	0.84	มาก
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู	4.21	0.62	มากที่สุด	3.98	0.72	มาก	4.02	1.08	มาก	3.99	0.73	มาก	4.05	0.79	มาก
รวม	4.13	0.40	มาก	3.91	0.70	มาก	3.97	0.77	มาก	4.01	0.57	มาก	4.00	0.61	มาก

จากตาราง 132 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นภาพรวมเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู และจัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรมร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 133 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 1.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.10	0.58	มาก	3.86	0.80	มาก	3.89	0.90	มาก	3.97	0.70	มาก	3.96	0.75	มาก
1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขา	3.97	0.77	มาก	3.84	0.83	มาก	3.90	1.01	มาก	4.01	0.75	มาก	3.93	0.84	มาก
2. สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.07	0.70	มาก	3.86	0.79	มาก	3.85	1.00	มาก	3.97	0.74	มาก	3.94	0.81	มาก
3. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	4.14	0.65	มาก	3.90	0.87	มาก	4.13	0.79	มาก	3.91	0.68	มาก	4.02	0.75	มาก
4. โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ	4.15	0.58	มาก	3.85	0.86	มาก	3.89	0.99	มาก	3.98	0.77	มาก	3.97	0.80	มาก
รวม	4.08	0.47	มาก	3.86	0.75	มาก	3.94	0.70	มาก	3.97	0.59	มาก	3.96	0.63	มาก
ภาพรวมยุทธศาสตร์	4.08	0.41	มาก	2.88	0.70	ปานกลาง	3.94	0.70	มาก	3.97	0.54	มาก	3.97	0.59	มาก

จากตาราง 133 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง นิเวศ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด มีค่าเฉลี่ยของระดับความ คิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด เป็นอันดับแรก ได้แก่ กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความ คิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ ในระดับมาก

ตาราง 134 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.1 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น															
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด	4.15	0.62	มาก	3.84	0.80	มาก	3.87	0.88	มาก	3.99	0.74	มาก	3.96	0.76	มาก
1. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	4.25	0.66	มากที่สุด	3.74	0.81	มาก	3.89	0.89	มาก	3.96	0.82	มาก	3.96	0.80	มาก
2. การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาค	4.08	0.61	มาก	3.77	0.86	มาก	3.89	0.86	มาก	4.04	0.78	มาก	3.95	0.78	มาก
3. โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี	4.12	0.67	มาก	3.89	0.83	มาก	3.93	0.88	มาก	3.96	0.68	มาก	3.98	0.77	มาก
4. การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	4.14	0.55	มาก	3.93	0.77	มาก	3.88	0.76	มาก	3.93	0.70	มาก	3.97	0.70	มาก
5. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)	4.11	0.69	มาก	3.85	0.88	มาก	3.90	0.77	มาก	4.12	0.74	มาก	4.00	0.77	มาก
6. การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย	4.05	0.61	มาก	3.83	0.85	มาก	3.90	0.95	มาก	3.93	0.76	มาก	3.93	0.79	มาก
7. การเชิญสื่อมวลชนนักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว	4.16	0.60	มาก	3.85	0.74	มาก	3.78	1.00	มาก	4.05	0.70	มาก	3.96	0.76	มาก
รวม	4.13	0.34	มาก	3.84	0.70	มาก	3.88	0.62	มาก	4.00	0.58	มาก	3.96	0.56	มาก

จากตาราง 134 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด เพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความ คิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด เป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger) มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ มาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 135 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว															
	4.23	0.66	มากที่สุด	3.88	0.88	มาก	3.98	0.98	มาก	4.04	0.73	มาก	4.04	0.81	มาก
โครงการที่ 1 ยกกระต๊อบระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	4.05	0.61	มาก	3.92	0.76	มาก	3.95	0.80	มาก	3.97	0.70	มาก	3.97	0.72	มาก
โครงการที่ 2 ยกกระต๊อบคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล	4.08	0.61	มาก	4.02	0.83	มาก	3.77	0.94	มาก	4.12	0.70	มาก	4.00	0.77	มาก
โครงการที่ 3 ยกกระต๊อบมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.09	0.64	มาก	3.86	0.86	มาก	3.89	0.98	มาก	3.99	0.75	มาก	3.96	0.81	มาก
โครงการที่ 4 ยกกระต๊อบที่พักให้เป็นแบบที่พักพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม บริเวณ สถานตากอากาศบางปู	4.12	0.70	มาก	3.80	0.92	มาก	4.00	0.93	มาก	4.04	0.75	มาก	3.99	0.83	มาก
5. ยกกระต๊อบการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สู่ระดับสากล เช่น ห้องสุขาป้ายบอกทาง	4.12	0.73	มาก	3.83	0.84	มาก	3.98	0.93	มาก	4.07	0.77	มาก	4.00	0.82	มาก
6. เทียบตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขซึ่กับตลาดร้อยปีคลองสวน	4.11	0.67	มาก	3.86	0.94	มาก	4.05	1.02	มาก	4.02	0.75	มาก	4.01	0.85	มาก

ตาราง 135 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว															
7. กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ	4.19	0.75	มาก	3.90	0.90	มาก	3.85	1.07	มาก	4.03	0.76	มาก	3.99	0.87	มาก
8. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ	4.45	0.58	มากที่สุด	4.01	0.95	มาก	3.96	1.13	มาก	4.04	0.68	มาก	4.12	0.84	มาก
9. เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล	4.59	0.60	มากที่สุด	3.74	1.00	มาก	4.19	0.86	มาก	4.11	0.78	มาก	4.16	0.81	มาก
10. ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์	4.34	0.70	มากที่สุด	3.92	1.02	มาก	4.05	0.96	มาก	4.39	2.88	มาก	4.18	1.39	มาก
11. กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ	4.41	0.68	มากที่สุด	3.89	0.92	มาก	4.16	1.00	มาก	4.02	0.74	มาก	4.12	0.84	มาก
12. สร้าง Brand ปลาสดบางบ่อสู่ระดับโลก	4.21	0.70	มากที่สุด	3.80	0.90	มาก	3.94	0.98	มาก	4.11	0.71	มาก	4.02	0.82	มาก
13. สร้าง Brand เที่ยวฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก															
ชมการแสดงอันตระการตา พร้อมชิมเนื้อจระเข้เลิศรส และซื้อผลิตภัณฑ์จากหนังจระเข้	4.24	0.62	มากที่สุด	3.88	0.71	มาก	3.98	1.11	มาก	3.96	0.68	มาก	4.02	0.78	มาก
รวม	4.13	0.40	มาก	3.92	0.76	มาก	3.98	0.65	มาก	4.07	0.51	มาก	4.03	0.58	มาก

จากตาราง 135 จึงสรุปได้ว่าพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์
การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และ
บริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด
สมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่ง
มีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์
มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ
รองลงมา ได้แก่ เทียบบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
โดยรวมเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 136 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	4.15	0.61	มาก	3.88	0.79	มาก	3.87	0.93	มาก	3.99	0.77	มาก	3.98	0.78	มาก
1. ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ	4.25	0.70	มากที่สุด	3.84	0.90	มาก	3.94	0.83	มาก	4.11	0.69	มาก	4.04	0.78	มาก
2. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรปราการ	4.17	0.64	มาก	3.89	0.82	มาก	3.79	1.00	มาก	4.02	0.79	มาก	3.97	0.81	มาก
3. การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	4.24	0.55	มากที่สุด	3.80	0.83	มาก	3.89	1.01	มาก	3.96	0.78	มาก	3.97	0.79	มาก
4. การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต	4.18	0.48	มาก	3.92	0.77	มาก	3.79	0.89	มาก	4.03	0.82	มาก	3.98	0.74	มาก
5. การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	4.23	0.66	มากที่สุด	3.90	0.80	มาก	3.85	0.91	มาก	3.97	0.73	มาก	3.99	0.78	มาก
6. การแสวงหาแหล่งเงินทุน	4.08	0.63	มาก	3.89	0.74	มาก	3.75	1.12	มาก	3.94	0.71	มาก	3.92	0.80	มาก
7. สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ	3.93	0.71	มาก	3.91	0.74	มาก	4.04	0.85	มาก	3.99	0.72	มาก	3.97	0.76	มาก
รวม	4.15	0.35	มาก	3.88	0.65	มาก	3.86	0.65	มาก	4.00	0.58	มาก	3.97	0.56	มาก

จากตาราง 136 สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในกลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัด โดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 137 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 3.1 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน															
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน															
1. การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ	4.10	0.64	มาก	3.94	0.82	มาก	3.81	1.06	มาก	4.03	0.69	มาก	3.97	0.80	มาก
2. การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.07	0.59	มาก	3.91	0.75	มาก	4.16	1.66	มาก	3.98	0.71	มาก	4.03	0.93	มาก
3. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.03	0.61	มาก	3.93	0.77	มาก	3.84	0.95	มาก	4.05	0.72	มาก	3.96	0.76	มาก
4. การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.16	0.66	มาก	3.95	0.86	มาก	3.78	1.16	มาก	4.00	0.65	มาก	3.97	0.83	มาก
รวม	4.09	0.43	มาก	3.94	0.69	มาก	3.87	0.77	มาก	4.00	0.55	มาก	3.98	0.61	มาก

จากตาราง 137 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่า อยู่ ในระดับมาก

ตาราง 138 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 3.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น	4.15	0.63	มาก	3.85	0.89	มาก	3.92	1.02	มาก	4.02	0.72	มาก	3.99	0.81	มาก
1. โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME)	4.13	0.69	มาก	3.78	0.87	มาก	3.76	1.16	มาก	4.03	0.76	มาก	3.93	0.87	มาก
2. โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว	4.09	0.62	มาก	3.79	0.86	มาก	3.80	1.09	มาก	4.02	0.71	มาก	3.93	0.82	มาก
3. การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ปลาสดบางป่อ	3.99	0.66	มาก	3.88	0.89	มาก	3.88	1.03	มาก	4.06	0.75	มาก	3.95	0.83	มาก
4. โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.14	0.65	มาก	3.86	0.83	มาก	3.96	1.05	มาก	4.03	0.70	มาก	4.00	0.81	มาก
5. โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน	4.19	0.65	มาก	3.86	0.89	มาก	4.03	0.93	มาก	4.10	0.69	มาก	4.05	0.79	มาก
6. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการศึกษาาระบบนิเวศและธรรมชาติ	4.26	0.66	มากที่สุด	3.81	0.94	มาก	3.89	1.01	มาก	3.94	0.76	มาก	3.98	0.84	มาก
7. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม	4.20	0.55	มาก	3.83	0.88	มาก	3.93	0.98	มาก	4.06	0.68	มาก	4.01	0.77	มาก
8. โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ	4.23	0.57	มากที่สุด	3.90	0.89	มาก	3.95	1.10	มาก	3.99	0.69	มาก	4.02	0.81	มาก
รวม	4.15	0.38	มาก	3.84	0.76	มาก	3.98	0.65	มาก	4.03	0.54	มาก	4.00	0.58	มาก

จากตาราง 138 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ในกลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ ในระดับมาก

ตาราง 139 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 4.1 เพื่อการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก															
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก	4.10	0.64	มาก	3.91	0.86	มาก	4.00	1.02	มาก	4.06	0.72	มาก	4.02	0.81	มาก
1. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	4.15	0.69	มาก	3.88	0.88	มาก	3.99	1.03	มาก	4.05	0.73	มาก	4.02	0.83	มาก
2. การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน	4.02	0.57	มาก	3.79	0.88	มาก	4.00	0.95	มาก	4.05	0.78	มาก	3.97	0.80	มาก
3. การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม	3.98	0.62	มาก	3.92	0.88	มาก	3.99	0.88	มาก	4.03	0.74	มาก	3.98	0.78	มาก
4. โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู	4.05	0.66	มาก	3.88	0.81	มาก	4.05	1.07	มาก	4.08	0.71	มาก	4.02	0.81	มาก
5. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี	4.22	0.60	มากที่สุด	3.95	0.85	มาก	3.98	1.08	มาก	4.06	0.69	มาก	4.05	0.81	มาก
6. โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	4.31	0.56	มากที่สุด	4.12	0.78	มาก	4.05	1.09	มาก	4.12	0.71	มาก	4.15	0.79	มาก
รวม	4.12	0.36	มาก	3.92	0.72	มาก	4.01	0.77	มาก	4.07	0.55	มาก	4.03	0.60	มาก

จากตาราง 139 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัด ว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 140 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 4.2 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ	4.09	0.67	มาก	3.80	0.84	มาก	3.97	1.70	มาก	4.25	0.73	มากที่สุด	4.03	0.99	มาก
1. การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.23	0.57	มากที่สุด	4.02	0.77	มาก	4.03	0.95	มาก	4.10	0.76	มาก	4.10	0.76	มาก
2. การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	4.16	0.66	มาก	3.81	0.86	มาก	4.04	2.34	มาก	4.30	0.70	มาก	4.08	1.14	มาก
3. การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดอโศการาม	4.13	0.63	มาก	3.85	0.78	มาก	3.78	1.06	มาก	4.07	0.74	มาก	3.96	0.80	มาก
4. การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	4.02	0.67	มาก	3.78	0.82	มาก	3.90	1.06	มาก	4.20	0.76	มาก	3.98	0.83	มาก
รวม	4.17	0.37	มาก	3.87	0.69	มาก	3.94	1.02	มาก	4.17	0.60	มาก	4.04	0.67	มาก

จากตาราง 140 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนว พระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัด ว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดย ลรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ ในระดับมาก

ตาราง 141 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 4.3 เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

กลยุทธ์/โครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว															
	4.23	0.60	มากที่สุด	3.92	0.85	มาก	3.90	1.07	มาก	4.15	0.70	มาก	4.05	0.81	มาก
1. การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลาสด การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง	4.14	0.62	มาก	3.85	0.89	มาก	3.96	1.00	มาก	4.04	0.74	มาก	4.00	0.81	มาก
2. การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา	4.13	0.65	มาก	3.94	0.86	มาก	4.03	1.00	มาก	4.18	0.74	มาก	4.07	0.81	มาก
3. การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัว บางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง	4.22	0.61	มากที่สุด	3.94	0.85	มาก	3.90	1.11	มาก	4.16	0.73	มาก	4.06	0.83	มาก
4. โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริมคลองสำโรง	4.22	0.56	มากที่สุด	3.91	0.82	มาก	3.93	1.04	มาก	4.11	0.71	มาก	4.04	0.78	มาก
5. โครงการอนุรักษ์ วัดโคกการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา	4.24	0.62	มากที่สุด	3.90	0.88	มาก	3.86	1.06	มาก	4.18	0.66	มาก	4.05	0.81	มาก
รวม	4.19	0.44	มาก	3.91	0.76	มาก	3.94	0.83	มาก	4.13	0.53	มาก	4.04	0.64	มาก

จากตาราง 141 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ในกลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบ บูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่า อยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ การสืบสวดวิถี ชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา มี ค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา ได้แก่ การสืบสวดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบางพลี ประเพณี สงกรานต์พระประแดง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ มาก

ผลการสำรวจบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 142 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน และบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อความ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาครัฐ												
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	4.27	0.62	มากที่สุด	4.03	0.87	มาก	3.95	0.97	มาก	4.08	0.82	มาก
2. บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	4.21	0.64	มากที่สุด	3.76	0.89	มาก	3.84	0.85	มาก	3.94	0.79	มาก
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	4.13	0.65	มาก	3.79	0.87	มาก	3.82	1.09	มาก	3.91	0.87	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.08	0.65	มาก	3.81	0.92	มาก	3.90	1.06	มาก	3.93	0.88	มาก
รวม	4.17	0.42	มาก	3.85	0.76	มาก	3.88	0.81	มาก	3.97	0.66	มาก

จากตาราง 142 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ โดยเฉลี่ยรวม บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.08 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.94 คะแนน อยู่ใน ระดับมากที่สุด ส่วนอันดับ 3 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.93 คะแนน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 143 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
แบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อความ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคเอกชน												
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	4.32	0.65	มากที่สุด	4.02	0.86	มาก	3.92	0.93	มาก	4.09	0.81	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ	4.26	0.66	มากที่สุด	3.91	0.85	มาก	3.98	0.97	มาก	4.05	0.83	มาก
3. บทบาทด้านการร่วมทำการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.15	0.66	มาก	3.99	0.82	มาก	3.86	0.90	มาก	4.00	0.79	มาก
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	4.20	0.65	มาก	3.97	0.86	มาก	3.97	0.94	มาก	4.05	0.82	มาก
รวม	4.23	0.46	มากที่สุด	3.97	0.74	มาก	3.93	0.70	มาก	4.04	0.63	มาก

จากตาราง 143 จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชน โดยเฉลี่ยรวม บทบาทอันดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.09 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการร่วมพัฒนา อนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ และบทบาทในการสนับสนุนการ กระจายรายได้สู่ชุมชน ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.05 คะแนน อยู่ในระดับมาก ส่วน อันดับ 3 ได้แก่ บทบาทด้านการร่วมทำการตลาดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความ คิดเห็น เท่ากับ 4.00 คะแนน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 144 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อความ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บทบาทภาคประชาชน												
1. บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	4.15	0.59	มาก	4.00	0.88	มาก	3.97	1.04	มาก	4.04	0.84	มาก
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น	4.08	0.72	มาก	3.90	0.89	มาก	4.02	0.93	มาก	4.00	0.85	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล	4.00	0.60	มาก	3.91	0.87	มาก	3.93	1.03	มาก	3.95	0.83	มาก
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	4.06	0.58	มาก	3.76	0.89	มาก	3.79	0.94	มาก	3.87	0.80	มาก
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	4.00	0.59	มาก	3.95	0.87	มาก	3.63	1.13	มาก	3.86	0.86	มาก
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	4.12	0.50	มาก	3.87	0.98	มาก	3.69	1.01	มาก	3.89	0.83	มาก
รวม	4.07	0.36	มาก	3.90	0.75	มาก	3.84	0.68	มาก	3.94	0.60	มาก
ภาพรวมบทบาท	4.16	0.29	มาก	3.91	0.71	มาก	3.88	0.65	มาก	3.98	0.55	มาก

จากตาราง 144 ผู้วิจัยขอสรุปว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ จากทุกกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุดเป็นอันดับแรก มี คะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ภาคประชาชน มีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ ภาครัฐ โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ผลรวมข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และ
นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ

ภาครัฐ

1. ให้ความรู้ ความสำคัญ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และวิธีการอนุรักษ์ให้แก่คนในชุมชน
2. ช่วยกันร่วมมือในการรักษาความสะอาด
3. ควรใช้แผนกลยุทธ์ในการพัฒนาอย่างแท้จริง
4. ประชาชนควรเป็นเจ้าของที่ดี
5. ควรพัฒนาทางด้านคมนาคมในการท่องเที่ยว
6. ผู้นำภาครัฐควรมีส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
7. ควรเน้นการเชื่อมโยงของจังหวัดและจังหวัดอื่น
8. หาจุดเด่นของสถานที่ของจังหวัด
9. ควรพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชายฝั่งทะเล และโบราณสถานให้ดีขึ้น
10. ควรพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม
11. ชาวบ้านควรร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง

ภาคเอกชน

1. ทำแผนยุทธศาสตร์เช่นการบูรณาการกิจกรรม ต้องแสดงให้เห็นชัดเจน และมีความ
แตกต่างจากแหล่งชุมชนอื่น
2. สินค้าต้องมีจำเพาะ ขายเฉพาะถิ่น
3. ควรมีความสะอาด ความสะอาด และความปลอดภัย
4. ตั้งกฎระเบียบการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน
5. ไกด์พาเที่ยวต้องมีความรู้ และจำสถานที่ต่างๆ ให้ได้เป็นอย่างดี
6. ควรมีป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยว
7. ควรแก้ปัญหาขยะ
8. พื้นฟูสถานตากอากาศบางปูโดยด่วน เพราะป่าชายเลนเสื่อมโทรมมาก
9. ฟาร์มจะเข้าสมุทรปราการเสื่อมโทรมมาก
10. เมืองโบราณควรมีระบบการเดินทางที่เยี่ยมชมให้สะดวกมากกว่านี้
11. ภาครัฐและภาคเอกชนควรดูแล และฟื้นฟูให้มากกว่านี้
12. อนุรักษ์ประเพณีให้คงอยู่สืบไป

13. ปฏิบัติงานสำคัญของคนในจังหวัด ให้รักถิ่นกำเนิด พร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากร และมรดกทางวัฒนธรรม

14. จัดแหล่งท่องเที่ยวภายในวัด

15. มีการออกกฎระเบียบในการท่องเที่ยว

ภาคประชาชน

1. ควรดูแลทรัพยากรอย่างจริงจัง เพื่อบูรณาการชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปให้อยู่ในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

2. ควรลดการปล่อยก๊าซของโรงงานอุตสาหกรรม เพื่ออากาศจะได้ดีขึ้น

3. ติดป้ายแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน

4. ควรเพิ่มที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท ให้มากขึ้น

5. ควรปรับปรุงเรื่องการจราจร คมนาคม และน้ำท่วม

6. ควรมีการกระจายแหล่งที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้น

7. ควรมีรถรับอากาศประจำทางให้มากขึ้น

8. ควรพัฒนาเรื่องห้องสุขา

9. จัดโครงการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทุกฤดูกาล

10. สนับสนุนและพัฒนามัคคุเทศก์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกในการร่วมพัฒนาท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง ถ้าเป็นเช่นนี้แล้ว การพัฒนาในระดับต่อไปก็จะดีขึ้น

11. ควรมีสินค้า OTOP ประจำจังหวัด เพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน

12. จัดโครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

13. มีการปราบอาชญากรรม

14. พัฒนาตลาดน้ำบางน้ำผึ้งให้เป็นตลาดใหญ่

15. มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อให้ได้มากที่สุด

16. ควรปรับปรุงที่พัก ร้านอาหารให้มีมาตรฐาน และควรประชาสัมพันธ์ หรือมี โบชัวร์

17. ควรควบคุมปัญหาเด็กแว้น

18. ควรทิ้งขยะให้เป็นที่

19. ส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี

นักท่องเที่ยว

1. อยากรให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการคมนาคม เพื่อรับรองนักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถยนต์ส่วนตัว
2. ควรพัฒนาวัด คลอง ห้างน้ำ และถนน
3. สืบทอดภูมิปัญญาด้านที่เป็นประโยชน์
4. รณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้ และมลพิษ
5. ควรประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้มากกว่านี้
6. ป้าย และสัญลักษณ์ต่างๆ ควรให้มีภาษาจีน และภาษาอังกฤษ
7. แก้ไขปัญหาน้ำท่วม
8. ขจัดความหนาแน่นของชุมชน
9. ควรปรับสภาพพื้นผิวของจราจร
10. อยากรให้ดูแลนักท่องเที่ยวในเรื่องความปลอดภัย
11. จัดอบรมภาษาต่างประเทศให้กับชุมชน เพื่อการสื่อสารที่ดี
12. จัดนิทรรศการแนะนำสถานที่ต่างๆ โดยใช้หลายภาษา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวหลากหลายเชื้อชาติ
13. ปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนเกิดความรักธรรมชาติ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ สรุปผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมาย ขอบเขต และวิธีวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของงานวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ
 - 1.1 **ภาครัฐ** ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ
 - 1.2 **ภาคเอกชน** ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ หอการค้าจังหวัดสมุทรปราการ และองค์กรอิสระภายในจังหวัดสมุทรปราการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัด ร้านค้าขายของที่ระลึก ร้านอาหาร
 - 1.3 **ภาคประชาชน** ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จำนวน 994,537 คน
 - 1.4 **นักท่องเที่ยว** เป็นชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 410,400 คน

2. ขอบเขตทางด้านพื้นที่

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำการศึกษาในพื้นที่ ในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1.1 ภาครัฐ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรปราการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

1.2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ หอการค้าจังหวัดสมุทรปราการ และองค์กรอิสระภายในจังหวัดสมุทรปราการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภายในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดร้านค้าขายของที่ระลึก ร้านอาหาร

1.3 ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จำนวน 994,537 คน

1.4 นักท่องเที่ยว เป็นชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 410,400 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรปราการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 100 คน

2. ภาคเอกชน ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ หอการค้าจังหวัดสมุทรปราการ และองค์กรอิสระ

ภายในจังหวัดสมุทรปราการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภายในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัด ร้านค้าขายของที่ระลึก ร้านอาหาร รวมทั้งสิ้น 100 คน

3. ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอบางพลีอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง จำนวน 994,537 คน (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2552) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 100 คน โดยทำการเทียบตาราง Taro Yamane (ปัญหาจริยวิทยเลิศ, 2543) ที่ค่าความเชื่อมั่น 90 เปอร์เซ็นต์ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 10%

4. นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น มีจำนวน 410,400 คน ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูล ในอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Accidental Sampling รวมทั้งสิ้น 100 คน โดยทำการเทียบตารางของ Taro Yamane (ปัญหาจริยวิทยเลิศ, 2543) ที่ค่าความเชื่อมั่น 90 เปอร์เซ็นต์ ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 10%

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ คือ เครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ (Tourism Resources Audit) โดยใช้วิธีการแบบสังเกตการณ์ที่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (Structure observation) ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยนครินทร์วิโรฒ ร่วมจัดทำกับมหาวิทยาลัย Oxford Brookes ประเทศอังกฤษ สำหรับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว นำมาเป็นเครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมุทรปราการ ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ : ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ พืช น้ำ

2.1.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม : มรดกวัฒนธรรม มรดกด้านศาสนา ศิลปะชาติพันธ์

2.1.3 ทรัพยากรมหกรรมและ Events : มหกรรม การแข่งขันกีฬา งานแสดงสินค้าธุรกิจ งานแสดงอื่นๆ

2.1.4 ทรัพยากรด้านกิจกรรม : การขนส่ง ที่พักแรม การต้อนรับ บริการอื่น ๆ

การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit) จะมี 2 ขั้นตอน
ดังนี้

1. การแสดงรายการทรัพยากรท่องเที่ยว (Inventory)
2. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว (Evaluation)
 - 2.1 คุณภาพ (Quality)
 - 2.2 ความโดดเด่น (Uniqueness)
 - 2.3 อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว (Appealing Power)

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit) เป็นการสังเกตการณ์ สภาพของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม คุณค่าทางการเรียนรู้ การศึกษา การบริหารจัดการและรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามหลักของการวางแผนยุทธศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรปราการ สอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และทั้งท่องเที่ยวชาวไทย เกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แบบสอบถามนี้ ได้จัดทำเป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปฏิบัติงานในภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนซึ่งเป็นผู้นำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (Supply Side)

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวผู้ต้องการสินค้าด้านการบริการท่องเที่ยว (Demand Side)

2.3. นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ราย จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 4 กลุ่ม และได้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงกว่า 0.83 ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ได้มาตรฐานและได้นำไปเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น รวบรวมข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ ในด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ ประชากร ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และ

แหล่งท่องเที่ยวหลังจากนั้นได้ดำเนินการส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว และดำเนินการ

4. การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ประมวลผลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.2 ลงรหัสและนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package Social Sciences) For Windows Version 14.0

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

4.3.1 สถิติพื้นฐาน

การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านการประเมินผลทรัพยากรในด้านต่างๆ

การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายทรัพยากรทางธรรมชาติ ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) และความคิดเห็นด้านวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

1. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสอดคล้องกับแบบสอบถาม โดยมีผลการวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม เทศกาลประเพณี กิจกรรม การบริการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบทบาทภาครัฐ บทบาทภาคเอกชน บทบาทประชาชน และนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง

ยังเป็นแบบบูรณาการ โดยที่ค่าผลรวมสูงสุดของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม นำมาสร้างเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรปราการ

1. สรุปผลการตรวจสอบทรัพยากร

ทรัพยากรหลักที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งได้รับความสนใจมากที่สุด คือ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจอย่างดี มีทั้งคำอธิบายภาษาอังกฤษและภาษาจีนประกอบการแสดงทุกรอบ ที่นี่เป็นฟาร์มจระเข้แห่งแรกของประเทศไทย และปัจจุบันยังเป็นฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลกอีกด้วย

ภาพ 55 แสดงฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ เมืองโบราณ เพราะที่นี่ถือได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งที่ใหญ่ที่สุดในโลก แต่อีกนัยหนึ่งที่นี่เปรียบเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์หน้าสำคัญของประเทศไทย ที่ประชาชนคนรุ่นหลังสามารถเรียนรู้ถึงสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างสมไว้ได้อย่างงดงาม

ภาพ 56 แสดงโบราณสถานในเมืองโบราณ

ทรัพยากรท่องเที่ยวแบบมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เพราะพระสมุทรเจดีย์เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดสมุทรปราการ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ทุกภาคส่วนจะเห็นความสำคัญของงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ จึงมีการกำหนดให้มีการจัดงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ ในวันแรม 5 ค่ำ แรม 11 เป็นวันเริ่มงาน

ภาพ 57 แสดงงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ เพราะเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายอยู่แล้วในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จัดกิจกรรมคือเมืองโบราณ ซึ่งถือเป็นเป็นสถานที่อันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีวัดจำลองต่างๆ จำนวนมาก ทำให้การจัดกิจกรรมเป็นได้อย่างสะดวก มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก

ภาพ 58 แสดงกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ

ส่วนการบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ในส่วนต่างๆ ที่ได้รับความพึงพอใจจากทุกภาคส่วนมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว เว็บไซต์ โบร์ชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ส่วนต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ เพราะฉะนั้น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวเองก็ควรที่ร่วมมือกันอย่างบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ สรุปผลได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท

กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน สรุปผลได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,000 บาท ขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน สรุปผลได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 24 ปี มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ อาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 34.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,000 บาท ขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว สรุปผลได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 24 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพฯ

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวโดยมาก 1 ครั้ง/เดือน แหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวรู้จักจากสื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการมากที่สุด คือ ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนรับประทานอาหาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคย

เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการมาก่อน ส่วนวัตถุประสงค์ในการเดินทางครั้งนี้ ส่วนใหญ่เพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาเป็นครอบครัว โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นยานพาหนะในการเดินทาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่พักค้างคืน แต่ถ้าพักค้างคืนจะพักบ้านญาติ บ้านเพื่อน เป็นส่วนใหญ่ โดยพักประมาณ 1 คืน ส่วนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยประมาณ 1,001 – 3,000 บาท

ส่วนแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวใน จังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวก็คือ ต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน เป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เช่น เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ เป็นลำดับสอง และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทชายทะเล เช่น สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียนเป็นแรงจูงใจลำดับที่สาม

ตอนที่ 2 สรุปข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม เทศกาล มหกรรม กิจกรรม และการบริการการท่องเที่ยว ของกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม คือ

1. สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดสมุทรปราการที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ และป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว ตามลำดับ

2. สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า เมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา และชุมชนชาวมอญ พระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสอง ส่วนตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน และพระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับสาม

3. สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม / เทศกาล / ประเพณี ของจังหวัดสมุทรปราการที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

ผู้วิจัยจึงขอสรุปว่า งานนมนัสการองค์พระสมุทฺรเจดีย์ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ประเพณีรับบัว เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรหรรรม เทศกาลและ ประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่ และงานนมนัสการหลวงพ่โตเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม

4. สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อมพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู และศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรหรรรม เทศกาล และประเพณีของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง และกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม

5. สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอสรุปว่า ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ) เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็น ลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ปิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์ เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สอง และความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว เป็นการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่น่าสนใจเป็นลำดับที่สาม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและ ภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค

จุดแข็ง

ผู้วิจัยขอสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการ โดย 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แสดงความคิดเห็น อันดับ 1 คือ ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ อันดับ 2 คือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับที่สอง ส่วนอันดับรองลงมา ได้แก่ เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น มี

ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรม) เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทยา เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง และมี ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว) เป็นจุดแข็งของ จังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับ

จุดอ่อน

ผู้วิจัยขอสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการ โดย 4 กลุ่ม ตัวอย่าง ได้แสดงความคิดเห็น อันดับ 1 คือ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว แบบบูรณาการ เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก ส่วนอันดับรองลงได้แก่ มี โรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดการแก้ปัญหา มลภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมาก ปัญหาบุกรุกทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง ขาดการ แก้ปัญหามลภาวะทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ การบริการที่แพรวพราวที่ไม่ได้ มาตราฐาน เป็นจุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับ

โอกาส

ผู้วิจัยขอสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการ โดย 4 กลุ่ม ตัวอย่าง ได้แสดงความคิดเห็น อันดับ 1 คือ การร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ตอนล่าง เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็น ลำดับแรก อันดับ 2 คือ กระแสความนิยมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และมีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับ ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เป็นโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับ 3

อุปสรรค

ผู้วิจัยขอสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการ โดย 4 กลุ่ม ตัวอย่าง ได้แสดงความคิดเห็น อันดับ 1 คือ การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการเป็นลำดับแรก ส่วน อันดับรองลงได้แก่ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมี ประสิทธิภาพ มีประชากรแฝงจำนวนมากงบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร ปัญหา การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัด ใกล้เคียง เป็นอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการตามลำดับ

ตาราง 145 แสดงรูปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค
ของจังหวัดสมุทรปราการ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> 1. อยู่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ 2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ 3. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ 4. การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น 5. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม) 6. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทยา 7. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง 8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ 2. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม 3. ขาดการแก้ปัญหาหมอกควันทางอากาศและขยะมูลฝอย 4. มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมาก 5. ปัญหาบุกรุกทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง 6. ขาดการแก้ปัญหาหมอกควันทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ 7. การบริการที่พักแรมที่ไม่ได้มาตรฐาน
โอกาส	อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น 3. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ 4. นักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น จากการเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ 5. นักท่องเที่ยวเอเชียใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบ One Day Trip 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาลังแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3. มีประชากรแฝงจำนวนมาก งบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร 4. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย 5. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง 6. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการ ของกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม คือ

ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปว่า วิสัยทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ที่สำคัญอันดับแรก คือ สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ส่วนวิสัยทัศน์ที่มีความสำคัญลำดับต่อมาได้แก่ สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน และสมุทรปราการจะพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ ตามลำดับ

ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปว่า ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ ทำให้มีโอกาสที่จะได้งบประมาณสนับสนุนส่งเสริม ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมบูรณ์คงอยู่ต่อไป ส่วนยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญลำดับต่อมาได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน และยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ตามลำดับ

ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 มีกลยุทธ์และโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู และจัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา และโครงการการจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขลาเป็นพื้นที่ปายาเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 คือ กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ โครงการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ และโครงการสร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 คือ กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ และโครงการการแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 มีกลยุทธ์และโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ โครงการปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์ โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการเที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล โครงการกำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ เป็นต้น ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 คือ กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ F8i'dki0yf ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการการสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว และโครงการสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 คือ กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)

โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี และโครงการการศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีกลยุทธ์และโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ และโครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 คือ กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ และโครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 มีกลยุทธ์และโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ (พระประแดง) ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา โครงการที่มีความเหมาะสมรองลงมา ได้แก่ โครงการสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง และ โครงการอนุรักษ์ วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ของกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม คือ

ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปว่า บทบาทของภาครัฐ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการที่สำคัญที่สุด ได้แก่ บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผน

ยุทธศาสตร์ระดับประเทศ บทบาทของภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการที่สำคัญที่สุด ได้แก่ บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค ส่วนบทบาทของภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการที่สำคัญที่สุด ได้แก่ บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขอสรุปว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ จากทุกกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุดเป็นอันดับแรก มี คะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ภาคประชาชน มีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ ภาครัฐ โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยของอภิปรายว่าการนำของมูลของกลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากขึ้น มีแรงจูงใจด้านใดบ้าง ในขณะเดียวกันทางจังหวัดควรจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งหมดของจังหวัด โดยพิจารณาถึงคุณภาพ ความเสื่อมโทรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและความเป็นไปได้ในการเพิ่มมูลค่าในสินค้าและบริการ ต่อจากนั้นทางจังหวัดควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพยากรณ์กลุ่มตลาดเป้าหมายที่จะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต แล้วจึงนำกลุ่มตลาดเป้าหมายทั้งเก่าและใหม่เข้ามาเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ต้องการปรับปรุง เพื่อสนองกลยุทธ์ส่งเสริมตลาดต่างประเทศและในประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2552 หน้า 1)

ผู้วิจัยขออภิปรายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม มหกรรม เทศกาล ประเพณี และกิจกรรมการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1. ผลของวัตถุประสงค์ข้อ 1 สามารถอภิปรายผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการผลได้ว่า จังหวัดสมุทรปราการมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับนิยมจากกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ และสถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน ภาครัฐและภาคประชาชนควรร่วมมือกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของฟาร์ม

จะเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาวิถีชีวิตจะเข้ และสัตว์อื่นๆ ภายในสวนสัตว์ ส่วนสถานตากอากาศบางปู เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงคู่จังหวัดสมุทรปราการมายาวนาน แต่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทางแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และการเข้าถึง รวมทั้งการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกิดการทำลายธรรมชาติที่มากเกินไป และดูแลไม่ให้งานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลบริเวณสถานตากอากาศบางปู ภาครัฐควรผลักดันให้เกิดโครงการสร้างพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานน้ำหรือพลังงานลมบริเวณสถานตากอากาศบางปู

อนึ่งจังหวัดสมุทรปราการ ยังมีพื้นที่ป่าชายเลนจำนวนมากตั้งแต่สถานตากอากาศบางปูไปจนถึงอุทยานเรือรบหลวงแม่กลอง และยังมีบริเวณตำบลบางกะเจ้า ซึ่งเป็นปอดของกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการเป็นพื้นที่สีเขียวอันกว้างใหญ่ท่ามกลางเมืองอุตสาหกรรม

ผู้วิจัยคิดว่าควรพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณดังกล่าว และควรเพิ่มพื้นที่สีเขียวในทุกพื้นที่ทุกตำบลของจังหวัดสมุทรปราการให้มากขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของจังหวัดที่มีความเป็นธรรมชาติค่อนข้างน้อย และเป็นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพระบบนิเวศป่าชายเลนและระบบนิเวศน้ำจืด อันจะเป็นการสนองยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน ในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน รวมถึงการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนา ใช้ประโยชน์พื้นที่ และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว (คณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน้า 5)

จังหวัดสมุทรปราการมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ เมืองโบราณ ซึ่งเมืองโบราณมีสถานที่สำคัญต่างๆ ในประเทศไทยรวมกันอยู่มากที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรเข้าไปทำความร่วมมือกับเจ้าของเมืองโบราณ เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมให้เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญระดับโลก

มหกรรม เทศกาล ประเพณี ของจังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้รับความนิยมของแต่ละกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน คือ กลุ่มภาครัฐเห็นว่า งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ กลุ่มเอกชนเห็นว่า งานประเพณีรับบัว กลุ่มประชาชนเห็นว่างานประเพณีสงกรานต์พระประแดง (สงกรานต์มอญ) และกลุ่มนักท่องเที่ยวเห็นว่า งานนมัสการหลวงพ่โต มีความสำคัญมากที่สุด

กิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ที่น่าสนใจสูงสุดคือ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เมืองโบราณจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วง

เดือน มกราคม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาไหว้พระในวัดต่างๆ ที่อยู่ในเมืองโบราณ ซึ่งเป็น การสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มภาครัฐและกลุ่มนักท่องเที่ยว

ส่วนการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการที่กลุ่มตัวอย่าง พึงพอใจมากที่สุด คือ การบริการปั้มน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์ ซึ่งเป็น การสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยคิดว่าทางจังหวัดสมุทรปราการควรส่งเสริมและสนับสนุนกลยุทธ์ในการนำ สินค้าด้านวัฒนธรรมไทยที่สร้างความภูมิใจในความเป็นชาติ และพร้อมที่จะรอดสู้สายตาชาวโลก กลุ่มสินค้าเหล่านี้ในจังหวัดสมุทรการ อาทิเช่น เมืองโบราณซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนารวมไปถึงพิพิธภัณฑ์ที่สำคัญต่างๆในประเทศไทยมารวมไว้ในแหล่งเดียว และทางจังหวัดควรพัฒนากิจกรรมไหว้พระ 9 วัดและกิจกรรมการท่องเที่ยวตลาดน้ำให้หลากหลายยิ่งขึ้น ตลอดจนจรรยาบรรณการศึกษาวิถีชีวิต ชาวมอญ และชาวไทยพระประแดง

ผู้วิจัยจึงคิดว่าทางจังหวัดควรนำทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้าน มาบูรณาการ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้าง Brand ที่เป็นการท่องเที่ยวสมุทรปราการ สร้างเส้นทางการท่องเที่ยว เพื่อ บูรณาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมซึ่งจะทำให้รพยพเวลาที่นักท่องเที่ยวอยู่ใน จังหวัดสมุทรปราการนานยิ่งขึ้น หนึ่งจังหวัดควรยกระดับการจัดการด้านคุณภาพในสิ่งแวดล้อม ในแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด โดยเฉพาะในป่าชายเลน ควรมีโครงการปลูกป่าชายเลนอย่างเร่งด่วน ในปริมาณที่สามารถป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยว ระบบนิเวศป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและป่าชายเลนบ้านสาขลา นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเข้าไป สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองหลวง

หนึ่งจังหวัดควรมีการปฏิสังขรณ์วัดที่สำคัญที่อยู่ในจังหวัด เช่น วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา วัดกลาง เป็นต้น และสนับสนุนให้มีกิจกรรมภายในวัดอโศการาม ได้แก่ การปฏิบัติ ธรรม ซึ่งจะเป็นสินค้าและบริการด้านจิตใจ ซึ่งกำลังได้รับความนิยมมากขึ้น และยังเป็น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นการสร้างคุณค่าทางด้านจิตใจ และเกิดความภูมิใจในความเป็นไทย เพื่อสนองยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม โดยปรับปรุงสินค้าทางการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น ผลิตภาพและคุณค่าการบริการบนฐานความรู้ความเป็นไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ วัฒนธรรมไทย รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง และตราสินค้าที่เป็นที่ยอมรับของตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวสมุทรปราการ (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน้า 5)

2. ผลของวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การอภิปรายผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้เด่นที่สุดก็คือ ที่ตั้งไม่ไกลจากกรุงเทพฯมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงเดินทางมาท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก จากการสำรวจนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ จังหวัดสมุทรปราการยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ เป็นจุดแข็งของจังหวัดสมุทรปราการ แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวถึงแม้ว่าจะเป็นของเอกชน แต่ก็ทำรายได้เข้าสู่จังหวัดได้ไม่น้อยเลย อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกได้ เพราะมีความเป็นเอกลักษณ์และบ่งบอกถึงความเป็นไทยอย่างดี ส่วนจุดแข็งที่สำคัญอีกอย่าง คือ การเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ คือ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ แต่หลังจากที่ผู้วิจัยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการฉบับเสร็จสมบูรณ์ จุดอ่อนข้อนี้ก็จะกลายเป็นจุดแข็งทันที

จุดอ่อนของจังหวัดสมุทรปราการอีกประการ คือ การมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เพราะจังหวัดได้ก็ตามมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมก็มักเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้จังหวัดสมุทรปราการมีมลพิษมากเกินขนาด ทุกภาคส่วนควรหันมาสนใจหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างจริงจัง เพื่อทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ในจังหวัดสมุทรปราการ

โอกาสของจังหวัดสมุทรปราการที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เนื่องจากกลุ่มภาคกลางตอนล่างจังหวัดอื่นๆ มีความเข้มแข็งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเราสามารถสร้างเส้นทางร่วมกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เพื่อทำให้มีนักท่องเที่ยวจากจังหวัดในกลุ่มภาคกลางตอนล่างมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพิ่มมากขึ้น แต่ปัจจุบัน กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้แผนพัฒนาของจังหวัดสมุทรปราการ มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น ตัวอย่างภาครัฐที่ถือว่าประสบความสำเร็จด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นั่นก็คือ

องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง และจังหวัดสมุทรปราการยังมีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งถือเป็นโอกาสที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติมาท่องเที่ยวและพักค้างแรมในจังหวัดสมุทรปราการเพิ่มมากขึ้น

ส่วนอุปสรรคของจังหวัดสมุทรปราการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องนำหลักการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเข้ามาบริหารจัดการเพื่อแยกโซนแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับเขตเมืองอุตสาหกรรม และอุปสรรคอีกอย่างที่จังหวัดสมุทรปราการประสบ คือ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการฝึกอบรมทักษะต่างๆ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวให้มีความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โครงการอบรมด้านภาษาที่ 2 ให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดสมุทรปราการมีที่ตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่โดดเด่นอย่างมาก กล่าวคืออยู่ระหว่างเส้นทางยุโรปไปออสเตรเลีย หรือยุโรปไปยังภูมิภาคอื่นๆ สนามบินสุวรรณภูมิตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยคิดว่าประเทศไทยควรเปลี่ยนบทบาทของสนามบินสุวรรณภูมิและจังหวัดสมุทรปราการ จากการเป็นจุดแวะพักเติมน้ำมัน มาเป็นจุดหมายปลายทางเพื่อแวะท่องเที่ยวและเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวทวีปเอเชียโดยรอบและโดยรวม ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมือง มีการอนุมัติให้วีซ่าแก่ผู้โดยสารที่แวะพักระหว่างเครื่องเติมน้ำมันให้สามารถให้สามารถแวะค้างคืน 1-3 คืน ผู้โดยสารดังกล่าวอาจใช้ระยะเวลาหนึ่งวันในการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ ทางจังหวัดเองก็ต้องสร้างสินค้าและบริการที่จะเสนอขายต่อลูกค้ากลุ่มนี้ให้ได้อย่างเหมาะสม เช่น จัดโปรแกรมแบบวันเดียวเที่ยวทั่วสมุทรปราการ หรือแบบสองวันหนึ่งคืน คือเที่ยวกรุงเทพฯ 1 วัน แล้วมานอนที่สมุทรปราการ และเที่ยวที่สมุทรปราการอีก 1 วัน โปรดักต์กล่าวทางจังหวัดควรมีการสนับสนุนให้เกิดการขายที่สนามบินสุวรรณภูมิโดยตรงหรือจำหน่ายโดยช่องทางอื่นๆ ร่วมด้วย

อนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่จะเดินทางมาจากกรุงเทพฯ ทางจังหวัดควรจะร่วมมือกับทางบริษัทท่องเที่ยวเพื่อจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อจำหน่ายสินค้าและบริการนั้นให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวชาวไทย ควรเน้นการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการสนองนโยบายแผนการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แก่ แผนการส่งเสริมการเดินทางในประเทศ

3. ผลของวัตถุประสงค์ข้อ 3 สามารถอภิปรายผลการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก เพราะการที่เราจะพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้นั้น เราต้องพัฒนาจากทุกด้านตั้งแต่พัฒนาสังคม เมื่อสังคมดี ทุกภาคส่วนในสังคมให้ความร่วมมือการพัฒนาย่อมเกิดผลดี ส่วนทางด้านวัฒนธรรมก็ถือว่าสำคัญยิ่ง เพราะวัฒนธรรมที่คงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมีความโดดเด่นเปรียบเสมือนท้องถิ่นนั้นมีคุณค่า วัฒนธรรมอันโดดเด่นน่าสนใจสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว มาศึกษาเรียนรู้สืบต่อไป ส่วนการพัฒนาด้านจิตใจและการปลูกจิตสำนึกต้องทำควบคู่กันไป เพื่อจะได้แทรกซึมและเข้าใจหัวใจของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้วยจิตใจที่ดีงามต่อไปอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่สำคัญรองลงมา คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพราะการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแบบยั่งยืนได้ เราใส่ใจดูแลธรรมชาติ ธรรมชาติก็จะคงอยู่กับเราต่อไป มีแหล่งท่องเที่ยวให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา เรียนรู้ต่อไป รุ่นสู่รุ่นอย่างยั่งยืนได้

จังหวัดสมุทรปราการควรนำผลจากการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ นำมาปรับใช้การแผนยุทธศาสตร์อย่างจังหวัดแบบบูรณาการ ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ

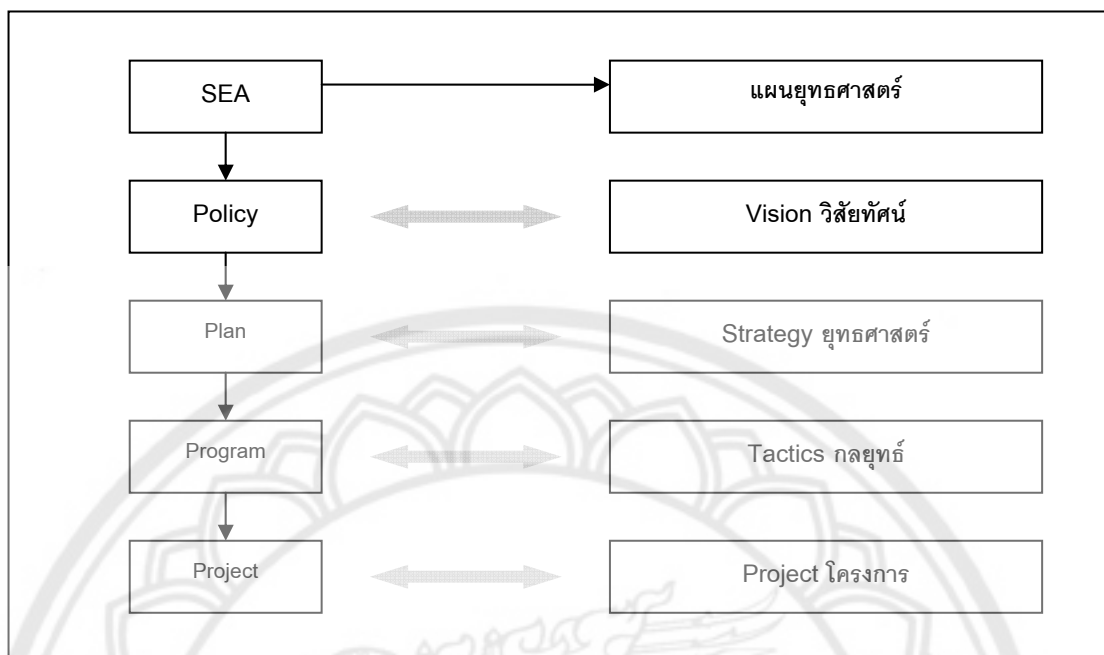
อนึ่งเพื่อสนองนโยบายกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ตามแนวทางการดำเนินงานแบบ Treasures: Land of Heritage and History เพื่อนำเสนอกลุ่มสินค้าด้านวัฒนธรรมไทย อาทิ เช่น เมืองโบราณ ที่ได้รวบรวมความภูมิใจในความเป็นชาติไทย และพร้อมที่จะอวดสู่สายตาชาวโลก เมืองโบราณยังสามารถนับได้ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่รวบรวมมรดกทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา รวมไปถึงพิพิธภัณฑ์ที่สำคัญต่างๆ ในประเทศไทยได้รวมอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการทั้งหมด อีกทั้งทางจังหวัดสมุทรปราการยังสามารถสนองนโยบายตามแนวทางการดำเนินงานแบบ Nature: The Beauty of Natural Wonders ทางจังหวัดสมุทรปราการสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ เช่น การศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน และการปลูกป่าชายเลนตามแนวบริเวณปากอ่าว เพื่อป้องกันปัญหาคลื่นทะเลแนวตลิ่ง และเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบอนุรักษ์ธรรมชาติและสร้างความตระหนักให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจในคุณค่าของการเป็นผู้ท่องเที่ยวในสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ยังเป็นสนองแนวทางของของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้ย้ำเจตนารมณ์อย่างต่อเนื่องในการรณรงค์ให้เกิดการรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบกับแนวโน้มโลกที่นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับภาวะโลกร้อน ทางจังหวัดควรใช้โอกาสนี้ ส่งเสริมภารกิจทางการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยทางจังหวัดควรร่วมผลจากการวางแผนยุทธศาสตร์ นำเสนอขายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสร้างความคุ้มค่าที่สูงสุดให้แก่จังหวัดสมุทรปราการอย่างยั่งยืน

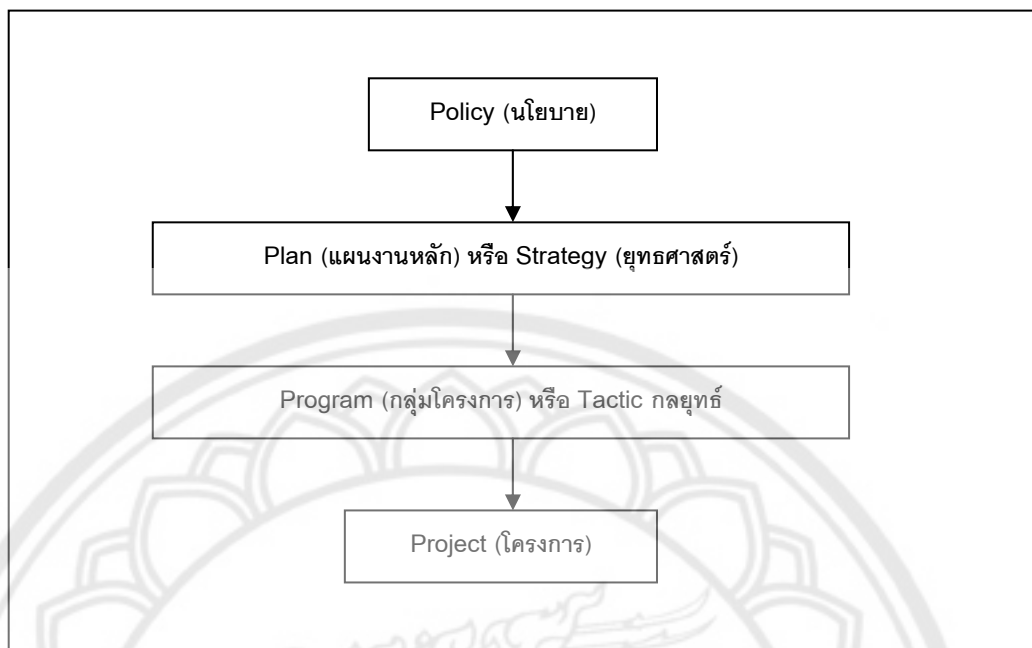
จากผลการวิจัย การสรุป การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด มานำเสนอเชิงบูรณาการ โดยเริ่มจากการกำหนดนโยบาย (Policy) ที่นำมาจากวิสัยทัศน์ซึ่งจะเป็นกรอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยผู้วิจัยจะบูรณาการยุทธศาสตร์ (Strategy) หรือแผนงานหลัก (Plan) จังหวัดสมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ

เพราะแผนหลักทั้ง 4 ประการจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างสมดุลในการพัฒนายุทธศาสตร์ดังกล่าว จึงเป็นแผนงานลำดับที่ 2 อยู่ภายใต้กรอบของนโยบายอันจะทำให้วิสัยทัศน์ของจังหวัดสมุทรปราการเป็นจริง

ภาพ 59 แสดงแผนภูมิกรอบแนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์
โดยการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์

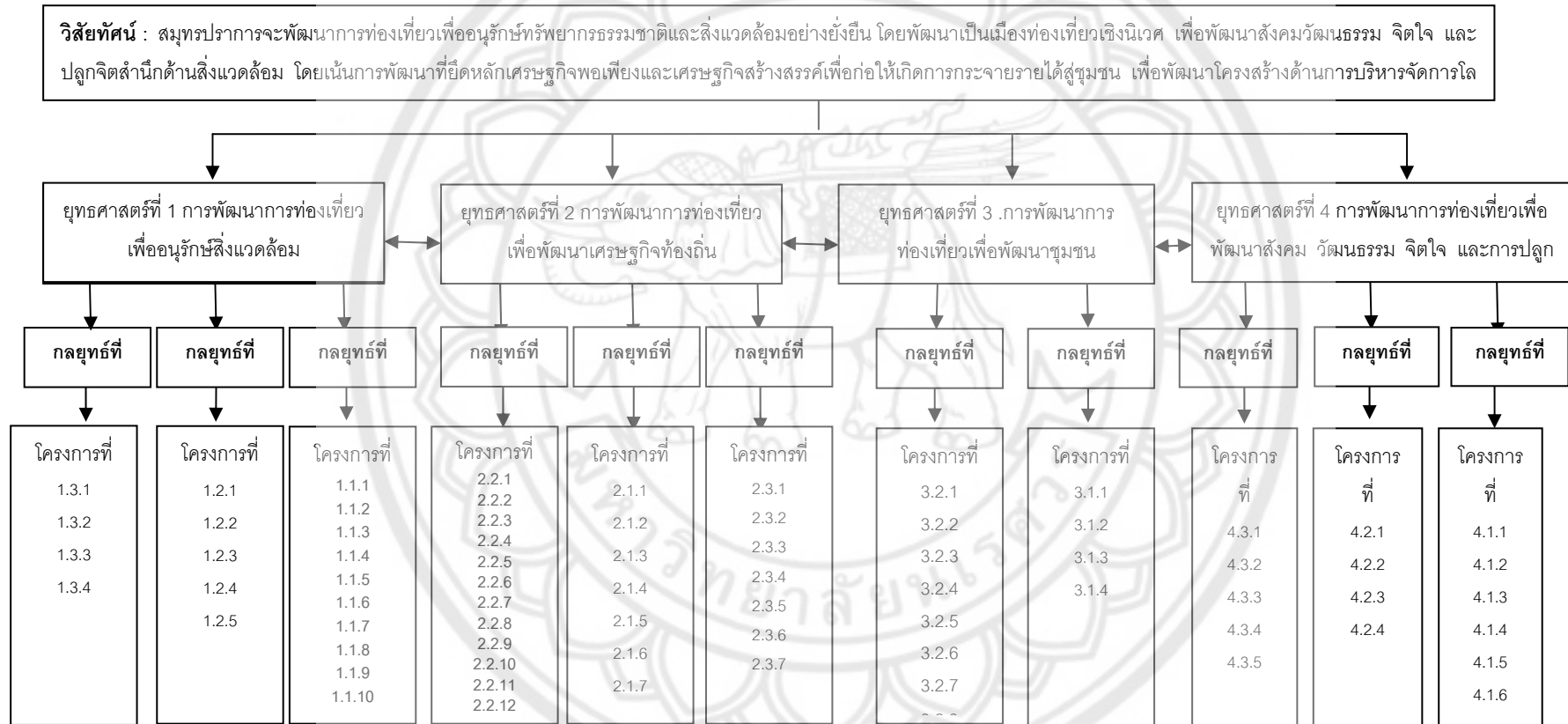
นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน จัดเป็นกรอบของการพัฒนาในระดับสูง (Top Level) ภายใต้แต่ละแผนงานหลักจะมีแผนปฏิบัติการระดับกลยุทธ์ (Tactics) หรือกลุ่มของโครงการ (Programs) ซึ่งจะอยู่ในลำดับที่ 3 ของแผนการพัฒนาในภาพรวม ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์จะมีจำนวนกลยุทธ์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้กลยุทธ์ทั้งหมดจะมีความสัมพันธ์ต่อกันและเมื่อมีการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์แต่ละด้าน จะมีโครงการ (Project) ที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้กลยุทธ์เหล่านั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นลำดับที่ 4 และโครงการทุกโครงการจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับปฏิบัติการเช่นกัน การวางแผนระดับกลยุทธ์และโครงการนั้นจัดเป็นการวางแผนระดับล่าง (Down Level) ซึ่งก็คือ แผนในระดับปฏิบัติการซึ่งต้องอยู่ภายใต้แผนระดับบน ดังนั้นแผนพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ จึงควรมีลักษณะการบูรณาการแผนทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการปลูกจิตสำนึก เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อจะทำให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบของแต่ละแผนที่จะมีผลต่อกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแผนดังกล่าวในภาพรวมโดยใช้แนวทางการนำเสนอแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ของการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) ซึ่งนำเสนอแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเป็น 4 ขั้นตอนในรูปแบบ 4Ps ตามลำดับดังนี้

ภาพ 60 แสดงแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ 4 ขั้นตอน

ผู้วิจัยขอเสนอ การแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ในรูปแบบของการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ดังต่อไปนี้

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ภาพ 61 แสดงแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์ : สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 1.1 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- โครงการที่ 1 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 2 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด
- โครงการที่ 3 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 4 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา

กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

- โครงการที่ 1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู
- โครงการที่ 2 จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย
- โครงการที่ 3 การจัดการคุณภาพน้ำอย่าง
- โครงการที่ 4 การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขลาเป็นพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- โครงการที่ 5 การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบิน

กลยุทธ์ที่ 1.3 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ

- โครงการที่ 1 โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว
- โครงการที่ 2 โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวโครงการที่
- โครงการที่ 3 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 4 โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรม
- โครงการที่ 5 การปรับปรุงด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทาง
- โครงการที่ 6 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน
- โครงการที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค
- โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- โครงการที่ 9 โครงการทำปุ๋ย ก๊าซชีวภาพ จากขยะอินทรีย์
- โครงการที่ 10 ยกกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- โครงการที่ 11 การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวทางทะเล

ภาพ 62 แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์ : สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว

- โครงการที่ 1 ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์
- โครงการที่ 2 เทียบปางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล
- โครงการที่ 3 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip
- โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 5 สร้าง Brand ปลาสลิดบางปะกงสู่ระดับโลก
- โครงการที่ 6 สร้าง Brand เทียวฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก
- โครงการที่ 7 เทียวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขซึ่กับตลาดร้อยปีคลองสวน
- โครงการที่ 8 ยกกระดับคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารระดับสากล
- โครงการที่ 9 ยกกระดับบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สู่ระดับสากล
- โครงการที่ 10 ยกกระดับที่พักให้เป็นแบบที่พักพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม
- โครงการที่ 11 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 12 ยกกระต๊บบระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- โครงการที่ 13 ยกกระต๊บบมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2.2 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

- โครงการที่ 1 ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- โครงการที่ 2 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว
- โครงการที่ 3 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต
- โครงการที่ 4 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 5 การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- โครงการที่ 6 สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยว
- โครงการที่ 7 การแสวงหาแหล่งเงินทุน

กลยุทธ์ที่ 2.3 การจัดการด้านการตลาด

- โครงการที่ 1 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ
- โครงการที่ 2 โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว
- โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน
- โครงการที่ 4 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 5 การเชิญสื่อมวลชน มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว
- โครงการที่ 6 การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก
- โครงการที่ 7 การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย

ภาพ 63 แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์: สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาที่ยืดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน

กลยุทธ์ที่ 3.1 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น

- โครงการที่ 1 โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน
- โครงการที่ 2 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ
- โครงการที่ 3 โครงการอบรมมีคุณาศักดิ์ท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม
- โครงการที่ 4 โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- โครงการที่ 5 โครงการอบรมมีคุณาศักดิ์ท้องถิ่นด้านการศึกษาระบบนิเวศและธรรมชาติ
- โครงการที่ 6 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- โครงการที่ 7 โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว
- โครงการที่ 8 โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3.2 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

- โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
- โครงการที่ 2 การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
- โครงการที่ 3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
- โครงการที่ 4 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ

ภาพ 64 แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

วิสัยทัศน์ : สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก

กลยุทธ์ที่ 4.1 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

- โครงการที่ 1 การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ โครงการที่ 2 การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชน
- โครงการที่ 3 การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม
- โครงการที่ 4 โครงการอนุรักษ์ วัดโคกการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา
- โครงการที่ 5 โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริมคลองลำโพง

กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ

- โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
- โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ
- โครงการที่ 3 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน
- โครงการที่ 4 การพัฒนาจิตสำนึกท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดโคกการาม

กลยุทธ์ที่ 4.3 การปลูกจิตสำนึก

- โครงการที่ 1 โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก
- โครงการที่ 2 โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี
- โครงการที่ 3 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ
- โครงการที่ 4 โครงการปลูกป่าชายเลน
- โครงการที่ 5 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม
- โครงการที่ 6 การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน

ภาพ 65 แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อเสนอแนะ

จากข้อเสนอแนะในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งได้รับมาจากภาคส่วนต่างๆ สามารถที่จะสรุปภายใต้หัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างจริงจัง พร้อมทั้งหาเงินสนับสนุนเพื่อพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ และควรนำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการฉบับนี้ ไปต่อยอดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการต่อไป

1.2 ภาคเอกชน ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะเข้ามาจัดการในการที่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการด้านการขนส่ง ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม ผู้ประกอบแหล่งท่องเที่ยว ล้วนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

1.3 ภาคประชาชน เป็นส่วนที่มีบทบาทไม่แพ้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนั้นประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการเองก็ต้องร่วมมือและทำตัวเป็นเจ้าของที่ดี รู้จักรักษาและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน เมื่อมีรายได้เข้ามาพัฒนาชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ก็จะเลี้ยงตัวเองได้ สามารถเกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้

1.4 นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ครบวงจร และนักท่องเที่ยวก็ควรรู้บทบาทของตนเอง ว่าการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีเป็นอย่างไร ควรร่วมมือกันในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อที่จะได้มีทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้อยู่ยืนยาวไปสู่นักท่องเที่ยวรุ่นต่อรุ่น

1.5 เพียงแค่ทุกฝ่ายร่วมมือกัน รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาการท่องเที่ยว ก็สามารถเชื่อมโยงให้เกิดผลเชิงบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ทำให้การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการทำวิจัยเรื่องพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน โดยการสร้างความร่วมมือและร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์ ในแหล่งท่องเที่ยว
2. ควรศึกษาเรื่องความเป็นไปได้ในการใช้พลังงานลม หรือพลังงานแสงอาทิตย์ ตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
3. ควรศึกษาเรื่องการจัดการโฮมสเตย์ และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในในตำบลบางน้ำผึ้ง
4. ควรวิจัยอย่างเร่งด่วนเกี่ยวกับผลกระทบของคลื่นทะเลแนวตลิ่ง และปัญหาน้ำท่วมขังภายในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อป้องกันปัญหาพื้นดินของจังหวัดสมุทรปราการจมน้ำทะเล

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

แบบสอบถาม ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

เรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ

ในจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 4 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 6 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ 17 - 24 ปี 25 - 34 ปี 35 - 44 ปี
 45 - 54 ปี 55 - 64 ปี 65 ปีขึ้นไป
- สถานภาพ โสด สมรส
 หม้าย หย่าร้าง
- การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. อนุปริญญา / ปวส.
ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่นๆ.....
- อาชีพ เกษตรกร รับจ้าง ตัวแทนขายสินค้า
 แม่บ้าน / พ่อบ้าน นักเรียน / นักศึกษา ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
 ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ พนักงาน / ลูกจ้างบริษัท อื่นๆ

6. รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท
 10,001 – 15,000 บาท 15,001 – 20,000 บาท
 20,001 – 25,000 บาท 25,000 บาท ขึ้นไป
7. ภูมิลำเนา กรุงเทพฯ ปริมณฑล ภาคเหนือ
 ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก
 ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทาง และวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวของท่านมีลักษณะอยู่ในข้อใด
 1 ครั้ง/เดือน 2 ครั้ง/เดือน 3 ครั้ง/เดือน อื่นๆ.....
- ท่านหาข้อมูลท่องเที่ยวจากแหล่งใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต วารสาร/นิตยสาร/คู่มือเดินทาง
 วิทยุ/โทรทัศน์ เพื่อน /ญาติ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว/ททท.
 สมาคมท่องเที่ยว บริษัททัวร์ เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์
- ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ท่านสนใจ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ศึกษารวมชาติเดินป่า เทียน้ำตก พักผ่อนรับประทานอาหาร
 เที่ยวทะเล/เกาะ/ดำน้ำ ดาว/ดูนก/ส่องสัตว์ พักแรมด้วยเต็นท์
 โบราณสถาน/ศิลปวัฒนธรรม เที่ยวสวนเกษตร เทศกาล/ประเพณี
 ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/นวดสมุนไพร พายเรือ ช้อสินค้าพื้นเมือง
 วิถีชีวิตชุมชนและบ้านพักชนบท ปีนเขา/ไต่เขา อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการมาก่อนหรือไม่
 เคย ไม่เคย
- วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดสมุทรปราการในครั้งนี้คือ
 พักผ่อน/ท่องเที่ยว เยี่ยมญาติ/เพื่อน ทัศนศึกษา/แสวงหาความรู้
 พักผ่อน ประชุม/สัมมนา ธุรกิจ
 ปฏิบัติราชการ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6. ลักษณะการเดินทาง

- คนเดียว ครอบครัว กลุ่มเพื่อน
 บริษัททัวร์ มาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่

7. ยานพาหนะในการเดินทาง

- รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง รถเช่า/รถตู้ เรือ
 รถยนต์บริษัทนำเที่ยว รถจักรยานยนต์ รถไฟ เครื่องบิน

8. ท่านพักค้างคืนในการเดินทางครั้งนี้หรือไม่

- พักค้างคืน ไม่พักค้างคืน (ข้ามไปตอบข้อ11)

9. ถ้าพักค้างคืน ประเภทของที่พักที่ท่านพัก

- โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล กางเต็นท์
 บ้านญาติ/เพื่อน บ้านพักรับรอง วัด/โรงเรียน อื่นๆ (โปรดระบุ)

10. ระยะเวลาการพักแรม

- 1 คืน 2 คืน 3 คืน มากกว่า 3 คืน

11. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยต่อคนต่อวัน

- ต่ำกว่า 1,000 บาท 1,001 – 3,000 บาท 3,001 – 5,000 บาท
 มากกว่า 5,000 บาท

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

3.1 ท่านคิดว่ามูลเหตุต่อไปนี้ เป็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการมากน้อยเพียงใด

ระดับความคิดเห็น 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

แรงจูงใจที่เดินทางมาท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทชายทะเล เช่น สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน					

แรงจูงใจที่เดินทางมาท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทสวน เช่น ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์					
3. มีแหล่งศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน สถานตากอากาศบางปู					
4. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร					
5. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน					
6. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ					
7. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสาขลา					
8. ท่านต้องการซื้อสินค้า OTOP ปลาสด ดอกไม้ประดิษฐ์					
9. ท่านต้องการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวทั่วสมุทรปราการ					
10. ท่านต้องการท่องเที่ยวในแหล่งใกล้กรุงเทพฯ					
11. ท่านต้องการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ					
12. ความคุ้มค่าเงินในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ					

ตอนที่ 4 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการอยู่ในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน					
2. ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว					
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ					
4. คลองบางกะเจ้า					
5. สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์					

4.2 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา					
2. พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง					
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า					
4. พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์หัตถ์เดียวเฉลิมพระเกียรติ					
5. เมืองโบราณ					
6. ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา					
7. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน					

4.3 ท่านคิดว่ามหรหรรรม เทศกาล ประเพณี ของจังหวัดสมุทรปราการต่อไปนี้ น่าเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวแบบมหรหรรรม / เทศกาล / ประเพณี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์					
2. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ)					
3. งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง					
4. งานประเพณีรับบัว					
5. งานนมัสการหลวงพ่อดโต					

4.4 ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการต่อไปนี้ น่ามาเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณป้อมพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู					
2. กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง					
3. กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ					
4. กิจกรรมปลูกป่าชายเลน					
5. กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ					
6. ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง					

4.5 ท่านคิดว่าในภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัด
สมุทรปราการต่อไปนี้เป็นบริการที่มีความเหมาะสมในระดับใด

การบริการการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ)					
2. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกสต์เฮาส์					
3. ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว					
4. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, เว็บไซต์, โบรชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์					
5. ร้านอาหาร, ภัตตาคาร					
6. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ					
7. โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก					
8. บิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์					
9. ศูนย์การค้า, ศูนย์จำหน่ายสินค้า O-TOP					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ
สรรคการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

5.1 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการมีจุดแข็งหรือข้อดีในด้านการท่องเที่ยวที่
ยั่งยืนต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

จุดแข็ง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม)					
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ					
3. อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ					
4. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ					
5. อยู่ใกล้สนามบินสุวรรณภูมิสะดวกต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว					
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง					
7. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทยา					

จุดแข็ง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว)					
9. ข้อเสนอแนะ.....					

5.2 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการมีจุดอ่อนหรือข้อด้อยต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

จุดอ่อน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
2. ขาดการแก้ปัญหามลภาวะทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ					
3. ปัญหามุกรุกทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง					
4. ขาดการแก้ปัญหามลภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย					
5. การบริการที่พักแรมที่ไม่ได้มาตรฐาน					
6. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม					
7. ข้อเสนอแนะ.....					

5.3 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระดับใด

โอกาส	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์					
2. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น					
3. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง					
4. ข้อเสนอแนะ.....					

5.4 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการมีอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับใด

อุปสรรค	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาลังแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ					
3. มีประชากรแฝงจำนวนมาก งบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร					
4. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง					

อุปสรรค	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย					
6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง					
7. ข้อเสนอแนะ.....					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์กลยุทธ์ และโครงการ
ในการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

6.1 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการควรมีวิสัยทัศน์ (ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีกห้า/สิบปีข้างหน้า) เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในข้อต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

วิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวเอเชียเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด					
2. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์					
3. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน					
4. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน					

6.2 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการควรเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามประเด็นยุทธศาสตร์ในด้านต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก					

6.3 ท่านคิดว่ากลยุทธ์ (แผนปฏิบัติการที่ชัดเจนเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ภายในกรอบเวลาที่กำหนดไว้) และโครงการของแต่ละยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับใด

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 1. การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
โครงการที่ 2. ยกกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลนปากอ่าว ป่าชายเลนบ้านสาขลา ผู้ระดับสากล					
โครงการที่ 3 การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 5 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู					
โครงการที่ 6 โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติโบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 7 โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดอโศการาม					
โครงการที่ 8 การปรับปรุงด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 9 โครงการทำปุ๋ย ก๊าซชีวภาพ จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในโรงแรม ร้านอาหาร					
โครงการที่ 10 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 11 โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ					
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว สถานตากอากาศ บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา					
โครงการที่ 2 การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขลาเป็นพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
โครงการที่ 3 จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
โครงการที่ 4 การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น-ลงของเครื่องบิน					
โครงการที่ 5 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู					
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา					
โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ					
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด					
โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาค					
โครงการที่ 3 โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี					
โครงการที่ 4 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน					
โครงการที่ 5 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)					
โครงการที่ 6 การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย เช่น การจัดทำแผ่นพับ คู่มือนักท่องเที่ยว สารคดี เว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่การท่องเที่ยวของจังหวัดสู่นานาชาติ					
โครงการที่ 7 การเชิญสื่อมวลชนนักท่องเที่ยว มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว					
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 ยกระดับระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา					
โครงการที่ 2 ยกระดับคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล					
โครงการที่ 3 ยกระดับมาตรฐานด้านการท่องเที่ยววัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 ยกระดับที่พักให้เป็นแบบที่พักลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลมบริเวณสถานตากอากาศบางปู					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
โครงการที่ 5 ยกกระดานบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สุกระดับสากล เช่น ห้องสุขา ป้ายบอกทาง					
โครงการที่ 6 เทียวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขชื่อกับตลาดร้อยปีคลองสวน					
โครงการที่ 7 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 8 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ เป็นต้น					
โครงการที่ 9 เที่ยวบางปู คุนกงนางวล ชวนชิมอาหารทะเล					
โครงการที่ 10 กำหนดเส้นทางถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง					
โครงการที่ 11 กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 12 สร้าง Brand ผลิตบางบ่อสุกระดับโลก					
โครงการที่ 13 สร้าง Brand เทียวฟาร์มจะเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ชมการไขว้จะเข้ พร้อม ชิมเนื้อจะเข้เลิศรส และซื้อผลิตภัณฑ์จากหนังจะเข้					
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุก ภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 3 การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต					
โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว					
โครงการที่ 6 การแสวงแหล่งเงินทุน					
โครงการที่ 7 สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน					
โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบ บูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่าง ยั่งยืน					
โครงการที่ 3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วม อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 4 การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น					
โครงการที่ 1 โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว(SME)					
โครงการที่ 2 โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว					
โครงการที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ผลิตบางป่อ					
โครงการที่ 4 โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
โครงการที่ 5 โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน					
โครงการที่ 6 โครงการอบรมภาคพิเศษท้องถิ่นด้านการศึกษาระบบนิเวศและธรรมชาติ					
โครงการที่ 7 โครงการอบรมภาคพิเศษท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม					
โครงการที่ 8 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ					
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก					
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก					
โครงการที่ 1 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ					
โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน					
โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม					
โครงการที่ 4 โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู					
โครงการที่ 5 โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี					
โครงการที่ 6 โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลกของอำเภอบางพลีสมุทรปราการ					
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ					
โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ					
โครงการที่ 3 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน					
โครงการที่ 4 การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดโสศาราม					
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลาสด การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
โครงการที่ 2 การสืบสอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ(พระประแดง) ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา					
โครงการที่ 3 การสืบสอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัวบางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง					
โครงการที่ 4 โครงการย่อยรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต ริมคลองสำโรง					
โครงการที่ 5 โครงการอนุรักษ์ วัดโคกไกรภม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดสาขลา วัดทรงธรรมวรวิหาร					

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการใน
จังหวัดสมุทรปราการ

สิ่งที่ท่านต้องการให้จังหวัดสมุทรปราการดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่
ยั่งยืน

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....
- 5).....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวจุฑาธิปต์ จันทร์เอียด

แบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เกี่ยวกับ
แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคการท่องเที่ยวของจังหวัด
สมุทรปราการ

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ
จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 5 บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของ
จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านหรือตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 17 – 24 ปี 25 – 34 ปี 35 -44 ปี
 45 -54 ปี 55 – 64 ปี 65 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ โสด สมรส
 หม้าย หย่าร้าง
4. การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. อนุปริญญา / ปวส.
ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่นๆ.....
5. อาชีพ เกษตรกร รับจ้าง ตัวแทนขายสินค้า
 แม่บ้าน / พ่อบ้าน นักเรียน / นักศึกษา พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท
 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ อื่นๆ

6. รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท
 10,001 – 15,000 บาท 15,001 – 20,000 บาท
 20,001 – 25,000 บาท 25,000 บาท ขึ้นไป

**ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด
สมุทรปราการ**

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพ
ความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

**2.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยว
เที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการในระดับใด**

ระดับความคิดเห็น 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สถานตากอากาศบางปู ทะเลบางขุนเทียน					
2. ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าว					
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ					
4. คลองบางกระเจ้า					
5. สวนสาธารณะและสวนพฤกษาศรีนครเขื่อนขันธ์					

**2.2 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยว
เที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการในระดับใด**

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา					
2. พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง					
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า					
4. พิพิธภัณฑ์เรือรบหลวงแม่กลอง พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑ์หิวเขี้ยวเฉลิม พระเกียรติ					
5. เมืองโบราณ					
6. ชุมชนชาวมอญพระประแดง หมู่บ้านชาวประมงบ้านสาขลา					
7. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำโบราณบางพลี ตลาดร้อยปีคลองสวน					

2.3 ท่านคิดว่ามหรหรรรม เทศกาล ประเพณี ของจังหวัดสมุทรปราการต่อไปนี้ น่าเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวแบบมหรหรรรม / เทศกาล / ประเพณี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์					
2. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง(สงกรานต์มอญ)					
3. งานประเพณีแข่งเรือหน้าเมืองพระประแดง					
4. งานประเพณีรับบัว					
5. งานมนัสการหลวงพ่อดโต					

2.4 ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการต่อไปนี้มีความน่าสนใจในระดับใด

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและดูนกในป่าชายเลน บริเวณบ่อมพระจุลฯ สถานตากอากาศบางปู					
2. กิจกรรมล่องเรือชมหิ่งห้อย ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง					
3. กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ในเมืองโบราณ					
4. กิจกรรมปลูกป่าชายเลน					
5. กิจกรรมดูโชว์ จระเข้ และให้อาหารเสือ ที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ					
6. ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญ พระประแดง					

2.5 ท่านคิดว่าในภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการต่อไปนี้ เป็นบริการที่มีความเหมาะสมในระดับใด

การบริการการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว (สนามบิน ท่าเรือ ท่ารถ สถานีรถไฟ)					
2. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์, เกสต์เฮาส์					
3. ความเหมาะสมของป้ายบอกทางและป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว					
4. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, เว็บไซต์, โบรชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์					
5. ร้านอาหาร, ภัตตาคาร					
6. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านขายสินค้าพื้นเมือง, ร้านสะดวกซื้อ,					
7. โรงพยาบาล, คลินิกบริการด้านสุขภาพ, นวดแผนไทย, แพทย์ทางเลือก					

การบริการการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8. บิมน้ำมัน, LPG, NGV, ตู้ ATM, ห้องสุขา, ไปรษณีย์					
9. ศูนย์การค้า, ศูนย์จำหน่ายสินค้า O-TOP					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรคการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

3.1 ท่านคิดว่าเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรปราการมีจุดแข็งหรือ ข้อดีต่อไปนี้ในระดับใด

จุดแข็ง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม)					
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก เช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ					
3. อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ					
4. เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ					
5. การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้น					
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เมืองหลวง					
7. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พัทลุง					
8. มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ทั้งชาวไทย ชาวมอญ ชาวจีนและชาวลาว)					

3.2 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการมีจุดอ่อนหรือข้อด้อยต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

จุดอ่อน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
2. ขาดการแก้ปัญหาผลกระทบทางเสียงจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีระบบ					
3. ปัญหานักธุรกิจทำลายป่าชายเลน ขาดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง					

จุดอ่อน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. ขาดการแก้ปัญหาหมอกภาวะทางอากาศและขยะมูลฝอย					
5. การบริการที่พักแรมที่ไม่ได้มาตรฐาน					
6. มีประชากรแฝงและมีแรงงานต่างชาตินับเป็นจำนวนมาก					
7. มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม					

3.3 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับใด

โอกาส	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์					
2. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น					
3. ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง					

3.4 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการมีอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับใด

อุปสรรค	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การเป็นเมืองอุตสาหกรรมจึงเกิดปัญหาลิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ					
3. มีประชากรแฝงจำนวนมาก งบประมาณจึงไม่สมดุลต่อการพัฒนาบุคลากร					
4. มีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง					
5. ปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง เพราะทำให้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเปลี่ยนแปลงบ่อย					
6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4.1 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการควรมีวิสัยทัศน์(ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีกห้า/สิบปีข้างหน้า) เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในข้อต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

วิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สมุทรปราการจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
2. สมุทรปราการจะพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ					
3. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน					
4. สมุทรปราการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน					

4.2 ท่านคิดว่าจังหวัดสมุทรปราการควรเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นที่ไปตามยุทธศาสตร์ต่อไปนี้ในระดับใด

ยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก					

4.3 ท่านคิดว่ากลยุทธ์ กลยุทธ์ (แผนปฏิบัติการที่ชัดเจนเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ภายในกรอบเวลาที่กำหนดไว้) และโครงการของแต่ละยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับใด

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
โครงการที่ 2 ยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลนปากอ่าว ป่าชายเลนบ้านสาขลา ผู้ระดับสากล					
โครงการที่ 3 การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 การสร้างมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 5 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู					
โครงการที่ 6 โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติโบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 7 โครงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม จิตรกรรมและปติมากรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดอโศการาม					
โครงการที่ 8 การปรับปรุงด้านป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 9 โครงการทำปุ๋ย ก๊าซชีวภาพ จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในโรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น					
โครงการที่ 10 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคระหว่างและภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 11 โครงการปรับปรุงห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดสมุทรปราการ					
ข้อเสนอแนะ.....					
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืน บริเวณปากอ่าว บางปู และแม่น้ำเจ้าพระยา					
โครงการที่ 2 การจัดการและฟื้นฟูนาเกลือหมู่บ้านสาขลาเป็นพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
โครงการที่ 3 จัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณสถานตากอากาศบางปู โรงแรมร้านอาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 การควบคุมมลพิษด้านเสียงจากเครื่องบินบริเวณทางขึ้น - ลงของเครื่องบิน					
โครงการที่ 5 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู					
ข้อเสนอแนะ.....					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณปากอ่าวและหมู่บ้านสาขลา					
โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ					
ข้อเสนอแนะ.....					
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด					
โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และ Branding ของจังหวัดสมุทรปราการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาค					
โครงการที่ 3 โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี					
โครงการที่ 4 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน					
โครงการที่ 5 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศ (Transit Passenger)					
โครงการที่ 6 การจัดประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมต่อกลุ่มตลาดเป้าหมาย เช่น การจัดทำแผ่นพับ คู่มือนักท่องเที่ยว สารคดี เว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่การท่องเที่ยวของจังหวัดสู่นานาชาติ					
โครงการที่ 7 การเชิญสื่อมวลชนนักหนังสือพิมพ์ มาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว					
ข้อเสนอแนะ.....					
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 ยกระดับระบบการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา					
โครงการที่ 2 ยกระดับคุณภาพที่พักแรมและร้านอาหารสู่ระดับสากล					
โครงการที่ 3 ยกระดับมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานและแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 ยกระดับที่พักให้เป็นแบบที่พักพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม บริเวณสถานตากอากาศบางปู					
โครงการที่ 5 ยกระดับบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ สู่ระดับสากล เช่น ห้องสุขา ป้ายบอกทาง					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
โครงการที่ 6 เทียบตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ชมตลาดโบราณบางพลี สุขซีกับตลาดร้อยปีคลองสวน					
โครงการที่ 7 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 8 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One day trip เช่น วันเดียวเที่ยวบางพลี วันเดียวเที่ยวได้ทั่วสมุทรปราการ เป็นต้น					
โครงการที่ 9 เที่ยวบางปู ดูนกนางนวล ชวนชิมอาหารทะเล					
โครงการที่ 10 ปิดถนนคนเดินบริเวณพระสมุทรเจดีย์					
โครงการที่ 11 กำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 12 สร้าง Brand ปลาสดิบบางบ่อสู่ระดับโลก					
โครงการที่ 13 สร้าง Brand เทียวฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ชมการแสดงอันตระการตา พร้อมชิมเนื้อจระเข้เลิศรส และซื้อผลิตภัณฑ์จากหนังจระเข้					
ข้อเสนอแนะ.....					
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 ตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดโดยทุกภาคส่วนร่วมวางแผนและจัดการแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 3 การอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อขายตรงทางอินเทอร์เน็ต					
โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว					
โครงการที่ 6 การแสวงหาแหล่งเงินทุน					
โครงการที่ 7 สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ					
ข้อเสนอแนะ.....					
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน					
โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสมุทรปราการ					
โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 4 การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ เพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
ข้อเสนอแนะ.....					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น					
โครงการที่ 1 โครงการการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว(SME)					
โครงการที่ 2 โครงการอบรมทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสินค้าท่องเที่ยว					
โครงการที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น ปลาสดดิบบางป่อ					
โครงการที่ 4 โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
โครงการที่ 5 โครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน					
โครงการที่ 6 โครงการอบรมภาคีเครือข่ายท้องถิ่นด้านการศึกษาาระบบนิเวศและธรรมชาติ					
โครงการที่ 7 โครงการอบรมภาคีเครือข่ายท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม					
โครงการที่ 8 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ					
ข้อเสนอแนะ.....					
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก					
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก					
โครงการที่ 1 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ					
โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างป่ากับชุมชน					
โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม					
โครงการที่ 4 โครงการปลูกป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวและสถานตากอากาศบางปู					
โครงการที่ 5 โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี					
โครงการที่ 6 โครงการสืบสานประเพณีรับบัวแห่งเดียวในโลก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ					
ข้อเสนอแนะ.....					
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ					
โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ					
โครงการที่ 3 การพัฒนาจิตใจนักท่องเที่ยวโดยจัดปฏิบัติธรรมที่วัดโศการาม					
โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน					
ข้อเสนอแนะ.....					

กลยุทธ์และโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ เช่น การทำปลาสด การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การทำเครื่องหนัง					
โครงการที่ 2 การสืบทอดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวมอญ(พระประแดง) ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา					
โครงการที่ 3 การสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพณีรับ(โยน)บัว บางพลี ประเพณีสงกรานต์พระประแดง					
โครงการที่ 4 โครงการย้อนรอยตลาดโบราณบางพลี ปี 2552 คลังภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตริมคลองสำโรง					
โครงการที่ 5 โครงการอนุรักษ์ วัดโคกการวม วัดบางพลีใหญ่ วัดกลางวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดสาขลา					
ข้อเสนอแนะ.....					

ตอนที่ 5 บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของ จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

บทบาทในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ภาครัฐ					
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ					
2. บทบาทในการลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค					
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ					
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว					
ภาคเอกชน					
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค					
2. บทบาทในการร่วมพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการ					
3. บทบาทด้านการร่วมทำการตลาดด้านการท่องเที่ยว					
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน					

บทบาทในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ประชาชน					
1. บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว					
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น					
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล					
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น					
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น					
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น					

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดสมุทรปราการ

สิ่งที่ท่านต้องการให้จังหวัดสมุทรปราการดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....
- 5).....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวจุฑาธิปต์ จันทร์เอียด

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด
วัน เดือน ปี เกิด 15 มิถุนายน 2527
ที่อยู่ปัจจุบัน 58/187 หมู่ที่ 8 แขวงดอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
ที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2548 ศศ.บ. (สาขาวิชาภาษาจีน) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

